នៃអង្គការសហប្រជាជាតិ បានធ្វើការភ្ជាប់យ៉ាងច្បាស់លាស់ រវាងការបំភិតបំភ័យនេះ និងវត្តមាន សេង កុកហ៊ាង ក្នុងទីរីង ដែលត្រូវបានស្គាល់ថាជា លោក ៩៥ ។

"មនុស្សដែលមានឈ្មោះថា "កៅប្រាំ" [មានន័យថា ៩៥ ជាភាសាខ្មែរ] (សញ្ញាវិទ្យុទាក់ទងរបស់គាត់ គឺ ៩៥) ដឹកនាំអ្នកយាមក្រុមហ៊ុន Mieng Ly Heng និងមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះខាងឃោរឃៅ ។ គាត់ គឺជាប្អូនប្រុសរបស់ សេង គាង នាយកក្រុមហ៊ុន Seng Keang Company ដែលជាអ្នកម៉ៅការធំរបស់ក្រុមហ៊ុន Mieng Ly Heng ។ ក្នុងភូមិរនាម ប្រជាជនបានរាយការណ៍ថាពួកគេត្រូវបានគម្រាមកំហែងសម្លាប់ជាញឹកញាប់សម្រាប់ការប៉ុនប៉ងរបស់ពួកគេ ដើម្បីរារាំងការកាប់ឈើខុសច្បាប់ និងការដឹកជញ្ជូនខុសច្បាប់ ។"[១៤០]

ការបំភិតបំភ័យប្រភេទនេះជាប់ជានិច្ច ផ្តល់ផ្លូវដល់អំពើហិង្សាទាំងស្រុងនៅថ្ងៃទី ១០ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០០៥ នៅពេលដែល សេង - កុកហ៊ាង ត្រូវបានរាយការណ៍ថា ព្យាយាមសម្លាប់បុរសពីរនាក់ដែលដើរតួនាទីដឹកនាំក្នុងការការពារដើមឈើយកជ័ររបស់អ្នកភូមិ ។

Global Witness បានសម្ភាសន៍សាក្សីផ្ទាល់ភ្នែកជាច្រើននាក់ចំពោះការវាយប្រហារលើបុរសពីរនាក់នៅថ្ងៃបន្ទាប់ពីបានកើតឡើង ហើយបង្កើតឱ្យមានការស៊ើបអង្កេតជាបន្តបន្ទាប់ក្នុងទីរីងក្នុង ខែ កញ្ញា និងខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៥ ។ ការិយាល័យស្នងការជាន់ខ្ពស់សិទ្ធិមនុស្សនៃអង្គការសហប្រជាជាតិ បានស៊ើបអង្កេតករណីនេះពី ខែ កក្កដា ដល់ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០០៥ ។ អង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាលផ្សេងទៀតពីរ ក៏បានទៅកាន់ទីរីង ដើម្បីប្រមូលព័ត៌មានពីអ្វីដែលបានកើតឡើងផងដែរ ។ ការរៀបរាប់ពីព្រឹត្តការណ៍ក្នុងប្រអប់ទី ៩ ផ្អែកទៅលើលទ្ធផលនៃការស៊ើបអង្កេតដោយ Global Witness ការិយាល័យស្នងការជាន់ខ្ពស់សិទ្ធិមនុស្សនៃអង្គការសហប្រជាជាតិ (UNOHCHR) និងអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាលពីរ ។

អ្នកយកជ័រ ឈរពីមុខដើមឈើមួយក្នុងចំណោមដើមឈើរបស់គាត់ ដែលត្រូវបានកាប់ដោយខុសច្បាប់ដោយអ្នកកាប់ឈើផ្គត់ផ្គង់ឱ្យក្រុមហ៊ុន Seng Keang Company ខែ មិនា ឆ្នាំ ២០០៦

សំណល់ឈើច្បោះកាប់ថ្មីៗខាងក្រៅព្រំប្រទល់ចំការកៅស៊ូទីរីង ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៥

ប្រអប់ទី ៩ : រឿងរ៉ាវការបាញ់ប្រហារថ្ងៃទី ១០ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០០៥

នៅថ្ងៃទី ៩ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០០៥ ក្រុមព្រៃឈើសហគមន៍ដែលមានមូលដ្ឋាននៅភូមិទំអ ក្នុងទីរីង បានរៀបចំកិច្ចប្រជុំបើកសវនាការបណ្ដឹងរបស់គ្រួសារដែលដើមច្បោះរបស់ពួក ត្រូវបានកាប់នាពេលថ្មីៗនេះ ។ ក្នុងចំណោមទាំងអស់ នេះ ១៩ គ្រួសារបានដាក់បណ្ដឹងពីការបាត់បង់ដើមឈើតាំងពីដើមខែ ឧសភា ។ អ្នកភូមិម្នាក់បាននិយាយថា ពួកគេបានបាត់បង់ ៣៨ ដើមតាំងពីដើមខែ មិថុនា ។ ម្នាក់ផ្សេងទៀតបានបាត់បង់៩៦ដើមក្នុងរយៈពេលដូចគ្នានេះ ។ដើមឈើទាំងអស់នេះ ត្រូវបានកាប់រំលំនៅខាងក្រៅព្រំប្រទល់ចំការកៅស៊ូ និងយកទៅកាន់រោងចក្រក្រុមហ៊ុន Seng Keang Company[២១៧] ។

នៅថ្ងៃទី ១០ ខែ កក្កដា ២០០៥ សមាជិកសហគមន៍ព្រៃឈើបានបញ្ជូនក្រុមការងារចំនួន ៨ នាក់ ទៅកាន់ទីតាំងបួនក្នុងព្រៃក្បែរទំអ ដើម្បីពិនិត្យមើការកាប់ឈើខុសច្បាប់ ។ នៅតំបន់មួយក្បែរត្រពាំងបឹង ពួកគេបានរកឃើញក្រុមអ្នកកាប់ឈើប្រាំមួយនាក់ កំពុងកាប់ដើមឈើផ្ដល់ជ័រ ។ អ្នកកាប់ឈើបានបដិសេធប្រគល់រណោអាររបស់ពួកគេសម្រាប់រឹបអូស ហេតុនេះក្រុមការងារសហគមន៍ព្រៃឈើបានចាត់នីតិវិធីទៅកាន់ការិយាល័យសង្កាត់រដ្ឋបាលព្រៃឈើក្នុងភូមិខែស៏ ដើម្បីរាយការណ៍ពីហេតុការណ៍នេះ ។ ដោយទុកឱ្យសមាជិកម្នាក់ក្នុងចំណោមពួកគេនៅការិយាល័យរដ្ឋបាលព្រៃឈើ ក្រុមការងារសហគមន៍ព្រៃឈើស្របជាមួយមន្ត្រីរដ្ឋបាលព្រៃឈើពីរនាក់ និងទាហានបីនាក់ បន្ទាប់មក ត្រឡប់ទៅកាន់ព្រៃដើម្បីចាប់អ្នកកាប់ឈើ ។ ស្របពេលដែលក្រុមនេះ តម្រង់ទៅកាន់តំបន់កាប់ឈើ មនុស្សប្រើកាំភ្លើងជាច្រើននាក់ក្នុងព្រៃ បានបាញ់ទៅលើទិសដៅរបស់ពួកគេ ហើយបន្ទាប់មកគេចខ្លួនពីហេតុការណ៍ ដោយបន្សល់ទុករណោអារមួយ[២១៧] ។

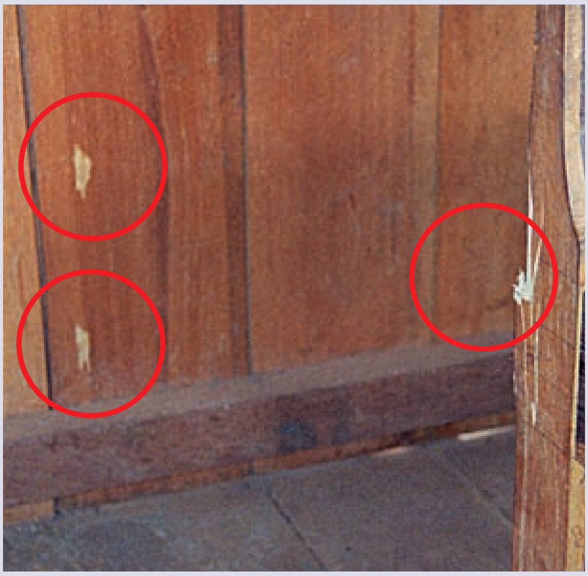

ប្រហោងគ្រាប់ក្នុងជញ្ជាំង និងប្រឡោះត្រែក្នុងផ្ទះជនរងគ្រោះពីការបាញ់ប្រហារដំបូង

ពេលដែលពួកគេកំពុងស្ថិតក្នុងព្រៃ សេង កុកហ៊ាង បានមកការិយាល័យរដ្ឋបាលព្រៃឈើក្នុងភូមិខែស៏ ។ ដោយឃើញមានមន្ត្រីព្រៃឈើសហគមន៍នៅទីនោះ សេង កុកហ៊ាង បានគម្រាមកំហែងបុរសម្នាក់ដោយប្រាប់គាត់ថាគាត់ចង់សម្លាប់គាត់[២១៨] ។បន្តិចក្រោយមក សេង កុកហ៊ាង បានចាកចេញទៅ តែត្រឡប់មកវិញនៅម៉ោងប្រមាណ ៣ល្ងាច ដោយអមដំណើរដោយបុរសប្រដាប់អាវុធប្រាំនាក់ពាក់ឯកសណ្ឋានយោធា និងកាន់កាំភ្លើងវាយប្រហារ ។ សេង កុកហ៊ាង ខ្លួនគាត់កាន់កាំភ្លើងខ្លី ។ អ្នកផ្សេងទៀតនៅក្នុងការិយាល័យរដ្ឋបាលព្រៃឈើនៅចំណុចនេះ រួមមានមន្ត្រីរដ្ឋបាលព្រៃឈើបីនាក់តំណាងអ្នកត្រួតពិនិត្យព្រៃឈើឯករាជ្យផ្លូវការ SGS ម្នាក់ និងមនុស្សប្រាំពីរ ឬប្រាំបីនាក់ ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងអាជីវកម្មឈើ[២១៩] ។

ដោយយោងតាមសាក្សីផ្ទាល់ភ្នែកបានឱ្យដឹងថា សេង កុកហ៊ាង ជាថ្មីម្ដងទៀត បានបង្ហាញបំណងរបស់គាត់ ដើម្បីសម្លាប់មន្ត្រីសហគមន៍ព្រៃឈើ និងបានហែករបាយការណ៍ ដែលក្រុមសហគមន៍ព្រៃឈើបានសរសេរពីការប៉ុនប៉ងរបស់ពួកគេ ដើម្បីរារាំងអ្នកកាប់ឈើកាលពីព្រឹកថ្ងៃនោះ[២២០] ។គាត់ក៏បានគម្រាមកំហែងមន្ត្រីរដ្ឋបាលព្រៃឈើដោយនិយាយថា ប្រសិនបើនរណាម្នាក់ក្នុងចំណោមពួកគេជួយសហគមន៍រារាំងអ្នកកាប់ឈើរបស់គាត់ម្ដងទៀត គាត់នឹងសម្លាប់ពួកគេ[២១៨] ។ នៅប្រមាណម៉ោង ៧ ល្ងាច សេង កុកហ៊ាង និងគូកនរបស់គាត់បានចាកចេញពីការិយាល័យរដ្ឋបាលព្រៃឈើ ដោយនិយាយថាពួកគេនឹងទៅកាន់ភូមិទំអ ។ មុនពេលចាកចេញ សេង កុកហ៊ាង បានប្រាប់មន្ត្រីព្រៃឈើសហគមន៍ថា គាត់មិនត្រូវព្យាយាមចាកចេញពីការិយាល័យរដ្ឋបាលព្រៃឈើឡើយដោយគាត់បានបិទផ្លូវទាំងអស់នៅក្នុងតំបន់[២១៨] ។

ការបាញ់ប្រហារលើកដំបូង

នៅប្រមាណម៉ោង ៧ល្ងាច ក្រុមមួយមានមនុស្សប្រុសប្រាំមួយបានមកដល់ ដោយម៉ូតូនៅផ្ទះរបស់សមាជិកម្នាក់ផ្សេងទៀតរបស់ក្រុមព្រៃឈើសហគមន៍ទំអ ។ ដោយយោងតាមសាក្សីផ្ទាល់ភ្នែកបុរសប្រាំនាក់ស្លៀកពាក់ខោអាវទាហាន ពេលដែលបុរសទីប្រាំមួយស្លៀកខោក្លែងខ្លួន និងអាវយឺតស – សម្លៀកបំពាក់ខាងក្នុងដូចគ្នាដែល សេង កុកហ៊ាង បានពាក់ក្នុងការិយាល័យរដ្ឋបាលព្រៃឈើមុននេះបន្តិច[២១៩] ។ មនុស្សប្រុសម្នាក់ក្នុងចំណោមនោះ បានហៅមន្ត្រីព្រៃឈើសហគមន៍ឱ្យចេញពីផ្ទះគាត់ ។ នៅពេលដែលគាត់មិនបានឆ្លើយតប មនុស្សប្រុសម្នាក់ដែលពាក់អាវយឺតសបានបាញ់កាំភ្លើងប្រាំពីរគ្រាប់[២១៩] ។គ្រាប់មួយចំនួនរត់កាត់ជញ្ជាំង និងភ្លាត់ត្រូវប្រផិតប្រផើយអ្នកភូមិម្នាក់ និងគ្រួសាររបស់គាត់ដែលកំពុងជ្រកខាងក្នុង[២២១] ។

ប្រហែលប្រាំនាទីបន្ទាប់ពីការបាញ់ប្រហារ នាយកងរាជ-អាវុធហត្ថម្នាក់មានឈ្មោះថា ជាកំពូល[២២២] បានមកដល់ និង រកឃើញសំបកគ្រាប់ប្រាំមួយក្នុងចំណោមប្រាំពីរគ្រាប់ដែលបន្សល់ទុកលើដីខាងក្រៅផ្ទះ[២១៩] ។ ជាកំពូលត្រូវបានដឹងថា ធ្វើការយ៉ាងជិតស្និទ្ធជាមួយ សេង កុកហ៊ាង ក្នុងការសម្របសម្រួលការដឹកឈើចេញពីទីរឹង[២២៣] ។

ការបាញ់ប្រហារលើកទីពីរ

នៅម៉ោងប្រមាណ ៧:៣០ ល្ងាច សេង កុកហ៊ាង និងអង្គរក្សពីរនាក់ បានត្រឡប់មកកាន់ការិយាល័យរដ្ឋបាលព្រៃឈើក្នុងភូមិខែស៊ី [២២៤] ។ នៅដំណាក់កាលនេះ អ្នកទាំងឡាយដែលមានវត្តមានរួមមាន សកម្មជនព្រៃឈើសហគមន៍ម្នាក់ មន្ត្រីរដ្ឋបាលព្រៃឈើពីរនាក់ ទាហានបីនាក់ដែលបានទៅព្រៃជាមួយក្រុមការងារព្រៃឈើសហគមន៍នាព្រឹកនោះ និងអ្នកតំណាង SGS ម្នាក់ ។[២១៨]

ដោយយោងតាមសាក្សីផ្ទាល់ភ្នែកបានឱ្យដឹងថា សេង កុកហ៊ាង បានដកកាំភ្លើងចេញ និងបុកទៅទ្រូងរបស់មន្ត្រីព្រៃឈើសហគមន៍ម្នាក់ ទាញកៃដូចដែលគាត់បានធ្វើដូច្នេះ[២២៥] ។ ការប៉ះពាល់ពីត្រៃកាំភ្លើង បានបណ្ដាលឱ្យបុរសម្នាក់នោះរួញរា ហើយគ្រាប់បានប៉ះប្រផិតចំហៀងខ្លួនគាត់ ដោយមិនប៉ះគាត់ចំផ្ទាល់[២២៥] ។ បន្ទាប់មកអង្គរក្សម្នាក់ក្នុងចំណោមនោះ បានវាយកាំភ្លើងចេញពីដៃ សេង កុកហ៊ាង ដែលបន្តលោតទៅលើជនរងគ្រោះ វាយគាត់ និងទាញសក់គាត់មុនពេលហាមឃាត់ដោយគូកនរបស់គាត់[២២៦] ។ បន្ទាប់មក សេង កុកហ៊ាង បានចាកចេញពីការិយាល័យរដ្ឋបាលព្រៃឈើ[២១៩] ។

ក្រោយពីការវាយប្រហារ ជនរងគ្រោះចំណាយពេលជាង ២៤ ម៉ោង ដើម្បីគេចខ្លួនចេញពីទីរឹង ។ អ្នកបើកតាក់ស៊ី បានបដិសេធជូនពួកគេ ដោយសារភ័យខ្លាចការវាយឆ្មក់ដោយទាហានរបស់ សេង កុកហ៊ាងទៅលើផ្លូវតាមព្រៃ[១៧០] ។

ជាលទ្ធផល មន្ត្រីមួយចំនួនបានបង្ហាញតម្រូវការដោយសម្ងាត់ឱ្យចាត់វិធានការណ៍ប្រឆាំង សេង កុកហ៊ាង និងបុគ្គលិករបស់គាត់ តែបាននិយាយថាពួកគេមិនអាចធ្វើដូច្នេះបានទេដោយសារតែទំនាក់ទំនងថ្នាក់លើរបស់គាត់ [២២៧] ។ ស្របពេលជាមួយគ្នានេះដែរ រដ្ឋបាលព្រៃឈើដែលការិយាល័យមួយរបស់ខ្លួនកើតឡើងនូវការវាយប្រហារ បានបង្ហាញការស្ទាក់ស្ទើរផ្ដល់ព័ត៌មានពីអ្វីដែលបានកើតឡើង ហើយមន្ត្រីរដ្ឋបាលព្រៃឈើពីរនាក់ដែលមានវត្តមាននៅថ្ងៃទី ១០ ខែ កក្កដា បានចុះហត្ថលេខាលើរបាយការណ៍ដែលនិយាយថា ពួកគេមិនបានឃើញការបាញ់ប្រហារនោះទេ ។

SGS ដែលតំណាងរបស់ខ្លួនស្ថិតនៅក្នុងការិយាល័យរដ្ឋបាលព្រៃឈើក្នុងភូមិខែស៊ី នៅថ្ងៃត្រង់ និងល្ងាចថ្ងៃទី ១០ ខែ កក្កដា នោះមិនបានធ្វើការអធិប្បាយពីហេតុការណ៍ក្នុងរបាយការណ៍ណាមួយរបស់ពួកគេទេ ។ ការលុបចោលនេះ ផ្ទុយទៅនឹងទំហំគ្រោះថ្នាក់របស់ SGS ក្នុងខេត្តព្រះវិហារ នៅឆ្នាំមុន ដែលជនប្រដាប់អាវុធម្នាក់បានបាញ់ជាច្រើនគ្រាប់ទៅលើការិយាល័យរដ្ឋបាលព្រៃឈើ ។[២២៨]

ក្នុងខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០៧, Global Witness បានសរសេរទៅកាន់ SGS ដើម្បីសួរថាហេតុអ្វីបានជាមិនរាយការណ៍ពីការបាញ់ប្រហារ ។ SGS បានឆ្លើយតបថា "តាមចំណេះដឹងដ៏ប្រសើរបំផុតរបស់យើង SGS មានសមាជិកបុគ្គលិកម្នាក់ ដែលកំពុងស្នាក់នៅក្នុងភូមិខែស៊ីនៅពេលនោះ ដែលបានរាយការណ៍ដោយផ្ទាល់មាត់ពីការត្រឡប់មកកាន់មូលដ្ឋានរបស់គាត់វិញថា ប៉ូលីស ឬទាហានស្រវឹងម្នាក់ ហាក់បីដូចជាបាញ់កាំភ្លើងរបស់គាត់ ។ យើងដឹងថា គាត់មិនមែនជាសាក្សីជាក់ស្ដែងពីហេតុការណ៍នោះទេ ហើយបានចាត់ទុកជាការប្រុងប្រយ័ត្នចំពោះការរាំងផ្លូវ" ។ ហេតុការណ៍នេះ មិនត្រូវបានមើលឃើញថាជាបញ្ហានៃបទល្មើសព្រៃឈើនោះទេ តែប្រហែលជាអំពើហិង្សាមួយក្នុងចំណោមអំពើហិង្សាដោយស្រវឹងដែលតាមបទពិសោធន៍របស់យើង មានលក្ខណៈទូទៅនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ។ ហេតុនេះ គ្មានរបាយការណ៍ SGS ណាមួយស្ដីពីហេតុការណ៍នេះទេ ។"

ទោះយ៉ាងណាក៏ដោយ តំណាងពិសេសនៃអគ្គលេខាធិការសិទ្ធិមនុស្សក្នុងប្រទេសកម្ពុជា Yash Ghai បានបង្ហាញការវាយប្រហារនេះនៅក្នុងរបាយការណ៍ដែលបានបោះពុម្ព ដោយសរសេរថា :

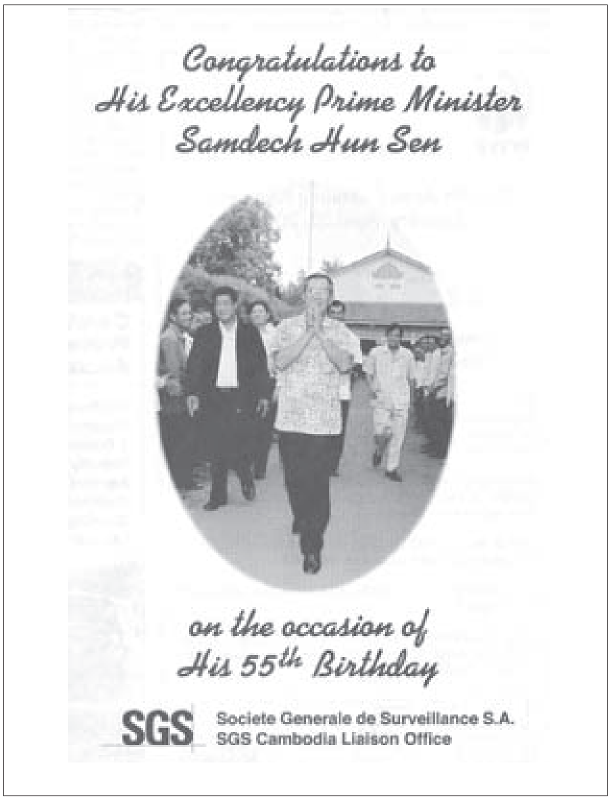

ការផ្សព្វផ្សាយកាសែត ដាក់ដោយ SGS ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០០៦

"ក្រុមអ្នកយាមខ្លាំងបំផុត និងថោកទាបបំផុត (ក្នុងទីរឹង) ត្រូវបានបញ្ជាដោយ កុកហ៊ាង ប្អូនប្រុសរបស់នាយកក្រុមហ៊ុន Seng Keang Company ។ ក្រុមរបស់គាត់ ត្រូវបានរាយការណ៍ដោយការជឿជាក់ថាបានពាក់ព័ន្ធក្នុងសំណូក ការបង្ខិតបង្ខំ ការរុកកួន ការគម្រាមកំហែង និងហេតុការណ៍បាញ់ប្រហារជាក់ស្តែង ដែលរួមមានសកម្មជនសហគមន៍ព្រៃឈើពីរនាក់ ក្នុងខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០០៥ ផងដែរ ។ អាជ្ញាធរខេត្តនិយាយថា ពួកគេព្រួយបារម្ភ តែត្រូវការជំនួយពីអាជ្ញាធរជាតិដើម្បីដកហូតអាវុធ និងស៊ើបអង្កេត កុកហ៊ាង និងក្រុមរបស់គាត់ និងកែលំអស្ថានភាពសន្តិសុខក្នុងទីរឹង ។ បញ្ហាត្រូវបាននាំទៅកាន់ការពិចារណារបស់រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងមហាផ្ទៃ ហើយតំណាងពិសេសសង្ឃឹមថា ការអន្តរាគមន៍របស់ខ្លួននឹងមានប្រសិទ្ធិភាព ។ ដូចដែលបានផ្តល់យោបល់ពីមុនមកហើយ បទល្មើសឧក្រិដ្ឋដែលធ្វើដោយអ្នកយាមក្រុមហ៊ុន និងកងជីវពលនៅលើសម្បទាន និងចំការកៅស៊ូ ត្រូវតែស៊ើបអង្កេត និងកាត់ទោស ហើយពួកគេគួរតែត្រូវបានដកហូតអាវុធ ដោយស្របតាមច្បាប់ដែលមានស្រាប់" ។[២២៩]

ពេលដែលរបាយការណ៍នេះទៅកាន់ប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយ អាជ្ញាធរមិនបានចាត់វិធានការណ៍ដើម្បីចាប់ សេង កុកហ៊ាង ឬកាត់ទោសគាត់ទេ ។ ជនរងគ្រោះ រួមទាំងគ្រួសាររបស់ពួកគេនៅតែបន្តលាក់ខ្លួន ។

តាមទស្សនះរបស់ក្រុមកាប់ឈើ ការបាញ់ប្រហារនេះ ហាក់បីដូចជាមានប្រសិទ្ធិភាពតាមការចង់បាន ។ Global Witness និងអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាលផ្សេងទៀត ដែលបានទៅទីរឹងក្នុងប៉ុន្មានខែក្រោយការវាយប្រហារបានរកឃើញថា អ្នកស្រុកកាន់តែភ័យខ្លាចសេង កុកហ៊ាង ជាងមុន ។ ក្រុមសហគមន៍ព្រៃឈើដែលពីមុនបានគាំទ្រដល់សិទ្ធិរបស់ប្រជាជន ហាក់បីដូចជាជិតស្លាប់ ។ ដូចដែលអ្នកភូមិម្នាក់បាននិយាយថា "យើងមិនហ៊ានទៅព្រៃតែឯងច្រើនដូចមុននោះទេ ។ ប្រសិនបើយើងទៅតែឯង យើងទៅដោយមានការភ័យខ្លាច[២៣០]" ។ គ្រួសារមួយផ្សេងទៀតបានប្រាប់ Global Witness ថា ដោយសារតែការគម្រាមកំហែងដែលបានដាក់ដោយអ្នកកាប់ឈើ ពួកគេជាការពិតណាស់ត្រូវចំណាយ ពេលកាន់តែច្រើនឆ្ងាយពីផ្ទះដោយរស់នៅក្នុងព្រៃ ពីព្រោះជាវិធីតែមួយគត់ដែលពួកគេអាចសង្ឃឹមដើម្បីការពារឈើច្បោះរបស់ពួកគេ ។

ប្រអប់ទី ១០ : ក្នុងការស្រាវជ្រាវរកលោក ៩៥

នៅពេលទៅមើលដល់កន្លែងនៅទីរឹងក្នុង ខែ កញ្ញា និង ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៥, Global Witness បានស្វែងរកជួប សេង កុកហ៊ាង ដើម្បីទទួលបានការអធិប្បាយរបស់គាត់លើការចោទប្រកាន់ដែលបានធ្វើឡើងប្រឆាំងគាត់ ។

ក្នុងខែ កញ្ញា បុគ្គលិករបស់ Global Witness បានទៅកាន់រោងចក្រក្រុមហ៊ុន Seng Keang Company ហើយ ត្រូវបានប្រាប់ដោយកម្មករថា សេង កុកហ៊ាង កំពុងនៅផ្ទះរបស់គាត់នៅផ្លូវផ្នែកម្ខាងទៀត ។ ក្រុមអ្នកយាមដែលកំពុងលេងវាយប៉េងប៉ុងក្នុងទីធ្លាក្រៅផ្ទះ បានប្រាប់ Global Witness ថា ពួកគេមិនដឹងថា សេង កុកហ៊ាង នៅឯណានោះទេ មិនមានលេខទូរស័ព្ទរបស់គាត់ និងមិនអាចរកវិធីណាមួយទាក់ទងគាត់បានទេ ។

ក្នុងអំឡុងពេលទៅមើលតាមដានជាបន្តបន្ទាប់ក្នុងខែ វិច្ឆិកា បុគ្គលិក Global Witness ដែលអមដំណើរដោយអ្នកយកការណ៍សារព័ត៌មានម្នាក់ បានសួរមន្ត្រីរដ្ឋបាលព្រៃឈើក្នុងភូមិខែស៍ពីកន្លែងដែល សេង កុកហ៊ាង អាចត្រូវបានជួប និងតើគាត់មានរូបរាងយ៉ាងដូចម្តេច ។ បន្ទាប់ពីការណែនាំដែលបានផ្តល់ដោយមន្ត្រីរដ្ឋបាលព្រៃឈើGlobalWitness និងអ្នកកាសែតបានទៅកាន់ភោជនីយដ្ឋានមួយក្នុងភូមិខែស៍ ហើយឆ្លងកាត់អ្នកយាមដែលកំពុងលេងវាយប៉េងប៉ុងដូចគ្នាដែលបានជួបនៅផ្ទះរបស់ សេង កុកហ៊ាង កាលពីប៉ុន្មានសប្តាហ៍មុន ។ សមាជិកម្នាក់នៃក្រុមដូចទៅនឹងការរៀបរាប់របស់មន្ត្រីរដ្ឋបាលព្រៃឈើពី សេង កុកហ៊ាង ហើយអ្នកយកការណ៍សារព័ត៌មានបានដើរទៅកាន់បុរសនោះ ដើម្បីសួរថា តើគាត់អាចសម្ភាសន៍ជាមួយគាត់បានដែរ ឬអត់ ។ ការសន្ទនាខ្លីរបស់ពួកគេមានដូចខាងក្រោមនេះ :

អ្នកកាសែត : **"យើងត្រូវបានប្រាប់ថា លោកជាលោក ៩៥"**

បុរស (ភ្ញាក់ផ្អើល) : **"ខ្ញុំមិនមែនជា ៩៥ លោកអាចសួរនរណាក៏បាន... (ទៅកាន់គូកន) ... ពួកគេគិតថាខ្ញុំជា ៩៥ !"**

គូកន : **"បាទ ប៉ុន្តែលោក គឺជា ៩៦"**

អ្នកកាសែត : **"តើលោកឈ្មោះអ្វី ?"**

បុរស : **"គឹមឆេង"**

អ្នកកាសែត : **"តើអ្នកធ្វើអ្វីដែរនៅទីនេះ ?"**

បុរស : **"ខ្ញុំលក់ទំនិញ"**

បន្ទាប់មកបុរសនោះ បានចាកចេញពីភោជនីយដ្ឋានដោយប្រញាប់ប្រញាល់ និងទៅកាន់ផ្ទះរបស់ សេង កុកហ៊ាង នៅផ្លូវផ្នែកម្ខាងទៀត ។

Global Witness បានថតការសម្ភាសន៍ ហើយបន្ទាប់មក ចាក់សម្លេងឡើងវិញឱ្យមន្ត្រីរដ្ឋបាលព្រៃឈើ ដោយសួរថា តើពួកគេអាចជួយកំណត់ថាជា គីមឆេង/Mr ៩៦ មែនដែរឬទេ ។ មន្ត្រីព្រៃឈើបានពន្យល់ថា ឈ្មោះពេញរបស់បុរសនោះ គឺ ហ៊ួរ គីមឆេង [២៣១] ហើយថាគាត់ជាអនុប្រធានការិយាល័យរបស់ពួកគេ ។ ទោះយ៉ាងណា ពួកគេមិនបាននិយាយថា ហេតុអ្វី ហ៊ួរ គីមឆេង ហាក់ដូចជាជិតស្និទ្ធិជាមួយកូនចៅរបស់ សេង កុកហ៊ាង ឬហេតុអ្វីបានជាគាត់មានឈ្មោះតាមវិទ្យុទាក់ទងថាជា ‘៩៦’ ក្នុងលំដាប់លេខតែមួយ ដូចសមាជិកផ្សេងទៀតរបស់ក្រុមនោះទេ ។

ពេលដែលច្បាស់ណាស់ទំនាក់ទំនងកក់ក្ដៅរវាង ហ៊ួរ គីមឆេង និងក្រុមរបស់ សេង កុកហ៊ាង មិនបង្ហាញពីការធ្វើខុស ពួកគេពិតជាសមគ្នានឹងគំរូយ៉ាងទូលំទូលាយនៃការចូលដៃគ្នារបស់រដ្ឋបាលព្រៃឈើក្នុងសកម្មភាពកាប់ឈើខុសច្បាប់របស់ក្រុមហ៊ុន Seng Keang Company ។ វិសាលភាពនៃការចូលដៃគ្នានេះ ត្រូវបានកំណត់កាន់តែលំអិតក្នុងជំពូក III ។

បន្ថែមទៅលើកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងជួប សេង កុកហ៊ាង ដោយផ្ទាល់ Global Witness ក៏បានសរសេរទៅកាន់នូវលិខិតមួយច្បាប់ ដើម្បីស្នើសុំយោបល់របស់គាត់ចំពោះការបាញ់ប្រហារនៅថ្ងៃទី ១០ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០០៥ ។ ទោះយ៉ាងណា នៅពេលដែលរបាយការណ៍នេះ ត្រូវបានបោះពុម្ព សេង កុកហ៊ាង មិនបានឆ្លើយតបចំពោះលិខិតនេះទេ ។

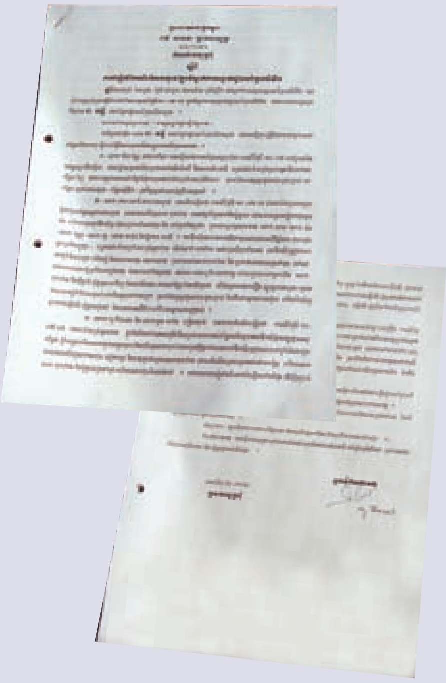

រឿងរ៉ាវបាញ់ប្រហាររបស់រដ្ឋបាលព្រៃឈើក្នុងការិយាល័យរដ្ឋបាលព្រៃឈើ ក្នុងភូមិខៃស៍ ចុះហត្ថលេខាដោយ ហួរ គីមឆេង

ការិយាល័យសង្កាត់រដ្ឋបាលព្រៃឈើ ភូមិខៃស៍

៦. ចាត់វិធានការណ៍បញ្ឈប់ ឬផ្អាក ?

ក្នុងខែ មិនា ឆ្នាំ ២០០៦ ចាន់ សារុន រដ្ឋមន្ត្រីកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ បានចេញប្រកាសមួយបដិសេធការអនុញ្ញាតពីមុនរបស់គាត់ចំពោះប្រតិបត្តិការក្រុមហ៊ុន Seng Keang Company ។ ប្រកាសនេះបានថែងថា ក្រុមហ៊ុនមិនអាចប្រមូលឈើក្នុងទីរីងបានទៀតឡើយ ហើយបានប្រាប់ឱ្យរើរោងចក្រក្នុងភូមិខែសីចេញ ដោយមានសុពលភាពជាបន្ទាន់ ។

ពេលដែលរោងចក្រមិនបានបិទភ្លាមៗ នៅខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០០៦ ដានអនុវត្តទាំងអស់របស់ប្រតិបត្តិការក្រុមហ៊ុន Seng Keang Company បានបាត់អស់ ។ អ្នកភូមិក្នុងមូលដ្ឋានបានប្រាប់ Global - Witness ថាក្រុមនេះបានបញ្ឈប់កាប់ និងដឹកជញ្ជូនឈើពីតំបន់នៅដើមខែដូចគ្នានេះ ។ អ្នកយកជ័របានរាយការណ៍ថា ការកាប់ឈើខុសច្បាប់ក្នុងតំបន់ បានបញ្ឈប់ស្ទើរតែទាំងស្រុង ។

ចាន់ សារុន មិនបានអធិប្បាយជាសាធារណៈពីការចុះហត្ថលេខារបស់គាត់លើប្រកាសនោះទេទោះយ៉ាងណាក៏ដោយ មន្ត្រីរដ្ឋបាលព្រៃឈើម្នាក់បានប្រាប់ Global Witness ក្នុងខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០០៦ ថាក្រុមហ៊ុន Seng Keang Company បានចាកចេញពីតំបន់យ៉ាងងាយស្រួលនៅចំណុច ដែលខ្លួនបានបញ្ឈប់កាប់ដើមឈើក្នុងបរិវេណចំការ ។ ដោយការកាប់ឈើរបស់ក្រុមនេះ បានផ្តោតយ៉ាងធំទៅលើព្រៃខាងក្រៅព្រំដែនចំការ ប្រសិនបើមិនមុននេះទេ តាំងពីចុងឆ្នាំ ២០០៤ ការពន្យល់នេះអាចមិនរាប់បញ្ចូលបាន ជាការពិតណាស់ ក្រុមហ៊ុន Seng Keang Company មានមូលហេតុគ្រប់យ៉ាងដើម្បីរក្សាវត្តមានរបស់ខ្លួនក្នុងព្រៃឡង់ ។ទំនងដូចជាថា ការបាញ់ប្រហារដោយ សេង កុកហ៊ាង និងបន្ទាប់មកការស៊ើបអង្កេតដោយ UNOHCHR និងអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល ដើរតួនាទីសម្រេចចិត្តក្នុងការបញ្ចុះបញ្ចូលរដ្ឋាភិបាលឱ្យអនុវត្ត ។ ទោះយ៉ាងណា ដោយមិនមានការពន្យល់ពីមន្ត្រីណាម្នាក់មូលដ្ឋានជាក់ច្បាស់ នៅតែមិនទាន់ច្បាស់លាស់ដដែល ។

ជាអកុសល ការដករោងចក្រក្រុមហ៊ុន Seng Keang Company ពីទីរីង មិនត្រូវបានធ្វើស្របដោយការដាក់ឱ្យសមាជិកក្រុមកាប់ឈើទទួលខុសត្រូវចំពោះមុខច្បាប់នៅឡើយ ។ ដោយមិនមានវិធានការណ៍ច្បាប់ដែលអាចជឿជាក់បានប្រឆាំងនឹងក្រុមនេះ មានសញ្ញាបារម្ភថា អាចបង្កើតដោយខ្លួនឯងជាថ្មីយ៉ាងងាយស្រួលក្នុងតំបន់ផ្សេងទៀត ។ ប្រអប់ទី ១១ រៀបរាប់សង្ខេបពីកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងរបស់ក្រុម ដើម្បីទទួលបានសម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ចថ្មី ក្នុង ឬកៀកនឹងព្រៃឈើមានតម្លៃ ។

ជាងនេះទៅទៀត ព័ត៌មានដែលបានទទួលដោយ Global Witness ក្នុងខែមិនាឆ្នាំ២០០៧បង្ហាញថាក្រុមនេះបានបន្តប្រតិបត្តិការកាប់ឈើខុសច្បាប់របស់ខ្លួននៅព្រៃឡង់ ។ ដោយយោងតាមប្រភពដ៏ល្អមួយដែលធ្វើការក្នុងខេត្តកំពង់ធំ បានឱ្យដឹងថា សេង កុកហ៊ាង កំពុងប្រើប្រាស់ក្រុមឡានក្រុមហ៊ុន Seng Keang Company ដើម្បីដឹកឈើ ដែលបានកាប់រំលំខុសច្បាប់ពីតំបន់ទីរីងជារៀងរាល់ថ្ងៃ ។ ប្រភពនេះបានប្រាប់ Global Witness ថា សេង កុកហ៊ាង កំពុងកែច្នៃឈើនៅក្នុងរោងចក្រមួយមានចម្ងាយ ៥ គីឡូម៉ែត្រពីរោងចក្រ Kingwood ក្នុងខេត្តកណ្តាល[២៣២] ។

កន្លើមរតករបស់ក្រុមហ៊ុន Seng Keang Company ចំពោះប្រជាជនទីរីង

ផ្ទះរបស់ សេង គាង ក្រុងភ្នំពេញ

ប្រអប់ទី ១១ : ពិន្ទុធំបន្ទាប់របស់ក្រុមកាប់ឈើ

ការវាយទម្លុះដូចជា ការបញ្ឈប់ក្នុងឆ្នាំ ២០០២ ទៅលើការកាប់ឈើក្នុងសម្បទានឈើ និងការដឹកឈើបង្ហាញថា សម្ពាធខាងក្រៅ អាចមានប្រសិទ្ធិភាពបញ្ចុះបញ្ចូលរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ឱ្យអនុវត្តប្រឆាំងការកាប់ឈើខុសច្បាប់ ទោះបីជានៅពេលដែលប្រយោជន៍របស់ក្រុមដែលមានឥទ្ធិពលនយោបាយស្ថិតក្នុងគ្រោះថ្នាក់ក៏ដោយ ។ ទោះយ៉ាងណាក៏ដោយ លុះត្រាតែសម្ពាធនេះត្រូវបានរក្សាជាប់ បើពុំនោះទេមិត្តភក្តិ និងសាច់ញាតិរបស់គ្រួសារនាយករដ្ឋមន្ត្រី កម្រត្រូវបានរក្សាទុកឱ្យរង់ចាំយូរសម្រាប់ការធ្វើអាជីវកម្ម ដែលអាចរកប្រាក់កម្រៃច្រើននាពេលបន្ទាប់ណាស់ ។ ការកែប្រែភ្លាមៗរបស់ក្រុមហ៊ុន Seng Keang Company ពីអ្នកម៉ៅការសម្បទានឈើ ទៅជាអ្នកអភិវឌ្ឍន៍ចំការបន្ទាប់ពីការបញ្ឈប់ គឺជាករណីមួយក្នុងចំណុចនេះ ។ ការផ្លាស់ប្តូររបស់ក្រុមហ៊ុន Pheapimex ពីសម្បទានឈើទៅជាសម្បទានដីសង្គមកិច្ច(ELCs) គឺជាករណីមួយផ្សេងទៀត ។ (ការផ្លាស់ប្តូរនេះ ត្រូវបានរៀបរាប់ជាសង្ខេបក្នុងជំពូកIV) ជាងមួយខែបន្តិច បន្ទាប់ពីការបាញ់ប្រហារនៅទីរីង ក្រុមហ៊ុន Seng Keang Company បានចាប់ផ្តើមទទួលបានសម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ចនៅក្នុងព្រៃឡង់ ។ សេង គាង បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅកាន់អភិបាលខេត្តកំពង់ធំ ស្នើសុំជំនួយពីមន្ត្រីភ្នាក់ងារពាក់ព័ន្ធ ដើម្បីបង្កើតការអង្កេតស្រាវជ្រាវទៅលើព្រៃដែលរងការបំផ្លិចបំផ្លាញ

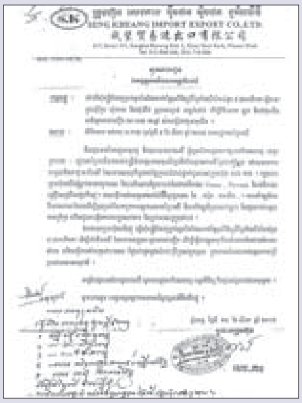

សំណើរបស់ សេង គាង សុំសម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ចក្នុងព្រៃឡង់

ចំនួន ៩,៨០០ហិកតា ក្នុងឃុំខ្លីង គល់ និងទីរីង ស្រុកសណ្តាន់ ខេត្តកំពង់ធំ សម្រាប់វិនិយោគ និងដាំដើមឈើធំឆាប់របស់ក្នុងរយៈពេល ៧០ឆ្នាំ ដើម្បីផលិតវត្ថុធាតុដើម[២៣៣] ។ លិខិតនេះបន្តរៀបរាប់ពីការវិនិយោគថា "មានបំណងចូលរួមក្នុងការស្តារព្រៃឈើ និងអភិវឌ្ឍន៍ប្រទេសកម្ពុជា និងកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ ហើយបង្កើតការងារសម្រាប់សហគមន៍ និងប្រជាជនដែលរស់នៅក្នុងតំបន់" ។ ក្នុងអំឡុងមួយសប្តាហ៍បន្ទាប់ពីទទួលបានសំណើរបស់គាត់ អាជ្ញាធរខេត្តកំពង់ធំ បានបង្កើតគណៈកម្មការដែលមានមន្ត្រីរដ្ឋបាលព្រៃឈើ និងមន្ត្រីផ្សេងទៀត ដើម្បីអង្កេតស្រាវជ្រាវដី ៩,៨០០ ហិកតានោះ ។ ក្នុងខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០០៥ គណៈកម្មការបានទៅជាមួយសេង កុកហ៊ាង ដើម្បីពិនិត្យមើលតំបន់ និងរកឃើញថាមានទាំងឈើបៃតងមានតម្លៃអាជីវកម្ម និងតំបន់ដែលអះអាងដោយអ្នករស់នៅក្នុងតំបន់ថាជាសហគមន៍ព្រៃឈើ[២៣៤] ។

ក្នុងខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០០៦, Global Witness បានដឹងពីប្រភពដ៏ល្អពីរថា រដ្ឋបាលព្រៃឈើបានទទួលសំណើពី ឌី ចូច និង សេង គាង ដើម្បីឈូសសំអាតដីចំនួន ១០,០០០ហិកតា ក្នុងខេត្តព្រះវិហារ សម្រាប់ធ្វើចំការកៅស៊ូថ្មី[២៣៥] ។ ដីដែលស្ថិតក្រោមការពិចារណាតាមដែលរាយការណ៍មិនមានព្រៃក្រាស់នោះទេ ។ ទោះយ៉ាងណាក៏ដោយ ត្រូវបាននិយាយថា កៀកទៅនឹងព្រំប្រទល់ជម្រកសត្វព្រៃគូលេនព្រំទេព និងសម្បទានព្រៃឈើរបស់ក្រុមហ៊ុន Cambodia Cherndar Plywood ។ ប្រសិនបើការរាយការណ៍ទាំងនេះត្រឹមត្រូវ ។ តំបន់ដែលបានស្នើរបស់សម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ច នឹងបង្កើតឱកាសសម្រាប់ការកាប់ឈើខុសច្បាប់ក្នុងព្រៃឈើមានតម្លៃនៅក្បែរខាង ហើយបន្ទាប់មក លាងឈើជាផលិតផលអភិវឌ្ឍន៍ចំការ ដូចដែលក្រុមហ៊ុន Seng Keang Company បានធ្វើក្នុងទីរីងដែរ ។

ក្នុងខែ មិនា ឆ្នាំ ២០០៧ មន្ត្រីម្នាក់បានប្រាប់ Global Witness ថា ឌី ចូច និងប្អូនជីដូនមួយរបស់គាត់ ហ៊ុន តូ បានស្នើសុំតំបន់ដែលមានទំហំ ២,០០០ ហិកតា ចំនួនពីរ ជាសម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ច (ELCs) ក្នុងខេត្តព្រះវិហារ[២៣៦] ។ សម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ចដែលបានស្នើទាំងនេះ ត្រូវបានរៀបរាប់ថា នៅខាងជើងផ្លូវរវាងភូមិស្រែអែម និងជាំក្សាន្ត ក្នុងស្រុកជាំក្សាន្ត ក្បែរនឹងមូលដ្ឋានកងយោធពលខេមរភូមិន្ទ ។ ប្រភពដ៏ល្អមួយផ្សេងទៀត បានបញ្ជាក់ថា ហ៊ុន តូ បានដាក់សំណើសុំសម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ចថ្មីចំនួនពីរ តែបាននិយាយថា ពួកគេម្នាក់ៗទទួលយក ១,០០០ហិកតា ជាជាង ២,០០០ ហិកតា ។ ប្រភពទីពីរនេះបានផ្តល់ឱ្យ Global Witness នូវឯកសារដែលបង្ហាញថាសម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ច ដែលបានស្នើស្ថិតនៅក្នុងព្រៃការពារខេត្តព្រះវិហារ ក្នុងតំបន់ អានសេះ ក្បែរព្រំដែនថៃ[២៣៧] ។

នៅពេលរបាយការណ៍នេះ ត្រូវបានបោះពុម្ពផ្សាយមិនច្បាស់ថា តើសំណើសុំសម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ចថ្មីក្នុងចំណោមនេះ បានទទួលការអនុម័តផ្លូវការប៉ុន្មាននោះទេ ។

សម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ចថ្មី ដែលស្វែងរកដោយក្រុមហ៊ុន Seng Keang Company

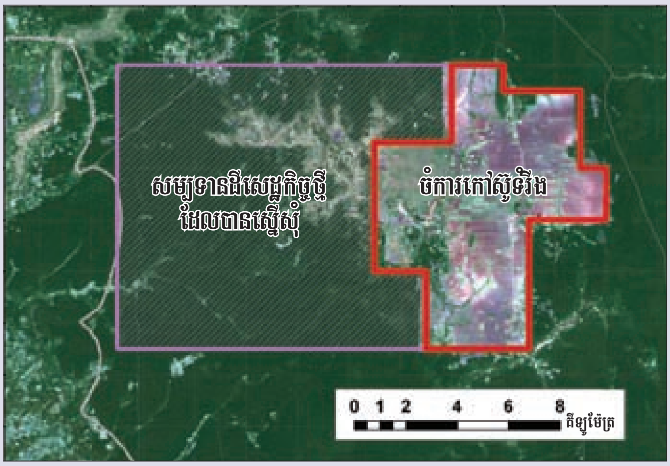

ស្របពេលជាមួយគ្នានេះដែរ មានការបង្ហាញជាច្រើនថា រដ្ឋាភិបាលបន្តមើលឃើញព្រៃឡង់ថាជាកន្លែងយកឈើមួយ ។ ដោយយោងតាមបុគ្គលិកអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាលបានឱ្យដឹងថា ចាប់ពីថ្ងៃទី ១០ ទៅ ១៣ ខែមករា ឆ្នាំ ២០០៧ មន្ត្រីក្នុងតំបន់ និងតំណាងក្រុមហ៊ុនចំការកៅស៊ូវៀតណាម ដែលមួយចំនួនក្នុងចំណោមពួកគេស្លៀកសម្លៀកបំពាក់ឯកសណ្ឋាន យោធាវៀតណាម បានធ្វើការអង្កេតស្រាវជ្រាវក្នុងឃុំចំនួនបី – សណ្ដាន់ ដងកាំបិត និងមានឫទ្ធិ – ដែលទាំងអស់នេះគ្របដណ្ដប់ដោយព្រៃឈើយ៉ាងច្រើន ។ ពួកគេមិនបានធ្វើការប្រឹក្សាជាមួយប្រជាជនក្នុងតំបន់នោះទេ ទោះយ៉ាងណាក៏ដោយ សាក្សីម្នាក់ចំពោះការពិភាក្សារបស់ពួកគេបានរាយការណ៍ថា ក្រុមហ៊ុនកំពុងសិក្សាផ្ទៃដី ៤០,៨០០ហិកតា[២៣៧] ។ ឧត្ដមសេនីយ៍វៀតណាមដែលធ្វើដំណើរអមភាគីនោះ បានប្រាប់អ្នកភូមិថា សម្បទានចំការដែលបានស្នើរបស់ក្រុមហ៊ុន គ្របដណ្ដប់លើផ្ទៃដី ២០០,០០០ហិកតា[២៣៧] ។

ប្រភពដដែលនេះរាយការណ៍ថា ក្រុមហ៊ុនវៀតណាមបានត្រឡប់មកកាន់ព្រៃឡង់នៅថ្ងៃទី ២១ ខែ កុម្ភៈ[២៣៧] ។ តំណាងរបស់ក្រុមហ៊ុនត្រូវបាននិយាយថាបានស្នើឱ្យមន្ត្រីជួយពួកគេជម្នះការប្រឆាំងក្នុងតំបន់ចំពោះសកម្មភាពដែលបានស្នើរបស់ខ្លួន[២៣៧] ។ បន្ទាប់មក មន្ត្រីស្រុក និងឃុំ បានរៀបចំកិច្ចប្រជុំជាសាធារណៈអំពីចំការនេះនៅថ្ងៃទី ២៣ ខែ កុម្ភៈ និងនាំមកជាមួយពួកគេនូវភាគីកងរាជអាវុធហត្ថ និងយោធាផងដែរ ។ នៅកិច្ចប្រជុំនេះ មន្ត្រីទាំងនោះបានប្រាប់អ្នកភូមិថា ព្រៃឈើជារបស់រដ្ឋាភិបាល ថារដ្ឋាភិបាលមិនអាចធ្វើអ្វីដែលខ្លួនចង់ចំពោះព្រៃឈើនេះទេ ហើយថាប្រជាជនក្នុងតំបន់ មិនត្រូវបង្កឱ្យមានបញ្ហាណាមួយឡើយ [២៣៧] ។ មេដឹកនាំសហគមន៍ម្នាក់ ត្រូវបានចោទប្រកាន់ថា ត្រូវបានគម្រាមកំហែង ចាប់ខ្លួនសម្រាប់ការជម្រុញឱ្យប្រជាជនប្រឆាំងផែនការរបស់ក្រុមហ៊ុនវៀតណាមចំពោះតំបន់នេះ[២៣៧] ។

Global Witness បានសរសេរទៅកាន់ ចាន់ សារុន ដើម្បីសួរគាត់អំពីផែនការចំការកៅស៊ូថ្មីក្នុងព្រៃឡង់ តែមិនទាន់បានទទួលការឆ្លើយតបនៅឡើយទេ ។ មកទល់ពេលនេះ ព័ត៌មានមានកំណត់ដែលអាចទទួលបាន មិនបានចង្អុលបង្ហាញពីទំនាក់ទំនងដោយផ្ទាល់រវាងក្រុមហ៊ុនចំការកៅស៊ូវៀតណាម និងក្រុមហ៊ុន Seng Keang Company នោះទេ ។ ទោះយ៉ាងណាក៏ដោយ បទពិសោធន៍ពីអតីតកាលបានឱ្យដឹងថា កិច្ចព្រមព្រៀងឈូសសំអាតព្រៃឈើមានតម្លៃបំផុតរបស់ប្រទេសកម្ពុជារាប់ម៉ឺនហិកតា នឹងច្បាស់ណាស់ពាក់ព័ន្ធនឹងពួកអភិជនឈើ ដែលមានទំនាក់ទំនងយ៉ាងជិតស្និទ្ធិជាមួយមន្ត្រីជាន់ខ្ពស់ក្នុងក្រុងភ្នំពេញ ។

មកទល់ពេលនេះ របាយការណ៍បានផ្ដោតជាសំខាន់លើការកាប់ឈើខុសច្បាប់ដោយសមាជិកគ្រួសារអ្នកដឹកនាំ ដោយយោងជាពិសេសទៅលើព្រៃឡង់ ។ ជំពូកបន្ទាប់ នឹងពិនិត្យមើលកាន់តែកៀកទៅនឹងតួនាទី ដែលសំដែងដោយស្ថាប័នរដ្ឋទាំងឡាយ ដែលទទួលខុសត្រូវបញ្ឈប់ពួកគេ ។

canopy
គម្របជាលក្ខណៈផ្ការបស់ព្រៃឡង់

ប្រវត្តិខ្លីពីការគ្រប់គ្រងព្រៃឈើក្នុងប្រទេសកម្ពុជា

១.   ប្រព័ន្ធសម្បទានកាប់ឈើ

២.   ការចាត់វិធានការណ៏បំបាត់របស់នាយករដ្ឋមន្ត្រី

៣. ដំណើរការស្តារឡើងវិញ

៤. ការអភិវឌ្ឍន៍ចំការ

ជំពូក III : អំពើពុករលួយតាមស្ថាប័ន ក្នុងព្រៃឡង់

ឱ ចូច, សេង គាង និង ឃុន ថុង អាចកាប់ព្រៃឡង់ដោយគ្មានទោស ដោយសារតែកម្រិតពុករលួយខ្ពស់ក្នុងភ្នាក់ងាររដ្ឋទាំងឡាយដែលទទួលខុសត្រូវប្រយុទ្ធប្រឆាំងបទល្មើសព្រៃឈើ ។ដូចបានបង្ហាញក្នុងមាត្រា ៧៨ នៃច្បាប់ព្រៃឈើ ស្ថាប័នទាំងនេះ រួមមាន រដ្ឋបាលព្រៃឈើ (FA) ប៉ូលីស កងយោធពលខេមរភូមិន្ទ និងរដ្ឋាភិបាលថ្នាក់មូលដ្ឋាន ។

ក្នុងចំណុចក្តៅនៃបទល្មើសព្រៃឈើដូចជាព្រៃឡង់ ភាពគ្មានទោសចំពោះអ្នកកាប់ឈើខុសច្បាប់ និងអំពើពុករលួយក្នុងប្រព័ន្ធរដ្ឋបានជួយគ្នាទៅវិញទៅមកក្នុងមជ្ឈដ្ឋានកាចសាហាវមួយ ។ ការកាប់ឈើដោយក្រុមដែលមិនអាចប៉ះពាល់បាន ដូចជា ឱ ចូច, សេង គាង និង ឃុន ថុង បង្កើតឱកាសសម្រាប់ភ្នាក់ងាររដ្ឋរកប្រាក់បានដោយ "ការការពារ" ប្រតិបត្តិការរបស់ពួកគេ ។ ឱកាសទាំងនេះ ទាក់ទាញមន្ត្រីកាន់តែច្រើនទៅកាន់តំបន់នោះ ដែលភាគច្រើនបង់ឱ្យថ្នាក់លើរបស់ពួកគេ ដើម្បីធ្វើការផ្លាស់ប្តូរ ។ ក៏ដូចជាការទទួលយកជំនួយពីអភិជនឈើធំផងដែរ មន្ត្រីពុករលួយទាំងនេះ មានការលើកទឹកចិត្តឱ្យអត់ទ្រាំចំពោះការបណ្តាក់ទុនកាប់ឈើខុសច្បាប់ផ្សេងទៀត ដោយក្រុមដែលមានអំណាចតិច ពីព្រោះនេះ ធ្វើឱ្យពួកគេអាចកំហែងយកប្រាក់បន្ថែមទៀត ។ អំពើពុករលួយ និងការកាប់ឈើខុសច្បាប់ទាំងពីរនេះ បញ្ឆេះ និងបំផ្លាញ ការបង្កើនព្រៃឈើ ។ដោយយោងតាមនាយទាហានម្នាក់បានឱ្យដឹងថា ខេត្តកំពង់ធំ ត្រូវបានមើលឃើញថាជាចំណុចជ្រើសរើសសម្រាប់មន្ត្រីរាជការ និងសមាជិកកងកម្លាំងសន្តិសុខ ដោយសារតែទំហំនៃការរកប្រាក់បានពីឈើខុសច្បាប់ និងពាណិជ្ជកម្មព្រៃឈើ [២៣៨] ។

ប្រធានរដ្ឋបាលព្រៃឈើ ទី សុគន្ធ នៅពិធីដាំដើមឈើ

ផលវិបាកនៅក្នុងព្រៃឡង់ គឺការផ្តោតទៅលើមន្ត្រីដែលមានការបន្ទូរបន្ថយដោះស្រាយបទល្មើសព្រៃឈើ ។ ជាពិសេស ត្រូវបានប្រកាសជាផ្លូវការក្នុងករណីរដ្ឋបាលព្រៃឈើ និងកងរាជអាវុធហត្ថ ។ បន្ទាប់ពីសម្ពោធចំការកៅស៊ូ ដែលទាត់ចោលនូវការរំដើបរំជួលកាប់ឈើខុសច្បាប់ រដ្ឋបាលព្រៃឈើបានរក្សាទុកមិនមែនតែមួយទេ ប៉ុន្តែពីរការិយាល័យ (ផ្នែក និងសង្កាត់) ក្នុងទីរ៉ង ។ ស្របពេលជាមួយគ្នានេះដែរ កងរាជអាវុធហត្ថបានបង្កើតនូវខ្សែឆែកឆេរថ្មីមួយជុំវិញចំការ និងតាមផ្លូវទៅកាន់តំបន់ ។ ស្ថាប័នទាំងពីរ បានបង្ហាញភាពស្ទាត់ជំនាញយ៉ាងឆាប់រហ័សនៅក្នុងការបង្ហាញករណីបទល្មើសព្រៃឈើទៅក្នុងតំបន់និងកំណត់រកអ្នកទាំងឡាយដែលទទួលខុសត្រូវ[២៣៩] ។ ទោះយ៉ាងណាក៏ដោយ តាមរយៈប្រព័ន្ធអភិបាលកិច្ចបញ្ច្រាសពួកគេបានប្រើប្រាស់សមត្ថភាពនេះ ជាមូលដ្ឋានសម្រាប់ការគម្រាមកំហែងជាជាងការអនុវត្តច្បាប់ ។

ទោះយ៉ាងណាក៏ដោយ ប្រព័ន្ធពុករលួយនេះមិនត្រូវបានគ្រប់គ្រងដោយសមាសភាពទុច្ចរិតឡើយ ។ សមាជិករដ្ឋបាលព្រៃឈើ និងកងរាជអាវុធហត្ថក្នុងខេត្តកំពង់ធំរៀបរាប់ពីការបង់ចំណែកដ៏ច្រើនពីចំណូលខុសច្បាប់របស់ពួកគេទៅឱ្យថ្នាក់លើទាំងកម្រិតជាតិ ឬខេត្ត[២៤០] ។ ការពិតដែលថា ការកាត់ចំណូលដ៏ច្រើនហូរតាមលំដាប់បញ្ជា ជាជាងនៅក្នុងហោប៉ៅរបស់មន្ត្រីថ្នាក់មូលដ្ឋាន បានឱ្យដឹងថា ស្ថាប័នទាំងពីរធ្វើការត្រួតពិនិត្យយ៉ាងច្រើនលើមន្ត្រីរបស់ពួកគេ និងសកម្មភាពគម្រាមកំហែងដែលពួកគេធ្វើ ។

អ្នកចាញ់នៅក្នុងរាល់បញ្ហានេះ គឺអ្នកដែលការចិញ្ចឹមជីវិតរបស់ពួកគេពឹងផ្អែកលើព្រៃឈើបម្រុងដែលកំពុងបំផ្លាញ និងអ្នកទាំងឡាយដែលអាចលៃលកបង់ប្រាក់ឱ្យមន្ត្រីពុករលួយ ដែលគម្រាមកំហែងមិនត្រឹមតែអ្នកកាប់ឈើខុសច្បាប់ប៉ុណ្ណោះទេ ថែមទាំងអ្នកដែលអនុវត្តសិទ្ធិស្របច្បាប់របស់ពួកគេជាអ្នកប្រើប្រាស់ព្រៃឈើផងដែរ ។ក្នុងតំបន់ដូចជាព្រៃឡង់ ភាគច្រើនបំផុតនៃប្រជាជនក្នុងមូលដ្ឋានជួបប្រទះប្រភេទទាំងពីរនេះ ។

១. រដ្ឋបាលព្រៃឈើ

ក្នុងឋានៈជាស្ថាប័នមួយដែលទទួលខុសត្រូវដោយផ្ទាល់ចំពោះការគ្រប់គ្រងការធ្វើអាជីវកម្ម និងការអនុវត្តច្បាប់ធនធានធម្មជាតិដ៏មានតម្លៃបំផុតមួយ ក្នុងចំណោមធនធានជាច្រើនរបស់ប្រទេសកម្ពុជា រដ្ឋបាលព្រៃឈើបានផ្តល់ឱកាសដ៏ច្រើនសម្រាប់អំពើពុករលួយ ។ ដូចជាភ្នាក់ងាររដ្ឋាភិបាលផ្សេងទៀតដែលទទួលខុសត្រូវអនុវត្តច្បាប់ ឬប្រមូលពិន័យ ឬពន្ធ ដូចជា ប៉ូលីសគយ និងនាយកដ្ឋានពន្ធដារនៃក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ រដ្ឋបាល

ព្រៃឈើមាននិន្នាការទាក់ទាញអ្នក ដែលមានបំណងពង្រីកទ្រព្យរបស់ពួកគេតាមរយៈការរំលោភបំពានលើការិយាល័យរដ្ឋ[២៤១] ។ ការចូល និងការតម្លើងតំណែងក្នុងរដ្ឋបាលព្រៃឈើ ត្រូវបានបង្ខំយ៉ាងខ្លាំងដោយការចំណាយប្រាក់ជាជាងសមត្ថភាព[២៤២] ។ ប្រព័ន្ធ "ទីផ្សារ" នៃការទិញការងារនេះ មានឥទ្ធិពលតិចតួចទៅលើមន្ត្រីណាដែលមានជំនាញកាន់តែច្រើន និងជួយអ្នកទាំងឡាយដែលស្ទាត់ជំនាញបំផុតខាងរកប្រាក់ ។

ការកំណត់ថ្លៃការងារក្នុងរដ្ឋបាលព្រៃឈើ ត្រូវបានកំណត់មិនត្រឹមតែតាមឋានៈប៉ុណ្ណោះទេ ថែមទាំងតាមទីតាំងភូមិសាស្ត្រទៀតផងដែរ ។ ក្រៅពីការិយាល័យធំនៅភ្នំពេញរបស់ខ្លួន តំណែងកាន់តែថ្លៃ គឺនៅតំបន់ដែលមានធនធានព្រៃឈើច្រើន និងអាចទទួលបានឬនៅតាមខ្សែដឹកជញ្ជូនពាណិជ្ជកម្មឈើសំខាន់ៗ ដូចជា ផ្លូវ និងទន្លេធំៗ ។ ដោយយោងតាមអ្នកនៅខាងក្នុងម្នាក់បានឱ្យដឹងថា តំណែងក្នុងខេត្តកំពង់ធំ មានតម្លៃខ្ពស់ជាងគេចំណោមខេត្តទាំងអស់ បន្ទាប់មក ក្នុងខេត្តសៀមរាប កណ្តាល និងកោះកុង[២៤៣] ។ ប្រអប់ទី ១២ រៀបរាប់ពីការដេញថ្លៃការងាររដ្ឋបាលព្រៃឈើរៀបចំដោយ ចាន់ សារុន រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ និងទី សុគន្ធ ប្រធានរដ្ឋបាលព្រៃឈើក្នុងឆ្នាំ ២០០៣ ។

រដ្ឋបាលព្រៃឈើបានពង្រីកវត្តមានមូលដ្ឋានរបស់ខ្លួននៅទូទាំងប្រទេសកម្ពុជា ចាប់តាំងពីការរៀបចំរចនាសម្ព័ន្ធឡើងវិញរបស់ខ្លួនក្នុងឆ្នាំ ២០០៣ ។ នេះបានបង្កើនប្រសិទ្ធិភាពរបស់ខ្លួនក្នុងការកំណត់រកសកម្មភាពខុសច្បាប់ ។ទោះយ៉ាងណា មិនបានធ្វើឱ្យមានការកាត់បន្ថយបទល្មើសព្រៃឈើនោះទេ ដោយសារការឃុំឃាំងជនល្មើស ជាទូទៅត្រូវបានអនុវត្តដោយតម្រូវការបង់ប្រាក់ជាជាងបញ្ជូនទៅតុលាការ[២៤៨] ។

បន្ទាប់ពីការទិញតំណែង មន្ត្រីរដ្ឋបាលព្រៃឈើ ត្រូវតែធ្វើការបង់ប្រាក់ជាប្រចាំឱ្យថ្នាក់លើរបស់ខ្លួនតាមប្រព័ន្ធ "ពីរ៉ាមីត" ដោយហេតុនោះចំណូលដែលបានមកពីថ្នាក់ទាបបំផុត ត្រូវចិញ្ចឹមថ្នាក់ខាងលើ និងប្រមូលទៅកម្រិតខ្ពស់នៃឋានានុក្រមរបស់ស្ថាប័ន ។ ប្រភពខាងក្នុងប៉ាន់ស្មានថា ការិយាល័យតាមកន្លែងនីមួយរបស់រដ្ឋបាលព្រៃឈើជាធម្មតាបង់ប្រមាណ ៥០% នៃចំណូលមិនស្របច្បាប់របស់ខ្លួនឱ្យប្រធាន និងថ្នាក់លើក្នុងរដ្ឋបាលព្រៃឈើ ។ នេះអាចយកទម្រង់ជាការបង់ប្រាក់ប្រចាំខែឬ "អំណោយ" តាមពេលកំណត់ ។ នៅសល់ ៥០% ត្រូវបានបែងចែកផ្ទៃក្នុង ចួនកាលយោងតាមអ្វី ដែលមន្ត្រីរដ្ឋបាលព្រៃឈើកំណត់ប្រព័ន្ធ ៣-២-១ : មន្ត្រីថ្នាក់ទាបម្នាក់ៗ ទទួលបានចំនួនដែលមានពាក់កណ្តាលចំនួនដែលផ្តល់ឱ្យអនុប្រធាន និងមួយភាគបីនៃចំនួននោះ ត្រូវបានរក្សាទុកឱ្យប្រធាន[២៤៩] ។

ប្រអប់ទី ១២ : ការដាក់ដេញថ្លៃការងាររដ្ឋបាលព្រៃឈើរបស់លោក ចាន់ សារុន និងលោក ទី សុគន្ធ

មកទល់ឆ្នាំ ២០០៣ ស្ថាប័នដែលទទួលខុសត្រូវធ្វើអាជីវកម្ម និងចេញច្បាប់ព្រៃឈើផលិតកម្មរបស់ប្រទេសកម្ពុជា គឺនាយកដ្ឋានរុក្ខាប្រមាញ់ និងសត្វព្រៃ (DFW) របស់ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ ។ ទោះយ៉ាងណា ច្បាប់ព្រៃឈើឆ្នាំ ២០០២ បានហៅការចេញច្បាប់ជាថ្មីរបស់នាយកដ្ឋាន រុក្ខាប្រមាញ់ និងសត្វព្រៃ ថាជាផ្នែកស្វយ័តកាន់តែខ្លាំង ហើយក្នុងខែ សីហា ឆ្នាំ ២០០៣ ចាន់ សារុន រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ បានចេញប្រកាសផ្លាស់ប្តូរនាយកដ្ឋានរុក្ខាប្រមាញ់ និងសត្វព្រៃ ទៅជារដ្ឋបាលព្រៃឈើ ។ រដ្ឋបាលព្រៃឈើថ្មីមានរចនាសម្ព័ន្ធតាមឋានៈ មិនស្របជាមួយនឹងស្ថាប័នរដ្ឋផ្សេងទៀត បំបាត់បន្ទាត់ទទួលខុសត្រូវរវាងមន្ត្រីរដ្ឋបាលព្រៃឈើ និងមន្ត្រីរដ្ឋាភិបាលផ្សេងទៀត ។ធនាគារពិភពលោកបានសង្កេតឃើញថា "ដោយងាកចេញជាញឹកញាប់ពីព្រំដែនព្រៃឈើ ដើម្បីបំពេញចិត្តព្រំដែនរដ្ឋបាល រចនាសម្ព័ន្ធរដ្ឋបាលព្រៃឈើបានបង្កើតឱ្យមាននូវស្ថានភាពអាក្រក់បំផុតទាំងមូលទាំងពីរ ដែលមន្ត្រីរដ្ឋបាលព្រៃឈើថ្នាក់មូលដ្ឋានទទួលខុសត្រូវផ្ទៃក្នុងចំពោះការត្រួត-ពិនិត្យថ្នាក់ជាតិស្របតាមផ្នែក បើពុំនោះទេ ត្រូវបានគ្រប់គ្រងជាថ្នាក់មូលដ្ឋាន ។ ជាងនេះទៅទៀត រចនាសម្ព័ន្ធរដ្ឋបាលព្រៃឈើបានបង្កើតផ្តាច់ចេញយ៉ាងខ្លាំងពីការពិនិត្យដំណើរការថវិកា និងអញ្ញត្តិផ្សេងទៀត ។នេះនឹងទុកឱ្យផ្នែកប្រតិបត្តិការរបស់រដ្ឋបាលព្រៃឈើមានការខ្វះខាតធនធានត្រាំត្រែង ដោយមានការត្រួតពិនិត្យការគាំទ្រមិនគ្រប់គ្រាន់ និងខ្វះខាតទំនួលខុសត្រូវ ។"[២៤៤]

ស្របពេលដែលការរៀបចំរចនាសម្ព័ន្ធ នាយកដ្ឋានរុក្ខាប្រមាញ់ និងសត្វព្រៃឡើងវិញ អាចមានការកម្រិតជាការអនុវត្តក្នុងកំណែទម្រង់រដ្ឋបាល ហាក់បីដូចបានធ្វើឱ្យរកប្រាក់បានច្រើនសម្រាប់ទាំង ចាន់ សារុន និង ទី សុគន្ធ ។ Global Witness បានសម្ភាសន៍មនុស្សបួននាក់ដែលមានទំនាក់ទំនងយ៉ាងជិតស្និទ្ធជាមួយរដ្ឋបាលព្រៃឈើ ដែលបានផ្តល់ដំណើររឿងគួរអាចជឿជាក់បាន ដែលក្នុងនោះ មនុស្សប្រុសពីរនាក់បានចាប់យកឱកាសដេញថ្លៃស្ទើរតែទាំងអស់ ប្រសិនបើមិនមែនការងារទាំងអស់នៅក្នុងរដ្ឋបាលព្រៃឈើ ។ ដោយផ្អែកតាមព័ត៌មានផ្តល់ដោយប្រភពទាំងនេះបានឱ្យដឹងថា ហាក់បីដូចជាថា ធាតុសំខាន់នៃដំណើរការនេះគឺមានដូចខាងក្រោមនេះ :

- សមាជិកមន្ត្រីនាយកដ្ឋានរុក្ខាប្រមាញ់ និងសត្វព្រៃណាមួយដែលចង់ក្លាយជាប្រធាន ឬអនុប្រធានការិយាល័យ

រដ្ឋបាលព្រៃឈើក្នុងកម្រិតឋានានុក្រមថ្មីណាមួយក្នុងចំណោមទាំងបួន - អធិការដ្ឋាន ខណ្ឌ តំបន់ ឬសង្កាត់ - ត្រូវតែបង់សំណូក ។ នេះបានអនុវត្តទៅលើមន្ត្រីដែលកំពុងស្វែងរកតំណែងស្មើទៅនឹងតំណែងដែលពួកគេមានស្រាប់ ដោយស្ថិតក្រោមរចនាសម្ព័ន្ធនាយកដ្ឋានរុក្ខាប្រមាញ់ និងសត្វព្រៃផងដែរ[២៤២] ។

- សំណូកសម្រាប់តំណែងទាំងនោះនៅកម្រិតខ្ពស់ទាំងបីនៃអធិការដ្ឋាន(៤ការិយាល័យ) ខណ្ឌ(១៥ការិយាល័យ) និងតំបន់(៥៥ការិយាល័យ) ត្រូវបានបង់ឱ្យចាន់សារុន ។ សំណូកសម្រាប់តំណែងនៅកម្រិតសង្កាត់ (១៧០ ការិ-យាល័យ) ត្រូវបានបង់ឱ្យ ទី សុគន្ធ[២៤៥] ។
- ប្រធានការិយាល័យរដ្ឋបាលព្រៃឈើនិមួយៗ មានយ៉ាងហោចណាស់ អនុប្រធានម្នាក់ (ក្នុងការអនុវត្តចួនកាលមានច្រើន) ។ តំណែងអនុប្រធានទាំងនេះ ក៏ត្រូវបានដាក់សម្រាប់លក់ផងដែរ ។ នេះមានន័យថា មានលើ ៥០០ ការងាររដ្ឋបាលព្រៃឈើសម្រាប់លក់នៅពេលរៀបចំរចនាសម្ព័ន្ធឡើងវិញ ។
- តម្លៃការងារមានភាពខុសគ្នាដោយយោងតាមមិនត្រឹមតែតំណែងប៉ុណ្ណោះទេ ថែមទាំងទីកន្លែងផងដែរ ។ ការងារដែលលៃលកឱកាសបានច្រើនបំផុតសម្រាប់កំហែងយកប្រាក់ថ្លៃជាងតំណែងស្មើគ្នានៅកន្លែងផ្សេងទៀត[២៤២] ។
- ហេតុនេះ ពេលដែលអ្នកនៅខាងក្នុងម្នាក់នោះ បានកំណត់តម្លៃបទដ្ឋានរបស់តំណែងប្រធានខណ្ឌមិនតិចជាង US$១០,០០០ Global Witness បានទទួលសេចក្តីរាយការណ៍ពីប្រធានខណ្ឌជាច្រើនដែលបង់ច្រើនជាងនេះសម្រាប់តំណែងដូចគ្នានេះ[២៤២] ។
- ក្នុងពាក្យសំដីពីប្រភពមួយផ្សេងទៀត បានឱ្យដឹងថា "អ្នកដែលចាប់អារម្មណ៍តំណែង ចំណាយប្រមាណ US$៥,០០០ទៅ US$១៥,០០០ សម្រាប់តំណែងខ្ពស់បំផុត សម្រាប់តំណែងផ្សេងទៀតដែលពួកគេត្រូវការចំណាយប្រមាណពី US$៥,០០០ទៅ US$៨,០០០ ។ ដើម្បីទទួលបានតំណែងទាំងនេះ ពួកគេទៅកាន់មនុស្សផ្សេងគ្នា ដំបូងក្នុងនាយកដ្ឋានរបស់ពួកគេ ហើយបន្ទាប់មកពួកគេទៅកាន់ប្រធាននៅកម្រិតក្រសួង ។"[២៤៣]
- ការប៉ាន់ស្មានទាបបំផុតដែល Global Witness បានទទួលសម្រាប់តំណែងមួយគឺUS$២,០០០និងខ្ពស់បំផុត US$៣០,០០០ ។ ទោះយ៉ាងណា Global Witness មិនមានតួលេខណាមួយសម្រាប់តម្លៃការងារនៅនាយកដ្ឋានទាំងដប់បីនៅកម្រិតទីចាត់ការធំនោះទេ [២៤២] ។

ដោយមានភាពខុសគ្នាក្នុងតម្លៃ ពិបាកដឹងច្បាស់ថា តើ ចាន់ - សារុន និង ទី សុគន្ធ រកបានប្រាក់ប៉ុន្មានពីប្រតិបត្តិការទាំងនេះ។ ដោយផ្អែកតាមទិន្នន័យដែលអាចមាន ហាក់បីដូចជាថា ម្នាក់ៗបានទទួលសរុបរាប់សែនដុល្លារ ឬច្រើនជាងនេះទៅទៀត ។ មន្ត្រីក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ បានប៉ាន់ស្មានចំណែករបស់ចាន់ សារុន មានប្រមាណ US$២.៥ លាន[២៤៦] ។

ចំណាយតំណែងថ្មីរបស់ពួកគេ បានធ្វើឱ្យមន្ត្រីរដ្ឋបាលព្រៃឈើជាច្រើនស្ថិតក្នុងបំណុលយ៉ាងច្រើន បង្កើតឱ្យមានការលើកទឹកចិត្តសម្រាប់ពួកគេឱ្យប្រើប្រាស់តំណែងរបស់ពួកគេដើម្បីគម្រាមកំហែងយកប្រាក់ ។ ជាការពិតណាស់ ការដេញថ្លៃការងារនេះ អាចជាកត្តាចម្បងបំផុត ដែលធ្វើឱ្យមានប្រេវ៉ាឡង់អំពើពុករលួយក្នុងប្រតិបត្តិការរដ្ឋបាលព្រៃឈើនៅទូទាំងប្រទេស[២៤៧] ។

ទំនាក់ទំនងជាមួយក្រុមកាប់ឈើ

ការពិតដែល ឌី ចូច, សេង គាង និង ឃុន ថុង អាចធ្វើប្រតិបត្តិការកាប់ឈើខុសច្បាប់ធំបំផុតក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ដោយស្ថិតក្រោមច្រមុះរបស់សាខារដ្ឋាភិបាល ដែលភាគច្រើនបំផុតទទួលខុសត្រូវទប់ស្កាត់បទល្មើសព្រៃឈើ តំណាងឱ្យជំហរខ្លួនឯង ។ជាជាងការអនុវត្តច្បាប់រដ្ឋបាលព្រៃឈើជំនួសឱ្យការពារប្រតិបត្តិការក្រុមហ៊ុន Seng Keang Company ដោយការរៀបគម្រោងផលប៉ះពាល់មិនត្រឹមត្រូវពីស្ថានភាពក្នុងព្រៃឡង់ – មួយ នៅក្នុងនោះ គឺគ្មានបទល្មើសកម្រិតទាបរារាំងការកាប់ឈើខុសច្បាប់ដោយអ្នកចំការដែលពិបាកគ្រប់គ្រង[២៥០] ។ ការស៊ើប-អង្កេតរបស់ Global Witness នៅក្នុងតំបន់នោះ រួមមានការសម្ភាសន៍មួយចំនួនជាមួយមន្ត្រីរដ្ឋបាលព្រៃឈើបង្ហាញថា ក្រុមកាប់ឈើបន្លំយកផលិតផលនេះ តាមរយៈការរួមគ្នានូវការបង្ខិតបង្ខំ និងការសូកសំណូកដោយមានជោគជ័យ ។

បន្ទាប់ពីក្រុមមន្ត្រីរដ្ឋបាលព្រៃឈើ និងកងរាជអាវុធហត្ថបានរឹបអូសឡានមួយដែលដឹកឈើប្រណិតសម្រាប់ សេង កុកហ៊ាង ក្នុងចុងឆ្នាំ ២០០៤ ពួកគេមួយចំនួនក្នុងចំណោមនោះត្រូវបានបណ្តេញចេញ ឬផ្ទេរចេញពីតំបន់នេះ ។ នៅដើមឆ្នាំ ២០០៥ សេង គាង និងបុគ្គលិករបស់គាត់បានទៅកាន់ការិយាល័យរដ្ឋបាលព្រៃឈើក្នុងកំពង់ថ្ម ដែលស្ថិតនៅតាមផ្លូវធំសម្រាប់ការធ្វើចរាចរណ៍ឈើទៅភាគខាងត្បូងពីទឹករីង[២៥១] ។ ដោយបានអរគុណមន្ត្រីរដ្ឋបាលព្រៃឈើម្នាក់ ដែលយកចិត្តទុកដាក់ចំពោះអាជីវកម្មរបស់គាត់ គាត់បានប្រាប់ពួកគេថា ទាំងប្រតិបត្តិការកាប់ឈើរបស់គាត់និងក្រុមហ៊ុនចំការកៅស៊ូជប់ ជារបស់គ្រួសារនាយករដ្ឋមន្ត្រី ហ៊ុន សែន ។ ដោយយោងតាម សេង គាង នេះមានន័យថាសកម្មភាពរបស់គាត់ មិនខុសច្បាប់ទេ ហើយថាមន្ត្រីរដ្ឋបាលព្រៃឈើណាម្នាក់ដែលចាប់អារម្មណ៍ចង់រក្សាការងាររបស់ពួកគេ មិនត្រូវជ្រៀតជ្រែកនោះឡើយ [២៥១] ។

សារនេះហាក់បីដូចជាបានធ្លាក់ចុះ ។ក្នុងកិច្ចសម្ភាសន៍ដាច់ដោយឡែកជាមួយ Global Witness ក្នុងឆ្នាំ ២០០៥ មន្ត្រីរដ្ឋបាលព្រៃឈើពីរនាក់ក្នុងខេត្តកំពង់ធំបានបញ្ជាក់ថា រដ្ឋបាលព្រៃឈើបានដឹងយ៉ាងច្បាស់ពីការកាប់ឈើខុសច្បាប់របស់ សេង កុកហ៊ាង ក្នុងព្រៃឡង់ ។ ដោយយោងតាមមន្ត្រីទាំងនេះបានឱ្យដឹងថាពួកគេមិនអាចបញ្ឈប់គាត់ដោយសារគាត់តំណាងឱ្យ សេង គាង ដែលមានការគាំទ្រពី ហ៊ុន សែន និងមនុស្សលំដាប់ខ្ពស់ផ្សេងទៀត ។ នេះធ្វើឱ្យមន្ត្រីរដ្ឋបាលព្រៃឈើភ័យខ្លាច និងហេតុនេះពួកគេបានបិទភ្នែកចំពោះសកម្មភាពរបស់គាត់ [២៥២] ។

ទោះយ៉ាងណាក៏ដោយ ការចូលដៃគ្នារបស់រដ្ឋបាលព្រៃឈើក្នុងសកម្មភាពរបស់ក្រុមកាប់ឈើ មិនអាចផ្អែកដាក់តែទៅលើ ការភ័យខ្លាចប៉ុណ្ណោះទេ ។ មន្ត្រីនៅក្នុងទឹករីងបញ្ជាក់ថា ក្នុងឆ្នាំ ២០០៥ សង្កាត់ការិយាល័យរដ្ឋបាលព្រៃឈើក្នុងភូមិខែស៊ី បានទទួលចំណែកប្រចាំខែពី សេង គាង រាប់រយដុល្លារសម្រាប់ "ចំណាយអាហារ ការស្នាក់នៅ និងប្រេងសាំង"[២៥៣] ។មន្ត្រីថ្នាក់មូលដ្ឋាននោះក៏បានបញ្ជាក់ផងដែរថា សេង កុកហ៊ាងកំពុងបង់ឱ្យមន្ត្រីរដ្ឋបាលព្រៃឈើចំនួនបន្ថែមទៀតដោយយោងតាមចំនួនឈើដែលរោងចក្រក្រុមហ៊ុន Seng Keang Company កំពុងកែច្នៃរៀងរាល់ខែ[២៥៤] ។ ពួកគេបានប្រាប់ Global Witness ថា តាមរយៈការបង់ប្រាក់ទាំងនេះ និងប្រាក់បន្ថែមដែលបានទារពីអ្នកកាប់ឈើខុសច្បាប់ផ្សេងទៀត ការិយាល័យរដ្ឋបាលព្រៃឈើរីករាយចំពោះចំណូលប្រចាំខែរាប់ពាន់ដុល្លារនេះ [២៥៤] ។

ប្រភពចំណូលផ្សេងទៀត

Global Witness បានដឹងបន្ថែមទៀតពីការរកប្រាក់ចំណូលរបស់រដ្ឋបាលព្រៃឈើ តាមរយៈការសម្ភាសន៍ជាមួយក្រុមកាប់ឈើក្នុងព្រៃឡង់ក្នុង ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៥ ។ មួយក្នុងចំណោមក្រុមទាំងនេះបានរៀបរាប់ពីវិធី ដែលចៅហ្វាយរបស់ពួកគេបង់ឱ្យចំនួន US$១០០ ក្នុងមួយខែសម្រាប់រណារមួយទៅការិយាល័យរដ្ឋបាលព្រៃឈើភ្នាក់ ក្នុងទឹករីង ហើយនិងសំណូកបន្ថែមទៅឱ្យរដ្ឋបាលព្រៃឈើ ដោយផ្អែកតាមចំនួនឈើដែលពួកគេបានកាប់ ។ អ្នកកាប់ឈើបានបន្ថែមទៀតថា មន្ត្រីរដ្ឋបាលព្រៃឈើមកកាន់ព្រៃនេះម្តងម្កាល ដើម្បីរំលឹកពួកគេ ប្រសិនបើមនុស្សមកពីភ្នំពេញនឹងមកកាន់តំបន់នេះ ។

Global Witness បានរកឃើញភស្តុតាងបន្ថែមទៀតរបស់មន្ត្រីរដ្ឋបាលព្រៃឈើដែលមានតួនាទីដោយផ្ទាល់ក្នុងការកាប់ឈើខុសច្បាប់ក្នុងព្រៃឡង់ ហើយគម្រាមកំហែងយកប្រាក់មិនត្រឹមតែពាណិជ្ជករឈើប៉ុណ្ណោះទេ ថែមទាំងពីប្រជាជនក្នុងមូលដ្ឋានដែលពាក់ព័ន្ធក្នុងសកម្មភាពស្របច្បាប់ផងដែរ[២៥៦] ។ដូចបានរៀបរាប់ក្នុងប្រអប់ទី ១៣ រដ្ឋបាលព្រៃឈើ ត្រូវបានចាត់ទុកថា ជាអ្នកជញ្ជក់ឈាមខ្លាំងបំផុតនៃស្ថាប័នមួយចំនួន ដែលធ្វើការគម្រាមកំហែងប្រភេទនេះ ។

ប្រតិបត្តិការកាប់ឈើខុសច្បាប់ ៥ គីឡូម៉ែត្រ ខាងក្រៅព្រំដែនចំការ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៥ ។ អ្នកកាប់ឈើបានប្រាប់ Global Witness ថា ពួកគេបានបង់ឱ្យការិយាល័យរដ្ឋបាលព្រៃឈើក្នុងភូមិខែស៊ីចំនួន US$ ១០០ ក្នុងរណារមួយក្នុងមួយខែ ហើយចំណាយបន្ថែមទៀត សម្រាប់ការដឹកជញ្ជូនឈើ

២. កងរាជអាវុធហត្ថ

កងរាជអាវុធហត្ថរបស់ប្រទេសកម្ពុជា ក៏ត្រូវបានគេស្គាល់ថា ជាកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធមួយដែរ ។ពួកគេមានកម្លាំងយោធាប្រមាណ៨,០០០នាក់[២៥៧] ។មេកងរាជអាវុធហត្ថលើផ្ទៃប្រទេស ឧត្តមសេនីយ៍ សៅ សុខា គឺជាអតីតអង្គរក្ស ហ៊ុន សែន ដែលត្រូវបានបណ្តុះបណ្តាលនៅវៀតណាមក្នុងអំឡុងទសវត្សរ៍ឆ្នាំ ១៩៨០[២៥៨] ។ គាត់រាយការណ៍ជារៀងរាល់ថ្ងៃទៅកាន់មេបញ្ជាការកងយោធពលខេមរភូមិន្ទ និងក្រសួងការពារជាតិ ។ ទោះយ៉ាងណាក៏ដោយ តាមនយោបាយ គាត់ទទួលបញ្ជាផ្ទាល់ពី ហ៊ុន សែន [២៥៩] ។

សៅ សុខា គឺជាសកម្មជនកម្រិតខ្ពស់ម្នាក់ ។ ក្នុងខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០០៦ គាត់ត្រូវបានតែងតាំងជាប្រធានសហព័ន្ធបាល់ទាត់កម្ពុជា ហើយក្នុង ខែ មករា ឆ្នាំ ២០០៧ គាត់បានក្លាយជាឧត្តមសេនីយ៍ផ្កាយបួន ។ ការស៊ើបអង្កេតរបស់ Global Witness ពីមុនបានបង្ហាញថា សៅ សុខា ពាក់ព័ន្ធដោយផ្ទាល់ក្នុងពាណិជ្ជកម្មឈើខុសច្បាប់ ហើយថាកម្លាំងដែលស្ថិតក្រោមបញ្ជារបស់គាត់មានសកម្មភាពយ៉ាងខ្លាំងក្នុងការកាប់ឈើខុសច្បាប់ ការដឹកជញ្ជូន ការការពារ និងការគម្រាម-កំហែង[២៦០] ។

មេកងរាជអាវុធហត្ថក្នុងខេត្តកំពង់ធំ គឺ ឌី ផេន ប្អូនប្រុសរបស់ ឌី ចូច[២៦១] ។ មន្ត្រីក្រោមបញ្ជារបស់ ឌី ផេន ជាប់ពាក់ព័ន្ធយ៉ាងខ្លាំងនឹងសកម្មភាពរបស់ក្រុមហ៊ុន Seng Keang Company ដែលត្រូវបានដឹងថាបង់ឱ្យកងរាជអាវុធហត្ថច្រើន រហូតដល់ US$៥០០ ក្នុងមួយខែ សម្រាប់ការបម្រើរបស់ពួកគេ[២៦២] ។ កងរាជអាវុធហត្ថជាច្រើន ក៏មានសកម្មភាពខ្លាំងជាអ្នកកាប់ឈើខុសច្បាប់ផងដែរ ក្នុងសិទ្ធិផ្ទាល់របស់ពួកគេ ។ ក្នុងព្រៃឡង់ Global Witness បានឃើញកូនចៅរបស់ ឌី ផេន កាប់ឈើ និងលក់ឱ្យរោងចក្រអារឈើរបស់ក្រុមហ៊ុន Seng Keang Company និងពាណិជ្ជករឈើផ្សេងទៀត ដោយផ្តល់ការការពារឱ្យក្បួនឈើ គម្រាមកំហែងយកប្រាក់ លក់សត្វព្រៃ និងលក់ចំណែកដីព្រៃឈើ [២៦៣] ។

ដូចរដ្ឋបាលព្រៃឈើដែរ កងរាជអាវុធហត្ថបានពង្រីកវត្តមានរបស់ខ្លួនភ្លាមៗក្នុងព្រៃឡង់ បន្ទាប់ពីការបង្កើតចំការកៅស៊ូទីរីង ។ ប្រភពជាច្រើនក្នុងកងរាជអាវុធហត្ថបញ្ជាក់ថា ឌី ផេន បង្កើតដោយមានចេតនានូវប៉ុស្តិ៍ចំនួនប្រាំជុំវិញទីរីង និងតាមផ្លូវឆ្ពោះទៅកាន់ព្រៃ ដើម្បីរកប្រាក់ពីការដឹកជញ្ជូនឈើខុសច្បាប់ ។ គាត់បានដាក់ការត្រួតពិនិត្យចំណុចឆែកឆេរទាំងនេះ (ដាក់លេខ ៦០១, ៦០៣, ១០២, ១០៤ និង B6) ក្នុងដៃសាច់ញាតិ ឬសម្ព័ន្ធមិត្តជិតស្និទ្ធមួយចំនួនក្នុងចំណោមពួកគេបង់ឱ្យគាត់នូវប្រាក់រាប់ពាន់ដុល្លារសម្រាប់តំណែងរបស់ពួកគេ ។មន្ត្រីក្នុងតំបន់បានប្រាប់GlobalWitness ថាតាមរយៈប៉ុស្តិ៍ថ្មីៗទាំងនេះ និងសកម្មភាព ដូចជាការកាប់ឈើខុសច្បាប់ ការដឹកជញ្ជូនឈើ និងការរត់ពន្ធទំនិញឌី ផេន អាចរកប្រាក់បានរវាងពីUS$១០,០០០និង US$៣០,០០០ក្នុងមួយខែ[២៦៤] ។ឌីផេន ត្រួតពិនិត្យសកម្មភាពទាំងនេះយ៉ាងច្បាស់លាស់ ។ ក្នុងខែមិថុនា ឆ្នាំ ២០០៥ គាត់បានប្រាប់ដៃគូរបស់គាត់ថា ក្រុមមិនស្គាល់ឈ្មោះមួយកំពុងស៊ើបការណ៍អាជីវកម្មរបស់គាត់ ហើយបានផ្តល់ប្រាក់ US$២០,០០០ ដល់នរណាដែលអាចកំណត់ឱ្យឃើញមានបញ្ហាចំពោះគាត់ [២៦៥] ។

សៅ សុខា ទទួលពានមេដាយមហាសេរីវឌ្ឍនៈពី ហ៊ុន សែន ខែ មករា ឆ្នាំ ២០០៧

តារាងខាងក្រោមផ្តល់ឱ្យនូវការវិភាគប្រាក់ចំណាយ ដែលបានទទួលដោយតែចំណុចឆែកឆេរថ្មីមួយរបស់ ឌី ផេន ។ ចំណុចឆែកឆេរ ១០២ មានទីតាំងក្បែរមូលដ្ឋាន "ផ្លូវលំ ហ៊ុន សែន" ដែលភ្ជាប់ពីជំរុំកាប់ឈើបាក់ស្នាភាគខាងត្បូងទីរីងទៅកាន់ចំណុចប្រសព្វផ្លូវធំ៧ទៅភ្នំពេញ និងកំពង់ចាម ។ ឈើភាគច្រើនបំផុតដែលបានកាប់ក្នុង និងជុំវិញទីរីង ឆ្លងកាត់ផ្លូវនេះ ។ ព័ត៌មាននេះ បានមកពីការសម្ភាសន៍ជាមួយនាយកងរាជអាវុធហត្ថកាន់កាប់ប៉ុស្តិ៍នោះ ។ កងរាជអាវុធហត្ថទាំងនេះបានបញ្ជាក់ថា ការទទួលបានប្រចាំខែសម្រាប់ "ប្រអប់ខ្មៅ" របស់ប៉ុស្តិ៍មានខុសគ្នាពី US$៥,៥០០ ទៅ US$១០,០០០ ។ ស៊ឹង គីមរ៉ន[២៦៦] ប្រធានប៉ុស្តិ៍ឆែកឆេរ បន្ទាប់មក នឹងបង់ឱ្យបងថ្លៃរបស់គាត់ ឌី ផេន នូវចំណែករវាងពី US$៥,០០០ទៅ US$៦,០០០[២៦២] ។

ចំណូលរបស់ចំណុចឆែកឆេរកងរាជអាវុធហត្ថលេខ ១០២		
សំណូកបង់ដោយ	តាមខែ	តាមថ្ងៃ
សេង គាង	US$៥០០ - US$៧៥០	
សេង កុកហ៊ាង	US$៥០០ - US$៧៥០	
អ្នកគ្រប់គ្រងរោងចក្រក្តារបន្ទះ អ៊ែល ដារ៉ា	US$៣៥០ - US$៥០០	
អ្នកគ្រប់គ្រងរោងចក្រអារឈើកំពង់ថ្ម	US$១០០ - US$២០០	
ពាណិជ្ជករឈើផ្សេងទៀត		US$១៥០- US$៥០០

៣. ប្រតិបត្តិការសឹករងខេត្តកំពង់ធំរបស់កងយោធពលខេមរភូមិន្ទ

ប្រតិបត្តិការសឹករងខេត្តកំពង់ធំ មានទំនាក់ទំនងយ៉ាងជិតស្និទ្ធិជាមួយការកាប់ឈើខុសច្បាប់ជាច្រើនឆ្នាំមកហើយ ។ ទាហានក្នុងចំណោមនោះជាច្រើន Global Witness បានរកឃើញថាធ្វើការជាមួយក្រុម សេង គាង ឬធ្វើប្រតិបត្តិការកាប់ឈើផ្ទាល់ខ្លួនគេក្នុងព្រៃឡង់ ដែលពីមុនធ្វើជាអ្នកយាម ឬអ្នកម៉ៅការឱ្យក្រុមហ៊ុនដែលគ្រប់គ្រងសម្បទានក្នុងខេត្ត : ក្រុមហ៊ុន Colexim Enterprise ក្រុមហ៊ុន GAT International ក្រុមហ៊ុន Mieng Ly Heng និងក្រុមហ៊ុន Pheapimex-Fuchan[២៦៧] ។

ឧទាហរណ៍មួយ គឺសកម្មភាពរបស់កងឯកភាពខ្លាំងលេខ ១៧ ដែលបញ្ជាដោយវរៈសេនីយ៍ទោ និងមេបញ្ជាការទីបញ្ជាការប្រតិបត្តិការសឹករងឈ្មោះសេង មាស[២៦៨] ។តួនាទីរបស់សេង មាសក្នុងការផ្ដល់សន្តិសុខសម្រាប់ក្រុមហ៊ុន Mieng Ly Heng និងសម្បទានិកផ្សេងទៀតចាប់ពីចុងទសវត្សរ៍ឆ្នាំ១៩៩០ ធ្វើឱ្យគាត់បង្កើតបានទំនាក់ទំនងយ៉ាងជិតស្និទ្ធិជាមួយ ឌី ចូច និង សេង គាង ។ បន្ទាប់ពីការបញ្ឈប់សម្បទានឈើ និងការបង្កើតចំការកៅស៊ូទីរីង សេង មាស និងកងឯកភាពរបស់គាត់បានបែរមកធ្វើការឱ្យក្រុមនេះជាអ្នកផ្គត់ផ្គង់ឈើ ។ ប្រតិបត្តិការកាប់ឈើរបស់ពួកគេ មាននៅចំកណ្ដាលអតីតសម្បទានរបស់ក្រុមហ៊ុន GAT ភាគខាងត្បូងទីរីង ក៏ដូចជាផ្នែកជាច្រើននៃសម្បទានរបស់ក្រុមហ៊ុន Colexim ទៅកាន់ភាគខាងជើង និងភាគខាងកើតចំការផងដែរ[២៦៩] ។

មន្ត្រីក្នុងមូលដ្ឋាន និងប្រជាជនក្នុងទីរីងដែលត្រូវបានសម្ភាសន៍ដោយ Global Witness បានចោទប្រកាន់ទាហានប្រតិបត្តិការសឹករងដែលមានមូលដ្ឋាននៅជុំវិញចំការ ពីបទឃុបឃិតជាមួយមន្ត្រីព្រៃឈើក្នុងការគម្រាមកំហែងប្រាក់ពីអ្នកកាប់ឈើ ទ្រង់ទ្រាយតូច ដែលប្រតិបត្តិការក្នុងតំបន់នោះ ។ ដោយយោងតាមប្រភពទាំងនេះបានឱ្យដឹងថា ទាហាននឹងរឹបអូសរណារអារ និងយកទៅកាន់ការិយាល័យរដ្ឋបាលព្រៃឈើក្នុងភូមិខែសី ដែលម៉ាស៊ីនទាំងនេះ នឹងត្រូវបានរឹបអូសទុករហូតដល់ម្ចាស់បានបង់ប្រាក់សំណូកឱ្យចំនួន US$១០០ [២៦៩] ។

៤. យោធភូមិភាគ II របស់កងយោធពលខេមរភូមិន្ទ

យោធភូមិភាគ II គ្របដណ្ដប់ខេត្តចំនួនបួនក្នុងភាគខាងកើត និងភាគឦសានប្រទេសកម្ពុជា ហើយទល់នឹងខេត្តកំពង់ធំ ដែលស្ថិតនៅក្នុងយោធភូមិភាគ IV ។ ក្រុមទ័ពរបស់យោធភូមិភាគ II ដែលដឹកនាំដោយ សាត ចាន់ថានិង អ៊ិយ គៀ បានពាក់ព័ន្ធនឹងការកាប់ឈើខុសច្បាប់ក្នុងព្រៃឡង់អស់ជាច្រើនឆ្នាំមកហើយ[២៧០] ។ក្នុងឆ្នាំ២០០៤និង២០០៥ Global Witness បានរកឃើញភស្តុតាងពីការពាក់ព័ន្ធរបស់ សាត ចាន់ថា ក្នុងការកាប់ឈើខុសច្បាប់នៅភាគខាងលិចបំផុត ស្រុកសណ្ដាន់ និងសន្ទុក ភាគខាងត្បូងទីរីង[២៧១] ។ សាត ចាន់ថា និង អ៊ិយ គៀ ពីមុនបានផ្គត់ផ្គង់ឱ្យ ឌី ចូច, សេង គាង និង ឃុន ថុង នូវឈើដែលបានកាប់ខុសច្បាប់ក្នុងសម្បទានក្រុមហ៊ុន Timas Resources[២៧០] ។

៥. ភ្នាក់ងារសម្ងាត់យោធា

ផ្នែកមួយផ្សេងទៀតរបស់កម្លាំងសន្តិសុខដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការកាប់ឈើខុសច្បាប់ក្នុងព្រៃឡង់ គឺនាយកដ្ឋានភ្នាក់ងារសម្ងាត់យោធារបស់កងយោធពលខេមរភូមិន្ទ ដែលត្រូវបានស្គាល់ថាជាការិយាល័យលេខ ២ ផងដែរ ។ ឧត្តមសេនីយ៍ទោ ម៉ុល រឿប[២៧២] ប្រធានភ្នាក់ងារសម្ងាត់យោធា ជាសម្ព័ន្ធមិត្តដ៏ជិតស្និទ្ធិរបស់ ហ៊ុន សែន ដែលអ្នកវិភាគនយោបាយម្នាក់រៀបរាប់ថាជា ស្ថាបត្យកម្មនៃយុទ្ធនាការ "ល្បិចស្មោគគ្រោក" ប្រឆាំងគូបដិបក្ខនយោបាយរបស់នាយករដ្ឋមន្ត្រី[២៧៣] ។

ពេលដែលភ្នាក់ងារសម្ងាត់យោធាដើរតួនាទីយ៉ាងសំខាន់ទោះបីជាស្រមោលក៏ដោយក្នុងជីវិតនយោបាយកម្ពុជា ក៏មន្ត្រីរបស់ខ្លួនពាក់-ព័ន្ធផងដែរក្នុងប្រភេទបទល្មើសផ្សេងៗ ដែលរួមមានការកាប់ឈើខុសច្បាប់ផងដែរ ។ ការស៊ើបអង្កេតរបស់ Global Witness ក្នុងតំបន់ជម្រកសត្វព្រៃឱរ៉ាល់ ក្នុងឆ្នាំ២០០៤ បានបង្ហាញពីរបៀបដែលភ្នាក់ងារសម្ងាត់យោធាគ្រប់គ្រងពាណិជ្ជកម្មឈើ និងរបរទុច្ចរិតគម្រាមកំហែងផ្ទាល់ខ្លួនរបស់ពួកគេ ។ ក្នុងព្រៃឡង់ Global Witness បានរកឃើញភស្តុតាងពីការកាប់ឈើខុសច្បាប់របស់ភ្នាក់ងារសម្ងាត់យោធា និងការលក់ឈើឱ្យក្រុមហ៊ុន Seng Keang Company ក៏ដូចជាការគម្រាមកំហែងយកប្រាក់ពីអ្នកកាប់ឈើផ្សេងទៀតផងដែរ [២៧០] ។

សេង មាស វរសេនីយ៍ទោ និងមេបញ្ជាការរងទីបញ្ជាការប្រតិបត្តិការរងយោធា

ម៉ុល រឿប មេភ្នាក់ងារសម្ងាត់យោធា

ប្រអប់ទី ១៣ : រែកបន្ទុកពុករលួយ

ចាន់ សារុន រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ បាននិយាយពីការអនុវត្តច្បាប់នៅព្រៃឡង់ថា [១៤៥] *"ការអនុវត្តច្បាប់មិនរើសអើងរវាងក្រុមហ៊ុន និងអ្នកភូមិឡើយ ។ ពួកគេទាំងអស់មានសិទ្ធិស្មើគ្នាចំពោះមុខច្បាប់ ។ យើងអនុវត្តច្បាប់ដោយស្មើភាពគ្នា ហើយមានចំណុចឆែកឆេរមួយចំនួនតាមផ្លូវក្នុងតំបន់នេះ"* ។

ក្នុងឆ្នាំ ២០០៥ និង ២០០៦ Global Witness បានសម្ភាសន៍ប្រជាជនជាច្រើនក្នុង និងជុំវិញទីរីងអំពីទំនាក់ទំនងរបស់ពួកគេជាមួយស្ថាប័នរបស់រដ្ឋទាំងឡាយ ដែលទទួលខុសត្រូវប្រយុទ្ធប្រឆាំងបទល្មើសព្រៃឈើ ។ មានការព្រមព្រៀងគ្នាមួយក្នុងចំណោមអ្នកធ្វើការសម្ភាសន៍ ទាំងផ្អែកអំពើពុករលួយ ដែលគឺជាបញ្ហាធ្ងន់ធ្ងរមួយ និងថាការគម្រាមកំហែងយកប្រាក់ដាក់ទម្ងន់ខ្លាំងបំផុតដល់អ្នកទាំងឡាយដែលគ្មានអំណាច និងទំនាក់ទំនងដើម្បីប្រឆាំង ។ មនុស្សជាច្រើនចង្អុលបង្ហាញថា រដ្ឋបាលព្រៃឈើជាអ្នកជញ្ជក់ឈាមដ៏ពិសេសមួយ[២៧៤] ។

Global Witness បានសម្ភាសន៍ជាមួយក្រុមដឹកផលិតផលព្រៃឈើប្រភេទផ្សេងៗជាច្រើនក្រុម តាមផ្លូវកាប់ឈើមួយក្នុងចំណោមពីរ ភាគខាងត្បូងពីទីរីងទៅកាន់ទីរួមស្រុកកំពង់ធ្ម ។ អ្នកធ្វើការសម្ភាសន៍បានរាយការណ៍ថា ជួបចំណុចឆែកឆេររវាងពី ១១ និង ២០ ដែលគ្រប់គ្រងដោយមន្ត្រីរដ្ឋបាលព្រៃឈើ កងយោធពលខេមរភូមិន្ទ កងរាជអាវុធហត្ថ ប៉ូលីស និងមន្ត្រីបរិស្ថានក្នុងផ្លូវធ្វើដំណើរតែមួយ [២៧៤] ។

អ្នកប្រមូលកំទេចឈើ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៥

ចំណុចឆែកឆេររដ្ឋបាលព្រៃឈើ និងកងយោធពលខេមរភូមិន្ទ អូរកំពប់អំបិល

"ឈើដើមស្វាយ" ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៥

ពាណិជ្ជករឈើដែលដឹកឈើកាប់ខុសច្បាប់ មិនមែនជាអ្នកដែលត្រូវបានបង្ខំឱ្យប្រគល់ប្រាក់តែប៉ុណ្ណោះនោះទេ ។ ប្រជាជនដែលអនុវត្តសិទ្ធិស្របច្បាប់របស់ពួកគេក្នុងឋានៈជាអ្នកប្រើប្រាស់ព្រៃឈើ ក៏បានរាយការណ៍ផងដែរ ពីតម្រូវការឱ្យបង់ប្រាក់ពីមន្ត្រីទាំងនោះជាញឹកញាប់ ។ ឧទាហរណ៍ ជាងឈើដែលប្រមូលកំទេចឈើសល់ពីប្រតិបត្តិការកាប់ឈើខុសច្បាប់ បានរាយការណ៍ថា "ដោយផ្អែកតាមអារម្មណ៍របស់ពួកគេ" មន្ត្រីរដ្ឋបាលព្រៃឈើបានតម្រូវឱ្យបង់សំណូក ដែលមានតម្លៃស្មើពាក់កណ្តាលតម្លៃកំទេចឈើ ឬបើពុំនោះទេ នឹងត្រូវបានរឹបអូសសម្ភារៈនោះ និងលក់ចេញ [១៧០] ។

Global Witness បានទៅកាន់អូរកំពប់អំបិលដែលជាស្ថានីយរួមគ្នារវាងរដ្ឋបាលព្រៃឈើ និងកងយោធពលខេមរភូមិន្ទ ដែលកំណត់ដោយអ្នកប្រមូលកំទេចឈើថា ជាចំណុចមួយក្នុងចំណោមចំណុចដែលពួកគេត្រូវតែបង់ប្រាក់ ។ ដោយត្រូវបានស្នើឱ្យរៀបរាប់ពីការងាររបស់គាត់ មន្ត្រីកងយោធពលខេមរភូមិន្ទម្នាក់ក្នុងចំណោមនោះបានបញ្ជាក់ថា ក្រុមរបស់គាត់ មិនដែលរារាំងឡានដឹកឈើពីរោងចក្ររបស់ក្រុមហ៊ុន Seng Keang Company ឡើយ ហើយបានត្រឹមតែបញ្ឈប់ "ប្រជាជន" ។ ដោយត្រូវបានសួរថាហេតុអ្វី គាត់បាននិយាយថា គាត់មិនដឹងទេ គាត់គ្រាន់តែធ្វើតាមការណែនាំពីមន្ត្រីរដ្ឋបាលព្រៃឈើ ដែលមិនចាប់អារម្មណ៍មើលឡានរបស់ក្រុមកាប់ឈើនោះ ។

ទាហាននោះថ្ងូរពីការបង្ហាញអូសឈើដ៏ច្រើន ដែលក្រុមគាត់បានរឹបអូស ហើយទុកនៅក្នុងបរិវេណរបស់ពួកគេ ។ ទោះយ៉ាងណាក៏ដោយ នៅពេលដែល Global Witness បានស្នើសុំការអនុញ្ញាតថតរូបឡានដែលដឹកឈើជ្រុងប្រណិត ទាហាននោះបានបដិសេធដោយពន្យល់ថា ឈើនេះជារបស់គាត់ ។ ក្នុងកិច្ចសម្ភាសន៍ដាច់ដោយឡែក ទាហានផ្សេងទៀត និងមន្ត្រីរដ្ឋបាលព្រៃឈើដែលធ្វើការនៅប៉ុស្តិ៍អូរកំពប់អំបិល បានប្រាប់ Global Witness ថា ពាណិជ្ជករឈើធំៗ បានបង់ប្រាក់ប្រចាំខែដោយផ្ទាល់ឱ្យមន្ត្រីរដ្ឋបាលព្រៃឈើជាន់ខ្ពស់ក្នុងក្រុងភ្នំពេញ ហើយមិនចាំបាច់ឈប់ និងបង់រៀងរាល់ពេលដែលពួកគេប្រើប្រាស់ផ្លូវនេះទេ ។ អ្នកធ្វើការសម្ភាសន៍ទាំងនេះបាននិយាយថា ចំណុចឆែកឆេររបស់ពួកគេនៅតែរកបានពី US$ ២,000 - US$៤,000 ក្នុងមួយខែ តាមរយៈសំណូកដែលបានមកពីអ្នកកាប់ឈើ និងពាណិជ្ជករឈើ ដែលមានទំនាក់ទំនងល្អតិច[២៧៥] ។

បន្ថែមពីលើផ្លូវដូចគ្នានេះ អ្នកស៊ើបអង្កេតរបស់ Global Witness បានអង្កេតឃើញបុគ្គលិកសន្តិសុខនៅចំណុចឆែកឆេរក្បែរបាក់ស្នា ទាញរទេះគោមួយខ្សែ ដែលដឹកមែកឈើងាប់សម្រាប់ធ្វើអុស ។ ការប្រមូលអុស គឺជាសកម្មភាពស្របច្បាប់ទាំងស្រុង ។ ស្របពេលដែលមន្ត្រីបានសួរអ្នកប្រមូលអុស ក្បួនឡានតូចមួយដែលហែរហមដោយឡាន pickup និងទាហានប្រដាប់អាវុធពីរនាក់ បានឆ្លងកាត់ចំណុចឆែកឆេរនោះដោយគ្មានការឆែកឆេរ ។ ក្រោយមកបុគ្គលិក Global Witness អាចពិនិត្យឃើញឡានដែលបានគ្រប មួយចំនួនក្នុងចំណោមនេះ ពេលដែលពួកគេឈប់ក្បែរកំពង់ធ្ម ។ ឡាននិមួយៗ ត្រូវបានផ្ទុកដោយកំណាត់ឈើពាណិជ្ជកម្មប្រវែងពីរម៉ែត្រជាច្រើន ដែលអ្នកគ្រប់គ្រងក្បួនព្យាយាមបង្ហាញឱ្យភ័ន្តច្រឡំថាជា "ឈើដើមស្វាយ" ។

៦. ប៉ូលិស

ការអង្កេតស្រាវជ្រាវរបស់មជ្ឈមណ្ឌលអភិវឌ្ឍន៍សង្គមទៅលើឥរិយាបថសាធារណៈជនចំពោះអំពើពុករលួយ បានរកឃើញថា ប្រជាជនកម្ពុជាចាត់លំដាប់ប៉ូលិសជាស្ថាប័នពុករលួយបំផុតទីបីក្នុងប្រទេសបន្ទាប់ពីតុលាការនិងអាជ្ញាធរគយនិងពន្ធដារ[២៧៦] ។ជាញឹកញាប់ប៉ូលិសជាប់ទាក់ទងនឹងបទល្មើសព្រៃឈើ ហើយអង្គភាពប៉ូលិសព្រំដែនដើរតួនាទីយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការកាប់ឈើខុសច្បាប់ដ៏ច្រើនសម្បើមនៃឧទ្យានជាតិវីរៈជ័យ ក្នុងខេត្តរតនៈគីរី ក្នុងឆ្នាំ ២០០៣-២០០៤[២៧៧] ។

ការស៊ើបអង្កេតរបស់ Global Witness ក្នុងព្រៃឡង់ បានបង្ហាញភស្តុតាងដ៏ច្រើនពីការឃុបឃិតរបស់ប៉ូលិសក្នុងការកាប់ឈើខុសច្បាប់ តែចួនកាលទោះជាមិនបានសម្រេចក៏ដោយ ព្យាយាមប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងបទល្មើសព្រៃឈើផងដែរ ។

ក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៥ សមាជិកសភាប្រចាំខេត្តកំពង់ធំ ងួន ញ៉ិល [២៧៨] បានតែងតាំងប្រតិបត្តិការប៉ូលិសពិសេសដែលចូលរួមពីមនុស្ស១០០-២០០ ដោយស្ថិតក្រោមបញ្ជារបស់ អ៊ំ ពីលី[២៧៩] អធិការរងប៉ូលិសខេត្ត ។ ក្រុមនេះមានកាតព្វកិច្ចកំចាត់ចោលភាពគ្មានច្បាប់ - ជាពិសេស ការចាប់ជម្រិត ការលួចប្លន់ និងការកាប់ឈើខុសច្បាប់ - ក្នុងឃុំបី(បាក់ស្នាបល្ល័ង្កនិងក្រវ៉ា) ក្នុងស្រុកបារាយណ៍ខេត្តកំពង់ធំ[២៨០] ។

បន្តិចក្រោយមក បន្ទាប់ពីចាប់ផ្តើមប្រតិបត្តិការរបស់ខ្លួន ក្រុមរបស់ អ៊ំ ពីលី បានរារាំងក្បួនឡានយោធាពណ៌បៃតងដ៏ធំមួយ ដែលមានឈើពេញនៅបាក់ស្នា ។ ប៉ូលិសម្នាក់ដែលពាក់ព័ន្ធក្នុងប្រតិបត្តិការនោះក្រោយមកបានប្រាប់មន្ត្រីផ្សេងទៀត និងប្រជាជនក្នុងតំបន់ពីអ្វីដែល អ៊ំ ពីលី ត្រូវបានហៅដោយទីបញ្ជាការរបស់គាត់ក្នុងខេត្តកំពង់ធំឱ្យទទួលទូរស័ព្ទប៉ុន្មានម៉ោងបន្ទាប់ពីការឃាត់ឡានទាំងនោះ ។ក្រោយមកពេលត្រឡប់មកកាន់បាក់ស្នាវិញ នៅថ្ងៃដដែលនោះ អ៊ំ ពីលី បានពន្យល់កូនចៅរបស់គាត់ថា អ្នកទូរស័ព្ទហៅ គឺ សេង គាង ដែលបានទូរស័ព្ទពីប្រទេសសិង្ហបុរី ប្រាប់គាត់ថាគាត់រៀបការជាមួយប្អូនជីដូនមួយរបស់នាយករដ្ឋមន្ត្រីថា រាល់សកម្មភាពរបស់គាត់ គឺស្របច្បាប់ ហើយថា អ៊ំ ពីលី ត្រូវលែងឡានទាំងនេះ ។ សេង គាង បានបន្ថែមទៀតថា គាត់អាចផ្តល់ឱ្យក្រុមគាត់នូវថ្លៃប្រចាំខែពី US$៣៧៥ - US$៥០០ ដើម្បីរ៉ាប់រងការចំណាយអាហាររបស់ពួកគេ ដែលជាសំណើដែល អ៊ំ ពីលី បានទទួលយក ។ឡានរបស់ សេង គាង ត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យបន្តដំណើររបស់ពួកគេទៀត[២៨០] ។

អ៊ំ ពីលី ស្នងការរងប៉ូលិសខេត្តកំពង់ធំ ។ ក្រុមរបស់គាត់ត្រូវបានផ្តល់ការងារឱ្យកំចាត់ចោលភាពខុសច្បាប់ ក្នុងខេត្តកំពង់ធំ

មន្ត្រីមូលដ្ឋាន និងអ្នកភូមិបានបញ្ជាក់ថា សម្រាប់រយៈពេលដែលនៅសល់នៃប្រតិបត្តិការបួនខែរបស់ពួកគេ ក្រុមរបស់ អ៊ំ ពីលី បានឃុបឃិតជាចំហជាមួយក្រុមហ៊ុន Seng Keang Company និងទ័ពប្រតិបត្តិការសឹករងខេត្ត និងកងរាជអាវុធហត្ថ ដឹកឈើចេញពីព្រៃឡង់ ។ ប្រជាជនមួយចំនួនចោទប៉ូលិសពីបទធ្វើប្រតិបត្តិការកាប់ឈើដោយខ្លួនឯងផ្ទាល់ ហើយគម្រាមកំហែងបង់ប្រាក់ពីពាណិជ្ជករឈើ [២៨០] ។

ឧត្តមសេនីយ៍ ហុក ឡងឌី មេប៉ូលិសជាតិ

ប៉ូលិសខ្មែរមួយចំនួនមានទំនាក់ទំនងយ៉ាងជិតស្និទ្ធិជាមួយពាណិជ្ជកម្មឈើខុសច្បាប់

៧. រដ្ឋអំណាចមូលដ្ឋាន

អាជ្ញាធរមូលដ្ឋានក្នុងខេត្តកំពង់ធំ ចូលដៃយ៉ាងពេញទំហឹងក្នុងការកាប់ឈើខុសច្បាប់ក្នុងព្រៃឡង់ ។ ទំនាក់ទំនងដ៏ជិតស្និទ្ធរវាងរដ្ឋាភិបាលថ្នាក់មូលដ្ឋាន និងការកាប់ឈើត្រឡប់ទៅកាន់ទសវត្សរ៍ឆ្នាំ ១៩៨០ នៅពេលដែលមន្ទីររបស់ខេត្តបានគ្រប់គ្រង និងប្រតិបត្តិការរោងចក្រអារឈើផ្ទាល់របស់ពួកគេ ។ ក្នុងដើមទសវត្សរ៍ឆ្នាំ ១៩៩០ ទ្រព្យសម្បត្តិទាំងនេះ ត្រូវបានលក់ចេញទៅឱ្យបុគ្គលដែលមានទំនាក់ទំនងល្អ[២៨១] ។ទ្រព្យនេះបន្សល់ទុកនូវករណីដែលមន្ត្រីខេត្តជាន់ខ្ពស់មួយចំនួនរំពឹងទុកទទួលប្រយោជន៍ពីការកាប់ឈើក្នុងខេត្ត ទោះបីជាសកម្មភាពនេះ ស្របច្បាប់ ឬមិនស្របច្បាប់ក៏ដោយ ។

ងួន ញ៉ិល សមាជិកសភាខេត្តកំពង់ធំ

សមាជិកសភាប្រចាំខេត្តកំពង់ ងួន ញ៉ិល គឺជាកម្លាំងដឹកនាំនៅពីក្រោយប្រតិបត្តិការប៉ូលីសគួរឱ្យសរសើរ តែមិនបានជោគជ័យប្រឆាំងការកាប់ឈើខុសច្បាប់ក្នុងឆមាសទីមួយឆ្នាំ ២០០៥ ។ ទោះយ៉ាងណាក៏ដោយ សារតាំងរបស់សមាជិកសភាជាអ្នកការពារព្រៃឈើ ត្រូវបានស្រអាប់បន្តិចប៉ុណ្ណោះ ដោយការចូលរួមរបស់គ្រួសារគាត់ទៅក្នុងការកាប់ឈើខុសច្បាប់ និងការទទួលការបង់ចំណាយពុករលួយ ។ មន្ត្រីថ្នាក់មូលដ្ឋានដ៏ល្អម្នាក់បានប្រាប់ Global Witness ថា ញ៉ែម សុផានី[២៨២] ភរិយារបស់ងួន ញ៉ិល កំពុងទទួលបានការបង់ប្រចាំខែពីកងរាជអាវុធហត្ថ និងចំណុចឆែកឆេររដ្ឋបាលព្រៃឈើ ដែលគម្រាមកំហែងយកប្រាក់ពីការធ្វើចរាចរណ៍ឈើ[២៥៤] ។ដោយយោងតាមប្រជាជនឃុំសុខចិត្ត (sokchet) បានឱ្យដឹងថា ស្របពេលជាមួយគ្នានេះដែរ ញ៉ែម ប៊ុនថា ប្អូនប្រុសរបស់ ញ៉ែម សុផានី [២៨៣] គឺជាពាណិជ្ជករឈើដែលទទួលខុសត្រូវចំពោះការកាប់ឈើប្រណិតខុសច្បាប់ក្នុងតំបន់របស់ពួកគេ[១៧០] ។

ទោះយ៉ាងណាក៏ដោយ ងួន ញ៉ិល មិនមែនតែជាសមាជិកសភាប្រចាំខេត្តកំពង់ធំ ដែលគ្រួសាររបស់គាត់ពាក់ព័ន្ធក្នុងការកាប់ឈើខុសច្បាប់ប៉ុណ្ណោះទេ ។ សមាជិកសភាដូចគ្នា អ៊ុន នឿង[២៨៤] ត្រូវបានដឹងជាទូទៅថា ជាអ្នកការពារធំរបស់រោងចក្រអារឈើ តាអោក ដែលមានទីតាំងក្នុងស្រុកប្រាសាទសម្បូរណ៍ រវាងសម្បទានក្រុមហ៊ុន Mieng Ly Heng និងតំបន់ជម្រកសត្វព្រៃបឹងពែរ[២៨៥] ។រោងចក្រអារឈើនេះត្រូវបានគ្រប់គ្រងដោយ ម៉ែន ផា[២៨៦] និង ចិត្ត រ៉ា [២៨៧] ដែលត្រូវបានរៀបរាប់ថា ជាប្រភពឧស្សាហកម្មក្នុងឋានៈជាកូនប្រុសរបស់ អ៊ុន នឿង[២៨៨] ។ Global Witness បានរកឃើញថា រោងចក្រអារឈើ តាអោក កំពុងកែច្នៃឈើកាប់ខុសច្បាប់នៅពេលជាច្រើនក្នុងរយៈពេលប្រាំឆ្នាំមុន[២៨៩] ។

ជារួមក្នុងផ្នែកនេះ ផ្នែកទាំងឡាយនៃរដ្ឋកម្ពុជាដែលទទួលខុសត្រូវប្រយុទ្ធប្រឆាំងបទល្មើសព្រៃឈើ ដើរតួយ៉ាងល្អក្នុងទីរឹង និងតំបន់ល្ហល្ហេវព្រៃឡង់ ។ ទោះយ៉ាងណាក៏ដោយ ពួកគេមិនមានប្រសិទ្ធិភាពក្នុងការរារាំងបទល្មើសព្រៃឈើ ដោយក្រុមហ៊ុន Seng Keang Company និងអ្នកកាប់ឈើខុសច្បាប់ផ្សេងទៀត ដោយសារតែមន្ត្រីនិងយោធាជាច្រើនមានភាគហ៊ុនក្នុងសកម្មភាពទាំងនេះ ។ ផ្នែកខាងក្រោមនេះ ពិនិត្យមើលកាន់តែលំអិតទៀតទៅលើប្រតិបត្តិការរបស់កងឯកភាពមួយរបស់កងយោធពលខេមរភូមិន្ទ – កងពលតូចលេខ ៧០ – ដែលបានពាក់ព័ន្ធក្នុងការកាប់ឈើខុសច្បាប់ មិនត្រឹមតែក្នុងព្រៃឡង់ប៉ុណ្ណោះទេ តែថែមទាំងទូទាំងប្រទេសទាំងមូលផងដែរ ។

ញ៉ែម ប៊ុនថា (ទល់មុខម៉ាស៊ីនថត)

សញ្ញាបង្ហាញពីព្រៃឈើសហគមន៍ភូមិព្រេន ភាគខាងកើតចំការកៅស៊ូទីរឹង

... ដែលប្រែក្លាយជាតំបន់ប្រតិបត្តិការកាប់ឈើគ្រប់គ្រងដោយកងរាជអាវុធហត្ថសហការជាមួយ សេង គុកហ៊ាង ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៥ ។ ឈើកាប់ថ្មីៗ គឺជាឈើឈ្មោះ *ឈើទាល*

ជំពូក IV : ទំនាក់ទំនងកងពលតូច លេខ ៧០

នាយករដ្ឋមន្ត្រី ហ៊ុន សែន បាននិយាយក្នុងឆ្នាំ ២០០៤[២៩០] ថា *"តាងនាមឱ្យរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា និងខ្លួនខ្ញុំផ្ទាល់ សូមឱ្យខ្ញុំសំដែងនូវការដឹងគុណ និងការសរសើរដល់អ្នកទាំងអស់គ្នា មន្ត្រី និងទាហានកងពលលេខ ៧០ ក៏ដូចជាអ្នកទាំងឡាយ ក្នុងកងយោធពលខេមរ-ភូមិន្ទ សម្រាប់ការលះបង់ និងកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងរបស់អ្នកទាំងអស់គ្នា ដើម្បីជម្នះរាល់បញ្ហា និងការពិបាកសម្រាប់មូលហេតុផ្សះផ្សាជាតិ និងសន្តិភាពសម្រាប់ទឹកដីកំណើតកម្ពុជារបស់យើង ។"*

អតីតមន្ត្រីកងពលលេខ៧០មួយរូប[២៩១] បានថ្លែងថា"មេបញ្ជាការភាគច្រើនបំផុតក្នុងកងពលលេខ ៧០ មានទំនាក់ទំនងល្អជាមួយមន្ត្រីរដ្ឋាភិបាលថ្នាក់ខ្ពស់ គ្រួសារអ្នកដឹកនាំ និងក្រុមប៉ូលីស ។ ពួកគេក៏មានទំនាក់ទំនងយ៉ាងល្អជាមួយអភិបាលខេត្តទាំងអស់ ពីព្រោះកងពលតូចលេខ៧០ ផ្តល់ឱ្យពួកគេនូវកងអង្គរក្ស និងការហែរហមក្បួន ។ កងពលតូចលេខ ៧០ ក៏បានចូលរួមផងដែរក្នុងការការពារសកម្មភាពខុសច្បាប់ និងបានប្រព្រឹត្តល្មើសធ្ងន់ធ្ងរ ដូចជា ការសម្លាប់ ការរត់ពន្ធ ការចាប់ខ្លួនប្រជាជនខុសច្បាប់ និងការរំលោភបំពានទ្រព្យសម្បត្តិផ្ទាល់ខ្លួនរបស់ប្រជាជន ។"

ក្នុងប៉ុន្មានឆ្នាំមុននេះ ហ៊ុន សែន បានបង្ហាញការគាំទ្រយ៉ាងខ្លាំងចំពោះ "សង្គ្រាមប្រឆាំងភេរវកម្ម" អន្តរជាតិដឹកនាំដោយអាមេរិក ។ នេះបានជួយកែលំអទំនាក់ទំនងរបស់រដ្ឋាភិបាលគាត់ជាមួយមន្ត្រីក្នុងក្រុងវ៉ាស៊ីនតោន ហើយកងយោធពលខេមរភូមិន្ទ (RCAF) នាពេលបច្ចុប្បន្នបានត្រៀមខ្លួនរួចជាស្រេច ដើម្បីទទួលការបណ្តុះបណ្តាល និងការផ្គត់ផ្គង់បរិក្ខារជាថ្មីពីអាមេរិក ។ យោធារបស់ប្រទេសកម្ពុជាទទួលប្រយោជន៍ជាស្រេចពីទម្រង់ជំនួយយោធាផ្សេងៗជាច្រើនពីអូស្ត្រាលី ចិន វៀតណាម និងប្រទេសផ្សេងទៀត[២៩២] ។ ការប្រថុយផ្តល់ជំនួយបរទេសនេះ ផ្តល់ឱ្យធម្មានុរូបចំពោះប្រព័ន្ធយោធា ដូចដែលជំពូកនេះបង្ហាញពាក់ព័ន្ធយ៉ាងខ្លាំង ក្នុងការលួចប្លន់ទ្រព្យសម្បត្តិសាធារណៈ ។

មាត្រា ៧៨ នៃច្បាប់ព្រៃឈើឆ្នាំ ២០០២ អំពាវនាវឱ្យកងកម្លាំងសន្តិសុខប្រយុទ្ធប្រឆាំងបទល្មើសព្រៃឈើ ហើយ ហ៊ុន សែន បានសរសើរតួនាទី ដែលត្រូវបានទទួលស្គាល់របស់ទ័ពក្នុងការបញ្ឈប់ការកាប់ឈើ "អាណាធិបតេយ្យ"[២៩០] ។ នៅពេលជាមួយគ្នានេះដែរ ចំណូលពីពាណិជ្ជកម្មឈើខុសច្បាប់រក្សាសមាសភាពយោធារបស់រដ្ឋមានតែឈ្មោះរបស់ប្រទេសកម្ពុជា ។ នេះត្រូវបានបកស្រាយដោយសកម្មភាពរបស់កងពលតូចលេខ៧០ ដ៏មានឥទ្ធិពលរបស់កងយោធពលខេមរភូមិន្ទ ដែលគ្រប់គ្រងឈើខុសច្បាប់ និងប្រតិបត្តិការចរាចរណ៍ដោយខុសច្បាប់ មានតម្លៃរវាងពី US$២លាន និង US$៥លានក្នុងមួយឆ្នាំ ។ ករណីរបស់កងពលតូចលេខ ៧០ បង្ហាញពីទំនាក់ទំនងដោយផ្ទាល់រវាងការបង្កើតកងឯកភាពយោធាស្មោះត្រង់របស់ ហ៊ុន សែន និងបទល្មើសដែលរៀបចំឡើងទ្រង់ទ្រាយធំ ។

១. កងពលតូចលេខ ៧០ និងកងអង្គរក្ស - ទំពផ្ទាល់ខ្លួនសម្រាប់នាយករដ្ឋមន្ត្រី

កងពលតូចលេខ ៧០ គឺជាអង្គភាពពិសេសដែលមានទាហាន ២,០០០ នាក់ មានទីបញ្ជាការនៅ ចោម ចៅ ជាយក្រុងភ្នំពេញ ។ មេបញ្ជាការរបស់កងអង្គរក្ស គឺឧត្តមសេនីយ៍ទោ ម៉ៅ សុផាន ។ អង្គរក្សដើរតួជាទ័ពបម្រុងសម្រាប់កងអង្គរក្សដ៏ខ្លាំងចំនួន ៤,០០០ នាក់ របស់ ហ៊ុន សែន ហើយ ម៉ៅសុផាន[២៩៣] ទទួលបញ្ជារបស់គាត់ពីប្រធានកងអង្គរក្សឧត្តមសេនីយ៍ឯក ហ៊ីងប៊ុនហៀង[២៩៤] ។នាយសេនាធិការរបស់ហ៊ីងប៊ុនហៀងគឺឧត្តមសេនីយ៍គន់គីម[២៩៥] ជាមេបញ្ជាការរងម្នាក់ ក្នុងចំណោមទាំងបួនរបស់កងយោធពលខេមរភូមិន្ទ និងជាប្រធានខុទ្ទកាល័យ ហ៊ុន សែន[២៩៦] ។ ក្នុងខែ មករា ឆ្នាំ ២០០៧ ហ៊ុន សែន បានតម្លើងតំណែង គន់ គីម ទៅជាឧត្តមសេនីយ៍ផ្កាយបួន ដែលជាតំណែងខ្ពស់បំផុតក្នុងកងយោធពលខេមរភូមិន្ទ ។

សញ្ញាសំគាល់កងពលតូចលេខ ៧០

សញ្ញាសំគាល់កងអង្គរក្សហ៊ុន សែន

ហ៊ុន សែន និង ប៊ុន រ៉ានី នៅឯការដង្ហែរក្បួនយោធា ខែ មករា ឆ្នាំ ២០០៧

ប្រអប់ទី ១៤ : ឧត្តមសេនីយ៍ គន់ គីម និងឧត្តមសេនីយ៍ឯក ហ៊ីង ប៊ុនហៀង

ក្នុងឋានៈជាមេបញ្ជាការរងដ៏សំខាន់ចំពោះនាយករដ្ឋមន្ត្រី ហ៊ុន សែន, ទំនួលខុសត្រូវរបស់ គន់ គីម និង ហ៊ីង ប៊ុនហៀង ពង្រីកហួសពីបញ្ហាសន្តិសុខទៅទៀត ។ ពីមុន គន់ គីម បានទទួលផលប្រយោជន៍យ៉ាងកៀកក្នុងប្រតិបត្តិការរបស់ក្រុមហ៊ុនកាប់ឈើ GAT International របស់ម៉ាឡេស៊ី ដោយទៅមើលរោងចក្រក្ការបន្ទះរបស់ខ្លួនជិតក្រុងព្រះសីហនុ និងជំរុំកាប់ឈើបាក់ស្នារបស់ខ្លួនក្នុងខេត្តកំពង់ធំជាច្រើនដងក្នុងឆ្នាំ ២០០១[២៩៦] ។ ហ៊ុន សែន បានលុបចោលសម្បទានពីររបស់ក្រុមហ៊ុន GAT ក្នុងឆ្នាំ ២០០២ បន្ទាប់ពី Global Witness បានបង្ហាញពីការកាប់ឈើខុសច្បាប់ជាប់ជានិច្ចដោយក្រុមហ៊ុន ហើយ គន់ គីម នាពេលបច្ចុប្បន្ននេះ គឺជាប្រធានគណៈកម្មការបញ្ឈប់ការឈូសឆ្ការព្រៃឈើដោយខុសច្បាប់[២៩៧] ។

ស្របពេលជាមួយគ្នានេះដែរ ហ៊ីង ប៊ុនហៀង ត្រូវបានតែងតាំងក្នុង ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០០៦ ទៅកាន់តំណែងជាទីប្រឹក្សាជាន់ខ្ពស់របស់សភាសង្ឃជាន់ខ្ពស់របស់ប្រទេសកម្ពុជា ដែលជាស្ថាប័នមួយបង្កើតឡើងជា "តុលាការកំពូល" ដើម្បីវិនិច្ឆ័យសេចក្តីក្នុងជម្លោះពាក់ព័ន្ធសង្ឃពុទ្ធសាសនា ។ ឧត្តមសេនីយ៍ឯកនេះ បានប្រាប់អ្នកកាសែតថា គាត់នឹងផ្តល់ប្រឹក្សាដល់សភាសង្ឃជាន់ខ្ពស់ពីបញ្ហាពាក់ព័ន្ធដំណោះស្រាយជម្លោះ[២៩៨] ។

គន់ គីម ទទួលបានថ្នាក់ឧត្តមសេនីយ៍ផ្កាយមាសបួន ពី ហ៊ុន សែន ខែ មករា ឆ្នាំ ២០០៧

ឧត្តមសេនីយ៍ឯក ហ៊ីង ប៊ុនហៀង

ក្នុងសេចក្តីថ្លែងរបស់អតីតសមាជិកបុគ្គលិករបស់ការិយាល័យស្នងការជាន់ខ្ពស់សិទ្ធិមនុស្សនៃអង្គការសហប្រជាជាតិ (UNOHCHR) បានឱ្យដឹងថា "ពាក្យថា អង្គរក្ស គឺជាឈ្មោះមិនសម... កងអង្គរក្សរបស់នាយករដ្ឋមន្ត្រី គឺជាអង្គភាពដ៏មានឥទ្ធិពលយោធាដែលបានបំពាក់បរិក្ខារអាវុធទំនើបគ្រប់គ្រាន់ ហើយសមាជិករបស់ខ្លួនជាច្រើនបានទទួលការបណ្តុះបណ្តាលពិសេសក្រៅប្រទេស"[២៩៧] ។ កងអង្គរក្ស និងកងពលតូចលេខ ៧០ គឺជាចំណុចកណ្តាលនៃយុទ្ធសាស្ត្របង្កើតអង្គភាពពិសេសរបស់ ហ៊ុន សែន ដើម្បីការពារប្រយោជន៍របស់គាត់ពីអ្នកប្រកួតប្រជែង ដែលអាចមានទាំងក្នុង និងក្រៅគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា[២៩៤] ។ ជាងនេះទៅទៀត ការគម្រាមកំហែងអំពើហិង្សាកំបាំងមុខ គឺជាការគ្រប់គ្រងទាំងស្រុងរបស់នាយករដ្ឋមន្ត្រីទៅលើប្រជាជនទាំងមូល ។ ហ៊ុន សែន ឆ្លើយតបចំពោះការតិះតៀនស្មៀមស្ងាត់ ដោយការប្រកាសថាការប៉ុនប៉ងដកគាត់ចេញនឹងបណ្តាលឱ្យប្រទេសធ្លាក់ទៅក្នុងជម្លោះ និងអស្ថេរភាព[២៩៩] ។ ប្រជាជនកម្ពុជា ទទួលយកការគម្រាម-កំហែងទាំងនេះហួសប្រមាណ ។ ការពិតដែលថា នាយករដ្ឋមន្ត្រីបានបង្កើតអ្វីដែលសំខាន់ចំពោះទ័ពផ្ទាល់ខ្លួន គឺច្បាស់ណាស់ ជាមូលហេតុមួយក្នុងចំណោមមូលហេតុជាច្រើន ។

សមត្ថភាពយោធារបស់ ហ៊ុន សែន កម្រត្រូវបានបង្ហាញដោយសហគមន៍អន្តរជាតិណាស់ទោះបីជាគ្រោះថ្នាក់ជាក់ស្តែងដែលបានដាក់មកលើប្រជាធិបតេយ្យក្នុងប្រទេសកម្ពុជាក៏ដោយ ។ សមត្ថភាពនេះធ្វើឱ្យស្ថិតស្ថេរជានិច្ចនូវស្ថានភាពមួយ ដែលកងយោធាត្រូវបានគ្រប់គ្រងដោយអ្នកនយោបាយផ្ទាល់ជាជាងរដ្ឋ ហើយជាលក្ខខណ្ឌដូចគ្នានេះដែលធ្វើឱ្យ ហ៊ុន សែន អាចបណ្តេញ នរោត្តម រណឫទ្ធិ សហនាយករដ្ឋមន្ត្រីរបស់គាត់ក្នុង *រដ្ឋប្រហារហិង្សាមួយក្នុងខែ កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៩៧*។ អង្គការសិទ្ធិមនុស្សចោទកងអង្គរក្សរបស់ ហ៊ុន សែន ពីការដើរតួនាទីដឹកនាំក្នុងការបង្កើតរដ្ឋប្រហារនេះ[៣០០] ។

បញ្ជាការដ្ឋានកងពលតូចលេខ ៧០ នៅចោមចៅ ជាយក្រុងភ្នំពេញ

ប្រអប់ទី ១៩ : ស្រឡាយអាវុធ - ការកាប់ឈើខុសច្បាប់ និងកងយោធពលខេមរភូមិន្ទដែលស្មោះត្រង់ជាមួយ ហ៊ុន សែន

កិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងរបស់ ហ៊ុន សែន ដើម្បីបង្កើតអង្គភាពទ័ពស្មោះត្រង់ ពិនិត្យមើលទៅកាន់ឆ្នាំ ១៩៩៤ នៅពេលដែលមនុស្សដែលលែងប្រើបានក្នុងគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា បានប៉ុនប៉ងធ្វើរដ្ឋប្រហារប្រឆាំងគាត់ ។ នៅចំណុចនេះ គាត់បានផ្លាស់ប្តូរកន្លែងទៅកាន់បរិវេណ "រូងខ្លា" ដែលបានទទួលការការពារយ៉ាងរឹងមាំក្នុងក្រុងតាខ្មៅ ភាគខាងត្បូងក្រុងភ្នំពេញ ហើយបានបង្កើតកងអង្គរក្សនេះឡើង[២៩៨] ។

ដោយយោងតាមអ្នកវិភាគយោធារបស់ប្រទេសកម្ពុជា បានឱ្យដឹងថា ទ័ពស្នូលស្មោះត្រង់នឹង ហ៊ុន សែន រួមមានមិនត្រឹមតែកងអង្គរក្ស និងកងពលតូចលេខ ៧០ ប៉ុណ្ណោះទេ ថែមទាំងកងរាជអាវុធហត្ថយោធភូមិភាគ II និងយោធភូមិភាគ III ថែមទៀតផង ។ អ្នកវិភាគនេះរៀបរាប់ពួកគេថា ជា "កម្លាំងជម្រើសចុងក្រោយ" ប្រសិនបើ ហ៊ុន សែន ស្ថិតក្រោមការគម្រាម-កំហែង[២៩៩] ។ រាល់យោធភូមិភាគទាំងប្រាំរបស់កម្ពុជា និងអង្គភាពពិសេសជាច្រើនរបស់កងយោធពលខេមរភូមិន្ទ ពាក់ព័ន្ធទៅនឹងការកាប់ឈើខុសច្បាប់ តាមវិសាលភាពធំ ឬតូច ។ អ្នកទាំងនោះដែលត្រូវបានកំណត់ថា ជិតស្និទ្ធបំផុតជាមួយ ហ៊ុន សែន គឺគ្មានការលើកលែងឡើយ :

មេបញ្ជាការ	អង្គភាព	ការកាប់ឈើខុសច្បាប់
ឧត្តមសេនីយ៍ គន់ គីម ឧត្តមសេនីយឯក ហ៊ីង ប៊ុនហៀង	កងអង្គរក្ស	• សមាជិកកងអង្គរក្ស បានធ្វើការជាអ្នកម៉ៅការ ឱ្យសម្បទានិកព្រៃឈើដែលទទួលខុសត្រូវកាប់ឈើខុសច្បាប់ដ៏ច្រើនសម្បើម គួរឱ្យកត់សម្គាល់ គឺក្រុមហ៊ុន Pheapimex-Fuchan និងក្រុមហ៊ុន Hero Taiwan ។
ឧត្តមសេនីយ៍ទោ ម៉ៅ សុផាន	កងពលតូចលេខ ៧០	• កងពលតូចលេខ ៧០ ផ្តល់ការបម្រើចរាចរណ៍ឈើ ដែលឆ្លងកាត់កម្ពុជា និងនាំចេញទៅកាន់វៀតណាម[៣០២] ។
ឧត្តមសេនីយ៍ សៅ សុខា	កងរាជអាវុធហត្ថ	• កងរាជអាវុធហត្ថពាក់ព័ន្ធយ៉ាងខ្លាំងនឹងបទល្មើសព្រៃឈើគួរឱ្យកត់សម្គាល់ ចំណុចក្តៅកាប់ឈើខុសច្បាប់ ដូចជា ភ្នំក្រវាញ និងព្រៃឡង់[៣០៣] ។ • ក៏ដូចជាគ្រប់គ្រងប្រតិបត្តិការកាប់ឈើផ្ទាល់ខ្លួនពួកគេ ពួកគេផ្តល់ការការពារ និងការដឹកជញ្ជូនឱ្យពាណិជ្ជករឈើធំៗ និងគម្រាមកំហែងប្រាក់ពីពាណិជ្ជករដែលមានទំនាក់ទំនងតិច[៣០៣] ។
ឧត្តមសេនីយ៍ទោ ជឿន សុវណ្ណថា[៣០៤]	យោធភូមិភាគ II	• មន្ត្រីជាន់ខ្ពស់យោធភូមិភាគ II ពាក់ព័ន្ធក្នុងការកាប់ឈើខុសច្បាប់ មិនត្រឹមតែក្នុងយោធភូមិភាគ II ប៉ុណ្ណោះ តែថែមទាំងក្នុងយោធភូមិភាគ IV ថែមទៀតផង[១៩១] ។ • កងវរសេនាតូចលេខ ២០៤ ដែលមានមូលដ្ឋាននៅខេត្តក្រចេះ ទទួលខុសត្រូវចំពោះការកាប់ឈើខុសច្បាប់ជាច្រើនក្នុងតំបន់ជម្រកសត្វព្រៃស្នួល ក៏ដូចជាការវាយប្រហារដោយហិង្សាលើអ្នកភូមិ ដែលបានព្យាយាមបញ្ឈប់ពួកគេ[៣០៥] ។
ឧត្តមសេនីយ៍ទោ កែវ សាមួន[៣០៦]	យោធភូមិភាគ III	• យោធភូមិភាគ III គឺជាកម្លាំងដឹកនាំនៅពីក្រោយពាណិជ្ជកម្មឈើខុសច្បាប់ក្នុងភ្នំក្រវាញ គួរឱ្យកត់សំគាល់ គឺតំបន់ជម្រកសត្វព្រៃឱរ៉ាល់[៣០៧] ។ • ប្រាក់ដែលរកបានជាច្រើនតាមរយៈការកាប់ឈើខុសច្បាប់ ការការពារ និងសកម្មភាពគម្រាម-កំហែងដែលធ្វើដោយទាហានយោធភូមិភាគ III ចូលក្នុងហោប៉ៅរបស់មេបញ្ជាការជាន់ខ្ពស់[៣០៨] ។

ឧត្តមសេនីយ៍ជាន់ខ្ពស់នៅឯក្បួនដង្ហែរយោធា ខែ មករា ឆ្នាំ ២០០៧ ។ កងយោធពលខេមរភូមិន្ទ មានឧត្តមសេនីយ៍មិនតិចជាង ៦១៣ នាក់ ដែលស្មើទៅនឹងម្នាក់ក្នុងចំណោមទាហាន ១៧៩ នាក់

២. ហាក់ ម៉ៅ

ដោយយោងតាមទាហានកងពលតូចលេខ ៧០ ជាច្រើន និងប្រភពដ៏ល្អពីរផ្សេងទៀតក្នុងកងយោធពលខេមរភូមិន្ទ បានឱ្យដឹងថាកម្លាំងដឹកនាំពីក្រោយការបណ្តាក់ទុនអាជីវកម្មដ៏គួរឱ្យសង្ស័យរបស់កងពលតូច គឺមន្ត្រីម្នាក់ឈ្មោះ ហាក់ ម៉ៅ [៣០៩] ។Global Witness បានដឹងជាដំបូងពី ហាក់ ម៉ៅ ក្នុងឆ្នាំ ២០០៤ ពេលដែលអ្នកស៊ើបអង្កេតបានរកឃើញថា ទាហានដែលស្ថិតក្រោមបញ្ជារបស់គាត់ កំពុងដឹកជញ្ជូនឈើកាប់ខុសច្បាប់ពីតំបន់ជម្រកសត្វព្រៃឱរ៉ាល់ និងកន្លែងផ្សេងទៀតក្នុងភ្នំក្រវាញ[៣១០] ។

សហការីរបស់ ហាក់ ម៉ៅ បញ្ជាក់ថា គាត់បានចាប់ផ្តើមអាជីពគ្រប់គ្រងហាងលក់វាយរបស់គាត់ក្នុងផ្សារអូឡាំពិក ក្រុងភ្នំពេញ ។ ក្នុងពាក់កណ្តាលទសវត្សរ៍ឆ្នាំ ១៩៩០ គាត់បានទិញតំណែងជាវរសេនីយ៍ទោ ក្នុងកងពលតូចលេខ ៧០ តម្លៃUS$៥,០០០ ហើយបានចាប់ផ្តើមគ្រប់គ្រងសេវាកម្មដឹកជញ្ជូនខុសច្បាប់របស់អង្គភាព[៣១១] ។ ក្នុងខែ មិនា ឆ្នាំ ២០០៥ គាត់ត្រូវបានតម្លើងតំណែងជាឧត្តមសេនីយ៍ត្រី(ផ្កាយមួយ)[៣១២] ។

អាជីវកម្មដែលហាក់ម៉ៅ គ្រប់គ្រងសម្រាប់កងពលតូចលេខ៧០ ទាំងអស់ពាក់ព័ន្ធជុំវិញសេវាកម្មដឹកជញ្ជូន ដោយប្រើប្រាស់ឡានយោធាពណិបែតងធំៗ និងទាហានកងពលតូចលេខ ៧០ ជាអ្នកបើកបរ និងអ្នកការពារ ។ ហាក់ ម៉ៅ មានឡានផ្ទាល់ខ្លួនចំនួន ១៦ ដែលឡាននិមួយៗអាចដឹកបាន ៦០ម[៣] ឬច្រើនជាងនេះ ហើយបើក និងហែរហមដោយក្រុមទាហាន[៣១៣] ។ក្នុងឆមាសទីពីរនៃឆ្នាំ២០០៦ឡានដប់ពីរក្នុងចំណោមឡានទាំង ១៦ ស្ថិតក្នុងការប្រើប្រាស់យ៉ាងសកម្ម[៣១៤] ។ ឡានរបស់ ហាក់ ម៉ៅ ចួនកាលប៉ុន្តែមិនមែនតែងតែអញ្ចឹងទេ ពាក់ផ្លាកលេខ ៧០ នៅលើកញ្ចក់របស់ពួកគេ[៣១៥] ។ ក្រុមផ្សេងទៀតចំនួនពីរដែលប្រើប្រាស់ឡានស្រដៀងគ្នានេះ គឺ "ឡុង ម៉េង" ដែលដាក់ផ្លាកឡានរបស់ខ្លួនថា 'LM' និងសកម្មភាពរបស់ក្រុមហ៊ុនត្រូវបានរៀបរាប់លំអិតក្នុងប្រអប់ទី ២០ និងក្រុមហ៊ុន Mong Retthy Group ដែលឡានរបស់ក្រុមហ៊ុនដាក់ស្លាកជាអក្សរ 'MRT'[៣១៦] ។ ម៉ុង ឫទ្ធីត្រូវបានរៀបរាប់សង្ខេបនៅក្នុងប្រអប់ទី ១៨ ។

ឧត្តមសេនីយ៍ មាស សុភា

ទោះបីជា ហាក់ ម៉ៅ មិនមែនជាមេបញ្ជាការទូទៅនៃកងពលតូចលេខ ៧០ ក៏ដោយ តែតួនាទីជាឫសកែវរបស់គាត់ក្នុងការរកប្រាក់ផ្តល់ឱ្យគាត់នូវជំហរដែលបង្កើនតំណែងរបស់គាត់ ។ ដោយយោងតាមដៃគូជិតស្និទ្ធម្នាក់បានឱ្យដឹងថា គាត់មានខ្សែទំនាក់ទំនងជាមួយមន្ត្រីជាន់ខ្ពស់ ដែលជិតស្និទ្ធជាមួយ ហ៊ុន សែន គួរឱ្យកត់សំគាល់ គឺ ហ៊ីង ប៊ុនហៀង និង សៅ សុខា ដែលជាអគ្គបញ្ជាការកងរាជអាវុធហត្ថ [៣១៧] ។ ប្រភពនេះបានប្រាប់ Global Witness ថា ហាក់ ម៉ៅ និង ហ៊ីង ប៊ុនហៀង ទំនាក់ទំនងជាមួយ សៅ សុខា ឆ្ពោះទៅកាន់ប្រតិបត្តិការដឹកជញ្ជូនដ៏ធំ ហេតុដូចនេះកងរាជអាវុធហត្ថអាចធានាថា ផ្លូវនេះត្រូវបានបើកចំហដល់ក្បួនកងពលតូចលេខ ៧០[៣១៧] ។

ហាក់ ម៉ៅ ក៏រក្សាទំនាក់ទំនងយ៉ាងជិតស្និទ្ធជាមួយភរិយាឧត្តមសេនីយ៍ មាសសុភា[៣១៨] មេបញ្ជាការទ័ពថ្មើរជើងនៃកងយោធពលខេមរភូមិន្ទផងដែរ[៣១៧] ។លោកស្រី មាសសុភា[៣១៩] គ្រប់គ្រងសហគ្រាសដឹកជញ្ជូនផ្ទាល់ខ្លួន ហើយចួនកាលហៅមន្ត្រីរបស់ ហាក់ ម៉ៅ ឱ្យជួស-ជុលយានយន្តរបស់គាត់ [៣១៧] ។ គាត់ក៏ជាអ្នកដើរតួយ៉ាងសំខាន់ក្នុងនយោបាយឧបត្ថម្ភកងយោធពលខេមរភូមិន្ទផងដែរ ដោយមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះគួរឱ្យខ្លាចក្រែងក្នុងចំណោមកូនចៅរបស់ស្វាមីគាត់ចំពោះតម្រូវការប្រាក់ជាញឹកញាប់របស់គាត់[៣២] ។ប្រភពពីកងយោធពលខេមរភូមិន្ទបានប្រាប់ Global Witness ថា នាយទាហាន ចួនកាលបង់សំណូកឱ្យលោកស្រី មាស សុភា ដើម្បីបង្កើនឱកាសដែលស្វាមីរបស់គាត់ផ្តល់ឱ្យពួកគេនូវការតម្លើងតំណែង[៣២០] ។

ឡានកងពលតូចលេខ ៧០ ក្រុងភ្នំពេញ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០០៦

៣. ការដួញដូរឈើ

ដោយស្ថិតក្រោមការដឹកនាំរបស់ហាក់ម៉ៅកងពលតូចលេខ៧០ ដើរតួជាអ្នកផ្តល់សេវាកម្មជំនាញការដល់ការដឹកជញ្ជូន និងសេវាកម្មការពារឱ្យអភិជនឈើដ៏មានអំណាចបំផុតរបស់ប្រទេសកម្ពុជា ។ កេរ្តិ៍ដំណែលនៃការចាត់វិធានការណ៍បញ្ឈប់របស់ ហ៊ុន សែនទៅលើការកាប់ឈើ "អាណាធិបតេយ្យ" គឺវិស័យព្រៃឈើខុសច្បាប់ដែលបានរៀបចំឡើងយ៉ាងប្រសើរ ត្រូវបានផ្តាច់មុខដោយសហគ្រិន និងបណ្តាញលួចប្លន់ដែលស្និទ្ធិជាមួយគាត់ ។ ក្រុមផ្សេងៗទាំងនេះ តែងតែធ្វើការយ៉ាងជិតស្និទ្ធិជាមួយគ្នា ដូចជាការសហការរបស់កងពលតូចលេខ ៧០ ជាមួយក្រុមហ៊ុន Seng Keang Company ក្នុងការកាប់ឈើខុសច្បាប់នៅព្រៃឡង់ គឺគ្រាន់តែជាឧទាហរណ៍មួយតែប៉ុណ្ណោះ ។

ក្នុងអំឡុងពេលបីឆ្នាំមុន Global Witness បានរកឃើញភស្តុតាងពីការដឹកជញ្ជូនឈើកាប់ខុសច្បាប់របស់កងពលតូចលេខ ៧០ ពីខេត្តកោះកុង កំពង់ស្ពឺ កំពង់ធំ ក្រចេះ មណ្ឌលគិរី ឧត្តរមានជ័យ ព្រះវិហារ សៀមរាម - ជាខេត្តដែលឆ្លងកាត់តំបន់ព្រៃឈើរបស់ប្រទេស[៣១៦] ។ ដោយយោងតាមឈ្មួញឈើម្នាក់ក្នុងក្រុងភ្នំពេញបានឱ្យដឹងថា ហាក់ ម៉ៅ អាចផ្តល់ឈើគ្រប់ប្រភេទទាំងអស់ដោយយោងតាមការបញ្ជាទិញ[៣២១] ។ ទោះយ៉ាងណាក៏ដោយ ការងាររបស់គាត់មួយចំនួនពាក់ព័ន្ធនឹងការដឹកឈើដោយផ្ទាល់ពីព្រៃទៅឱ្យអតិថិជន ក្នុងករណីជាច្រើន ក្រុមកងពលតូចលេខ ៧០ នាំឈើទៅកាន់ភ្នំពេញដែលជាកន្លែងដែលពួកគេស្តុកទុកជាបណ្តោះអាសន្នក្នុងដេប៉ូ ដែល ហាក់ ម៉ៅ គ្រប់គ្រង ឬជួល[៣២២] ។

Global Witness បានរកឃើញដេប៉ូពីររបស់ ហាក់ ម៉ៅ នៅលើផ្លូវលេខ ២០០២ ផ្លូវតូចមួយចេញពីផ្លូវកងយោធពលខេមរភូមិន្ទ (RCAF) ។ ហាក់ ម៉ៅ ជួលទាហានកងពលតូចលេខ ៧០ ប្រមាណ ៦០នាក់ ជាអ្នកបើកបរ អ្នកការពារ ជាង និងអ្នកគ្រប់គ្រងនៅតំបន់ទាំងនេះ ហើយបង់ប្រាក់ខែឱ្យចេញពីហោប៉ៅផ្ទាល់របស់គាត់[៣១២] ។ គាត់ផ្តល់អំណាចគ្រប់គ្រងប្រចាំថ្ងៃឱ្យវរសេនីយ៍ឯក គង់ ហម[៣២៣] ។ ហាក់ម៉ៅក៏ត្រូវបាននិយាយផងដែរថាគ្រប់គ្រងអចលនទ្រព្យពីរបន្ថែម

ឈើដែលស្តុកទុកនៅផ្លូវកងយោធពលខេមរភូមិន្ទ ក្រុងភ្នំពេញ

ទៀត ក្បែរផ្សារអូឡាំពិក ទោះយ៉ាងណាក៏ដោយ Global Witness មិនទាន់អាចបញ្ជាក់ពីរឿងនេះនៅឡើយទេ[៣១២] ។

ដេប៉ូដែលស្ថិតនៅលើផ្លូវ ២០០២ គឺជាកន្លែងស្តុកឈើធំរបស់កងពលតូចលេខ ៧០ ។ ហាក់ ម៉ៅ កាន់កាប់បរិវេណផ្នែក ខាងជើងផ្លូវ ហើយជួលម្ខាងទៀតនៅផ្នែកខាងត្បូង[៣២៤] ។ផ្លូវនេះមានសិទ្ធិធ្វើដំណើរសាធារណៈ តែទោះយ៉ាងណា ហាក់ ម៉ៅ បានបង្កើតចំណុចឆែកឆេរដែលគ្រប់គ្រងដោយទ័ពកងពលតូចលេខ ៧០ និងបង្កើតរបាំងដែកដើម្បីត្រួតពិនិត្យការចេញចូលយានយន្ត ។ ដេប៉ូនៅផ្នែកខាងត្បូងផ្លូវត្រូវបានប្រើប្រាស់ជាចម្បង សម្រាប់បរិមាណឈើពាណិជ្ជកម្មច្រើនដោយបរិវេណនៅផ្នែកខាងជើង ជាទូទៅ ដាក់ស្តុកឈើប្រណិតចំនួន ១០០ម³ ឬតិចជាងនេះ[១៥៨] ។

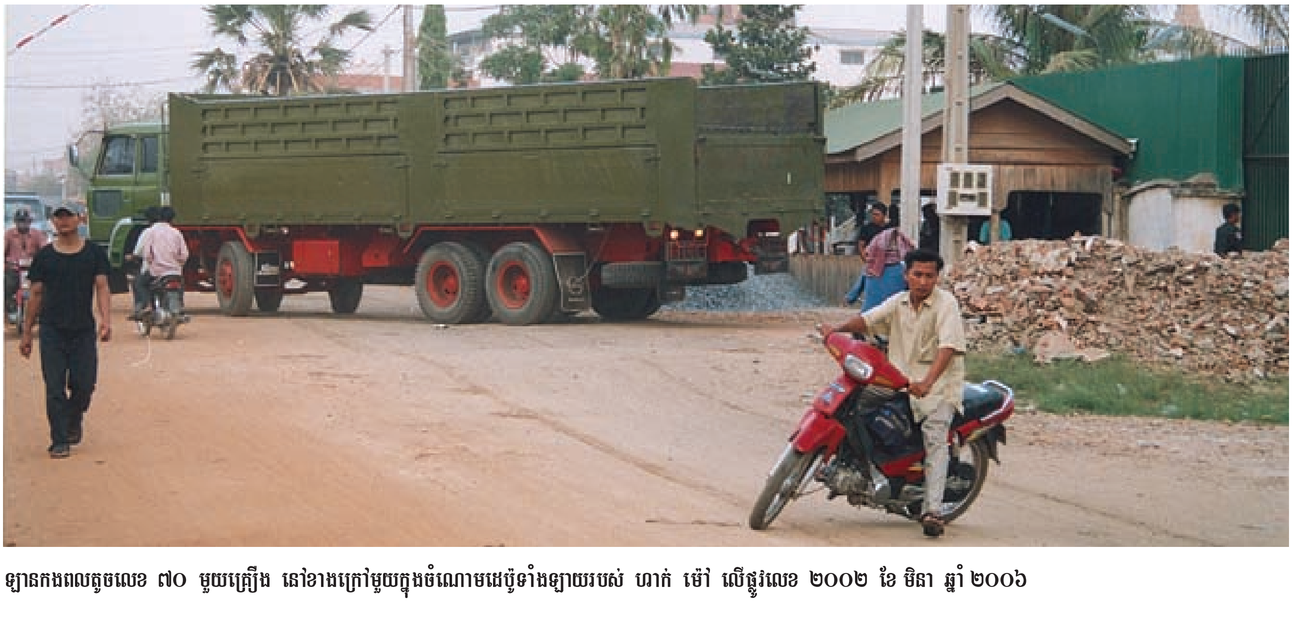

ឡានកងពលតូចលេខ ៧០ មួយគ្រឿង នៅខាងក្រៅមួយក្នុងចំណោមដេប៉ូទាំងឡាយរបស់ ហាក់ ម៉ៅ លើផ្លូវលេខ ២០០២ ខែ មិនា ឆ្នាំ ២០០៦

ប្រអប់ទី ១៦ : កងយោធពលខេមរភូមិន្ទទទួលជំនួយពីរដ្ឋាភិបាលសហរដ្ឋអាមេរិក

រដ្ឋាភិបាលអាមេរិក បានបញ្ឈប់ជំនួយយោធាមកឱ្យកម្ពុជា បន្ទាប់ពីកើតរដ្ឋប្រហារ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៩៧ ។ ចាប់តាំងពី ពេលនោះមក កងយោធពលខេមរភូមិន្ទបានបន្តប្រតិបត្តិការកាន់តែខ្លាំងឡើង ស្របពេលក្រុមល្មើសត្រូវបានរៀបចំឱ្យកាន់តែធំឡើង ជាជាងប្រើកម្លាំងការពារ ។ ទោះយ៉ាងណាក៏ដោយ អ្នកនាំពាក្យស្ថានទូតអាមេរិកក្នុងក្រុងភ្នំពេញ បានប្រាប់ Global Witness ក្នុងខែ មិនា ឆ្នាំ ២០០៧ ថា ទ័ពខ្មែរឥឡូវមានសិទ្ធិទទួលបានការផ្តល់ជំនួយដោយផ្ទាល់ពីអាមេរិក ដោយសារប្រទេសកម្ពុជាបានចុះហត្ថលេខាលើកិច្ចព្រមព្រៀងមាត្រា ៩៨ ជាមួយអាមេរិក - ម៉្យាងវិញទៀត ការប្តេជ្ញាចិត្តមិនបញ្ជូនប្រជាជនអាមេរិកទៅកាន់តុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិ - ហើយពីព្រោះបានកែលំអការអនុវត្តរបស់ខ្លួនក្នុងការដោះស្រាយការជួញដូរមនុស្ស[៣២៥] ។

តើអ្នកជាប់ពន្ធអាមេរិក នឹងទិញឡានកាន់តែច្រើនបែបនេះទៀតឱ្យកងពលតូចលេខ ៧០ ឬ ?

កត្តាផ្សេងទៀត ដែលអាចមានឥទ្ធិពលដល់ការផ្លាស់ប្តូរគោលនយោបាយ រួមមាន សហប្រតិបត្តិការរបស់ ហ៊ុន សែន ក្នុង "សង្គ្រាមប្រឆាំងភេរវកម្ម" ការប្រកួតប្រជែងរបស់អាមេរិកជាមួយចិន ចំពោះឥទ្ធិពលលើអាស៊ីអាគ្នេយ៍ដីគោក និងការធ្វើអាជីវកម្មដែលនឹងមកដល់របស់ក្រុមហ៊ុន Chevron អាមេរិកទៅលើផ្នែកដ៏ធំនៃស្រទាប់រ៉ែប្រេងក្នុងសមុទ្ររបស់ប្រទេសកម្ពុជា ។

មកទល់ពេលនេះ អាមេរិកបានផ្តល់ជំនួយប្រមាណ US$១លាន ដល់ទ័ពខ្មែរក្នុងឆ្នាំ ២០០៦ និងគ្រោងផ្តល់កន្លះលានដុល្លារទៀតសម្រាប់ឆ្នាំ ២០០៧[៣២៥] ។ ពេលដែលចំនួនទាំងនេះ មិនជាធំតាមបទដ្ឋានអន្តរជាតិ តែគឺជាចំណុចសំខាន់ក្នុងន័យនយោបាយ ដោយប្រគល់ធម្មានុរូបភាពដល់ស្ថាប័នដែលសំខាន់ចំពោះការបន្តអំណាចរបស់ ហ៊ុន សែន ។

ដោយយោងតាមស្ថានទូតអាមេរិកបានឱ្យដឹងថា មានតែមូលនិធិក្រោមមួយភាគបីប៉ុណ្ណោះ ត្រូវបានសន្យាឱ្យក្នុងឆ្នាំ ២០០៦ នឹងត្រូវបានប្រើប្រាស់សម្រាប់យានយន្ត គ្រឿងបន្លាស់ និងការបណ្តុះបណ្តាល[៣២៥] ។ ថាតើកងពលតូចលេខ ៧០ ដែលប្រើប្រាស់ឡានយ៉ាងច្រើនក្នុងប្រតិបត្តិការជំនួយរបស់ខ្លួន នឹងទទួលបានឡានអាមេរិកថ្មីមួយចំនួនដែរ ឬអត់នោះ មិនទាន់ច្បាស់នៅឡើយទេ ។ ស្ថានទូតនិយាយថា មិនបានកំណត់នៅឡើយទេថា តើអង្គភាពយោធាមួយណាដែលនឹងទទួលបានគុណប្រយោជន៍ ។ទោះយ៉ាងណាក៏ដោយ ខ្លួនទទូចសុំថា រដ្ឋាភិបាលអាមេរិកនឹងមិនផ្តល់ជំនួយដល់អង្គភាព ឬបុគ្គលណាដែលបានប្រព្រឹត្តបំពានសិទ្ធិមនុស្សខ្លាំង[៣២៥] ។

ឡានកងពលតូចលេខ ៧០ ផ្ទុកឈើពេញ ផ្លូវជាតិលេខ ២ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០០៥

ក្នុងឆមាសទីពីរ ឆ្នាំ២០០៦ ហាក់ ម៉ៅ បានប្រើប្រាស់ឡាន ប្រាំពីរក្នុងចំណោមឡានសកម្មទាំង ១២ របស់គាត់សម្រាប់ដឹកឈើ [៣១៤] ។ ដោយផ្អែកតាមការស៊ើបអង្កេត ការសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីកងពលតូចលេខ ៧០ និងរឿងរ៉ាវពីមនុស្សដែលរស់នៅជុំវិញបរិវេណរបស់ ហាក់ ម៉ៅ Global Witness ប៉ាន់ស្មានថា ឡានទាំងប្រាំពីរគ្រឿងនេះ ធ្វើដំណើរទៅវិញទៅមកជាមធ្យមបីដងរៀងរាល់សប្តាហ៍[៣២៦] ។ សមត្ថភាពរបស់ឡាននិមួយៗ គឺប្រមាណ ៦០ម៣ ដែលបង្ហាញថា ឡានទាំងនេះ ដឹកជញ្ជូនជាមធ្យមទាំងអស់ចំនួន ១,២៦០ម៣ ក្នុងមួយសប្តាហ៍[៣១៦] ។ប្រសិនបើត្រូវបានប្រមូលផលដោយស្របច្បាប់ និងបង់ពន្ធនៅក្នុងអត្រាUS$៥៤ ក្នុងមួយម៉ែត្រគីប ចំពោះឈើកម្រិតលេខ II ចំនួនឈើនេះ នឹងផ្តល់ឱ្យរតនាគារកម្ពុជាប្រមាណ US$៣.៥ លានក្នុងមួយឆ្នាំ ។ ខណៈនេះ នេះគឺជាគុណប្រយោជន៍ដែលត្រូវបានបែងចែករវាងពាណិជ្ជករឈើ និង ហាក់ ម៉ៅ ។

អត្រាដែល ហាក់ ម៉ៅ បានទារពីអតិថិជនរបស់គាត់ចំពោះការដឹកជញ្ជូនមានភាពខុសគ្នា ដោយយោងតាមចម្ងាយធ្វើដំណើរ ។ ប្រភពមួយក្នុងកងពលតូចលេខ ៧០ រាយការណ៍ថា សម្រាប់ការប្រមូលឈើក្នុងខេត្តកាន់តែដាច់ស្រយាល ដូចជា កោះកុង ប៉ៃលិន ព្រះវិហារ និងរតនៈគីរី អត្រាតាមបទដ្ឋាន គឺ US$១,៥០០ ក្នុងមួយឡានក្នុងការធ្វើដំណើរម្តង ។ ផ្ទុយទៅវិញ ការដឹកជញ្ជូនពីខេត្តកំពង់ធំ អាចចំណាយត្រឹមតែ US$៧០០ តែប៉ុណ្ណោះ[៣២៧] ។ ចំណាយទាំងនេះ មិនរាប់បញ្ចូលចំណាយប្រេងឬអាហារសម្រាប់អ្នកដំណើរម្នាក់និងអ្នកការពារពីរនាក់ដែលកំណត់ឱ្យឡាននិមួយៗនោះទេ ដែលអតិថិជនត្រូវតែបង់ចំណាយបន្ថែម ។ ដោយសន្មតថា ចំណូលមធ្យម US$១,១០០ ក្នុងឡានមួយក្នុងការធ្វើដំណើរម្តង ហើយឡានប្រាំពីរស្ថិតក្នុងប្រតិបត្តិការនោះសកម្មភាពពាក់ព័ន្ធឈើអាចផ្តល់ឱ្យហាក់ម៉ៅ ប្រមាណUS$២៣,១០០ ក្នុងមួយសប្តាហ៍ ឬប្រមាណ US$១.២ លាន រៀងរាល់ឆ្នាំ ។

ផ្នែកសំខាន់នៃសេវាកម្មដែល ហាក់ ម៉ៅ ផ្តល់ឱ្យ គឺការការពារការរឹបអូសឈើដោយភ្នាក់ងារអនុវត្តច្បាប់ ។ ឡានរបស់កងពលតូចលេខ ៧០ ដែលនាំឈើពីខេត្តកំពង់ធំ ជាធម្មតាមានការហែហមពីទាហានក្នុងឡាន pickup មួយ ឬពីរ[១៥៨] ។ ស្របពេលជាមួយគ្នានេះដែរ

ឧត្តមសេនីយ៍ ម៉ឹង សំផន

ក្នុងក្រុងភ្នំពេញ អ្នកស៊ើបអង្កេតរបស់ Global Witness បានរកឃើញថា ឡានរបស់កងពលតូចលេខ ៧០ ដែលដឹកឈើរវាងទីតាំងទាំងឡាយនៅពេលយប់ត្រូវបានអមដំណើរដោយអ្នកជិះម៉ូតូល្បឿន ប្រដាប់អាវុធ[១៥៨] ។ ក្រុមហែរហម ដើរតួជាអ្នកធ្វើឱ្យញញើតនិងនៅពេលចាំបាច់ចរចារបង់ប្រាក់ឱ្យចំណុចឆែកឆេរតាមផ្លូវ ដើម្បីធានាថាឡានមិនចាំបាច់ឈប់ ។ ពួកគេរៀបចំថវិកាសម្រាប់ការបង់ប្រាក់ទាំងនេះ ចំនួនពី US$១០-US$២០ ក្នុងចំណុចឆែកឆេរមួយ[៣១២] ។

ហាក់ ម៉ៅ តែងតែពង្រាបផ្លូវក្បួនឈើរបស់គាត់តាមរយៈការប្រើប្រាស់លិខិតអនុញ្ញាតមិនស្របច្បាប់ដោយនាយទាហានជាន់ខ្ពស់[៣២៨] ។ លិខិតអនុញ្ញាតប្រភេទនេះ គឺជាឧបករណ៍មួយក្នុងចំណោមឧបករណ៍សំខាន់ៗជាច្រើននៃការធ្វើពាណិជ្ជកម្មសម្រាប់ឈ្មួញឈើធំៗរបស់ប្រទេសកម្ពុជា ។ ជាទូទៅ ពួកគេទទួលយកទម្រង់នៃឯកសារដែលអនុញ្ញាតឱ្យមានសកម្មភាពកាប់ឈើខុសច្បាប់ ហើយដាក់ហត្ថលេខារបស់អ្នកនយោបាយឬឧត្តមសេនីយ៍ដែលមិនមានយុត្តាធិការលើវិស័យព្រៃឈើ ។ គោលបំណងរបស់ពួកគេ គឺមិនសំអាងទៅលើច្បាប់ទេ តែទៅលើឈ្មោះមនុស្សដែលមានអំណាច ។ ករណីបែបនេះមួយដែលពាក់ព័ន្ធ ហាក់ ម៉ៅ និងមេបញ្ជាការទ័ព ឧត្តមសេនីយ៍ ប៉ុល សារឿន [៣២៩] ត្រូវបានបង្ហាញនៅខាងក្រោម ។ ប៉ូលីសដែលត្រូវបានសម្ភាសន៍ដោយ Global Witness បានរាយការណ៍ថា ម្តងៗ ពួកគេបានរារាំងឡានកងពលតូចលេខ ៧០ ដែលដឹកឈើ អ្នកបើកបរបានបញ្ជាក់ថា ពួកគេកំពុងអនុវត្តបញ្ជាបេសកកម្មពីឧត្តមសេនីយ៍ សៅ សុខា នៃកងរាជ-អាវុធហត្ថ ឧត្តមសេនីយ៍ត្រី ហ៊ីង ប៊ុនហៀង នៃកងអង្គរក្សឧត្តមសេនីយ៍ ម៉ឹង សំផន[៣៣០] ប្រធានលទ្ធកម្មនៃកងយោធពលខេមរភូមិន្ទ ឬឧត្តម-សេនីយ៍ទោ ម៉ៅ សុផាន នៃកងពលតូចលេខ ៧០[៣២៨] ។

ឡាន Pickup ដែលប្រើប្រាស់ដោយកងពលតូចលេខ ៧០ ដើម្បីហែរហមការពារឡានដឹកឈើ

អ្នកដើរកាត់ឈប់មើល បន្ទាប់ពីគ្រោះថ្នាក់ចរាចរណ៍ពាក់ព័ន្ធឡានមួយក្នុងចំណោមឡានរបស់កងពលតូចលេខ ៧០ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០០៥

បុគ្គលិករបស់ ហាក់ ម៉ៅ បញ្ជាក់ថា ពួកគេដឹកឈើទូទាំងប្រទេសកម្ពុជាដោយគ្មានទោស លើកលែងតែផ្នែកជាច្រើននៃភ្នំក្រវាញ ដែលអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាលអន្តរជាតិគាំទ្រក្រុមតម្រួតអនុវត្តច្បាប់របស់ក្រសួងបរិស្ថាន មន្ត្រីរដ្ឋបាលព្រៃឈើ និងកងរាជអាវុធហត្ថ ។ ក្រុមទាំងនេះពីមុនធ្លាប់ឃុំឡានកងពលតូចលេខ៧០ដែលដឹកឈើកាប់ខុសច្បាប់ ហើយ ហាក់ ម៉ៅ ធ្លាប់ជួបការពិបាកក្នុងការធានាការដោះលែងរបស់ពួកគេ [៣១២] ។

សរុបមកទោះយ៉ាងណាក៏ដោយ ករណីទាំងនេះ គឺជាការលើកលែងជាជាងច្បាប់ ហើយកងពលតូចលេខ ៧០ ធ្វើអាជីវកម្មលើកេរ្តិ៍ឈ្មោះសម្រាប់បង្កើនល្បឿន និងប្រសិទ្ធិភាព ។ អ្នកបើកបររបស់ ហាក់ ម៉ៅ មានបញ្ជាឱ្យបិទទូរស័ព្ទរបស់ពួកគេ មុនពេលចាប់ផ្តើមធ្វើដំណើរ ដើម្បីចៀសវាងការធ្វេសប្រហែស និងការណែនាំមិនឱ្យឈប់ដោយស្ថិតក្រោមលក្ខខណ្ឌណាមួយ ទោះបីជាពួកគេប៉ះទង្គិចយានយន្តផ្សេងទៀត ឬមនុស្សតាមផ្លូវក៏ដោយ[៣៣១] ។ ដោយយោងតាមប៉ូលីសដែលត្រូវបានសម្ភាសន៍ដោយ Global Witness ក្នុងស្រុកពីរនៅជាយក្រុងភ្នំពេញតាមផ្លូវឆ្លងកាត់ជាប្រចាំរបស់ក្បួនកងពលតូចលេខ ៧០ បានឱ្យដឹងថា ឡានរបស់ ហាក់ ម៉ៅ បានប៉ះជាមួយអ្នកជិះម៉ូតូ ឬអ្នកថ្មើរជើងនៅពេលមួយចំនួន ។ ប៉ូលីសបញ្ជាក់ថា កងពលតូចលេខ ៧០ ផ្តល់សំណងដល់ជនរងរបួសដោយបង់ឱ្យចំនួន US$៥០-US$១៥០ និងបង់ឱ្យគ្រួសាររបស់អ្នកដែលស្លាប់រវាងពី US$១០០ និង US$៣០០ ។ ពេលខ្លះពួកគេគ្រាន់តែផ្តល់ឱ្យប៉ូលីសចំនួន US$១០០ ហើយប្រាប់ពួកគេឱ្យដោះស្រាយបញ្ហាជំនួសអង្គភាព[៣៣២] ។

ប្រភពមួយជិតស្និទ្ធិនឹងកងពលតូចលេខ ៧០ បានរាយការណ៍ថា ក្នុងខែ តុលា ឆ្នាំ២០០៦ ក្បួនមួយនៃក្បួនជាច្រើនពាក់ព័ន្ធនឹងហេតុការណ៍បាញ់ប្រហារក្នុងខេត្តកោះកុង[៣៣៣] ។ ដោយមិនសប្បាយចិត្តចំពោះការផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់ ដែលនាំទៅកាន់សកម្មភាពរបស់កងពលតូច ហ៊ីង ប៊ុនហៀង មេបញ្ជាការកងអង្គរក្សបានបញ្ជាឱ្យក្រុម ហាក់ ម៉ៅ បញ្ឈប់កាន់អាវុធក្នុងអំឡុងពេលប្រតិបត្តិការដឹកជញ្ជូនរបស់ពួកគេ[៣៣៣] ។ Global Witness បានសរសេរទៅកាន់ ហ៊ីង ប៊ុនហៀង ក្នុងខែ មិនា ដើម្បីស្នើសុំយោបល់របស់គាត់ចំពោះការអះអាងនេះ ។ មកទល់នឹងរបាយការណ៍នេះបោះពុម្ព ហ៊ីង ប៊ុនហៀង មិនបានឆ្លើយតបទេ ។

៣.១ ការនាំចេញ

ការស៊ើបអង្កេតរបស់ Global Witness បានរកឃើញថា កងពលតូចលេខ ៧០ ពាក់ព័ន្ធមិនត្រឹមតែក្នុងការចែកចាយឈើកាប់ខុសច្បាប់ក្នុងប្រទេសកម្ពុជាប៉ុណ្ណោះទេ ថែមទាំងក្នុងការនាំចេញចំនួនដ៏ច្រើនទៅកាន់វៀតណាមទៀតផង ។ ដោយយោងតាមមន្ត្រីក្នុងខេត្តកណ្តាល និងព្រៃវែង បានឱ្យដឹងថា ឈើដែលដឹកជញ្ជូនដោយ ហាក់ ម៉ៅ ជាញឹកញាប់ កាត់តាមអ្នកលឿង ដែលជាកំពង់ផងតាមដងទន្លេមេគង្គ [១៩៩] ។ នៅទីនេះ ឈើត្រូវបានស្តុកទុកជាបណ្តោះអាសន្នក្នុងឃ្លាំងមុនពេលត្រូវបានផ្ទុកក្នុងទូកធំៗ ដែលដឹកឆ្លងព្រំដែននៅចំណុចឆែកឆេរក្អមសំណរ ។ ទូកទាំងនេះធ្វើដំណើររបស់ពួកគេទៅកាន់វៀតណាមជាក្រុមរវាងពី ពីរ និងបួនគ្រឿង រៀងរាល់មួយសប្តាហ៍ទៅដប់ថ្ងៃ ដែលទូកនិមួយៗដឹកបានឈើយ៉ាងហោចណាស់ ៤០០ម$^{\text{៣}}$ [៣៣៤] ។ ម្យ៉ាងវិញទៀត ឡានរបស់ ហាក់ ម៉ៅ តម្រង់ដោយផ្ទាល់តាមរយៈអ្នកលឿងតាមផ្លូវជាតិលេខ ១ ទៅកាន់ព្រំដែន ដោយឆ្លងកាត់នៅបាវិត ។ ការដឹកឈើទៅកាន់ព្រំដែនតាមផ្លូវ ជាធម្មតាពាក់ព័ន្ធនឹងការប្រើប្រាស់លិខិតអនុញ្ញាតដែលចុះហត្ថលេខាដោយមន្ត្រីឋានៈខ្ពស់[៣៣៥] ។

មន្ត្រីកងពលតូចលេខ ៧០ ម្នាក់ដែលសម្ភាសន៍ដោយ Global Witness បាននិយាយថា កងពលនេះមិនត្រឹមតែដឹកឈើទៅកាន់វៀត-ណាម ប៉ុណ្ណោះទេ ថែមទាំងនាំចេញតាមកុងទ័ន័រដឹកឈើតាមរយៈកំពង់ផែសមុទ្រ តាមសមុទ្រភាគខាងត្បូងរបស់ប្រទេសកម្ពុជាទៀតផង[៣៣៦] ។ អាជីវករពីរនាក់ដែលផ្តល់សេវាកម្មដល់ក្រុម ហាក់ ម៉ៅ ក៏បានប្រាប់ Global Witness[៣៣៧] អំពីសកម្មភាពនេះដែរ ។ របាយការណ៍ផ្សេងៗទាំងនេះ បញ្ជាក់បន្ថែមលើការអះអាងដោយមន្ត្រីដែលធ្វើការនៅកំពង់ផែឧកញ៉ាម៉ុងក្នុងខេត្តកោះកុង ។ មន្ត្រីកំពង់ផែទាំងនេះបានប្រាប់ Global Witness ពួកគេត្រូវបានរារាំងពីការពិនិត្យមើលកុងទ័ន័រដែលបិទបោះត្រាមួយចំនួនដែលផ្ញើដោយកងពលតូចលេខ ៧០ តែត្រូវបានប្រាប់ ដោយអ្នកបើកបរថា មួយចំនួនមានក្តារបន្ទះ សង្ហារឹមឈើប្រណិត និងកំណាត់ឈើលេខ I [៣៣៨] ។ អ្នកស៊ើបអង្កេតរបស់ Global Witness បានរកឃើញឡានដឹកកុងទ័ន័រដឹកជញ្ជូនបិទបោះត្រា ដែលចេញពីដេប៉ូរបស់កងពលលេខ ៧០ ចំនួនពីរ នៅលើផ្លូវលេខ ២០០២ តែមិនអាចពិនិត្យមើលពីអ្វីដែលមាននៅខាងក្នុងរបស់ឡានឡើយ ។

៣.២ អតិថិជន

សេវាកម្មដឹកជញ្ជូនឈើរបស់កងពលតូចលេខ ៧០ ផ្តល់ឱ្យជាចម្បងដល់អភិជនឈើធំៗដែលមានទំនាក់ទំនងយ៉ាងជិតស្និទ្ធិជាមួយគ្រួសារអ្នកដឹកនាំ ។ អតិថិជនមួយចំនួនធំៗរបស់អង្គភាព រួមមានដូចខាងក្រោម :

ឌី ចូច, សេង គាង, ឃុន ចុង និង សេង កុកហ៊ាង

ដូចរៀបរាប់ក្នុងជំពូក II រួចមកហើយ សេវាកម្មដឹកជញ្ជូនរបស់កងពលតូចលេខ ៧០ គឺជាសមាសភាពដ៏សំខាន់មួយនៃសកម្មភាពកាប់ឈើខុសច្បាប់របស់ក្រុមនេះក្នុងព្រៃឡង់ ។ សេង កុកហ៊ាង អ្នកគ្រប់គ្រងប្រតិបត្តិការរបស់ក្រុម ខ្លួនគាត់ គឺជាមន្ត្រីកងពលតូចលេខ ៧០ ។ បងស្រីរបស់គាត់ សេង គាង សហការជាមួយអង្គភាពមិនត្រឹមតែការបណ្តាក់ទុនឈើប៉ុណ្ណោះទេ ថែមទាំងអាជីវកម្មផ្សេងទៀតរបស់គាត់ទៀតផង ។ ដោយយោងតាមប្រជាជនមូលដ្ឋានបានឱ្យដឹងថា ក្នុងឆ្នាំ ២០០៦ សេង គាង បានជ្រើសរើសមន្ត្រីកងពលតូចលេខ ៧០ ដើម្បីជួយគាត់គម្រាមកំហែងអ្នកតវ៉ាប្រឆាំងចំពោះដី ដែលគាត់ប៉ុនប៉ងទទួលបានក្នុងត្រពាំងស្វាយជាយក្រុងភ្នំពេញ[៣៣៩] ។

ខៃ ណារិន[៣៤០]

ខៃ ណារិន គ្រប់គ្រងរោងចក្រអារឈើតាមផ្លូវជាតិលេខ ៥ ក្នុងជាយក្រុងភ្នំពេញ ហើយត្រូវបានរៀបរាប់ដោយអ្នកនៅខាងក្នុងឧស្សាហកម្មឈើថាជាដៃគូជិតស្និទ្ធិរបស់ ឌី ចូច[៣៤១] ។ ស្របជាមួយ

ក្រុមហ៊ុន Seng Keang Company ក្រុមហ៊ុនរបស់គាត់ ត្រូវបានរាយក្នុងបញ្ជីជាម្ចាស់ស្តុកឈើក្នុងទីរឹងក្នុងផែនការដឹកជញ្ជូនឈើ ឆ្នាំ ២០០៣ ដែលរៀបចំដោយក្រុមហ៊ុន Colexim Enterprise[១៦១] ។

ក្នុងខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០០៣, Global Witness បានរកឃើញថា រោងចក្រអារឈើរបស់ ខៃ ណារិន កំពុងកែច្នៃឈើមានប្រភពមិនស្របច្បាប់ និងបានរាយការណ៍ពីករណីនេះទៅកាន់អ្នកត្រួតពិនិត្យឯករាជ្យថ្មី SGS ។ គ្រាបន្ទាប់មក SGS បានប៉ុនប៉ងធ្វើអធិការកិច្ចលើតំបន់នោះ តាមពាក្យរបស់អ្នកគ្រប់គ្រងគម្រោងរបស់ខ្លួន គ្រាន់តែ "ត្រូវបានបណ្តេញចេញឆ្ងាយដោយមនុស្សប្រុស ដែលមានព្រនង់ធំមួយ" ប៉ុណ្ណោះ[៣៤២] ។ Global Witness បានសរសេរទៅកាន់ SGS ក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ដើម្បីស្នើឱ្យក្រុមហ៊ុនអធិប្បាយពីហេតុការណ៍នេះ ។ SGS បានឆ្លើយតបដូចខាងក្រោមនេះ :

"នៅពេលនេះ គម្រោងត្រូវបានដាក់ឱ្យប្រតិបត្តិការត្រឹមតែ ១១ថ្ងៃប៉ុណ្ណោះ ហើយនៅស្ថិតក្នុងដំណាក់កាលចាប់ផ្តើមរង់ចាំការអនុម័តផ្លូវការពីរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ដើម្បីបញ្ចូលរាល់ព្រៃឈើពាក់ព័ន្ធ និងតំបន់កែច្នៃទាំងអស់ ។ ហេតុនេះ នាពេលនេះ ខ្លួនមិនអាចទទួចចូលទៅកាន់រោងចក្រអារឈើ ដែលត្រូវបានបដិសេធដោយអ្នកយាមនោះឡើយ ។ សូម្បីតែដូច្នេះក៏ដោយ ក្រុម SGS បាននិយាយជាមួយអ្នកភូមិក្នុងតំបន់ ហើយអាចបង្កើតបានថា ការកាប់ឈើខុសច្បាប់មួយចំនួន បានកើតឡើងក្នុងតំបន់ ។ នេះត្រូវបានរាយការណ៍ឱ្យរដ្ឋបាលព្រៃឈើហើយត្រូវបានដឹងថាពួកគេបានបិទប្រតិបត្តិការចោល ។ អធិការកិច្ចនាពេលក្រោយទៅលើរោងចក្រពីទន្លេក្នុងខែ មករា និងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៤ បានបង្ហាញឱ្យដឹងថា គ្មានភស្តុតាងណាមួយនៃឈើបន្ថែមទៀតកំពុងត្រូវបានដឹកជញ្ជូន ឬសកម្មភាពរោងចក្រកំពុងកើតមាននោះទេ ។ ហេតុការណ៍នេះ ត្រូវបានរាយការណ៍យ៉ាងពេញលេញលើទំព័រទី ១៣ ទៅ ១៤ របស់របាយការណ៍ប្រចាំត្រីមាសទីមួយរបស់ SGS ដែលត្រូវបានធ្វើឱ្យអាចទទួលបានជាសាធារណៈផងដែរ ។" [១៦៩]

ក្នុងខែ មេសា ឆ្នាំ ២០០៥ អ្នកស៊ើបអង្កេតរបស់ Global Witness បានទៅកាន់រោងចក្រអារឈើម្តងទៀត ហើយបានឃើញថា ត្រូវបានរៀបស្តុកទុកយ៉ាងល្អ នូវឈើប្រណិតដែលទទួលការការពារ ចំនួន ១០០ម៣ (បេង និងនាងនួន) ក៏ដូចជាប្រភេទពូជកម្រិតលេខ I និងលេខ II ផងដែរ ។ ឡានរបស់កងពលតូចលេខ ៧០ ចំនួនពីរត្រូវបានឃើញថា កំពុងទម្លាក់ការផ្គត់ផ្គង់ឈើបន្ថែមទៀត ។ ពីរ-បីសប្តាហ៍ក្រោយមក Global Witness បានឃើញឡានមួយនៃឡានដូចគ្នានេះ (ផ្លាកលេខ ខ.ម ០.៥៣១៤) ក្នុងខេត្តកំពង់ធំ ធ្វើដំណើរតាម "ផ្លូវលំហ៊ុន សែន" - ផ្លូវដែលដឹកឈើ ដែលបានកាប់ខុសច្បាប់ច្រើនបំផុតក្នុងព្រៃឡង់ ។ ប្រជាជនរស់នៅក្បែរបរិវេណរបស់ ខៃ ណារិន បានប្រាប់ Global Witness ថា ឡានរបស់កងពលតូចលេខ ៧០ មកដាក់ឈើនៅរោងចក្រនេះជាមធ្យមបីដងក្នុងមួយសប្តាហ៍[៣៤៣] ។ ក្នុងអំឡុងពេលអង្កេតស្រាវជ្រាវតាមអាកាសក្នុង ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០០៦, Global Witness បានឃើញស្តុកឈើមូលក្នុងបរិវេណរោងចក្រអារឈើ ខៃ ណារិន ។ រយៈពេលជាងបួនឆ្នាំក្នុងការហាមប្រាមការកាប់ និងការដឹកជញ្ជូនឈើ មិនទំនងថា ឈើនេះមានប្រភពស្របច្បាប់ឡើយ ។

ជឹង សុភាព ក៏ត្រូវបានស្គាល់ថាជា យាយភូ ផងដែរ[៣៤៤]

យាយភូ និងស្វាមីរបស់គាត់ ព្រឹទ្ធសមាជិកគណបក្សប្រជាជន ឡៅ ម៉េងឃិន កាន់កាប់ក្រុមហ៊ុន Pheapimex អាចនិយាយបានថា ជាក្រុមហ៊ុនមានអំណាចបំផុតរបស់ប្រទេសកម្ពុជា ។ យាយភូ គឺជាមិត្តជិតស្និទ្ធរបស់ ប៊ុន រ៉ានី ភរិយា ហ៊ុន សែន ហើយទៅក្រៅប្រទេសជាប្រចាំជាមួយបុគ្គលិករបស់នាយករដ្ឋមន្ត្រី ។ ឡៅ ម៉េងឃិន គឺជាព្រឹទ្ធ

ឡានកុងទែន័រខាងក្រៅដេប៉ូរបស់ ហាក់ ម៉ៅ លើផ្លូវលេខ ២០០២ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០០៦

ការស្វាគមន៍យ៉ាងកក់ក្តៅនៅរោងចក្រអារឈើ ខៃ ណារិន ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០០៣

ឡានកងពលតូចលេខ ៧០ នៅរោងចក្រអារឈើ ខែ ណារិន ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០០៥

សមាជិកគណបក្សប្រជាជនចាប់ពីឆ្នាំ២០០៦ ។ក្រុមហ៊ុនPheapimex គឺជាក្រុមហ៊ុនមួយក្នុងចំណោមក្រុមហ៊ុនមួយចំនួនតូច ដែលមានទំនាក់ទំនងជាមួយ ហ៊ុន សែន ដែលដើរតួជាដៃគូបណ្តាក់ទុនរួមគ្នាជាមួយក្រុមហ៊ុនចិនដ៏មានអំណាច ដែលមកកាន់ប្រទេសកម្ពុជា ។ ក្រុមហ៊ុនកម្រឃើញបណ្តាក់ទុនដ៏ច្រើនក្នុងក្រុមហ៊ុនដៃគូនេះដោយខ្លួនឯងណាស់[៣៤៥] ។

ក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ឈ្មោះក្រុមហ៊ុន Pheapimex មានអត្ថន័យស្មើនឹងការកាប់ឈើខុសច្បាប់ និងក្នុងរយៈពេលទសវត្សរ៍កន្លងទៅនេះ Global Witness បានបង្ហាញភស្តុតាងជាបន្តបន្ទាប់ពីក្រុមហ៊ុនកាប់ឈើខុសច្បាប់ទាំងក្នុង និងក្រៅសម្បទានឈើទាំងបីរបស់ខ្លួន ។ ចាប់តាំងពីការបញ្ឈប់ប្រតិបត្តិការសម្បទានឈើក្នុងឆ្នាំ ២០០២ សម្បទាននៅខេត្តកំពង់ធំរបស់ក្រុមហ៊ុន Pheapimex បានក្លាយជាមណ្ឌលប្រតិបត្តិការរោងចក្រអារឈើខុសច្បាប់ ដែលគ្រប់គ្រងដោយកងឯកភាពយោធា និងអ្នកម៉ៅការមួយក្នុងចំណោមអ្នកម៉ៅការជាច្រើនរបស់ក្រុមហ៊ុន[៣៤៦] ។ Global Witness បានបោះពុម្ពលំអិតពីសកម្មភាពទាំងនេះក្នុងខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០០៤ ។ ពេលដែលក្រុមហ៊ុន Pheapimex មិនបានធ្វើការអធិប្បាយអ្វី នាយករដ្ឋមន្ត្រី ហ៊ុន សែន បានវាយប្រហារជាសាធារណៈលើរបាយការណ៍នេះ ដោយប្រាប់អ្នកកាសែតថា "Global Witness បានភូតកុហកកាលពីមុន ហើយថ្ងៃនេះពួកគេកំពុងកុហកម្តងទៀតហើយ ។"[៣៤៧]

ក្រុមហ៊ុន Pheapimex មានផលប្រយោជន៍ជាច្រើនផ្សេងទៀតក្រៅពីព្រៃឈើ ។ ទាំងនេះរួមមាន អំបិលអ៊ីយ៉ូដ ដែលរដ្ឋាភិបាលបានផ្តល់ភាពផ្តាច់មុខឱ្យក្រុមហ៊ុនការចម្រាញ់រ៉ែដែកការដាំឫស្សីការនាំចូលឱសថ និងសំណង់សណ្ឋាគារ[៣៤៨] ។ ក្នុងឆ្នាំថ្មីៗនេះ ក្រុមហ៊ុនបានផ្តោតកាន់តែខ្លាំងទៅលើសម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ច (ELCs) ហើយមានការគ្រប់គ្រងដោយផ្នែក ឬទាំងមូលយ៉ាងហោចណាស់ចំនួនប្រាំ[៣៤៩] ។ តាមរយៈសម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ច និងសម្បទានឈើរបស់ខ្លួន ក្រុមហ៊ុន Pheapimex គ្រប់គ្រងផ្ទៃដីចំនួន ៧.៤% នៃផ្ទៃដីសរុបរបស់ប្រទេសកម្ពុជា[៣៥០] ។

បីក្នុងចំណោមសម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ចរបស់ក្រុមហ៊ុន Pheapimex គឺជាការបណ្តាក់ទុនរួមគ្នាជាមួយក្រុមហ៊ុនចិន Wuzhishan LS និង គង់ ទ្រីវ ដែលជាសេដ្ឋីម្នាក់ផ្សេងទៀត ដែលជាព្រឹទ្ធសមាជិកសម្រាប់គណបក្សប្រជាជនផងដែរ[៣៥១] ។ ពីរនៃសម្បទានទាំងនេះ ក្នុងខេត្តពោធិសាត់ និងមណ្ឌលគិរី គឺជារូបភាពនៃការបំពានសិទ្ធិមនុស្សដ៏ធ្ងន់ធ្ងរប្រឆាំងនឹងប្រជាជនមូលដ្ឋាន[៣៥២] ។ បន្ទាប់ពីអ្នកតវ៉ាប្រាំបីនាក់ប្រឆាំងនឹងសម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ចរបស់ក្រុមហ៊ុន Pheapimex-Wuzhishan ក្នុងខេត្តពោធិសាត់ ត្រូវបានរងរបួសក្នុងការវាយប្រហារដោយគ្រាប់បែក ដោយអ្នកវាយប្រហារដែលមិនស្គាល់មុខ ក្នុងខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៤ ព្រះមហាក្សត្រ នរោត្តម សីហមុនី បានសរសេរលិខិត

រោងចក្រអារឈើខុសច្បាប់ក្នុងសម្បទានឈើខេត្តកំពង់ធំរបស់ក្រុមហ៊ុន Pheapimex ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០០៤

យាយភូ រក្សារូបរាងខាងក្រៅ

មួយច្បាប់ទៅកាន់នាយករដ្ឋមន្ត្រី ដើម្បីបង្ហាញការព្រួយបារម្ភរបស់ព្រះអង្គ ។ ក្នុងការឆ្លើយតបរបស់គាត់ទៅកាន់ព្រះមហាក្សត្រ ហ៊ុន សែន បានការពារក្រុមហ៊ុន ដោយនិយាយថា "ការវាយប្រហារដោយគ្រាប់បែក គឺគ្រាន់តែមានបំណងបន្ទោសរដ្ឋាភិបាល ឬអាជ្ញាធរមូលដ្ឋាន ដោយសារយោងតាមការពិនិត្យលក្ខណៈបច្ចេកទេស ដោយមន្ត្រីមានសមត្ថកិច្ច គោលបំណងនៃការវាយប្រហារដោយគ្រាប់បែក (ដែលក្នុងនោះ មនុស្សមួយចំនួនរងរបួស ហើយគ្មាននរណាម្នាក់ស្លាប់) គឺគ្រាន់តែមានបំណងឃោសនាសម្លេងរបស់ពួកគេឱ្យកាន់តែខ្លាំងប៉ុណ្ណោះ ។"[៣៥៣]

ក្នុងឆ្នាំ ២០០៤ អ្នកស៊ើបអង្កេតរបស់ Global Witness បានរកឃើញក្រុមឡានយោធាពណ៌បៃតងធំមួយ ដែលដូចទៅនឹងឡានទាំងឡាយ ដែលប្រើដោយកងពលតូចលេខ ៧០ ដឹកឈើកាប់ពីក្នុងសម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ចរបស់ក្រុមហ៊ុន Pheapimex-Wuzhishan ក្នុងខេត្តពោធិសាត់[៣៥៤] ។ ក្នុងឆ្នាំ ២០០៥ ម្នាក់ក្នុងចំណោមកូនចៅរបស់ហាក់ ម៉ៅ បានប្រាប់ Global Witness ថា យាយភូ បានប្រើប្រាស់សេវាកម្មដឹកជញ្ជូនរបស់កងពលតូចលេខ ៧០ យ៉ាងច្រើន[៣៥៥] ។

ក្នុងការពង្រីកអំណាចអាជីវកម្មរបស់ខ្លួនបន្ថែមទៀត ក្រុមហ៊ុន Pheapimex បានប្រកាសជាសាធារណៈក្នុងខែវិច្ឆិកាឆ្នាំ២០០៦ថាខ្លួននឹងបង្កើតការបណ្តាក់ទុនរួមគ្នាជាមួយក្រុមហ៊ុនចិន Jiangsu Taihu International ដើម្បីបង្កើតតំបន់សេដ្ឋកិច្ចពិសេស ដែលមានទំហំ ១៧៨ហិកតាថ្មីមួយ ក្បែរក្រុងព្រះសីហនុ[៣៥៦] ។ក្រុមហ៊ុនPheapimex បានបញ្ជាក់ថា ក្រុមហ៊ុនទាំងពីរនឹងចំណាយ US$ ១ ពាន់លានដុល្លារ អភិវឌ្ឍន៍តំបន់នេះ[៣៥៧] ។ ដោយស្ថិតក្រោមច្បាប់ប្រទេសកម្ពុជា ក្រុមហ៊ុនដែលបង្កើតតំបន់សេដ្ឋកិច្ចពិសេស ត្រូវបានផ្តល់ឱ្យនូវការមិនយកពន្ធប្រាំបួនឆ្នាំ ក៏ដូចជាការលើកលែងអាករលើតម្លៃបន្ថែម និងពន្ធនាំចូល និងនាំចេញ[៣៥៨] ។ មន្ត្រីជនជាតិចិនមកពីខេត្ត Jiangsu បានប្រាប់អ្នកកាសែតថា កិច្ចព្រមព្រៀងរបស់ក្រុមហ៊ុន Pheapimex កើតឡើងពីការទៅកាន់ប្រទេសចិនដោយ ហ៊ុន សែន[៣៥៩] ។ Global - Witness មិនដឹងថា តើរដ្ឋាភិបាលបង្កើតការដេញថ្លៃជាសាធារណៈសម្រាប់សិទ្ធិចំពោះសម្បទានតំបន់សេដ្ឋកិច្ចពិសេសនេះដែរ ឬអត់នោះទេ ហើយមិនដឹងថា តើលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យអ្វីខ្លះ ដែលខ្លួនបានប្រើប្រាស់ដើម្បីវាយតម្លៃសំណើរបស់ក្រុមហ៊ុន Pheapimex នោះឡើយ ។

ក្នុងខែ មករា ឆ្នាំ ២០០៧ ហ៊ុន សែន បានផ្តល់ឱ្យ យាយភូ នូវមេដាយ មហាសេរីវឌ្ឍ - ជាគ្រឿងឥស្សរិយសផ្តល់ឱ្យបុគ្គលដែលបានរួមចំណែកយ៉ាងធំធេងចំពោះការអភិវឌ្ឍន៍ប្រទេសកម្ពុជា[៣៦០] ។ ខែក្រោយមក ក្រុមហ៊ុន Pheapimex បានលេចចេញនៅចំកណ្តាលកិច្ចព្រមព្រៀងមួយផ្សេងទៀត ដែលពាក់ព័ន្ធដល់ចំណែកទ្រព្យសម្បត្តិសាធារណៈដ៏មានតម្លៃមួយ ។នៅថ្ងៃទី៦ខែកុម្ភៈ អភិបាលក្រុងភ្នំពេញ កែប ជុតិម៉ា បានចុះហត្ថលេខាផ្តល់ដីតំបន់បឹងកក់ ១៣៣ ហិកតា ស្ថិតលើការជួលដែលអាចបន្តជាថ្មីរយៈពេល ៩៩ ឆ្នាំ ទៅឱ្យក្រុមហ៊ុនដែលគេមិនសូវស្គាល់ច្បាស់ In Shukaku ដែលនាយករបស់ក្រុមហ៊ុនគឺឡៅ ម៉េងឃិនស្វាមីយាយភូ[៣៦១] ។កងកម្លាំងការងារសិទ្ធិផ្ទះសម្បែង ដែលជាការរួមគ្នានៃអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាលក្នុងស្រុក និងអន្តរជាតិ និងមជ្ឈមណ្ឌលសិទ្ធិមនុស្សកម្ពុជា (CCHR) រាយការណ៍ថា តំបន់នេះគឺជាផ្ទះរបស់គ្រួសារយ៉ាងហោចណាស់ ៤,២៥២គ្រួសារ ។ដោយយោងតាមអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាលបានឱ្យដឹងថា គ្មានប្រជាជនណាម្នាក់ក្នុងចំណោមនេះ ត្រូវបានពិគ្រោះយោបល់អំពីកិច្ចព្រមព្រៀងនេះទេ[៣៦២] ។ កងកម្លាំងការងារសិទ្ធិផ្ទះសម្បែង និងមជ្ឈមណ្ឌលសិទ្ធិមនុស្សកម្ពុជា បានបញ្ជាក់ថា "ប្រសិនបើគ្រួសារទាំងនេះ ត្រូវបានរើចេញដោយបង្ខំពីផ្ទះរបស់ពួកគេ បន្ទាប់ពីអ្វីដែលមានថ្មីៗដោយសាលាក្រុង និងកំណត់ត្រាតាមដានអ្នកក្ររបស់ ឡៅ ម៉េងឃិន នាយករបស់ក្រុមហ៊ុន In Shukaku នេះនឹងធ្វើឱ្យមានការផ្លាស់កន្លែងតែមួយដ៏ធំបំផុតរបស់

យាយភូ ទទួលមេដាយមហាសេរីវឌ្ឍ

អភិបាលក្រុងភ្នំពេញ កែប ជុតិមា

ប្រជាជនក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ចាប់តាំងពីការធ្វើឯកជនភាវូបនីយកម្មដីក្នុងឆ្នាំ ១៩៨៩ ។" [៣៦២]

ការកាប់ឈើខុសច្បាប់របស់ក្រុមហ៊ុន Pheapimex បានលួចទ្រព្យសម្បត្តិសាធារណៈដ៏មានតម្លៃរបស់ប្រជាជនកម្ពុជា ហើយ Global-Witness បានធ្វើបណ្តឹងសម្រាប់កាត់ទោសក្រុមហ៊ុន និងដកចេញពីសម្បទានរបស់ខ្លួនម្តងហើយ ម្តងទៀត ។ សកម្មភាពផ្សេងទៀតរបស់ក្រុមហ៊ុន ក៏បានបង្កគ្រោះថ្នាក់កាន់តែខ្លាំងទៅលើការចិញ្ចឹមជីវិតរបស់ប្រជាជនខ្មែរធម្មតាផងដែរ ។ មិនថាតែតាមការបង់ពន្ធដែលបង់ ឬការងារដែលបង្កើតនោះទេ មានភស្តុតាងតិចតួចដែលថា ការប្រគល់ទ្រព្យសម្បត្តិសាធារណៈដ៏មានតម្លៃឱ្យក្រុមហ៊ុន Pheapimex បានចូលរួមចំណែកក្នុងការអភិវឌ្ឍន៍ប្រទេសកម្ពុជាតាមវិធីណាមួយនោះ ។ អ្វីដែលមិននៅក្នុងការសង្ស័យ គឺថាម្ចាស់ក្រុមហ៊ុន និងម្ចាស់នយោបាយរបស់ពួកគេ បានទទួលប្រាក់ចំណេញយ៉ាងច្រើន ។ទោះយ៉ាងណាក៏ដោយ ចម្ងល់ថា តើហេតុអ្វី ហ៊ុន សែន បន្តការផ្សព្វផ្សាយយ៉ាងខ្លាំងរបស់គាត់ចំពោះផលប្រយោជន៍របស់ក្រុមហ៊ុន Pheapimex នៅតែមិនទាន់បានឆ្លើយ ។ ក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ បានសរសេរទៅកាន់នាយករដ្ឋមន្ត្រី និងភរិយារបស់គាត់ ដើម្បីសួរពួកគេថា តើពួកគេមានភាគហ៊ុនផ្ទាល់ខ្លួនក្នុងក្រុមហ៊ុន Pheapimex ឬអត់ ។ មកទល់នឹងរបាយការណ៍បោះពុម្ពទាំង ហ៊ុន សែន ឬ ប៊ុន រ៉ានី មិនបានឆ្លើយតបចំពោះលិខិតទាំងនេះនៅឡើយទេ ។

ចៃ ឡែន [៣៦៣]

ចៃ ឡែន គឺជាភរិយាមេបញ្ជាការទ័ពជើងទឹក យឹម សារ៉ែន ក្មួយប្រុសប្រធានព្រឹទ្ធសភា និងប្រធានគណបក្សប្រជាជន ជា ស៊ីម [៣៦៤] ។ អ្នកនៅខាងក្នុងពាណិជ្ជកម្មឈើរៀបរាប់ ចៃ ឡែន ថាជាតួអង្គប្រើកម្លាំងដែលស្រែកតាមទូរស័ព្ទដាក់ ចាន់ សារុន រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ នៅពេលដែលគាត់មិនបានធ្វើតាមតម្រូវការរបស់គាត់ [៣៦៤] ។

Global Witness បានរកឃើញភស្តុតាងពីការពាក់ព័ន្ធរបស់ ចៃ ឡែន ក្នុងការកាប់ឈើខុសច្បាប់ពេលធ្វើការស៊ើបអង្កេតរបរទុច្ចរិតធ្វើទូកក្នុងឆ្នាំ ២០០៤ ។ ការបោកបញ្ឆោតដោយមានការច្នៃប្រឌិតនេះពាក់ព័ន្ធនឹងការបោកប្រាស់ព្រះសង្ឃឱ្យចុះហត្ថលេខាលើលិខិតបញ្ជាក់ថា វត្តរបស់ព្រះអង្គត្រូវការដើមគគីរធំៗដើម្បីធ្វើទូកប្រណាំងហេតុនេះ ពួកគេអាចប្រកួតប្រជែងក្នុងការប្រណាំងទូកនាបុណ្យអុំទូកប្រចាំឆ្នាំក្នុងក្រុងភ្នំពេញបាន [៣៦៥] ។ ដោយការធានាលើហត្ថលេខារបស់ព្រះអង្គ ចៃ ឡែន និងអ្នកជួសជុលផ្សេងទៀត បានបង្ហាញលិខិតនេះទៅកាន់មន្ត្រីជាន់ខ្ពស់ និងបញ្ចុះបញ្ចូលពួកគេឱ្យចុះហត្ថលេខាលើលិខិតអនុញ្ញាតឱ្យកាប់ដើមគគីរ ។ បន្ទាប់មក អ្នកជួសជុលបានប្រើប្រាស់ឯកសារទាំងនេះជាលេសកាប់ឈើក្នុងតំបន់អភិរក្សជីវចម្រុះសីមាក្នុងខេត្តមណ្ឌលគីរី ហើយលក់ឈើទៅឱ្យឈ្មួញឈើ [៣៦៦] ។ ព្រះសង្ឃដែលមានសំណាងជាច្រើន បានទទួលចំណែកតូចមួយនៃឈើដែលបានសន្យាពីដំបូង អ្នកផ្សេងទៀត ទទួលបានស៊ីម៉ង់ប៉ុន្មានបាវ ហើយខ្លះមិនបានឮដំណឹងពីអ្នកជួសជុលម្តងទៀតទេ [៣៦៥] ។ Global Witness បានទទួលសំណៅចម្លងលិខិត និងលិខិតអនុញ្ញាតពាក់ព័ន្ធនឹងករណីទាំងនេះយ៉ាងច្រើន ។

ការអូសឈើ គគីរ ដែលបានកាប់រំលំខុសច្បាប់ចេញពីតំបន់អភិរក្សជីវចម្រុះសីមា
ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០០៣

ពាណិជ្ជករឈើដែលបានសម្ភាសន៍ដោយ Global Witness ក្នុងឆ្នាំ ២០០៤ បានដាក់ឈ្មោះ ថៃ ឡែន ថាជាអ្នកសំដែងដ៏សំខាន់ក្នុងការកាប់ប្រភេទពូជឈើប្រណិត ដែលត្រូវបានការពារជុំវិញអន្លង់វែង និងត្រពាំងប្រាសាទ តាមព្រំដែនភាគខាងជើងប្រទេសកម្ពុជា ជាមួយប្រទេសថៃ[៣៦៧] ។ ប្រភពទាំងនេះ បានរៀបរាប់គាត់ថាជួលកងពលតូចលេខ ៧០ ឱ្យដឹកឈើជ្រុង និងឈើអារទៅកាន់អ្នកលឿង ដែលជាកំពង់ផែទន្លេក្នុងខេត្តព្រៃវែង និងចំណុចឆ្លងកាត់សំខាន់ៗសម្រាប់ការដឹកឈើទៅកាន់វៀតណាម ។ ហេតុការណ៍ទាំងនេះ ត្រូវបានបញ្ជាក់ដោយសមាជិកជាន់ខ្ពស់របស់កម្លាំងការពារនៅអ្នកលឿង ដែលមានទំនាក់ទំនងយ៉ាងជិតស្និទ្ធជាមួយអាជីវកម្មឈើផងដែរ[៣៦៨] ។

ហាក់ ឡេង[៣៦៩] និង សៀម ទូច[៣៧០]

ហាក់ ឡេង និង សៀម ទូច មានប្រតិបត្តិការពាណិជ្ជកម្មឈើដែលបានបង្កើតឡើងដ៏យូរអង្វែងមកហើយនៅអ្នកលឿង ដែលមានរោងចក្រអារឈើ និងឃ្លាំងយ៉ាងហោចណាស់មួយ[៣៧១] ។ ពីមុន Global Witness បានបង្ហាញភស្តុតាងពីការពាក់ព័ន្ធរបស់ពួកគេក្នុងរបរទុច្ចរិត "ឈើគគីរសម្រាប់ព្រះសង្ឃ" ដូចបានបង្ហាញខាងលើ[៣៦៦] ។

សមាជិកជាន់ខ្ពស់ម្នាក់របស់កម្លាំងសន្តិសុខនៅអ្នកលឿង បានប្រាប់ Global Witness ថា ហាក់ ឡេង និង សៀម ទូច តែងតែសម្របសម្រួលការដឹកជញ្ជូនឈើប្រណិតកាប់ខុសច្បាប់ជាមួយក្រុម ហាក់ ម៉ៅ ហើយផ្តល់កន្លែងស្តុកបណ្តោះអាសន្នសម្រាប់ឈើនៅក្នុង

ឈើ គគីរ នៅច្រាំងទន្លេ ក្បែររោងចក្រអារឈើ ហាក់ ឡេង និង សៀម ទូច ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០០៣

ការសាងសង់ទូកពីឈើ គគីរ នៅរោងចក្រអារឈើ ហាក់ ឡេង និង សៀម ទូច ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០០៦

យាយ ឈុន

ក្រុង ។ មន្ត្រីនេះបញ្ជាក់ថា អ្នកទាំងពីរក៏ជាឧបករណ៍ក្នុងការដឹកជញ្ជូនឈើប្រភពមិនស្របច្បាប់តាមទន្លេទៅកាន់វៀតណាមផងដែរ[៣៦៨] ។

ដៃគូរបស់ សៀម ទូច ម្នាក់រៀបរាប់ថា គាត់ជាមិត្តភក្តិទាំង ប៊ុន រ៉ានី ភរិយា ហ៊ុន សែន និងគ្រួសារឧត្តមសេនីយ៍ គន់ គីម ប្រធានខុទ្ទកាល័យ ហ៊ុន សែន[៣៧២] ។ ស្របពេលជាមួយគ្នានេះដែរ ហាក់ ឡេង ត្រូវបានរាយការណ៍ថាបង់ប្រាក់ជាប្រចាំឱ្យ គឿង វណ្ណៈ[៣៧៣] ប្អូនថ្លៃរបស់ គន់ គីម ដែលជាមន្ត្រីរដ្ឋបាលព្រៃឈើខេត្ត ដើម្បីធានាការការពាររបស់គាត់លើអាជីវកម្មរបស់អ្នកទាំងពីរ ។ដោយយោងតាមប្រជាជនជាច្រើននៅអ្នកលឿង ដែល Global Witness បានសម្ភាសន៍ក្នុងខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០០៦ បានឱ្យដឹងថា ហាក់ ឡេង នាពេលថ្មីៗនេះត្រូវបានផ្តល់ងារកិត្តិយសជា ឧកញ៉ា[៣៧៥] ។

ស៊ាន លាងឈុន ក៏ត្រូវបានស្គាល់ថាជា យាយ ឈុន ផងដែរ[៣៧៦]

យាយ ឈុន គឺជាម្នាក់ក្នុងចំណោមអ្នកកាប់ឈើខុសច្បាប់ដែលមានស្នាដៃបំផុតក្នុងប៉ែកឥសានប្រទេសកម្ពុជា ។ គាត់មានសកម្មភាពជាពិសេសក្នុងខេត្តក្រចេះ និងមណ្ឌលគិរី ហើយដឹកជញ្ជូនឈើរបស់គាត់ជាច្រើនទៅកាន់អ្នកលឿង ឬវៀតណាម[៣៧៧] ។ Global Witness បានកំពុងប្រមូលព័ត៌មានពីសកម្មភាពរបស់ យាយ ឈុន រយៈពេលជាងប្រាំឆ្នាំនេះ ។ មន្ត្រីជាច្រើនរាយការណ៍ថា ការពាក់ព័ន្ធរបស់គាត់ក្នុងពាណិជ្ជកម្មឈើខុសច្បាប់ មានជាងមួយទសវត្សរ៍មកហើយ[៣៣៥] ។

ក្នុងឆ្នាំ ២០០១ បន្ទាប់ពីការចាត់វិធានការណ៍បញ្ឈប់បទល្មើសព្រៃឈើក្នុងខេត្តមណ្ឌលគិរី កាលពីឆ្នាំមុន យាយ ឈុន បានទទួលលិខិតអនុញ្ញាតប្រមូលឈើ ដែលមន្ត្រីបានអះអាងថា អ្នកកាប់ឈើខុសច្បាប់បានទុកចោលពង្រាយក្នុងព្រៃ[៣៧៨] ។ការផ្តល់ឱ្យលិខិតអនុញ្ញាតនេះផ្ទុយនឹងសេចក្តីប្រកាសឆ្នាំ ១៩៩៩ របស់ ហ៊ុន សែន ស្តីពីកំណែទម្រង់វិស័យព្រៃឈើដែលហាមប្រាមការអនុញ្ញាតប្រមូលឈើចាស់ៗដោយសារតែការប្រើខុសជាបន្តបន្ទាប់របស់ពួកគេ ជាការបិទបាំងការកាប់ឈើខុសច្បាប់ ។ក្នុងឆ្នាំ ២០០៣ ចាន់ សារុន បានអនុញ្ញាតឱ្យ យាយ ឈុន បង្កើតរោងចក្រអារឈើនៅស្រុកអូររាំង ខេត្តមណ្ឌលគិរី ដើម្បីកែច្នៃ "ឈើចាស់ៗ"[៣៧៩] ។ យាយ ឈុន បានបន្តប្រើប្រាស់លិខិតអនុញ្ញាតទាំងនេះជាលេសសម្រាប់ការកាប់ឈើខុសច្បាប់ និងកែច្នៃឈើរាប់រយដើមពីតំបន់អភិរក្សជីវចម្រុះសីមា ខេត្តមណ្ឌលគិរី ក្នុងឆ្នាំ ២០០៤[៣៨០] ។

ក្នុងខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០០៤, Global Witness បានបោះពុម្ពរបាយការណ៍ខ្លីមួយ ដែលរៀបរាប់ពីករណីកាប់ឈើខុសច្បាប់បីដោយ យាយ ឈុន : ការកាប់ក្នុងតំបន់អភិរក្សជីវចម្រុះសីមា ការប្រមូលផលដោយខុសច្បាប់ក្នុងតំបន់ជម្រក សត្វព្រៃស្នួល ក្នុងខេត្តក្រចេះ និងការកាប់រំលំខុសច្បាប់ជាច្រើនទៀតក្នុងព្រៃ ក្នុងស្រុកស្នួល ខាងក្រៅព្រំដែនជម្រកសត្វព្រៃ ។ ក្នុងអំឡុងចុងប្រតិបត្តិការទាំងនេះ មួយក្នុងចំណោមឡានដែលដឹកឈើរបស់ យាយភូ បានធ្លាក់ពីលើស្ពានរដ្ឋក្បែរទីរួមស្រុកស្នួល[៣៨១] ។ មន្ត្រីកងពលតូចលេខ ៧០ បានប្រាប់ Global Witness ថាក្បួននេះ រួមមានឡានផ្តល់ដោយ ហាក់ ម៉ៅ តែថាឡានដែលធ្លាក់ពីលើស្ពានជារបស់ យាយ ឈុន ។ មន្ត្រីនោះបាននិយាយថា យាយ ឈុន ជួល ហាក់ ម៉ៅ ជាប្រចាំឱ្យដឹកឈើរបស់គាត់រវាងពីឆ្នាំ ២០០២ និង ២០០៤

ការកាប់ឈើខុសច្បាប់ដោយ យាយ ឈុន ក្នុងតំបន់អភិរក្សជីវចម្រុះសីមា

តែថាភាពជាដៃគូរបស់ពួកគេបានបញ្ចប់បន្ទាប់ពីចំណាប់អារម្មណ៍ ត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយការបំផ្លាញស្ពានក្នុងស្រុកស្នួល[៣៨២] ។

បន្ទាប់មកអ្នកនៅខាងក្នុងអាជីវកម្មឈើបានប្រាប់ Global-Witness ថាយាយ ឈុន មិនសប្បាយចិត្តដោយការបង្ហាញជាសាធារណៈនូវសកម្មភាពរបស់គាត់ ពីព្រោះមានន័យថា គាត់ត្រូវបង់សំណូកកាន់តែច្រើនជាងធម្មតា ដើម្បីបញ្ចុះបញ្ចូលឱ្យមន្ត្រីបិទភ្នែក[៣៨៣] ។ ទោះយ៉ាងណាក៏ដោយ ការចំណាយបន្ថែមមិនកាត់ផ្តាច់អាជីវកម្មរបស់គាត់ជានិរន្តនោះទេ ។ មិនយូរប៉ុន្មានបន្ទាប់ពី Global Witness បានចេញផ្សាយរបាយការណ៍របស់ខ្លួន យាយ ឈុន ត្រូវបានឃើញថាទៅកាន់ការិយាល័យរដ្ឋបាលព្រៃឈើ (FA) ក្នុងក្រុងភ្នំពេញ ជួបជាមួយ ជា សំអាង អនុប្រធាន[៣៨៤] និងចាកចេញជាមួយសំណុំលិខិតអនុញ្ញាតដឹកឈើថ្មីមួយ[៣៨៥] ។ ជា សំអាង ដែលជានាយកគម្រោងនៃគម្រោងសាកល្បងការគ្រប់គ្រង និងត្រួតពិនិត្យសម្បទានព្រៃឈើរបស់ធនាគារពិភពលោក បានបដិសេធពន្យល់ពីសកម្មភាពរបស់គាត់ទៅកាន់អ្នកកាសែត ដែលបានទូរស័ព្ទសុំការអធិប្បាយរបស់គាត់ ។ ទោះយ៉ាងណាក៏ដោយ ទី សុគន្ធ ប្រធានរដ្ឋបាលព្រៃឈើ បានប្រកាសថាលិខិតអនុញ្ញាតនេះ ត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់[៣៨៦] ។

Global Witness បានទទួលព័ត៌មានពីប្រភពជាច្រើនក្នុងតំបន់ស្នួលថាយាយឈុនកំពុងបន្តដឹកជញ្ជូនឈើកាប់ខុសច្បាប់ពីខេត្តក្រចេះទៅកាន់អ្នកលឿង រវាងពីខែ កក្កដា និងខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០០៦[៣៨៧] ។

ប៉ុល សារឿន

ឧត្តមសេនីយ៍ ប៉ុល សារឿន

ប៉ុល សារឿន ជាអគ្គមេបញ្ជាការទ័ពរបស់ប្រទេសកម្ពុជា ។ ដោយយោងតាមមន្ត្រីក្នុងកងពលតូចលេខ ៧០ និងអង្គភាពកងយោធពលខេមរភូមិន្ទផ្សេងទៀត បានឱ្យដឹងថា រវាងពីឆ្នាំ ២០០៣ និង ២០០៥ ឧត្តមសេនីយ៍បានចុះកិច្ចសន្យាជាមួយ ហាក់ ម៉ៅ ដើម្បីផ្គត់ផ្គង់ឱ្យគាត់នូវឈើប្រណិតដែលត្រូវបានការពារ និងឈើកម្រិតលេខ ១ ដើម្បីសាងសង់ផ្ទះក្នុងខេត្តស្វាយរៀង[៣៨៨] ។ ប៉ុល សារឿន បានផ្តល់ឱ្យ ហាក់ ម៉ៅ នូវលិខិតអនុញ្ញាតដែលបានចុះហត្ថលេខាយល់ព្រមឱ្យដឹកជញ្ជូនឈើ ទោះបីជាគ្មានសិទ្ធិស្របច្បាប់ធ្វើដូច្នេះក៏ដោយ ។ បន្ទាប់មក ហាក់ ម៉ៅ បានប្រើប្រាស់ឯកសារនេះជាបន្តបន្ទាប់ជាលេសដឹកជញ្ជូនឈើប្រណិតកាន់តែច្រើន ដែលភាគច្រើនត្រូវបានផ្គត់ផ្គង់ដោយ ឌី ចូច ។ កងពលតូចលេខ ៧០ ត្រូវបានរាយការណ៍ថានាំចេញឈើនេះប្រមាណ ៨០%ទៅកាន់វៀតណាម[៣៨៨] ។

ឡានតូច ដែលប្រើប្រាស់ដោយកងពលតូចលេខ ៧០ ដើម្បីដឹកជញ្ជូនចែកចាយទំនិញក្នុងក្រុងភ្នំពេញ

ព្រាប តាន់ [៣៨៩]

ព្រាប តាន់ គឺជាអភិបាលខេត្តព្រះវិហារ ។ ដោយយោងតាមប្រភពមួយក្នុងកងពលតូចលេខ ៧០ បានឱ្យដឹងថា ក្នុងខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០០៦ គាត់បានឱ្យ ហាក់ ម៉ៅ ដឹកឈើ*គគីរ* ១៨៥ ដើម ពីទីតាំងបីក្នុងខេត្តព្រះវិហារមកកាន់ភ្នំពេញ[៣១៤] ។

ពីមុន Global Witness បានទទួលឯកសារដែលបានចុះហត្ថលេខាដោយ ព្រាប តាន់ និង ហ៊ីង ប៊ុនហៀង មេបញ្ជាការកងអង្គរក្ស ហ៊ុន សែន ពាក់ព័ន្ធការទទួលបានឈើពីខេត្តព្រះវិហារសម្រាប់ការសាងសង់ទូកចំនួនបួន ។ ហ៊ីង ប៊ុនហៀង បានរៀបរាប់ពីទូកថា សម្រាប់ "សកម្មភាពកងអង្គរក្ស ធ្វើបេសកកម្មសម្រាប់នាយករដ្ឋមន្ត្រី និងភរិយារបស់គាត់ ... និងចែកអំណោយដល់អ្នកភូមិក្នុងខេត្តដែលរងគ្រោះដោយគ្រោះមហន្តរាយធម្មជាតិ[៣៩០]" ។ Global - Witness មិនដឹងថា តើទូកពិតជាត្រូវបានសាងសង់ឡើង ហើយប្រសិនបើដូច្នេះមែន តើឈើនេះមានប្រភពមកពីណា ។

អង្គរក្សផ្ទាល់របស់ ព្រាប តាន់ ក៏ហាក់ដូចជាមានប្រយោជន៍ក្នុងវិស័យព្រៃឈើនេះដែរ ។ ក្នុងខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០០៤ បុគ្គលិករដ្ឋបាលព្រៃឈើក្នុងស្រុកត្បែងមានជ័យក្នុងខេត្តព្រះវិហារបានបិទជាបណ្តោះ-អាសន្ននូវការិយាល័យរបស់ខ្លួន ដោយនិយាយថា អង្គរក្សរបស់អភិបាលខេត្ត បានបាញ់មកលើបរិវេណរបស់ពួកគេបន្ទាប់ពីមានជម្លោះពីឈើមួយចំនួន ។ ដោយយោងតាមរដ្ឋបាលព្រៃឈើបានឱ្យដឹងថា ព្រាប តាន់ បានទទួលស្គាល់ថា អង្គរក្សរបស់គាត់មានកំហុស ហើយ "បានអប់រំពួកគេមិនឱ្យធ្វើដូច្នេះម្តងទៀតទេ" ។[៣៩១]

៤. ការដឹកជញ្ជូនទំនិញរត់ពន្ធដោយកងពលតូចលេខ ៧០

ចំណាប់អារម្មណ៍ជាដំបូងរបស់ Global Witness ចំពោះកងពលតូចលេខ ៧០ ពាក់ព័ន្ធនឹងតួនាទីរបស់ខ្លួនក្នុងពាណិជ្ជកម្មឈើមិនស្របច្បាប់របស់ប្រទេសកម្ពុជា ។ ទោះយ៉ាងណាក៏ដោយ ការស៊ើបអង្កេតដល់កន្លែង ការអង្កេតស្រាវជ្រាវ និងការសម្ភាសន៍ជាច្រើនជាមួយមន្ត្រីកងពលតូចលេខ ៧០ បានផ្តល់ឱ្យនូវព័ត៌មានបន្ថែមស្តីពីការដឹកជញ្ជូនទំនិញរត់ពន្ធរបស់អង្គភាពនេះ ។

កងពលតូចលេខ ៧០ លើកយកទំនិញរត់ពន្ធជំនួសឱ្យអតិថិជនរបស់ខ្លួន ពេលដែលទំនិញមកដល់ប្រទេសកម្ពុជា ។ នេះធ្វើឱ្យអតិថិជនអាចលួចពន្ធនាំចូល ។ ពន្ធនាំចូល គឺជាប្រភពចំណូលសំខាន់ខ្លាំងណាស់សម្រាប់រតនាគារប្រទេសកម្ពុជា តែអំពើពុករលួយធានាថា កម្រិតលួចពន្ធមានខ្ពស់ខ្លាំងណាស់ ។ ដោយយោងតាមរបាយការណ៍ចំណុចទី IV នាពេលថ្មីៗបំផុតរបស់មូលនិធិរូបិយវត្ថុអន្តរជាតិស្តីពីកម្ពុជាបានឱ្យដឹងថា "ការប្រមូលចំណូលបន្តធ្វើបានល្អ ក្រោមអ្វីដែលត្រូវការ ដើម្បីផ្គត់ផ្គង់គោលដៅចំណាយរបស់រដ្ឋាភិបាល[៣៩២]" ។ ម្តងម្កាល ហ៊ុន សែន ប្រកាសចាត់វិធានការណ៍បង្ក្រាបការរត់ពន្ធ តែប្រតិបត្តិការដឹករបស់យោធា នៅតែបន្តជាអ្នករកប្រាក់ដ៏ធំមួយសម្រាប់ទីប្រឹក្សាជិតស្និទ្ធគាត់មួយចំនួន ។

តាមរយៈការសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីកងពលតូចលេខ ៧០ និងអាជីវករ Global Witness អាចបង្កើតរូបភាពទំនិញជាច្រើនដែលអង្គភាពដឹកជញ្ជូន ។ ទាំងនេះ រួមមាន ស្រាបៀរ ភេសជ្ជៈ បារី ទឹកអប់ ទំនិញអេឡិចត្រូនិក សម្ភារៈសំណង់ សម្លៀកបំពាក់ ស្ករស ឱសថ និងផលិតផលទុកសម្រាប់ផ្សារទំនើប រួមមាន ការ៉េមជាដើម[៣៩៣] ។ ហាក់ ម៉ៅ គ្រប់គ្រងការដឹកជញ្ជូនទំនិញទាំងនេះ ចេញពីដេប៉ូក្នុងភ្នំពេញរួមទាំងមួយក្នុងចំណោមបរិវេណលើផ្លូវលេខ ២០០២ ផងដែរ[៣៩៤] ។ ដោយយោងតាមទាហាន និងប្រជាជនមូលដ្ឋានបានឱ្យដឹងថា កងពលតូចលេខ ៧០ ដឹកជញ្ជូនទំនិញ ដូចជា គ្រឿងស្រវឹង ទឹកអប់ អាហារប្រណិតក្នុងក្រុងភ្នំពេញ ដោយប្រើប្រាស់កងឡានដឹកការ៉េមតូចៗ និងឡានដឹកភេសជ្ជៈ[៣៩៥] ។អ្នកស៊ើបអង្កេតរបស់GlobalWitness បានរកឃើញប្រភេទរថយន្តទាំងនេះចូលនិងចេញពីដេប៉ូតាមផ្លូវលេខ២០០២ តែមិនអាចត្រួតពិនិត្យមើលអ្វីដែលមានក្នុងនោះរបស់ពួកគេបានទេ ។

តើនរណាជួល ហាក់ ម៉ៅ ដឹកជញ្ជូនទំនិញរត់ពន្ធ ? មន្ត្រីគយដែលបានសម្ភាសន៍ដោយ Global Witness បានបញ្ជាក់ថា អតិថិជនរបស់ភ្ញៀវរួមមានមន្ត្រីជាន់ខ្ពស់ និងគ្រួសាររបស់ពួកគេ ។ ក្នុងចំណោមនេះ ពួកគេបានចង្អុលបង្ហាញភរិយារបស់រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងការពារជាតិ ទៀ បាញ់[៣៩៦] និងប្អូនប្រុសរបស់គាត់ ទៀ វិញ[៣៩៧] ដែលជាមេបញ្ជាការទ័ពជើងទឹកក្នុងខេត្តកោះកុង[៣៩៨] ។បុរសទាំងពីរនេះ មានប្រវត្តិពាក់ព័ន្ធក្នុងការនាំចេញឈើខុសច្បាប់[៣៩៩] ។

មន្ត្រីគយដដែលនេះ ក៏បានចោទផងដែរថា ហាក់ ម៉ៅ កំពុងដឹកផលិតផលរត់ពន្ធសម្រាប់សេដ្ឋី និងក្រុមហ៊ុនល្បីឈ្មោះបំផុតរបស់ប្រទេសកម្ពុជាមួយចំនួនផងដែរ[៣៩៨] ។ ការបញ្ជាក់នេះ ត្រូវបាននិយាយជាថ្មីដោយប្រភពមួយជិតស្និទ្ធនាយករដ្ឋមន្ត្រី ដែលបានប្រាប់ Global Witness ថា ការរត់ពន្ធគយភាគច្រើនបំផុតដែលកងពលតូចលេខ ៧០ បានដឹកជញ្ជូន គឺជារបស់ក្រុមហ៊ុន Attwood Import Export Company[៣៩] ។ ក្រុមហ៊ុន Attwood ត្រូវបានរៀបរាប់ក្នុងប្រអប់ទី ១៧ ។Global Witness បានសរសេរទៅកាន់ ទៀ បាញ់, ទៀ វិញ និងក្រុមហ៊ុន Attwood ក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ដើម្បីសួរថាតើពួកគេធ្លាប់ចុះបញ្ជីនូវសេវាកម្មរបស់កងពលតូចលេខ ៧០ ដែរឬអត់ ។ មកទល់នឹងរបាយការណ៍នេះបោះពុម្ព គ្មាននរណាម្នាក់ក្នុងចំណោមពួកគេបានឆ្លើយតបនោះទេ ។

ទៀ បាញ់ រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងការពារជាតិ

ប្រអប់ទី ១៧ : ក្រុមហ៊ុន Attwood Import Export Co., Ltd.

ក្រុមហ៊ុន Attwood Import Export Co., Ltd. គឺជាអ្នកចែកចាយផ្លូវការក្នុងប្រទេសកម្ពុជានូវស្រាហ៊ិនណេស៊ី និងស្រាវីស្គី និងស្រាបៀរដ៏ល្បីឈ្មោះជាច្រើន ។ លីម ឈីវហូ[៤០០] នាយកគ្រប់គ្រងរបស់ក្រុមហ៊ុន Attwood ត្រូវបានរៀបរាប់ដោយប្រភពដែលមានទំនាក់ទំនងល្អមួយក្នុងវិស័យពាណិជ្ជកម្មរបស់ប្រទេសកម្ពុជាថា ជាម្នាក់ក្នុងចំណោមបួននៃស្ត្រីមានអំណាចនយោបាយដែលធ្វើអាជីវកម្មទាំងអស់គ្នា[៤០១] ។ សមាជិកបីផ្សេងទៀតនៃក្រុមនេះ គឺត្រូវបាននិយាយថាជា យាយភូ នៃក្រុមហ៊ុន Pheapimex ភរិយានាយកគយ និងរដ្ឋាករ ប៉ែន ស៊ីម៉ន[៤០២] និង ទេព បុប្ផាប្រសិទ្ធិ[៤០៣] ដែលរៀបការជាមួយរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងពាណិជ្ជកម្ម ចម ប្រសិទ្ធិ[៤០៤] និងមានតួនាទីជាប្រធានរដ្ឋបាលនៅក្រសួង[៤០១]។ ទេព បុប្ផាប្រសិទ្ធិ ត្រូវបានរាយការណ៍ថាមានភាគហ៊ុន ១០% របស់ក្រុមហ៊ុន Attwood ដែលជាភាគហ៊ុនមួយមានតម្លៃ US$ ១ លាន[៤០៥] ។ កូនស្រីរបស់ លីម ឈីវហូ បានរៀបការជាមួយនឹងកូនប្រុសរបស់ យាយភូ[៤០១] ។

ក្រុមហ៊ុន Attwood បានទទួលសម្បទានពីរដ្ឋាភិបាលឱ្យអភិវឌ្ឍន៍តំបន់សេដ្ឋកិច្ចពិសេស (SEZs) ចំនួនបីក្បែរក្រុងព្រះសីហនុ ក្រុងភ្នំពេញ និងបាវិត នៅតាមព្រំដែនវៀតណាម[៤០៦] ។ កិច្ចព្រមព្រៀងទាំងនេះ ផ្តល់ឱ្យក្រុមហ៊ុននូវការរួចពន្ធ និងការលើកលែងពន្ធដ៏ច្រើន ។ Global Witness បានសរសេរទៅកាន់ លីម ឈីវហូ ក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ដើម្បីសួរពីវិធីដែលក្រុមហ៊ុន Attwood ធ្វើដើម្បីទទួលបានតំបន់សេដ្ឋកិច្ចពិសេសទាំងនេះ តែមិនទាន់បានទទួលការឆ្លើយតបនៅឡើយទេ ។

ផ្ទាំងប្រកាសរបស់ក្រុមហ៊ុនហិនណេស៊ី ក្នុងក្រុងភ្នំពេញ

ចម ប្រសិទ្ធិ

ប៉ែន ស៊ីម៉ន

ព័ត៌មានពីទាហានកងពលតូចលេខ ៧០ បានឱ្យដឹងថា អត្រាដែលហាក់ ម៉ៅ ទារសម្រាប់ការដឹកជញ្ជូនទំនិញរត់ពន្ធ ប្រហាក់ប្រហែលអាចប្រៀបបានទៅនឹងអត្រាសម្រាប់ការដឹកឈើកាប់ខុសច្បាប់[៤០៧] ។ ទោះយ៉ាងណាក៏ដោយ ដូចក្នុងប្រអប់ ១៩ បង្ហាញសម្រាប់ទំនិញថ្លៃជាក់លាក់មួយចំនួន តម្លៃអាចកាន់តែថ្លៃខ្ពស់ ។

សមាជិកម្នាក់របស់បុគ្គលិក ហាក់ ម៉ៅ បានប្រាប់ Global - Witness ថា ជួនកាលកងពលតូចលេខ ៧០ ដឹកឡានដឹកស្ករសតាមជើងគោកពីប្រទេសថៃ តាមច្រកប៉ោយប៉ែត ឆ្លងកាត់ខេត្តបន្ទាយមានជ័យ[៤០៨] ។ អ្នកស៊ើបអង្កេតរបស់ Global Witness បានរកឃើញឡានរបស់កងពលតូចលេខ ៧០ ដែលបានផ្ទុកនោះ ឆ្លងកាត់ព្រំដែនប៉ោយប៉ែត ក្នុងឆ្នាំ ២០០៦ ប៉ុន្តែមិនអាចទទួលបានព័ត៌មានអំពីទំនិញអ្វីដែលពួកគេកំពុងដឹកនោះទេ ។ ទោះយ៉ាងណាក៏ដោយ ការអង្កេតស្រាវជ្រាវ និងការសម្ភាសន៍ជាច្រើនបានឱ្យដឹងថា ចំណុចចូលសំខាន់សម្រាប់ទំនិញរត់ពន្ធ ដែលកងពលតូចលេខ ៧០ ដឹកជញ្ជូន គឺសមុទ្រភាគខាងត្បូងរបស់ប្រទេសកម្ពុជា[៤០៩] ។

៤.១ ការរត់ពន្ធ តាមកំពង់ផែស្រែអំបិល

ក្នុងដំណាក់កាលដំបូងនៃការដឹកជញ្ជូនរបស់ ហាក់ ម៉ៅ ជាមួយកងពលតូចលេខ ៧០ ការរឹតពន្ធទំនិញភាគច្រើនបំផុត ដែលក្រុមគាត់គ្រប់គ្រងចូលប្រទេសកម្ពុជាតាមរយៈកំពង់ផែស្រែអំបិល ខេត្តកោះ-កុង[៤១០] ។ នៅទីនេះ កងពលតូចលេខ ៧០ ទម្លាក់ទំនិញដែលមានតម្លៃខ្ពស់ផ្ទុកពេញទូកដែលរត់ពន្ធពីប្រទេសថៃ គួរឱ្យកត់សំគាល់បារី និងគ្រឿងស្រវឹង មានឈ្មោះជាអន្តរជាតិ និងបានមន្ត្រីគយត្រឹមតែ ៥-១៥% នៃពន្ធគយដែលត្រូវបង់ប៉ុណ្ណោះ[៤១១] ។ហាក់ម៉ៅបានប្រាប់អ្នកដែលបានសួរសំណួរថា ទំនិញរត់ពន្ធនេះជារបស់ ទៀ បាញ់ និង ទៀ វិញ[៤១២] ។មន្ត្រីមូលដ្ឋានបានរំឭកឡើងវិញថា អភិបាលស្រុកស្រែអំបិល បានធ្វើការខិតខំប្រឹងប្រែង ដើម្បីកំទេចសកម្មភាពទាំងនេះ តែមិនបានជោគជ័យ[៤១២] ។

ពីស្រែអំបិល កងពលតូចលេខ ៧០ បានដឹកជញ្ជូនទំនិញទៅកាន់ភ្នំពេញ ឬតាមសមុទ្រទៅកាន់កំពង់ផែក្រុងព្រះសីហនុ ។ ទំនិញដែលបានផ្ទេរទៅកាន់ក្រុងព្រះសីហនុ បន្ទាប់មក ត្រូវបានដាក់ក្នុងកុងទ័ន័រដឹកជញ្ជូន និងត្រូវបាននាំចេញវិញ[៤១៣] ។ បន្ទាប់ពីរដ្ឋប្រហាររបស់ ហ៊ុន សែន ក្នុងខែ កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៩៧ អាជីវកម្មរបស់ ហាក់ ម៉ៅ នៅស្រែអំបិល ត្រូវបានពង្រីក។ កងពលតូចលេខ ៧០ បានចាប់ផ្តើមនាំចូលទំនិញរត់ពន្ធជាបន្តបន្ទាប់ ស្របពេលដែលដឹកជញ្ជូនឈើប្រណិតទៅកាន់ទិសដៅផ្សេងទៀត[៤១៤] ។

ស្របពេលដែលអាជីវកម្មរបស់ ហាក់ ម៉ៅ រីកឡើង ភ្នាក់ងារផ្សេងទៀត បានរៀបចំបែងចែកចំណេញ ដោយបង្កើតឱ្យមានការប៉ះទង្គិចហិង្សាយ៉ាងហោចណាស់ម្តង ។ មន្ត្រីម្នាក់ដែលមានមូលដ្ឋាននៅស្រែអំបិលបានរៀបរាប់ប្រាប់ Global Witness ពីហេតុការណ៍ដែលក្នុងនោះ ក្រុមអនុវត្តច្បាប់រួមគ្នានៃមន្ត្រីគយ ប៉ូលីសសេដ្ឋកិច្ច និងកងរាជអាវុធ បានរារាំងឡានយោធាធំៗបី ដោយពួកគេទៅកាន់ភាគខាងជើងពីស្រែអំបិល[៤១២] ។ ឡានកំពុងដឹកបារី វីស្គី និងស្រា

ហ៊ិនណេស៊ី[៤១៥] ហើយក្រុមច្រកឆែកនោតម្រូវឱ្យអ្នកបើកបរបង់សំណូក ឱ្យពួកគេ ។ អ្នកបើកបរឡានបានបដិសេធ ដោយនិយាយថា ទំនិញនេះ ជារបស់ ទៀ បាញ់ និង ទៀ វិញ និងសេដ្ឋីល្បីឈ្មោះ ថេង ប៊ុនម៉ា[៤១៦] ។ ការប្រឈមមុខគ្នាបានកើតឡើង ។ ពីរម៉ោងក្រោយមក ហាក់ ម៉ៅ ខ្លួនគាត់ផ្ទាល់បានមកដល់ជាមួយទ័ពប្រដាប់អាវុធ ២០នាក់ បាន គម្រាមក្រុមអនុវត្តច្បាប់ និងដឹកនាំឡានរបស់គាត់កំទេចផ្លូវរបស់ពួក គេ តាមរយៈរបាំងចំណុចឆែកឆេរ ។ បន្ទាប់មក ក្រុមទាំងពីរនេះ បានចាប់ផ្តើមបាញ់គ្នាទៅវិញទៅមក មន្ត្រីគយ ប៉ូលីស និងកងរាជ-អាវុធហត្ថបានដកថយ ហើយឡានត្រូវបានអូសចេញទៅ[៤១២] ។

ដោយបានប្រមូលផ្តុំក្រុមជាថ្មី ក្រុមអនុវត្តច្បាប់បានទាក់ទង មេបញ្ជាការយោធភូមិភាគ III ដើម្បីស្នើឱ្យពួកគេចាប់ក្បួន កងពលតូច លេខ ៧០ ពេលដែលក្បួនបានបែរក្បាលតាមផ្លូវជាតិលេខ ៤ ឆ្ពោះមក កាន់ភ្នំពេញ ។ ទោះយ៉ាងណាក៏ដោយ ផែនការនេះបានបរាជ័យ ដោយសារទំនាក់ទំនងយ៉ាងជិតស្និទ្ធិរវាង ហាក់ ម៉ៅ និងយោធភូមិភាគ III ។ ទីបញ្ចប់ នៅពេលដែលទ័ពយោធភូមិភាគ III បានមកដល់កន្លែង កើតហេតុ បានដកហូតអាវុធមន្ត្រីចំណុចឆែកឆេរ ជាជាងគាំទ្រពួកគេ ។ បន្ទាប់មក សមាជិកមួយចំនួននៃក្រុមអនុវត្តច្បាប់ ត្រូវបានបណ្តេញចេញ ពីតំណែងរបស់ពួកគេ[៤១២] ។ ទំនងជាដោយសារភាពខ្លាំងនៃចំណុចនេះ និងហេតុការណ៍ស្រដៀងគ្នានេះជាច្រើន ដែលប្រជាជនក្នុងតំបន់បាន ចាប់ផ្តើមហៅកងពលតូចលេខ ៧០ ថាជាក្រុម "សាមូរ៉ៃ" [៤១៧] ។

នៅចុងឆ្នាំ ២០០៤ ហាក់ ម៉ៅ បានបញ្ឈប់ប្រើប្រាស់ស្រែអំបិល ជាទ្រង់ទ្រាយធំ ហើយប្តូរការយកចិត្តទុកដាក់របស់គាត់មកកាន់កំពង់ផែ ថ្មីរបស់ ម៉ុង ឫទ្ធី នៅភូមិកែវផុស ដែលនៅជិតក្រុងព្រះសីហនុជាង [៤១៧] ។

៤.២ ការរត់ពន្ធតាមកំពង់ផែឧកញ៉ាម៉ុង

ម៉ុង ឫទ្ធី បាននិយាយថា *"គ្មានរបាំងណាមួយទៀតឡើយ រវាងប្រជាជាតិទាំងឡាយ ... ពិភពលោកបានក្លាយទៅជាទីផ្សារ ដ៏ធំមួយ ។"* [៤៣៣]

កំពង់ផែឧកញ៉ាម៉ុងគឺជាការច្នៃប្រឌិតនិងការគ្រប់គ្រងអាជីវកម្ម ផ្ទាល់ខ្លួនរបស់សេដ្ឋី និងព្រឹទ្ធសមាជិកគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា ម៉ុង - ឫទ្ធី ។ ដោយមានទីតាំងត្រឹមតែ ៤៥ គីឡូម៉ែត្រ ពីកំពង់ផែពាណិជ្ជកម្ម ក្រុងព្រះសីហនុដ៏ធំរបស់ប្រទេសកម្ពុជា ការបង្កើតកំពង់ផែថ្មីនេះ មានការគាំទ្រយ៉ាងជាក់ស្តែងពី ហ៊ុន សែន ដែលបានសម្ពោធក្នុង ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៤ និងហៅថា ជាពិធីអភិវឌ្ឍន៍ការប្រកួតប្រជែងសេដ្ឋកិច្ច កាន់តែធំឡើងៗ ។ ទោះបីជាមានការព្យាករណ៍ដ៏មោទនៈយ៉ាងនេះ ក៏ដោយ មានការបង្ហាញថា កំពង់ផែនេះ គឺជាការគេចចេញយ៉ាងមាន ប្រសិទ្ធិភាពពីរចនាសម្ព័ន្ធច្បាប់ផ្លូវការ ហើយដើរតួជាច្រកផ្លូវសម្រាប់ ការរត់ពន្ធទ្រង់ទ្រាយធំ ។

នៅពេលដែលកំពង់ផែឧកញ៉ាម៉ុងត្រូវបានប្រកាសជាលើកដំបូង ទៅកាន់ប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយក្នុងដើមឆ្នាំ២០០៤ ត្រូវបានរៀបរាប់ថាកំពុង រៀបចំគយ ប៉ូលីសនិងកងរាជអាវុធហត្ថផ្ទាល់ខ្លួន[៤៣៤] ។ការរៀបរាប់នេះ អាចមានលក្ខណៈជាក់ច្បាស់ណាស់ តាមការពិតប្រភពនៅឯកំពង់ផែ និយាយថា មន្ត្រីគយប្រមាណ ១៥នាក់ ដែលមានទីតាំងនៅទីនោះ គឺអាចឆ្លើយតបបានតែចំពោះ ម៉ុង ឫទ្ធី និងប្រហែលជាមិនដាក់ របាយការណ៍មកកាន់ការិយាល័យធំរបស់ពួកគេក្នុងក្រុងភ្នំពេញនោះ ឡើយ បើពុំនោះទេ លុះត្រាតែសេដ្ឋីនោះអនុញ្ញាតជាមុនសិន[៤៣៥] ។

ក្រុមរបស់ ហាក់ ម៉ៅ បានចាប់ផ្តើមប្រើប្រាស់កំពង់ផែឧកញ៉ា ម៉ុង ភ្លាម បន្ទាប់ពីបើកធ្វើអាជីវកម្ម ដោយដឹកទំនិញទៅ និងមកពី ភ្នំពេញ ។ កងពលតូចលេខ ៧០ ក៏ត្រូវបានដឹងថា ដឹកជញ្ជូនពីកំពង់ផែ ឧកញ៉ាម៉ុងតាមសមុទ្រទៅកាន់កំពង់ផែសមុទ្រក្រុងព្រះសីហនុ ផងដែរ[៤៣៥] ។

កម្មករផែ និងប្រជាជនក្នុងមូលដ្ឋាន បានកាត់សំគាល់ឃើញមាន ការហែរហមប្រដាប់អាវុធធុនធ្ងន់អមដំណើរជាមួយកុងទែន័រដឹក ជញ្ជូនបិទត្រាមួយចំនួន ដែលមនុស្សរបស់ ហាក់ ម៉ៅ ដឹកជញ្ជូនសម្រាប់ នាំចេញតាមរយៈកំពង់ផែឧកញ៉ាម៉ុង ។ ដោយត្រូវបានសួរដោយ Global Witness ថាតើពួកគេគិតថាមានអ្វីនៅក្នុងកុងទែន័រទាំងនេះ កម្មករមួយចំនួនបាននិយាយលេងថា ប្រហែលជាមាន អាភៀន ឬដុល្លារក្លែងក្លាយ[៤៣៦] ។ លទ្ធភាពបែបនេះ ត្រូវបានទទួលយកដោយសមាជិកមួយចំនួនរបស់ សហគមន៍ការទូត ដែលបានបង្ហាញការបារម្ភផ្ទាល់ខ្លួនថា ថ្នាំញៀន កំពុងត្រូវបានធ្វើជំនួញទូទាំងកំពង់ផែ[៤៣៧] ។

ដូចនៅស្រែអំបិលពីមុនដែរ មនុស្សរបស់ ហាក់ ម៉ៅ បង់ឱ្យមន្ត្រីគយនៅកំពង់ផែឧកញ៉ាម៉ុង មិនលើស ពី ៥-១៥% នៃពន្ធដែលត្រូវបង់នោះឡើយ[៤១៣] ។ សាក្សីផ្ទាល់ភ្នែកចំពោះប្រតិបត្តិការខ្វះក្នុងចំណោម ទាំងនេះបញ្ជាក់ថា មន្ត្រីទាំងនេះ គ្មានជម្រើសក្រៅពី ទទួលយកការព្រមព្រៀងដ៏អន់ខ្សោយ ដែលផ្តល់ដោយ សមត្ថភាពបង្កហិង្សារបស់កងពលតូចលេខ ៧០ និង ការប្រថុយចំពោះការត្រូវបានបណ្តេញចេញដោយ ម៉ុង ឫទ្ធី ប្រសិនបើពួកគេបង្ហាញការជំទាស់ [៤៣៨] ។

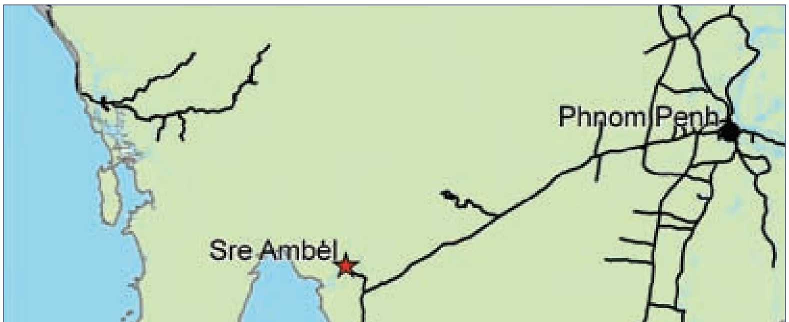

កំពង់ផែប្រើប្រាស់ដោយកងពលតូចលេខ ៧០

ប្រអប់ទី ១៨ : ម៉ុង ឫទ្ធី

នាយករដ្ឋមន្ត្រី ហ៊ុន សែន បានថ្លែងនៅការសម្ពោធកំពង់ផែ ឧកញ៉ា ម៉ុង ក្នុងឆ្នាំ ២០០៤ ថា *"គួរឱ្យកត់ចំណាំផងដែរថា លោក ឧកញ៉ា [ម៉ុង ឫទ្ធី] បានកំពុងធ្វើពាណិជ្ជកម្មដ៏ធំមួយសម្រាប់ប្រទេស ។"*[៤១៨]

ម៉ុង ឫទ្ធី បានថ្លែងនៅក្នុងការកំទេចចោលបរិវេណសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទវិចិត្រសិល្បៈ ក្នុងឆ្នាំ ២០០៥ ថា *"ខ្ញុំនឹងឈូសចោលផ្ទះរបស់ [ប្រជាជន] ដែលបដិសេធចំពោះប្រាក់"* ។[៤១៩]

ម៉ុង ឫទ្ធី គឺជាម្នាក់ក្នុងចំណោមសេដ្ឋីល្បីឈ្មោះបំផុតរបស់ប្រទេសកម្ពុជា និងជាសម្ព័ន្ធមិត្តដ៏ជិតស្និទ្ធិរបស់ ហ៊ុន សែន ។ ក្នុងឆ្នាំ ២០០៦ គាត់បានក្លាយជាព្រឹទ្ធសមាជិកសម្រាប់គណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា ។

ចំការ ការធ្វើពាណិជ្ជកម្មទំនិញ កសិដ្ឋានចិញ្ចឹមសត្វ និងការអភិវឌ្ឍន៍អចលនទ្រព្យ គឺគ្រាន់តែជាផលប្រយោជន៍មួយចំនួនរបស់ ម៉ុង ឫទ្ធី តែប៉ុណ្ណោះ ។ ផលអាជីវកម្មផ្សេងៗរបស់គាត់ ក៏មានទាំងការកាប់ឈើខុសច្បាប់ក្នុងឧទ្យានជាតិបូកគោផងដែរ ហើយសម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ចក្នុងខេត្តស្ទឹងត្រែង ដែលមានទំហំ ១០០,៨៥២ ហិកតា ធំជាងដប់ដងនៃទំហំដែលអនុញ្ញាតដោយច្បាប់ភូមិបាល[៤២០] ។ សម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ចនេះ ត្រូវបានដាក់ឱ្យនៅលើសម្បទានឈើរបស់ក្រុមហ៊ុន Macro Panin ដែលបានលុបចោល ដោយការបំពានអនុក្រឹត្យស្តីពីការគ្រប់គ្រងសម្បទានព្រៃឈើ ។ ចាន់ សារុន បានចុះហត្ថលេខាលើកិច្ចព្រមព្រៀងក្នុងខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០១ បីខែបន្ទាប់ពីអនុវត្តច្បាប់ភូមិបាល ដែលកំណត់ឱ្យសម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ចមានត្រឹម ១០,000 ហិកតា[៤២១] ។ នៅពេលដែល Global Witness បានសរសេរទៅកាន់ ចាន់ សារុន សួរពីភាពស្របច្បាប់នៃសេចក្តីសម្រេចរបស់គាត់ រដ្ឋមន្ត្រីបានឆ្លើយតបវិញថា រដ្ឋាភិបាលមានកាតព្វកិច្ចផ្តល់ឱ្យ ម៉ុង ឫទ្ធី នូវសម្បទាននេះ ដោយសារតែគាត់បានស្នើសុំមុនពេលច្បាប់ភូមិបាល ត្រូវបានផ្តល់សច្ចាប័ន[៤២២] ។ ក្នុងខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០០៦ Global Witness បានទទួលរបាយការណ៍ពីបុគ្គលិកសិទ្ធិមនុស្សថា ក្រុមហ៊ុនរបស់ ម៉ុង ឫទ្ធី បានចាប់ផ្តើមឈូសសំអាតផ្នែកជាច្រើននៃសម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ចរបស់ក្រុមហ៊ុន Green Sea ដែលនៅក្បែរព្រំដែនឡាវ[៤២៣] ។

ម៉ុង ឫទ្ធី ទទួលមេដាយពី ហ៊ុន សែន

ម៉ុង ឫទ្ធី ក៏ស្ថិតក្នុងជួរមុខនៃកិច្ចព្រមព្រៀងប្តូរដីភ្លាមៗនាពេលថ្មីៗនេះ ដែលក្នុងនោះ ភាពជាម្ចាស់នៃអាគារសាធារណៈ ត្រូវបានផ្ទេរទៅឱ្យសេដ្ឋី ដែលមានទំនាក់ទំនងជាមួយគណបក្សប្រជាជន ។ ការទទួលបានការប្តូរដីរបស់គាត់ រួមបញ្ចូលអាគាររបស់តុលាការកំពូល តុលាការឧទ្ធរណ៍ តុលាការក្រុងភ្នំពេញ និងក្រសួងយុត្តិធម៌ផងដែរ[៤២៤] ។

គាត់ក៏បានកំទេចចោលបរិវេណសាកលវិទ្យាល័យវិចិត្រសិល្បៈដ៏យូរអង្វែងមកហើយក្នុងក្រុងភ្នំពេញ ហើយនិងបណ្តេញប្រជាជនមូលដ្ឋានដោយបង្ខំ ដើម្បីធ្វើផ្លូវសម្រាប់អភិវឌ្ឍន៍ ដែលគាត់បានដាក់ឈ្មោះថាជា "ទីក្រុងចិន"[៤២៥] ។

សេចក្តីសម្រេចរបស់រដ្ឋាភិបាលផ្តល់ភ្លើងខៀវឱ្យកំពង់ផែ ឧកញ៉ា ម៉ុង បង្ហាញនូវការជឿជាក់ដ៏ច្រើនចំពោះបុរសម្នាក់ ដែលពីមុនស្ថិតក្រោមការចោទប្រកាន់ពីបទជួញដូរថ្នាំញៀន បញ្ជាក់ថា មានកាន់តែច្រើនថែមទៀត នូវអាជីវកម្មនាំចូល-នាំចេញរបស់ ម៉ុង ឫទ្ធី ក្រៅពីត្រូវបានដឹងលើកដំបូងក្នុងខែ មេសា ឆ្នាំ ១៩៩៧ នៅពេលដែលមន្ត្រីនៅក្រុងព្រះសីហនុ បានរឹបអូសកញ្ឆាប្រាំពីរតោនពីកុងទ័ន័រ ដែលបិទស្លាកថាជា កៅស៊ូ[៤២៦] ។ សារព័ត៌មានបានរាយការណ៍ថា ឯកសារដែលបានទទួលក្នុងអំឡុងពេលរឹបអូស មានត្រា និងប្រថាប់ត្រារបស់ក្រុមហ៊ុនដែលជារបស់ ម៉ុង ឫទ្ធី[៤២៧] ។ ក្នុងការសម្ភាសន៍ជាមួយប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយ ម៉ុង ឫទ្ធី បានបដិសេធពីការពាក់ព័ន្ធ[៤២៨] ។

ហូ សុខ រដ្ឋលេខាធិការក្រសួងមហាផ្ទៃ ដែលជាសមាជិកម្នាក់នៃដៃគូចម្រុះហ្វ៊ុនស៊ិនប៉ិចរបស់គណបក្សប្រជាជន បានដឹកនាំការស៊ើបអង្កេតការពាក់ព័ន្ធដែលបានចោទប្រកាន់របស់ ម៉ុង ឫទ្ធី ជាមួយកញ្ឆានោះ ។ ការប្រកាសរបស់គាត់ថា តុលាការកំពុងរៀបចំដីកាចាប់ខ្លួនសេដ្ឋីនោះ បានជម្រុញឱ្យ ហ៊ុន សែន ថ្លែងថា នរណាម្នាក់ដែលប៉ុនប៉ងចាប់ខ្លួន ម៉ុង ឫទ្ធី យកល្អ "ពាក់មួកដែក" ទៅ[៤២៩] ។ ក្នុងខែ កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៩៧ អំឡុងពេលរដ្ឋប្រហារ ដែលក្នុងនោះ ហ៊ុន សែន បានបណ្តេញនរោត្តម រណឫទ្ធិ សហនាយករដ្ឋមន្ត្រីហ្វ៊ុនស៊ិនប៉ិចរបស់គាត់ ហូ សុខ ត្រូវបានឃុំឃាំងដោយកងកម្លាំងរបស់គណបក្សប្រជាជន និងត្រូវបានសម្លាប់[៤៣០] ។ ការស៊ើបអង្កេតពីអាជីវកម្មរបស់ ម៉ុង ឫទ្ធី មិនបានដំណើរការបន្ថែមទៀតទេ ។

ការឈូសឆាយ និងការសាងសង់ផ្លូវដោយខុសច្បាប់ក្នុងឧទ្យានជាតិបូកគោ ដោយក្រុមហ៊ុន Mong Reththy Group ខែ មិនា ឆ្នាំ ២០០៦

កំពង់ផែឧកញ៉ា ម៉ុង

ម៉ុង ឫទ្ធី បានបន្តបដិសេធការទាក់ទងជាមួយការជួញដូរផ្តាំញៀន ។ ក្នុងកិច្ចសម្ភាសន៍មួយជាមួយសារព័ត៌មានក្នុងស្រុក ក្នុងឆ្នាំ ២០០៤ គាត់បាននិយាយថា "ខ្ញុំត្រូវបានចោទប្រកាន់ពីការដាំ និងរត់ពន្ធកញ្ឆា ។ ខ្ញុំបានព្យាយាមបដិសេធ ។ ខ្ញុំមិនធ្លាប់ជក់បារីមួយដើមឡើយក្នុងជីវិតរបស់ខ្ញុំ តើខ្ញុំអាចធ្វើអាជីវកម្មបែបនេះយ៉ាងដូចម្តេច ? ខ្ញុំធ្វើតែអ្វីដែលស្របច្បាប់ប៉ុណ្ណោះ ។" [៤៣១]

Global Witness បានសរសេរទៅកាន់ទាំង ម៉ុង ឫទ្ធី និង ហ៊ុន សែន ដើម្បីស្នើសុំយោបល់របស់ពួកគេទៅលើរបាយការណ៍ពីការជួញដូរផ្តាំញៀន ។ មកទល់នឹងរបាយការណ៍នេះបោះពុម្ព ហ៊ុន សែន មិនបានឆ្លើយតបទេទោះយ៉ាងណា មេធាវីរបស់ ម៉ុង ឫទ្ធី បានឆ្លើយតបតាមអ៊ីម៉ែលដូចខាងក្រោមនេះ :

"យើងបានទទួលសំណួរមួយពីការិយាល័យរបស់អ្នក ពាក់ព័ន្ធនឹងលោក ម៉ុង ឫទ្ធី ហើយគាត់រីករាយក្នុងការទទួល ។ លោក ម៉ុង បានស្នើឱ្យយើងប្រាប់អ្នកថា គាត់មិនអាចផ្តល់ឱ្យ Global Witness នូវសេចក្តីរាយការណ៍ជាលាយលក្ខណ៍អក្សរបានទេ តែគាត់មានបំណងជួបសម្ភាសន៍ជាមួយអ្នកតំណាង Global Witness ក្នុងក្រុងភ្នំពេញ ឬក្រុងឡុងដ៍ ។ ប្រសិនបើអ្នកមានចម្ងល់បន្ថែមទៀត សូមកុំស្ទាក់ស្ទើរទាក់ទងមកយើងខ្ញុំ ។" [៤៣២]

Global Witness បានទទួលយកការអញ្ជើញឱ្យចូលរួមការសម្ភាសន៍ជាមួយ ម៉ុង ឫទ្ធី និងបានស្នើការពិភាក្សាតាមទូរស័ព្ទ ដោយថតជាសម្លេង ។ មកទល់ពេលបោះពុម្ពរបាយការណ៍នេះ មេធាវីរបស់ ម៉ុង ឫទ្ធី មិនទាន់បានឆ្លើយតបចំពោះសំណើនេះនៅឡើយទេ ។

ប្រអប់ទី ១៩ : ការដឹកជញ្ជូនបែងចែកពិសេស

ដោយយោងតាមសមាជិករបស់បុគ្គលិកគាត់ ក្នុងខែ មិនា ឆ្នាំ ២០០៥ ហាក់ ម៉ៅ បានទទួលប្រាក់ US$ ១០០,០០០ សម្រាប់ការដឹកជញ្ជូនស្រាហិនណេស៊ី ៦០,០០០ ដប ពីកំពង់ផែឧកញ៉ាម៉ុង មកសណ្ឋាគារអាំងទែកុងទីណង់តាល់ [៤៣៩] ក្នុងក្រុងភ្នំពេញ[៤៤០] ។ អាគារសណ្ឋាគារអាំងទែកុងទីណង់តាល់ ពីមុនជារបស់ ថេង ប៊ុនម៉ា ជាសេដ្ឋីដែលល្បីឈ្មោះចំពោះការបាញ់កង់យន្តហោះ បន្ទាប់ពីខាងអាកាសចរភ័ន្តច្រឡំកាតាបរបស់គាត់[៤៤១] ។ទោះយ៉ាងណាក៏ដោយ បុគ្គលិកសណ្ឋាគារ បានប្រាប់ Global Witness ក្នុងឆ្នាំ ២០០៥ ថា កម្មសិទ្ធិបានផ្ទេរទៅឱ្យ ហ៊ុន តូ ក្មួយប្រុសនាយករដ្ឋមន្ត្រីហើយ[៤៤២] ។

មកទល់ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០០៦ រង្គសាលនៅសណ្ឋាគារអាំងទែកុងទីណង់តាល់ ស្តុកស្រាហិនណេស៊ីបីប្រភេទ ។ លំដាប់ខ្ពស់បំផុតគឺស្រាហិនណេស៊ីប៉ារ៉ាដាយ ដែលមានតម្លៃ US$៣៥ មួយពែង ឬ US$៩៨០ ក្នុងមួយដបចំណុះ ៧០ cl ។ Global Witness មិនបានដឹងថាតើប្រភេទណាមួយនៃស្រាហ៊ិនណេស៊ី ដែល ហាក់ ម៉ៅ ត្រូវបានស្នើឱ្យដឹកជញ្ជូនមកកាន់សណ្ឋាគារនោះទេ ។ ទោះយ៉ាងណាក៏ដោយ តាមតម្លៃរបស់អាំងទែកុងទីណង់តាល់ តម្លៃលក់រាយរបស់ស្រាហិនណេស៊ីប៉ារ៉ាដាយទាំង ៦០,០០០ដប នឹងមានតម្លៃប្រហែលជា US$៥.៩ លាន ។

ក្រុមហ៊ុន Attwood អ្នកចែកចាយផ្លូវការរបស់ស្រាហិនណេស៊ី គ្រប់គ្រងហាងដ៏ធំមួយនៅអាគារក្បែរសណ្ឋាគារអាំងទែកុងទីណង់តាល់ ដែលលក់រាយស្រារួចពន្ធ ។ ក្នុងខែ មករា ឆ្នាំ ២០០៧ Global Witness បានសរសេរទៅកាន់ទាំងក្រុមហ៊ុន Attwood និងក្រុមហ៊ុនស្រា Hennessy ដើម្បីសួរថា តើពួកគេបានដឹងពីភស្តុតាងនៃការរត់ពន្ធស្រាដែរឬអត់ តែមិនបានទទួលការឆ្លើយតបពីក្រុមហ៊ុនណាមួយទេ ។ គ្មានការសន្និដ្ឋានណាមួយដោយ Global Witness ថាក្រុមហ៊ុន Hennessy ពាក់ព័ន្ធនឹងការរត់ពន្ធផលិតផលរបស់ខ្លួន ឬថាក្រុមហ៊ុនសណ្ឋាគារអាំងទែកុងទីណង់តាល់ ឃុបឃិតក្នុងវិធីណាមួយនោះទេ ។

ឡានក្រុមហ៊ុន ហ៊ិនណេស៊ី និងក្រុមហ៊ុន Long Meng នៅក្បែរសណ្ឋាគារអាំងទែកុងទីណង់តាល់ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០០៦

ក្នុងខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០០៦ បុគ្គលិករបស់ Global Witness បានឃើញឡានមួយ បិទផ្លាកសញ្ញាក្រុមហ៊ុន Hennessy ចេញពីឃ្លាំងលើផ្លូវលេខ ៤៣០ តំបន់មួយខាងត្បូងសណ្ឋាគារអាំងទែ-កុងទីណង់តាល់ ។ ឡានបែបយោធាពណ៌បៃតងធំពីរគ្រឿងចតនៅខាងក្រៅដេប៉ូនេះ ត្រូវបានបិទស្លាកថា 'LM' ដែលបង្ហាញថាជាផ្នែករបស់ក្រុមហ៊ុន Long Meng Group ដែលប្រតិបត្តិការវត្តពន្ធគ្រប់គ្រងសមាជិកប៉ូលីស នឹងត្រូវបានរៀបរាប់ក្នុងប្រអប់ទី ២០ ។ Global Witness បានសរសេរទៅកាន់ទាំងក្រុមហ៊ុន Attwood និងសណ្ឋាគារអាំងទែកុងទីណង់តាល់ ដើម្បីសួរពួកគេថាតើពួកគេមានទំនាក់ទំនងណាមួយជាមួយបរិវេណទាំងនេះដែរឬទេ តែមិនទាន់បានទទួលការឆ្លើយតបពីក្រុមហ៊ុនណាមួយនៅឡើយទេ ។

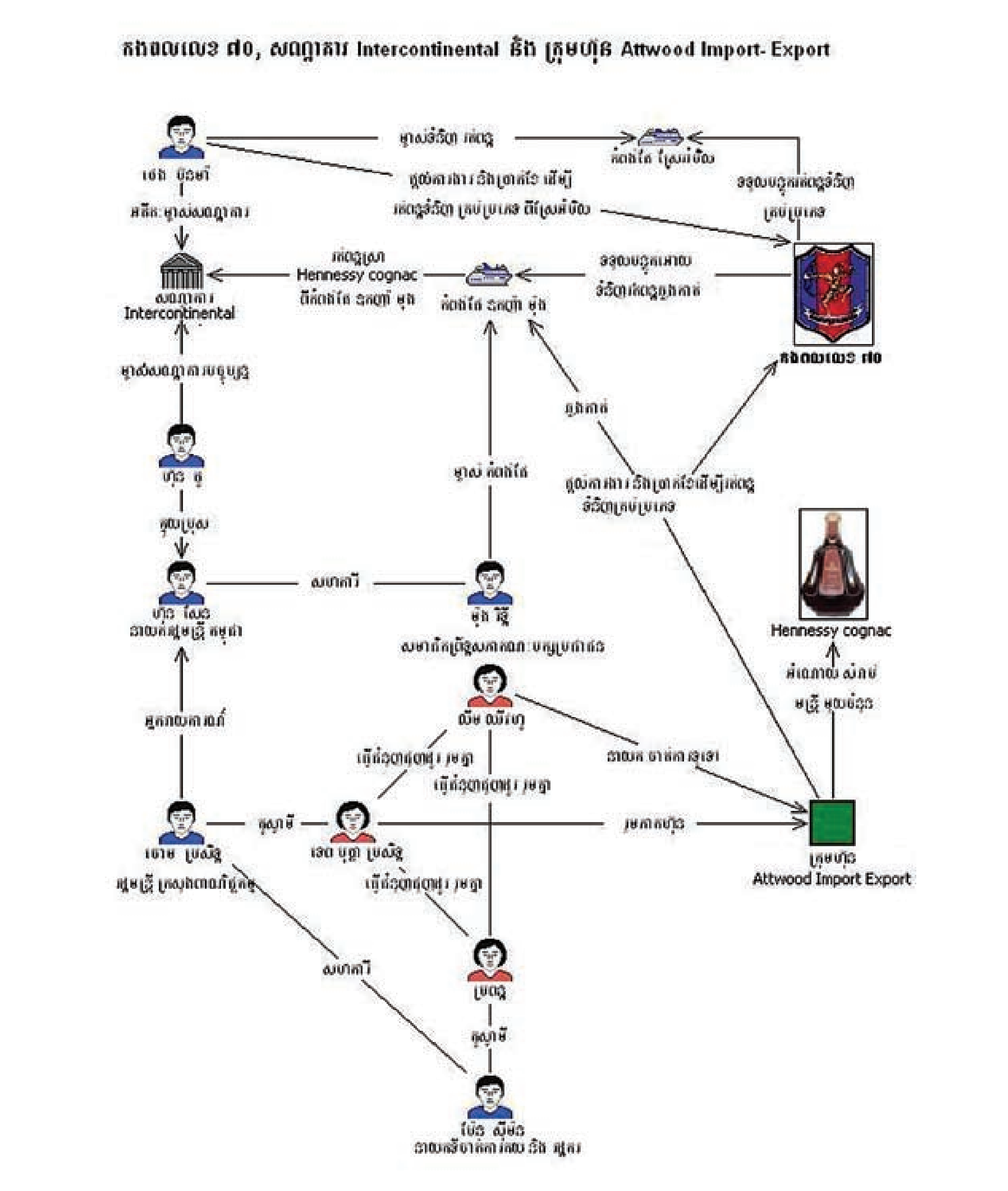

៥. ផលិតផលសម្រេច - ចំណូល និងចំណាយរបស់ ហាក់ ម៉ៅ

សន្មតថាចំណូលជាមធ្យមចំនួន US$ ១,១០០ ក្នុងមួយឡាន សម្រាប់ទាំងឡានដឹកឈើ និងទំនិញរត់ពន្ធ ហើយមិនគិតការធ្វើពាណិជ្ជកម្មធម្មតា ដែលអាចរកប្រាក់ចំណូលបានច្រើន ដូចជាការដឹកជញ្ជូនស្រាហិនណេស៊ី ចំណូលប្រចាំខែជាមូលដ្ឋានរបស់ ហាក់ ម៉ៅ អាចមានពី US$១៧១,៦០០-US$២២៨,៨០០ ដោយផ្អែកតាមថាគាត់មានតែ ១២ ឡាន ឬទាំង ១៦ ឡាន ក្នុងប្រតិបត្តិការ ។ បុគ្គលិករបស់ ហាក់ ម៉ៅ បញ្ជាក់ថាសេវាកម្មដឹកជញ្ជូនឈើខុសច្បាប់ និងទំនិញរត់ពន្ធរបស់កងពលតូចលេខ ៧០ បង្កើតប្រាក់ចំណេញជាមធ្យម US$១,៥០០-US$៥,០០០ ក្នុងមួយថ្ងៃ[៤៤៣] ។

ប្រភពរបស់កងពលតូចលេខ ៧០ មួយបានប្រាប់ Global - Witness ថា ហាក់ ម៉ៅ បង់មួយចំណែកនៃចំណូលរបស់គាត់ - យ៉ាងហោចណាស់ US$៣០,០០០ក្នុងមួយខែ - ទៅឱ្យអង្គភាពផ្ទាល់ខ្លួន ហើយថាគាត់ធានាពីការរស់រានរបស់អង្គភាព ។ ប្រាក់ទាំងនេះ ត្រូវបាននិយាយថារ៉ាប់រងចំណីអាហារ និងការធ្វើដំណើររបស់ទាហាន ក៏ដូចជាពិធីជប់លៀងសម្រាប់ក្រុមមន្ត្រីរបស់ខ្លួនផងដែរ[៤៤៤] ។ ដៃគូម្នាក់របស់ ហាក់ ម៉ៅ ផ្តល់ឱ្យនូវព័ត៌មានកាន់តែលំអិតថា គាំទ្រយ៉ាងពេញទំហឹងចំពោះគណនីនេះ តែថា$៣០,០០០ ជាការពិតណាស់ត្រូវបានបែងចែករវាងកងពលតូចលេខ ៧០ និងកងអង្គរក្ស ដែលអ្នកខាងក្រោយនេះទទួលបានចំណែកច្រើនជាង[៤៤៥] ។

ដោយយោងតាមប្រភពនេះបានឱ្យដឹងថា ការផ្តល់ឱ្យប្រចាំខែជាមូលដ្ឋានរបស់ ហាក់ ម៉ៅ ឱ្យកងពលតូចលេខ ៧០ និងកងអង្គរក្ស ត្រូវបានគណនាដោយយោងតាមចំនួនឡាន ដែលគាត់កំពុងប្រើប្រាស់នៅពេលតែមួង[៤៤៥] ។ នៅដើមឆ្នាំ ២០០៦ គាត់បង់ឱ្យ US$១,០០០ ក្នុងឡានមួយក្នុងមួយខែសម្រាប់ប្រតិបត្តិការកងពលតូចលេខ ៧០ និងចំនួនដូចគ្នានេះ ឱ្យ ហ៊ីង ប៊ុនហៀង មេបញ្ជាការកងអង្គរក្ស - ចំណាយរួមប្រមាណ US$២៤,០០០-US$៣២,០០០[៤៤៥] ។Global Witness ជឿជាក់ថា ចំណែកដែលបានបង់ឱ្យ ហ៊ីង ប៊ុនហៀង គឺសម្រាប់ប្រតិបត្តិការរបស់កងអង្គរក្សទោះយ៉ាងណាក៏អាចដែរថា ចំនួនប្រាក់មួយចំនួនបន្ថែមទៅក្នុងគណនីធនាគារផ្ទាល់របស់ឧត្តមសេនីយ៍ ។

ហ៊ីង ប៊ុនហៀង មេបញ្ជាការកងអង្គរក្ស ត្រូវបានរាយការណ៍ថាបានទទួលវិភាគទានប្រចាំខែពី ហាក់ ម៉ៅ

ទោះយ៉ាងណាក៏ដោយ ក្នុងពាក់កណ្តាលឆ្នាំ ២០០៦ ហាក់ ម៉ៅ បានពាក់ព័ន្ធថា គាត់ប្រហែលជាស្ថិតក្នុងក្រុមសម្រាប់តម្លើងតំណែងជាឧត្តមសេនីយ៍ទោ ផ្កាយពីរ តំណែងដូចគ្នានឹងមេបញ្ជាការកងពលតូចលេខ៧០ម៉ៅសុផន[៤៤៥] ។កងពលតូចមួយតូចពេកសម្រាប់ឧត្តមសេនីយ៍ផ្កាយពីរ ផ្កាយពិសេសបន្ថែមអាចតម្រូវឱ្យ ហាក់ ម៉ៅ ផ្ទេរទៅកាន់ទីបញ្ជាការដ្ឋានទ័ព ហើយហេតុនេះបាត់បង់សមត្ថភាពរបស់គាត់គ្រប់គ្រងអាជីវកម្មខុសច្បាប់របស់អង្គភាព[៤៤៥] ។ ជាថៃដន្យ ឬបើពុំនោះទេស្ថិតនៅក្នុងអំឡុងពេលដែល ហាក់ ម៉ៅ បង្កើនការបង់ចំណាយប្រចាំខែរបស់គាត់ឱ្យ ហ៊ីង ប៊ុនហៀង ទៅដល់ US$១,៧០០ ក្នុងមួយឡាន ឬ US$២០,៤០០-US$២៧,២០០ ជាសរុបហើយ[៤៤៥] ។ មកទល់ពេលរបាយការណ៍នេះបោះពុម្ព នៅតែមិនច្បាស់ថា តើ ហាក់ ម៉ៅ បានជោគជ័យក្នុងការគេចចេញពីការតម្លើងតំណែងនេះ ដែរឬអត់នោះទេ ។ តួលេខដែលអាចទទួលបានឱ្យដឹងថា ប្រាក់ចំណូលប្រចាំឆ្នាំសរុបនៃប្រតិបត្តិការរបស់ ហាក់ ម៉ៅ អាចមានរង្វង់ពី US$២លាន និង US$២.៧៥លាន ដែលប្រមាណ ៦០% បានមកពីការដឹកជញ្ជូនឈើកាប់ខុសច្បាប់ និង ៤០% បានមកពីការដឹកជញ្ជូនទំនិញរត់ពន្ធ ។ ក្នុងចំណោមនេះ រវាងពី US$៣៨៨,០០០ និង US$៥១៨,៤០០ ផ្តល់ឱ្យអង្គភាពទ័ពសំខាន់បំផុតពីររបស់ ហ៊ុន សែន ។

ទាហាន និងឡាននៅក្បែរដេប៉ូរបស់ ហាក់ ម៉ៅ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០០៦

ប្រអប់ទី ២០ : ក្រុមហ៊ុន Long Meng Group

ក្នុងពេលស៊ើបអង្កេត ហាក់ ម៉ៅ និងកងពលតូចលេខ ៧០ Global Witness ក៏បានប្រមូលព័ត៌មានពីក្រុមប្រកួតប្រជែងដែលគ្រប់គ្រងដោយវរសេនីយ៍ឯកក្នុងប៉ូលីសសេដ្ឋកិច្ចឈ្មោះ ឡុង ម៉េង ។ ដោយយោងតាមមន្ត្រីក្នុងខេត្តកោះកុង បានឱ្យដឹងថា ឡុង ម៉េង មានសកម្មភាពក្នុងអាជីវកម្ម តាំងពីឆ្នាំ ២០០០ ដោយរៀបចំដឹកជញ្ជូនទំនិញរត់ពន្ធក្នុងចំនួនប្រហាក់ប្រហែល ហាក់ ម៉ៅ ដែរ[៤៤៦] ។ គាត់គ្រប់គ្រងក្រុមមួយ ដែលមានយ៉ាងហោចណាស់ ២០ឡាន ដែលលាបពណ៌បៃតងទាហាន ក្នុងបែបជាឡានរបស់កងពលតូចលេខ ៧០ ។ ឡាននិមួយៗមានពាក់ផ្លាកសំគាល់នៅកញ្ចក់ខាងមុខដែលចាប់ផ្តើមដោយអក្សរ 'LM' [៤៤៧] ។

ក្រុមរបស់ ឡុង ម៉េង ចាប់ផ្តើមទទួលយកសំណល់បន្សល់ដោយការផ្លាស់ប្តូររបស់ ហាក់ ម៉ៅ ពីស្រែអំបិលមកកាន់កំពង់ផែឧកញ៉ាម៉ុង ក្នុងឆ្នាំ ២០០៤ [៤៤៦] ។ ទោះយ៉ាងណាក៏ដោយ ក្នុងខែ មិនា ឆ្នាំ ២០០៦, Global Witness បានរកឃើញឡានពាក់ផ្លាក 'LM' ចតនៅកំពង់ផែឧកញ៉ាម៉ុង ដោយបានឱ្យដឹងថាក្រុមរបស់ ឡុង ម៉េង អាចពង្រីកតំបន់ប្រតិបត្តិការរបស់ខ្លួន ។ ក្នុងអំឡុងពេលអង្កេតស្រាវជ្រាវតាមអាកាសដូចគ្នានេះ Global Witness បានរកឃើញកប៉ាល់ដឹកទំនិញ ដែលពាក់ផ្លាកសញ្ញា 'LM' របស់ ឡុង ម៉េង ដែលចតនៅកំពង់ផែស្របតាមកប៉ាល់ដឹកទំនិញ ដែលពាក់ទង់ជាតិថៃ ដោយគ្រាន់តែចេញបន្តិចពីសមុទ្រកែវផុស ។

ក្នុងអំឡុងពេលការស៊ើបអង្កេតក្នុង ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០០៦ និង ខែ មករា ឆ្នាំ ២០០៧, GlobalWitness បានរកឃើញឡានរបស់ ឡុង ម៉េង ស្ថិតក្នុងក្បួនរហូតដល់ ២៥ឡាន កំពុងដឹកជញ្ជូនទំនិញតាមផ្លូវជាតិលេខ ៤ ដែលភ្ជាប់ពីភ្នំពេញទៅកាន់កំពង់ផែនៅសមុទ្ទ ។

កាណូតពាក់ផ្លាកសញ្ញា LM ខែមិនា ឆ្នាំ២០០៦

ឡានក្រុមហ៊ុន Long Meng Group នៅកំពង់ផែឧកញ៉ាម៉ុង ខែ មិនា ឆ្នាំ ២០០៦

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

ប្រាំបីឆ្នាំបន្ទាប់ពីនាយករដ្ឋមន្ត្រី ហ៊ុន សែន បានសន្យាលុបបំបាត់បទល្មើសព្រៃឈើ ការកាប់ឈើខុសច្បាប់បន្តបំផ្លាញព្រៃឈើដ៏មានតម្លៃបំផុតរបស់ប្រទេសកម្ពុជា ។ តំបន់ដូចជាព្រៃឡង់ជាដើម នៅតែស្ថិតក្នុងការប្រថុយគ្រោះថ្នាក់ខ្លាំង ។

ជាងដែលធ្លាប់មាន ប្រតិបត្តិការកាប់ឈើខុសច្បាប់ទ្រង់ទ្រាយធំ ដូចជាប្រតិបត្តិការដែលបានរៀបរាប់ក្នុងរបាយការណ៍នេះ គឺជាការរក្សានូវមនុស្សមួយចំនួនតូចពាក់ព័ន្ធ ដែលជាសាច់ញាតិ ឬមិត្តភក្តិរបស់នាយករដ្ឋមន្ត្រី ឬមន្ត្រីជាន់ខ្ពស់ផ្សេងទៀត ។ ឌី ចូច, សេង គាង និង ឃុន ថុង គឺជាក្រុមមនុស្សក្នុងវិស័យកាប់ឈើខុសច្បាប់របស់ប្រទេសកម្ពុជាសម្រាប់ទសវត្សរ៍កន្លងមកនេះ ។ ទោះជាដំណើរការកំណែទម្រង់ព្រៃឈើ ដែលណែនាំដោយនាយករដ្ឋមន្ត្រីខ្លួនគាត់ក៏ដោយ ក៏អាជីពរបស់ពួកគេបង្ហាញពីវិធី ដែលគ្រួសារអ្នកដឹកនាំបានរក្សា និងពង្រឹងការគ្រប់គ្រងរបស់ពួកគេទៅលើឧស្សាហកម្មកាប់ឈើខុសច្បាប់ ។

ទោះបីយ៉ាងណាក៏ដោយ ទំនួលខុសត្រូវរបស់ ហ៊ុន សែន និងរដ្ឋមន្ត្រីរបស់គាត់ ស្ថិតនៅពីក្រោយការអនុញ្ញាតឱ្យគ្រួសាររបស់ពួកគេកាប់ឈើខុសច្បាប់ ។ ការដាក់ដេញថ្លៃការងារនៅរដ្ឋបាលព្រៃឈើបង្ហាញថាអំពើពុករលួយក្នុងស្ថាប័ន ត្រូវបានដឹកនាំពីកម្រិតខ្ពស់បំផុតរបស់រដ្ឋាភិបាល ។ ដោយការអនុញ្ញាត និងក្នុងករណីមួយចំនួនលើកទឹកចិត្តស្ថាប័នរដ្ឋ ឱ្យរកប្រាក់តាមរយៈការគម្រាមកំហែង និងប្រភេទបទល្មើសផ្សេងទៀត មន្ត្រីជាន់ខ្ពស់កំពុងតែបំផ្លិចបំផ្លាញកាន់តែខ្លាំងនូវព្រៃឈើរបស់ប្រទេសកម្ពុជា និងអណ្តូងរ៉ែអភិវឌ្ឍន៍ទាំងមូលរបស់ប្រទេស ។

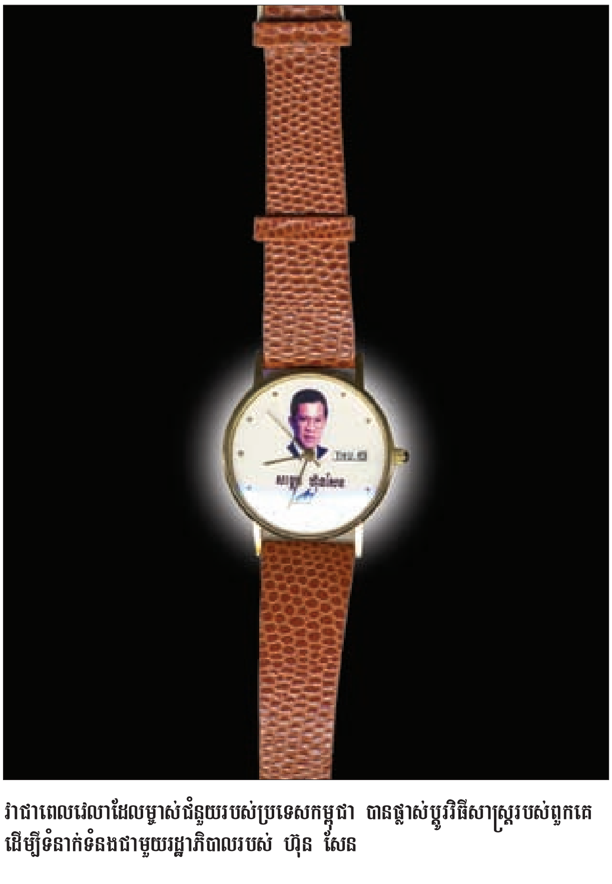

វាជាពេលវេលាដែលម្ចាស់ជំនួយរបស់ប្រទេសកម្ពុជា បានផ្លាស់ប្តូរវិធីសាស្ត្ររបស់ពួកគេ ដើម្បីទំនាក់ទំនងជាមួយរដ្ឋាភិបាលរបស់ ហ៊ុន សែន

ស្របពេលជាមួយគ្នានេះដែរ ឧទាហរណ៍ពីកងពលតូចលេខ ៧០ បង្ហាញពីរបៀបដែលមូលដ្ឋានអំណាចផ្ទាល់របស់ ហ៊ុន សែន ត្រូវបានភ្ជាប់យ៉ាងជិតស្និទ្ធទៅនឹងបទល្មើសដែលបានរៀបចំទុក ។ តួនាទីដ៏ល្បីល្បាញរបស់កងពលតូចលេខ ៧០ ក្នុងការជួញដូរព្រៃឈើ និងការរត់ពន្ធជាមួយនឹងការគ្រប់គ្រងកាប់ឈើខុសច្បាប់របស់គ្រួសារអ្នកដឹកនាំ បង្ហាញពីការបង្រួបបង្រួមអំណាចកាន់តែខ្លាំងក្នុងប្រទេសកម្ពុជាដោយ ហ៊ុន សែន និងសម្ព័ន្ធមិត្តរបស់គាត់ ។

ការដោះស្រាយបញ្ហាទាំងនេះ តម្រូវឱ្យយកជនល្មើសដែលមានអំណាចបំផុតមកទទួលខុសត្រូវចំពោះមុខច្បាប់ ។ អាចមានមន្ទិលតិចតួច ដែលមួយក្តាប់តូចនៃបណ្តឹងដែលត្រូវបានស៊ើបអង្កេត និងមានការកាត់ទោសតាមផ្លូវច្បាប់ ប្រឆាំងមន្ត្រីជាន់ខ្ពស់ សាច់ញាតិ និងអ្នកចូលរួមដៃរបស់ពួកគេ នឹងមានឥទ្ធិពលកាន់តែធំទៅលើការប្រើ-ប្រាស់អំណាចមិនត្រឹមត្រូវ និងអំពើពុករលួយ ជាជាងការចេញច្បាប់ថ្មីទោះបីជានេះនេះ មានសារៈសំខាន់ក៏ដោយ ។

បង្គោលក្នុងការប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ ត្រូវបានលើកឡើងនាពេលថ្មីៗនេះ ដោយការរកឃើញរតនៈសម្បត្តិប្រេង និងឧស្ម័ននៅសមុទ្រកម្ពុជា ។ ប្រទេសនឹងអាចរកបានរករាប់រយលានដុល្លារក្នុងពេលឆាប់ៗនេះ ពីការចម្រាញ់យកប្រេង និងឧស្ម័ននៅសមុទ្រនោះ ដែលគឺជាអ្វីមួយ ដែលគួរតែជាមូលហេតុសម្រាប់ការរំលឹកក្នុងប្រទេសដែលនៅតែជាអ្នកពឹងផ្អែកយ៉ាងខ្លាំងទៅលើជំនួយក្រៅប្រទេស ។ទោះយ៉ាងណាក៏ដោយ ឧទាហរណ៍ដែលផ្តល់ដោយវិស័យព្រៃឈើរបស់ប្រទេសកម្ពុជា គឺពិបាកនឹងអនុគ្រោះណាស់ ។ ដោយអំពើពុករលួយមានទីតាំងក្នុងរដ្ឋាភិបាល របកគំហើញប្រេង ដាក់នូវការគម្រាមកំហែងច្រើនដូចជាឱកាសដែរ ។ដោយស្ថិតក្រោមលក្ខខណ្ឌនាពេលបច្ចុប្បន្ន ប្រទេសកម្ពុជាមានសមត្ថភាពអនុវត្តតាមគំរូរបស់ប្រទេស ដូចជា អង់ហ្គោឡា ដែលអ្នកដឹកនាំមានអំណាច-ប្រាក់ត្រូវបានបំប៉ោងដោយប្រាក់ចំណូលប្រេង ច្បាប់ដែលគិតទៅលើផលប្រយោជន៍ប្រជាជនក្រីក្រតិច[៤៤៨] ។

ផលប្រយោជន៍ដែលបានផ្ទេរឱ្យរបស់មន្ត្រីជាន់ខ្ពស់ក្នុងស្ថានភាពដែលនាំឱ្យមានជម្លោះ មានន័យថា ការផ្លាស់ប្តូរអាចត្រឹមតែត្រូវបានដឹកនាំដោយសម្ពាធដ៏ខ្លាំងពីខាងក្រៅរដ្ឋាភិបាល ។ ប្រសិនបើអាចនេះនឹងត្រូវបានដឹកនាំដោយប្រជាពលរដ្ឋកម្ពុជាធម្មតា និងអង្គការសង្គមស៊ីវិល ។ ទោះយ៉ាងណាក៏ដោយ ក្នុងបរិយាកាសនយោបាយនាពេលបច្ចុប្បន្ន ដែលអ្នកទាំងឡាយ ដែលនិយាយប្រឆាំងការរំលោភបំពាន ត្រូវបានគម្រាមកំហែង ឬវាយប្រហារ សង្គមស៊ីវិលក្នុងប្រទេសកម្ពុជា មិនមានកម្លាំងគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីដើរតួនាទីនេះដោយខ្លួនឯងផ្ទាល់នោះទេ ។ អ្នកទាំងឡាយដែលមានឥទ្ធិពលខ្លាំងបំផុតទៅលើរដ្ឋាភិបាល នៅតែជាសហគមន៍ម្ចាស់ជំនួយអន្តរជាតិដដែល ។

ក្នុងអំឡុងមួយទសវត្សរ៍កន្លះកន្លងមកនេះ ម្ចាស់ជំនួយអន្តរជាតិបានស្ទាក់ស្ទើរប្រើប្រាស់ឥទ្ធិពលនេះ ហើយបានជួយទទួលស្គាល់តាមច្បាប់នូវការបង្កើតការលួចប្លន់ ។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ មិនយឺតពេលណាស់ណាទេសម្រាប់ម្ចាស់ជំនួយ ដើម្បីចាប់ផ្តើមដើរតួនាទីឱ្យកាន់តែមានប្រយោជន៍ ។ នៅពេលខិតមកជិតកិច្ចប្រជុំក្រុមពិគ្រោះយោបល់ ម្ចាស់ជំនួយត្រូវការកំណត់ជាថ្មីនូវលក្ខខណ្ឌនៃការពាក់ព័ន្ធរបស់ពួកគេជាមួយដៃគូកម្ពុជារបស់ពួកគេ ។ ជាជំហានដំបូង ពួកគេត្រូវតែភ្ជាប់ដោយផ្ទាល់ការចំណាយជំនួយមិនមែនមនុស្សធម៌នាពេលអនាគតទៅកាន់កំណែទម្រង់ដែលធ្វើឱ្យរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា កាន់តែទទួលខុសត្រូវចំពោះប្រជាពលរដ្ឋផ្ទាល់របស់ខ្លួន ។

ឧបសម្ព័ន្ធ ១ : សេដ្ឋី-ព្រឹទ្ធសមាជិករបស់ប្រទេសកម្ពុជា/ ឯកសារយោង Cronyometer

កុក អាន

១. លិខិតអនុញ្ញាតបង្កើត និងប្រតិបត្តិការកាស៊ីណូ

ទំនាក់ទំនងផ្ទាល់ពីមន្ត្រី ឆ្នាំ ២០០៧

កែ គឹមសុង "ទីក្រុងស្ងាត់ជ្រងំនៅព្រំដែនវៀតណាម "ប៉ោយប៉ែតថ្មី" កាសែតខេមបូឌាដេលី ថ្ងៃទី ៨ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០០៥ ។

២. កិច្ចសន្យាបង្កើត និងចែកចាយថាមពលអគ្គិសនី :

អាជ្ញាធរអគ្គិសនីកម្ពុជា អាជ្ញាប័ណ្ណលេខ ១១៥ LD : " លិខិតអនុញ្ញាតបង្កើតសម្រាប់ក្រុមហ៊ុន Khmer Electrical Power Co., Ltd." ថ្ងៃទី ១៥ ខែ មិនា ឆ្នាំ ២០០៥ គេហទំព័រ http://www.eac.gov.kh/pdf/licences/generation/115_KEP_20-11-06_en.pdf ។[i]

អាជ្ញាធរអគ្គិសនីកម្ពុជា របាយការណ៍ស្តីពីវិស័យថាមពលនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា សម្រាប់ឆ្នាំ ២០០៣ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០០៤ គេហទំព័រ http://www.eac.gov.kh/pdf/report/Annual%20Report%202003_Eg.pdf ។

កែ គឹមសុង "ការកាត់ផ្តាច់អគ្គិសនីក្នុងក្រុងភ្នំពេញ គួរតែត្រូវបញ្ចប់" កាសែតខេមបូឌាដេលី ថ្ងៃទី ១០-១១ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០០៦ ។

៣. អង្គុយលើក្រុមប្រឹក្សាកាកបាទក្រហមកម្ពុជា :

កាកបាទក្រហមកម្ពុជា "កាកបាទក្រហមកម្ពុជា មានក្រុមប្រឹក្សាគ្រប់គ្រងថ្មី និងអគ្គលេខាធិការថ្មីម្នាក់" ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០០៦ គេហទំព័រ http://www.redcross.org.kh/news_events/2006/4thGA.html ។

ស៊ុី គង់ទ្រីវ

១. សម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ច :

ការចុះបញ្ជីក្រុមហ៊ុន Wuzhishan LS Group Ltd. របស់ក្រសួងពាណិជ្ជកម្ម ថ្ងៃទី ២៤ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០០៤ (ឯកសារនេះរាយបង្ហាញពីម្ចាស់ភាគហ៊ុនក្រុមហ៊ុន Wuzhishan បីនាក់ គឺ Liu Wei, ឡៅ ម៉េងឃិន និង ស៊ុី គង់ទ្រីវ) ។

កិច្ចសន្យាផ្តល់សម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ចចំនួន ១៧៦,០៦៥ ហិកតា ក្នុងខេត្តកំពង់ឆ្នាំង ចុះហត្ថលេខាដោយ ឈា សុង រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ ថ្ងៃទី ៨ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០០០ ។

កិច្ចសន្យាផ្តល់សម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ចចំនួន១៣៨,៩៦៣ហិកតាក្នុងខេត្តពោធិសាត់ ចុះហត្ថលេខាដោយ ឈា សុង រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ ថ្ងៃទី ៨ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០០០ ។

ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ សេចក្តីសង្ខេបពីសម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ច នៅខេត្តមណ្ឌលគិរីចំនួន ១០,០០០ហិកតា របស់ក្រុមហ៊ុន Wuzhishan គេហទំព័រ http://www.maff.gov.kh/elc/comprofiles/mdwuzhis.html ។

២. កិច្ចសន្យាជួសជុល និងប្រតិបត្តិការអាកាសយានដ្ឋាន :

រំលឹកព័តិមានអាជីវកម្ម (ប្រទេសកម្ពុជា) "បង្កើតជំនាញខ្មែរ - ក្រុមហ៊ុន Muhibbah យល់ពីការបង្កើតសក្តានុពល" ថ្ងៃទី ១ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ១៩៩៩ ។

ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី "របាយការណ៍បញ្ចប់គម្រោង ស្តីពីគម្រោងអាកាស-យានដ្ឋានសៀមរាប ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា" ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០០៤ គេហទំព័រ www.adb.org/Documents/PCRs/CAM/pcr-cam-27406.pdf ។

ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី "របាយការណ៍ និងអនុសាសន៍របស់ប្រធានក្រុមប្រឹក្សានាយក ស្តីពីកម្ចីដែលបានស្នើនិងការផ្តល់ជំនួយបច្ចេកទេសដល់ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា សម្រាប់គម្រោងអាកាសយានដ្ឋានសៀមរាប" ឆ្នាំ ១៩៩៦ ។ គេហទំព័រ www.adb.org/Documents/RRPs/CAM/rrp-R27896.pdf

សាជីវកម្មហិរញ្ញវត្ថុអន្តរជាតិ "អាកាសយដ្ឋានកម្ពុជា ២១៣៦៣ សេចក្តីសង្ខេបពីព័តិមានគម្រោង" គេហទំព័រ http://ifcln001.worldbank.org/IFCExt/spiwebsite1.nsf/2bc34f011b50ff6e85256a550073ff1c/63ea373e2378da6385256dce006ebb91?OpenDocument ។

៣. កិច្ចសន្យាសាងសង់ផ្លូវរថភ្លើង :

ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី "ព័តិមានពីការផ្តល់កិច្ចសន្យាលើទំនិញ និងសេវាពាក់ព័ន្ធនិងកិច្ចសន្យាការងារស៊ីវិលមានតម្លៃលើសUS$១០០,០០០" ខែសីហា ឆ្នាំ ២០០២ គេហទំព័រ http://www.adb.org/documents/others/contract_awards/2002/08chap_c.pdf ។

ចលនាព្រៃត្រូពិចពិភពលោកមរណៈភាពព្រៃឈើ-របាយការណ៍ស្តីពីសកម្មភាពដាំដើមឈើរបស់ក្រុមហ៊ុន Wuzhishan និងក្រុមហ៊ុន Green Rich ក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ស៊េរីរបស់ WRM ស្តីពីការដាំដើមឈើលេខ ៤ ឆ្នាំ ២០០៦ ទំព័រ ២១-២២ ។

៤. កិច្ចសន្យាសាងសង់/ជួសជុលផ្លូវ :

ក្រុមហ៊ុន Muhibbah Engineering BHD "របាយការណ៍ប្រចាំឆ្នាំ" ឆ្នាំ ២០០១ គេហទំព័រ http://announcements.bursamalaysia.com/EDMS/hsubweb.nsf/0/48256aaf0027302c48256bc700389830/$FILE/Muhibah-AnnualReport%202001%20(1.2MB).pdf ។

ហ៊ុន សែន "សុន្ទរកថានៅពិធីសម្ពោធការប្រើប្រាស់ជាផ្លូវការកំណាត់ផ្លូវជាតិលេខ ៥ និងលេខ ៦" ថ្ងៃទី ១៩ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៤ គេហទំព័រ http://www.cnv.org.kh/2005_releases/19nov05_national_road_5&6_siemreap.htm ។

៥. អមដំណើរ ហ៊ុន សែន នៅពេលធ្វើដំណើរទៅកាន់ប្រទេសចិន :

រូបភាពពីកាសែតវីដេអូព័តិមានទូរទស្សន៍កម្ពុជា ដែលទទួលបានដោយ Global Witness ឆ្នាំ ២០០៤ ។

ឡៅ ម៉េងឃិន (ស្វាមីយាយភូ)

១. សម្បទានឈើ :

គម្រោងគ្រប់គ្រងព្រៃឈើប្រកបដោយចេរភាពរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី របាយការណ៍ពិនិត្យសម្បទានព្រៃឈើប្រទេសកម្ពុជា ឆ្នាំ ២០០០ ទំព័រ ១៣ ។

រដ្ឋបាលព្រៃឈើ "គម្របព្រៃឈើ និងប្រភេទដីព្រៃ/៤ ។ តំបន់សម្បទានព្រៃឈើ" គេហទំព័រhttp://www.forestry.gov.kh/Statistic/Forestcover.htm ។

Keith Barney *ពន្ធគយ សម្បទានិក និងជម្លោះ* និន្នាការព្រៃឈើ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០០៥ គេហទំព័រ http://www.forest-trends.org/documents/publications/Cambodia%20Report_final_6-1-05.pdf ។

[i] រាល់ឯកសារយោងតាមគេហទំព័រទាំងអស់ ត្រូវបានយកចេញលើកចុងក្រោយបំផុតថ្ងៃទី ៦ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០០៧

២. សម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ច ៖
ការចុះបញ្ជីក្រុមហ៊ុន Wuzhishan LS Group Ltd. របស់ក្រសួងពាណិជ្ជកម្ម ថ្ងៃទី ២៤ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០០៤ (ឯកសារនេះ រាយបង្ហាញពីម្ចាស់ភាគហ៊ុនក្រុមហ៊ុន Wuzhishan បីនាក់ គឺ Liu Wei / ឡៅ ម៉េងឃិន និង ស៊ី គង់ទ្រីវ) ។
កិច្ចសន្យាផ្តល់សម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ចចំនួន ១៧៦,០៦៥ ហិកតា ក្នុងខេត្តកំពង់ឆ្នាំង ចុះហត្ថលេខាដោយ ឈា សុង រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ ថ្ងៃទី ៨ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០០០ ។
កិច្ចសន្យាផ្តល់សម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ចចំនួន ១៣៨,៩៦៣ហិកតា ក្នុងខេត្តពោធិសាត់ ចុះហត្ថលេខាដោយ ឈា សុង រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ ថ្ងៃទី ៨ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០០០ ។
ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ សេចក្តីសង្ខេបពីសម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ចនៅខេត្តមណ្ឌលគិរីចំនួន ១០,០០០ហិកតា របស់ក្រុមហ៊ុន Wuzhishan គេហទំព័រ http://www.maff.gov.kh/elc/comprofiles/mdwuzhis.html ។
កិច្ចសន្យាសម្រាប់សម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ចចំនួនពីរ មានទំហំ ៧០,០០០ (បន្ទាយមានជ័យ) និង ២៣០,០០០ហិកតា (បាត់ដំបង) ចុះហត្ថលេខា ដោយ ស៊ុំ ម៉ានិត រដ្ឋមន្ត្រីទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី និង នៅ កាននន់ ក្រុងភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ៨ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ១៩៩៨ ។
ទិន្នន័យ GIS របស់ក្រសួងរៀបចំដែនដីនគរូបនីយកម្ម និងសំណង់បង្ហាញពីសម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ចពីរក្នុងខេត្តបន្ទាយមានជ័យ និងបាត់ដំបង ឆ្នាំ ២០០៤ ។

៣. សម្បទានរុករកថ្មកំបោរ ៖
ជា សៀងហុង រដ្ឋលេខាធិការ ក្រសួងឧស្សាហកម្ម រ៉ែ និងថាមពល សុន្ទរកថានៅកិច្ចប្រជុំ "កាលានុវត្តិភាពរុករករ៉ែនៅសន្និសីទ មហាអនុតំបន់ទន្លេមេគង្គ" ក្នុងប្រទេសឡាវ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០០៦ គេហទំព័រ
http://www.gmsbizforum.com/dmdocuments/MGS_MI~2.pdf ។

៤. សម្បទានរុករករ៉ែដែក ៖
Xinhua "កម្ពុជា ចិន និងសហការរុករករ៉ែដែក" ថ្ងៃទី ២០ ខែ មិនា ឆ្នាំ ២០០៥ គេហទំព័រ http://english.people.com.cn/200503/20/eng20050320_177505.html ។
គុជ ណារ៉េន "ក្រុមហ៊ុនកម្ពុជា ចិន នឹងវិនិយោគលើរ៉ែ" កាសែតខេមបូឌាដេលី ថ្ងៃទី ២២ ខែ មិនា ឆ្នាំ ២០០៥ ។
Robin Paxton "កម្ពុជាចង់បានរ៉ែមាសជំនួសឱ្យមីនក្រោមដី" សារព័ត៌មានរ៉យទ័រ ថ្ងៃទី ២៩ ខែ មិនា ឆ្នាំ ២០០៥ គេហទំព័រ http://www.planetark.com/avantgo/dailynewsstory.cfm?newsid=30118 ។
ជា សៀងហុង រដ្ឋលេខាធិការ ក្រសួងឧស្សាហកម្ម រ៉ែ និងថាមពល សុន្ទរកថានៅកិច្ចប្រជុំ "កាលានុវត្តិភាពរុករករ៉ែនៅសន្និសីទ មហាអនុតំបន់ទន្លេមេគង្គ" ក្នុងប្រទេសឡាវ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០០៦ គេហទំព័រ
http://www.gmsbizforum.com/dmdocuments/MGS_MI~2.pdf ។

៥. លិខិតអនុញ្ញាតកាប់ដើមឈើក្នុងចំការកៅស៊ូរបស់រដ្ឋ ៖
Susan Postlethwaite ៖ "អនាធិបតេយ្យក្នុងអាជីវកម្មកៅស៊ូប្រទេសកម្ពុជា" កាសែតភ្នំពេញប៉ុស្តិ៍ ថ្ងៃទី ២០ ខែ តុលា ដល់ថ្ងៃទី ២ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ១៩៩៥ ។

៦. ការជួលដីសាធារណៈដែលបានផ្តល់ឱ្យក្នុងក្រុងភ្នំពេញ ៖
កម្លាំងការងារសិទ្ធិផ្ទះសម្បែង និងមជ្ឈមណ្ឌលសិទ្ធិមនុស្សកម្ពុជា "កិច្ចសន្យាបឹងកក់បំពានច្បាប់កម្ពុជា" ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ។
ប្រាក់ ចាន់ធុល និង James Welsh "កិច្ចសន្យារយៈពេល ៩៩ ឆ្នាំ ដីក្រុមហ៊ុនលើបឹងកក់" កាសែតខេមបូឌាដេលី ថ្ងៃទី ៨ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ។
Allister Hayman និង សំ រិទ្ធិ "ការលក់ទីក្រុងចុងក្រោយបង្អស់បឹងកក់" កាសែតភ្នំពេញប៉ុស្តិ៍ ថ្ងៃទី ៩-២៣ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ។
ការទំនាក់ទំនងផ្ទាល់ពី UNOHCHR ខែ មិនា ឆ្នាំ ២០០៧ ។
មជ្ឈមណ្ឌលសិទ្ធិមនុស្សកម្ពុជា "ប្រជាជនបឹងកក់ភ័យខ្លាចការបណ្តេញចេញទ្រង់ទ្រាយធំ ដោយសារសាលាក្រុងភ្នំពេញបានចុះហត្ថលេខាលើកិច្ចសន្យារយៈពេល ៩៩ ឆ្នាំ ជាមួយក្រុមហ៊ុន Sokako Inc Company" ថ្ងៃទី ២០ ខែ មិនា ឆ្នាំ ២០០៧ ។

៧. សម្បទានបង្កើតតំបន់សេដ្ឋកិច្ចមិនយកពន្ធ ៖
DFDL "កំណែប្រែច្បាប់ប្រចាំសប្តាហ៍" ថ្ងៃទី ១ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៦ ។
កៃ គឹមសុង "ក្តីសង្ឃឹមខ្ពស់សម្រាប់តំបន់សេដ្ឋកិច្ចថ្មីក្នុងក្រុងព្រះសីហនុ" កាសែតខេមបូឌាដេលី ថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៦ ។
ទំនាក់ទំនងផ្ទាល់ពីសមាជិកបុគ្គលិក UNOHCHR ឆ្នាំ ២០០៧ ។

៨. កិច្ចសន្យានាំចូលសម្ភារៈផ្គត់ផ្គង់ថ្នាំពេទ្យសម្រាប់រដ្ឋាភិបាល ៖
ចលនាព្រៃត្រូពិចពិភពលោក មរណៈភាពព្រៃឈើ - របាយការណ៍ស្តីពីសកម្មភាពដាំដើមឈើរបស់ក្រុមហ៊ុន Wuzhishan និងក្រុមហ៊ុន Green Rich ក្នុងប្រទេសកម្ពុជា សេរីរបស់ WRM ស្តីពីការដាំដើមឈើលេខ ៤ ឆ្នាំ ២០០៦ ទំព័រ ២១ ។

៩. ភាពផ្តាច់មុខលើអំបិលអ៊ីយ៉ូដ ៖
ការទំនាក់ទំនងផ្ទាល់ពីសមាជិកបុគ្គលិក UNICEF ឆ្នាំ ២០០៥ ។
ចលនាព្រៃត្រូពិចពិភពលោក មរណៈភាពព្រៃឈើ - របាយការណ៍ស្តីពីសកម្មភាពដាំដើមឈើរបស់ក្រុមហ៊ុន Wuzhishan និងក្រុមហ៊ុន Green Rich ក្នុងប្រទេសកម្ពុជា សេរីរបស់ WRM ស្តីពីការដាំដើមឈើលេខ ៤ ឆ្នាំ ២០០៦ ទំព័រ ២១ ។

១០. ការសាងសង់បន្ទាយយោធាដែលបានផ្តល់ហិរញ្ញប្បទាន ៖
របាយការណ៍កិច្ចប្រជុំរបស់ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ នៅអគ្គទីបញ្ជាការកងយោធពលខេមរភូមិន្ទ ថ្ងៃទី ៣ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ១៩៩៧ ។

១១. អមដំណើរ ហ៊ុន សែន នៅពេលធ្វើដំណើរទៅកាន់ប្រទេសចិន ៖
រូបភាពពីកាសែតវីដេអូព័ត៌មានទូរទស្សន៍កម្ពុជា ដែលទទួលបានដោយ Global Witness ឆ្នាំ ២០០៤ ។
កិច្ចប្រជុំអាជីវកម្ម និងវិនិយោគចិន-អាស៊ាន បញ្ជីរាយនាមអ្នកចូលរួម គេហទំព័រ http://www.cabiforum.org/foreign.html ។

លី យ៉ុងផាត់

១. សម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ច ៖
ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ សេចក្តីសង្ខេបពីក្រុមហ៊ុន Koh Kong Plantation Company Ltd. គេហទំព័រ
http://www.maff.gov.kh/elc/comprofiles/kkplantation.html ។
ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ សេចក្តីសង្ខេបពីក្រុមហ៊ុន Koh Kong Sugar Company Ltd. គេហទំព័រ
http://www.maff.gov.kh/elc/comprofiles/kksugar.html ។
លីកាដូ "កងរាជអាវុធហត្ថកម្ពុជា ចល័តការពារសម្បទានដីរបស់ព្រឹទ្ធសមាជិកគណបក្សកាន់អំណាច" ថ្ងៃទី ៨ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ គេហទំព័រ
http://www.licadho.org/articles/20070208/51/index.html ។
គង់ កល្យាណ 'Des familles de Koh Kong manifestent' កាសែតកាំបូដស៍រ ថ្ងៃទី ៨ ខែ មិនា ឆ្នាំ ២០០៧ ។

២. លិខិតអនុញ្ញាតបង្កើត និងប្រតិបត្តិការកាស៊ីណូ ៖
ការទំនាក់ទំនងផ្ទាល់ពីមន្ត្រីម្នាក់ ឆ្នាំ ២០០៧ ។
ការទំនាក់ទំនងផ្ទាល់ពីសមាជិកសហគមន៍អាជីវកម្មកម្ពុជា ។
ទីភ្នាក់ងារសារព័ត៌មានបារាំង "កម្ពុជារៀបចំផែនការអូសទាញអ្នកទេសចរណ៍ទៅកាន់តំបន់ខ្មែរក្រហម" ថ្ងៃទី ១៣ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០០៥
គេហទំព័រ http://www.fourelephants.com/travel.php?sid=286 ។

គេហទំព័រសណ្ឋាគារភ្នំពេញ
http://www.phnompenhhotel.com/recreation.php ។
គេហទំព័រក្លឹបរមណីយដ្ឋានអន្តរជាតិកោះកុង
http://www.kohkonginter.com;http://www.kohkonginter.com/osmach.htm ។

៣. លិខិតអនុញ្ញាតបង្កើត និងប្រតិបត្តិការកំពង់ផែ :
ហ៊ុន សែន "សម្ពោធស្ពានសត្វក្នុងខេត្តកោះកុង" Cambodia New Vision ខែ មករា ឆ្នាំ ២០០៣ ។ គេហទំព័រ http://209.85.135.104/search?q=cache:X5MqLtCiV_MJ:www.cnv.org.kh/cnv_html_pdf/cnv_60.pdf+ly+yong+phat&hl=en&gl=uk&ct=clnk&cd=10 ។
ការទំនាក់ទំនងផ្ទាល់ពីអ្នកស្រាវជ្រាវឆ្នាំ ២០០៦ និង ២០០៧ ។

៤. កិច្ចសន្យាសាងសង់ និងជួសជុល :
DFDL "កំណែប្រែច្បាប់ប្រចាំសប្តាហ៍" ថ្ងៃទី ១៨ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៣ គេហទំព័រ http://66.102.9.104/search?q=cache:1uy_LFIJ9QIJ:www.dfdl.com.kh/pdf/03Feb18eml_weely_law_update.pdf+ports+cambodia+Ly+Yong+Phat&hl=en&ct=clnk&cd=8&gl=uk ។

៥. កិច្ចសន្យាសាងសង់ស្ពាន :
ឯក ម៉ាដ្រា (សារព័ត៌មានវ៉យទ័រ) "Wild West" របស់កម្ពុជាភ្ជាប់ស្ពានរវាងតំបន់ពីរ" The Philadelphia Inquirer ថ្ងៃទី ១៦ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០០២ ។
ហ៊ុន សែន "សុន្ទរកថាទៅកាន់ពិធីសម្ពោធស្ពានកោះកុងឆ្លងផ្លូវទឹកកោះពៅក្នុងខេត្តកោះកុង" ថ្ងៃទី ៤ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០០២ គេហទំព័រ www.cnv.org.kh/2002_releases/040402_kohkong_bridge_bot.htm ។

៦. កិច្ចសន្យាបង្កើត/ចែកចាយថាមពលអគ្គិសនី :
អាជ្ញាធរអគ្គិសនីកម្ពុជា "អាជ្ញាប័ណ្ណបង្កើតការផ្តល់សេវាបង្កើតថាមពលអគ្គិសនីនៅក្រុងភ្នំពេញ" ថ្ងៃទី ៣១ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០០៦ គេហទំព័រ http://www.eac.gov.kh/pdf/licences/generation/LD_CEP%20_08-6-06__en.pdf ។
អាជ្ញាធរអគ្គិសនីកម្ពុជា "អាជ្ញាប័ណ្ណចែកចាយការផ្តល់សេវាចែកចាយថាមពលអគ្គិសនីនៅទីរួមខេត្តកោះកុង និងទីប្រជុំជនអូរស្មាច់ ស្រុកសំរោង ខេត្តឧត្តរមានជ័យ - ក្រុមហ៊ុន Duty Free Shop Co., Ltd." ថ្ងៃទី ២២ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០២ គេហទំព័រ
http://www.eac.gov.kh/pdf/licences/distribute/dutyfreeshop_eng.pdf ។
អាជ្ញាធរអគ្គិសនីកម្ពុជា របាយការណ៍ស្តីពីវិស័យថាមពលនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា សម្រាប់ឆ្នាំ ២០០៣ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០០៤ គេហទំព័រ
http://www.eac.gov.kh/pdf/report/Annual%20Report%202003_Eg.pdf ។

៧. អង្គុយលើក្រុមប្រឹក្សាកាកបាទក្រហមកម្ពុជា :
កាកបាទក្រហមកម្ពុជា "កាកបាទក្រហមកម្ពុជា មានក្រុមប្រឹក្សាគ្រប់គ្រងថ្មី និងអគ្គលេខាធិការថ្មីម្នាក់" ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០០៦ គេហទំព័រ
http://www.redcross.org.kh/news_events/2006/4thGA.html ។

ម៉ែន សារុន

១. សម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ច :
ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ សេចក្តីសង្ខេបពីក្រុមហ៊ុន Men Sarun Import Export Co., Ltd. គេហទំព័រ
http://www.maff.gov.kh/elc/comprofiles/kcmsarun.html ។
ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ សេចក្តីសង្ខេបពីក្រុមហ៊ុន Global Tech Sdn., Bhd មិត្តភាពរវាងក្រុមហ៊ុន Rama Khmer International និង ម៉ែន សារុន គេហទំព័រ http://www.maff.gov.kh/elc/comprofiles/rtgtech.html ។

២. កិច្ចសន្យាផ្គត់ផ្គង់អង្ករដល់ទ័ព :
ក្រសួងពាណិជ្ជកម្ម "ការសិក្សាពីវិស័យអង្ករ" គេហទំព័រ http://www.moc.gov.kh/sectoral/rice_study/charter3/marketingsystem.htm ។

៣. អមដំណើរ ហ៊ុន សែន នៅពេលធ្វើដំណើរទៅកាន់ប្រទេសចិន :
រូបភាពពីកាសែតវីដេអូព័ត៌មានទូរទស្សន៍កម្ពុជា ដែលទទួលបានដោយ Global Witness ឆ្នាំ ២០០៤ ។

ម៉ុង ឫទ្ធី

១. សម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ច :
កិច្ចសន្យាសម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ចក្រុមហ៊ុន Green Sea Company ថ្ងៃទី ២៣ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០១ ។
កែ គឹមសុង "សេដ្ឋី មហាសេដ្ឋីថ្មី មានផែនការរោងចក្រស្ករចំនួន $៥០ លាន-ដុល្លារ" កាសែតខេមបូឌាដេលី ថ្ងៃទី ១៨ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០០៦ ។
ក្រុមហ៊ុន Mong Reththy Group គេហទំព័រ
http://www.mongreththy.com/mongreththy ។
ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ សេចក្តីសង្ខេបពីក្រុមហ៊ុន Mong Reththy Investment Oil Palm Cambodia Co., Ltd. គេហទំព័រ
http://www.maff.gov.kh/elc/comprofiles/svillemr1.html ។
ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ សេចក្តីសង្ខេបពី Mong Reththy Investment Cassava Cambodia Co., Ltd. គេហទំព័រ
http://www.maff.gov.kh/elc/comprofiles/svillemr2.html ។

២. កម្មសិទ្ធិអចលនទ្រព្យសាធារណៈត្រូវបានផ្តល់ឱ្យក្នុងក្រុងភ្នំពេញ :
Miloon Kothari របាយការណ៍របស់អ្នករាយការណ៍ពិសេសស្តីពីការតាំងលំនៅគ្រប់គ្រាន់គឺជាសមាសភាពនៃសិទ្ធិចិញ្ចឹមជីវិតបានគ្រប់គ្រាន់ គណៈកម្មការសិទ្ធិមនុស្សអង្គការសហប្រជាជាតិ និងក្រុមប្រឹក្សាសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គម ថ្ងៃទី ២១ ខែ មិនា ឆ្នាំ ២០០៦ គេហទំព័រ
http://cambodia.ohchr.org/report_subject.aspx ។
ការអង្កេតស្រាវជ្រាវដល់ទីកន្លែង ២០០៦ ។

៣. លិខិតអនុញ្ញាតបង្កើត និងប្រតិបត្តិការកំពង់ផែ :
ក្រុមហ៊ុន Mong Reththy Group គេហទំព័រ
http://www.mongreththy.com/oknhamong.htm ។
ហ៊ុន សែន សុន្ទរកថានៅពិធីសម្ពោធកំពង់ផែឧកញ៉ា ម៉ុង ថ្ងៃទី ២ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០០៤ គេហទំព័រ http://www.cnv.org.kh ។

៤. អង្គុយលើក្រុមប្រឹក្សាកាកបាទក្រហមកម្ពុជា :
កាកបាទក្រហមកម្ពុជា "កាកបាទក្រហមកម្ពុជា មានក្រុមប្រឹក្សាគ្រប់គ្រងថ្មី និងអគ្គលេខាធិការថ្មីម្នាក់" ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០០៦ គេហទំព័រ
http://www.redcross.org.kh/news_events/2006/4thGA.html ។

៥. អមដំណើរ ហ៊ុន សែន នៅពេលធ្វើដំណើរទៅកាន់ប្រទេសចិន :
កិច្ចប្រជុំអាជីវកម្ម និងវិនិយោគចិន-អាស៊ាន បញ្ជីរាយនាមអ្នកចូលរួម គេហទំព័រ http://www.cabiforum.org/foreign.html ។

៦. កម្មវិធី ការផ្តល់លុយដល់ "សាលា ហ៊ុន សែន" :
សោម សាតាណា "ការរីបអូសថ្នាំញៀន នាំឱ្យមានជម្លោះនយោបាយរបស់ប្រទេសកម្ពុជាយ៉ាងឆាប់រហ័ស" សារព័ត៌មាន Associated Press Worldstream ថ្ងៃទី ៦ ខែ មេសា ឆ្នាំ ១៩៩៧ ។
យ៉ាង អ៊ិន "នយោបាយ អំណាច និងប្រជាធិបតេយ្យកូនកាត់" Asian Perspective, Vol. 29, No. 2, ឆ្នាំ ២០០៥ ទំព័រ ២២៦ ។

ឯកសារយោង

[១] Global Witness បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅ ចាន់ សារុន ក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ដើម្បីស្នើសុំការអធិប្បាយរបស់គាត់ចំពោះបញ្ហាចម្បង១ ដែលបានលើកឡើងក្នុងរបាយការណ៍នេះដោយសារតែទាក់ទិន ឬពាក់ព័ន្ធជាមួយគាត់ ។ នៅពេលបោះពុម្ពផ្សាយរបាយការណ៍នេះ Global Witness មិនបានទទួលការការឆ្លើយតបនោះទេ ។ សម្រាប់ព័ត៌មានស្តីពីអ្វីដែលមានសរសេរនៅក្នុងលិខិតឱ្យរដ្ឋមន្ត្រី ចាន់ សារុន សូមទំនាក់ទំនង Global Witness តាមរយៈ mail@globalwitness.org ។

[២] Global Witness បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅ ទី សុគន្ធ ក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ដើម្បីស្នើសុំការអធិប្បាយរបស់គាត់ចំពោះបញ្ហាចម្បង១ ដែលបានលើកឡើងក្នុងរបាយការណ៍នេះដោយសារតែទាក់ទិនឬពាក់ព័ន្ធជាមួយគាត់ ។នៅពេលបោះពុម្ពផ្សាយរបាយការណ៍នេះGlobal Witness មិនបានទទួលការឆ្លើយតបនោះទេ ។សម្រាប់ព័ត៌មានស្តីពីអ្វីដែលមានសរសេរនៅក្នុងលិខិតឱ្យ ទី សុគន្ធ សូមទំនាក់ទំនង Global Witness តាមរយៈ mail@globalwitness.org ។

[៣] Global Witness បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅ ហ៊ីង ប៊ុនហៀង ក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ដើម្បីស្នើសុំការអធិប្បាយរបស់គាត់ចំពោះបញ្ហាចម្បង១ ដែលបានលើកឡើងក្នុងរបាយការណ៍នេះ ដោយសារតែទាក់ទិន ឬពាក់ព័ន្ធជាមួយគាត់ ។ នៅពេលបោះពុម្ពផ្សាយរបាយការណ៍នេះ Global Witness មិនបានទទួលការឆ្លើយតបនោះទេ ។ សម្រាប់ព័ត៌មានស្តីពីអ្វីដែលមានសរសេរនៅក្នុងលិខិតឱ្យ ហ៊ីង ប៊ុនហៀង សូមទំនាក់ទំនង Global Witness តាមរយៈ mail@globalwitness.org ។

[៤] Global Witness បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅ ហាក់ ម៉ៅ ក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ដើម្បីស្នើសុំការអធិប្បាយរបស់គាត់ចំពោះបញ្ហាចម្បង១ ដែលបានលើកឡើងក្នុងរបាយការណ៍នេះ ដោយសារតែទាក់ទិន ឬពាក់ព័ន្ធជាមួយគាត់ ។ នៅពេលបោះពុម្ពផ្សាយរបាយការណ៍នេះ Global Witness មិនបានទទួលការឆ្លើយតបនោះទេ ។ សម្រាប់ព័ត៌មានស្តីពីអ្វីដែលមានសរសេរនៅក្នុងលិខិតឱ្យ ហាក់ ម៉ៅ សូមទំនាក់ទំនង Global Witness តាមរយៈ mail@globalwitness.org ។

[៥] Global Witness បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅ ឌី ចូច ក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ដើម្បីស្នើសុំការអធិប្បាយរបស់គាត់ចំពោះបញ្ហាចម្បង១ ដែលបានលើកឡើងក្នុងរបាយការណ៍នេះដោយសារតែទាក់ទិនឬពាក់ព័ន្ធជាមួយគាត់ ។នៅពេលបោះពុម្ពផ្សាយរបាយការណ៍នេះGlobal Witness មិនបានទទួលការឆ្លើយតបនោះទេ ។សម្រាប់ព័ត៌មានស្តីពីអ្វីដែលមានសរសេរនៅក្នុងលិខិតឱ្យ ឌី ចូច សូមទំនាក់ទំនង Global Witness តាមរយៈ mail@globalwitness.org ។

[៦] Global Witness បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅ សេង គាង ក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០៧ ដើម្បីស្នើសុំការអធិប្បាយរបស់គាត់ចំពោះបញ្ហាចម្បង១ ដែលបានលើកឡើងក្នុងរបាយការណ៍នេះដោយសារតែទាក់ទិនឬពាក់ព័ន្ធជាមួយគាត់ ។នៅពេលបោះពុម្ពផ្សាយរបាយការណ៍នេះGlobal Witness មិនបានទទួលការឆ្លើយតបនោះទេ ។សម្រាប់ព័ត៌មានស្តីពីអ្វីដែលមានសរសេរនៅក្នុងលិខិតឱ្យ សេង គាង សូមទំនាក់ទំនង Global Witness តាមរយៈ mail@globalwitness.org ។

[៧] Global Witness បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅ ឃុន ថុង ក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ដើម្បីស្នើសុំការអធិប្បាយរបស់គាត់ចំពោះបញ្ហាចម្បង១ ដែលបានលើកឡើងក្នុងរបាយការណ៍នេះដោយសារតែទាក់ទិនឬពាក់ព័ន្ធជាមួយគាត់ ។នៅពេលបោះពុម្ពផ្សាយរបាយការណ៍នេះGlobal Witness មិនបានទទួលការឆ្លើយតបនោះទេ ។សម្រាប់ព័ត៌មានស្តីពីអ្វីដែលមានសរសេរនៅក្នុងលិខិតឱ្យ ឃុន ថុង សូមទំនាក់ទំនង Global Witness តាមរយៈ mail@globalwitness.org ។

[៨] Global Witness បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅ សេង កុកហ៊ាង ក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ដើម្បីស្នើសុំការអធិប្បាយរបស់គាត់ចំពោះបញ្ហាចម្បង១ ដែលបានលើកឡើងក្នុងរបាយការណ៍នេះ ដោយសារតែទាក់ទិន ឬពាក់ព័ន្ធជាមួយគាត់ ។ នៅពេលបោះពុម្ពផ្សាយរបាយការណ៍នេះ Global Witness មិនបានទទួលការឆ្លើយតបនោះទេ ។ សម្រាប់ព័ត៌មានស្តីពីអ្វីដែលមានសរសេរនៅក្នុងលិខិតឱ្យ សេង កុកហ៊ាង សូមទំនាក់ទំនង Global Witness តាមរយៈ mail@globalwitness.org ។

[៩] ការវាយតម្លៃវិស័យព្រៃឈើដោយឯករាជ្យ (Independent Forest Sector Review) ឆ្នាំ ២០០៤,http://www.cambodia-forest-sector.net/ ។ (ត្រូវបានយកចេញចុងក្រោយបំផុតនៅថ្ងៃទី ១៨ ខែ មិនា ឆ្នាំ ២០០៧) ។

[១០] មូលនិធិរូបិយវត្ថុអន្តរជាតិ (International Monetary Fund) "ទិសដៅណែនាំលើតម្លាភាពចំណូលធនធាន" ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០០៥, http://www.imf.org/external/pubs/ft/grrt/eng/060705.pdf . (ត្រូវបានយកចេញចុងក្រោយបំផុតនៅថ្ងៃទី ១៣ ខែ មិនា ឆ្នាំ ២០០៧)

[១១] សម្រាប់ព័ត៌មានបន្ថែមស្តីពីគំនិតផ្តួចផ្តើមតម្លាភាពឧស្សាហកម្មចម្រាញ់ (Extractive Industries Transparency Initiative) [EITI] សូមមើល http://www.eitransparency.org/section/abouteiti ។ (ត្រូវបានយកចេញចុងក្រោយបំផុតនៅថ្ងៃទី ១៣ ខែ មិនា ឆ្នាំ ២០០៧)

[១២] ការវាយតម្លៃយ៉ាងហ្មត់ចត់លើសេដ្ឋកិច្ចនៃការផ្លាស់ប្តូរបរិយាកាស (Stern Review on the Economics of Climate Change) គឺជារបាយការណ៍ដោយសេដ្ឋកិច្ចវិទូ Sir Nicholas Stern ឧបត្ថម្ភដោយរតនាគារអង់គ្លេស (ក្រសួងហិរញ្ញវត្ថុ) និងត្រូវបានបោះពុម្ពផ្សាយនៅក្នុងខែ តុលា ឆ្នាំ ២០០៦ ។ របាយការណ៍នេះ អាចត្រូវបានយកចេញពី http://www.hm-treasury.gov.uk/independent_reviews/stern_review_economics_climate_change/stern_review_report.cfm ។ (ត្រូវបានយកចេញចុងក្រោយបំផុតនៅថ្ងៃទី ២២ ខែ មិនា ឆ្នាំ ២០០៧) ។ ការអធិប្បាយរបស់ការវាយតម្លៃទៅលើតួនាទីរបស់ព្រៃធម្មជាតិ មាននៅក្នុងជំពូក ២៥ "ផលប៉ះពាល់ពីការផ្លាស់ប្តូរការប្រើប្រាស់ដី" ទំព័រ ៥៣៧ ។

[១៣] Global Witness បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅនាយករដ្ឋមន្ត្រី ហ៊ុន សែន ក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ដើម្បីស្នើសុំការអធិប្បាយរបស់គាត់ចំពោះបញ្ហាចម្បង១ ដែលបានលើកឡើងក្នុងរបាយការណ៍នេះ ដោយសារតែទាក់ទិន ឬពាក់ព័ន្ធជាមួយគាត់ ។ នៅពេលបោះពុម្ពផ្សាយរបាយការណ៍នេះ Global Witness មិនបានទទួលការឆ្លើយតបនោះទេ ។ សម្រាប់ព័ត៌មាស្តីពីអ្វីដែលមានសរសេរនៅក្នុងលិខិតឱ្យនាយករដ្ឋមន្ត្រី ហ៊ុន សែន សូមទំនាក់ទំនង Global Witness តាមរយៈ mail@globalwitness.org ។

[១៤] Global Witness បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅ Lia Chun Hua ក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ដើម្បីស្នើសុំការអធិប្បាយរបស់គាត់ចំពោះបញ្ហាចម្បង១ ដែលបានលើកឡើងក្នុងរបាយការណ៍នេះ ដោយសារតែទាក់ទិន ឬពាក់ព័ន្ធជាមួយគាត់ ។ នៅពេលបោះពុម្ពផ្សាយរបាយការណ៍នេះ Global Witness មិនបានទទួលការឆ្លើយតបនោះទេ ។ សម្រាប់ព័ត៌មានស្តីពីអ្វីដែលមានសរសេរនៅក្នុងលិខិតឱ្យ Lia Chun Hua សូមទំនាក់ទំនង Global Witness តាមរយៈ mail@globalwitness.org ។

[១៥] Global Witness បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅ សៅ សុខា ក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ដើម្បីស្នើសុំការអធិប្បាយរបស់គាត់ចំពោះបញ្ហាចម្បង១ ដែលបានលើកឡើងក្នុងរបាយការណ៍នេះដោយសារតែទាក់ទិន ឬពាក់ព័ន្ធជាមួយគាត់ ។ នៅពេលបោះពុម្ពផ្សាយរបាយការណ៍នេះ Global Witness មិនបានទទួលការឆ្លើយតបនោះទេ ។ សម្រាប់ព័ត៌មានស្តីពីអ្វីដែលមានសរសេរនៅក្នុងលិខិតឱ្យ សៅ សុខា សូមទំនាក់ទំនង Global Witness តាមរយៈ mail@globalwitness.org ។

[១៦] Global Witness បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅ ម៉ុង ឫទ្ធី ក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ដើម្បីស្នើសុំការអធិប្បាយរបស់គាត់ចំពោះបញ្ហាចម្បង១ ដែលបានលើកឡើងក្នុងរបាយការណ៍នេះដោយសារតែទាក់ទិន ឬពាក់ព័ន្ធជាមួយគាត់ ។ មេធាវីរបស់ ម៉ុង ឫទ្ធី បានឆ្លើយតបមកកាន់យើងខ្ញុំ បដិសេធផ្តល់ឱ្យការឆ្លើយតបជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ តែជំនួសដោយការផ្តល់ឱ្យនូវការសម្ភាសន៍ផ្ទាល់មាត់ ។Global Witness បានទទួល យកសំណើនេះ តែនៅពេលបោះពុម្ពផ្សាយមិនបានទទួលដំណឹងពីមេធាវីរបស់ ម៉ុង ឫទ្ធី នោះទេ ។ សម្រាប់ព័ត៌មានស្តីពីអ្វីដែលមានសរសេរនៅក្នុងលិខិតឱ្យ ម៉ុង ឫទ្ធី សូមទំនាក់ទំនង Global Witness តាមរយៈ mail@globalwitness.org ។

[១៧] សេចក្តីថ្លែងការណ៍ដោយ Peter Leuprecht តំណាងពិសេសរបស់អគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិសម្រាប់សិទ្ធិមនុស្សនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជានៅក្នុងសម័យប្រជុំលើកទី ៦១ របស់គណៈកម្មការសិទ្ធិមនុស្សនៃអង្គការសហប្រជាជាតិ នៅថ្ងៃទី ១៩ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០០៥ ។

[១៨] Steve Heder "ការបង្រួបបង្រួមរបស់ ហ៊ុន សែន – ការស្លាប់ ឬការចាប់ផ្តើមកំណែទម្រង់?"

Southeast Asian Affairs ឆ្នាំ ២០០៥ ទំព័រ ១១៤ ។ USAID ការវាយតម្លៃអំពើពុករលួយប្រទេសកម្ពុជា ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០០៤ ទំព័រ ២ ទំព័រ ៤ ទំព័រ ៧ ។ Tim Conway និង Caroline Hughes ការយល់ដឹងពីការផ្លាស់ប្តូរនយោបាយគាំទ្រជនក្រីក្រ : ដំណើរការគោលនយោបាយក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ODI ឆ្នាំ ២០០៤ ទំព័រ ១៨ ទំព័រ ៤២ ។

[១៩] Global Witness បានសរសេរទៅកាន់ កុក អាន, លី យ៉ុងផាត់, ឡៅ ម៉េងឃិន, ជឹង សុភាព, ម៉ែន សារុន និង គង់ ទ្រីវ ក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៦ ដើម្បីស្នើសុំយោបល់ពួកគេពីបញ្ហាសំខាន់ៗដែលបានលើកឡើងក្នុងរបាយការណ៍នេះ ដោយសារទាក់ទិន ឬពាក់ព័ន្ធជាមួយពួកគេ ។នៅពេលបោះពុម្ពផ្សាយរបាយការណ៍នេះGlobal Witness មិនបានទទួលការឆ្លើយតបនោះទេ ។ សម្រាប់ព័ត៌មានស្តីពីអ្វីដែលមានសរសេរនៅក្នុងលិខិតទាំងនេះ សូមទំនាក់ទំនង Global Witness តាមរយៈ mail@globalwitness.org ។

[២០] កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយប្រភពសម្ងាត់ពីរឆ្នាំ ២០០៥ ។ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយអ្នកកាសែតឆ្នាំ ២០០៥ ។ ការទំនាក់ទំនងផ្ទាល់ពីអតីតមន្ត្រីរាជការ ឆ្នាំ ២០០៥ ។

[២១] Tim Conway និង Caroline Hughes ការយល់ដឹងពីការផ្លាស់ប្តូរនយោបាយគាំទ្រភាពក្រីក្រ : ដំណើរការគោលនយោបាយក្នុងប្រទេសកម្ពុជា, ODI ឆ្នាំ ២០០៤ ទំព័រ ១៩ ។USAID

ការវាយតម្លៃអំពើពុករលួយប្រទេសកម្ពុជាខែសីហាឆ្នាំ២០០៤ទំព័រ ៦ ។Christine J.Nissen រស់នៅក្រោមការគ្រប់គ្រងពុករលួយ-ការវិភាគពីទម្រង់ប្រចាំថ្ងៃនៃការអនុវត្តអំពើពុករលួយក្នុងប្រទេសកម្ពុជា មជ្ឈមណ្ឌលអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា ក្រុងភ្នំពេញ ឆ្នាំ ២០០៥ ទំព័រ ១៨, ទំព័រ ២៤ ។

[២២] វរសេនីយ៍ឯក DJ Mead (Ret.) "កំណែទម្រង់កងយោធពលខេមរភូមិន្ទ : ភាពជាអ្នកដឹកនាំ គឺជាការសំខាន់" កាសែតភ្នំពេញប៉ុស្តិ៍ ថ្ងៃទី ៣០ ខែ មករា - ១២ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៤ ។

[២៣] កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយប្រភពសម្ងាត់មួយ ឆ្នាំ ២០០៥ ។ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយអ្នកជំនាញការទូត ឆ្នាំ ២០០៥ ការអង្កេតស្រាវជ្រាវដល់កន្លែង ឆ្នាំ ២០០៥ ។ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីកងយោធពលខេមរភូមិន្ទ ឆ្នាំ ២០០៥ និងឆ្នាំ ២០០៦ ។

[២៤] កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីកងយោធពលខេមរភូមិន្ទ ឆ្នាំ ២០០៥ ។

[២៥] ធនាគារពិភពលោក (World Bank) កម្ពុជា - ទស្សនៈវិស័យសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍន៍វិស័យព្រៃឈើ ឆ្នាំ ១៩៩៩ ទំព័រ i ។ គម្រោងគ្រប់គ្រងព្រៃឈើប្រកបដោយចេរភាពរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី (Asian Development Bank) របាយការណ៍វាយតម្លៃសម្បទានព្រៃឈើរបស់ប្រទេសកម្ពុជា ឆ្នាំ ២០០០ ទំព័រ ២០ ។

[២៦] សេចក្តីប្រកាសការពង្រឹង និងអភិបាលកិច្ចច្បាប់ព្រៃឈើអាស៊ីបូព៌ា ថ្ងៃទី ១៣ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០០១ ។

[២៧] ឧទាហរណ៍ ចូរមើលឯកសារស្នើ និងផ្តល់ការអនុញ្ញាតពាក់ព័ន្ធការផ្តល់ឈើសម្រាប់កងពលតូចលេខ ៩១១ ដើម្បីសាងសង់បន្ទាយហាត់លោតឆ័ត្រយោង ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០០៣ និងខែ មករា ឆ្នាំ ២០០៤ ។ សំណើសុំឈើធ្វើទូកប្រណាំងរបស់វត្ត ដែលចុះហត្ថលេខាដោយ ជា សុន ថ្ងៃទី ១៣ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០០៣ ។ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយអ្នកគ្រប់គ្រងរោងចក្រអារឈើរបស់ក្រុមហ៊ុន Northeast Lumber Company ឆ្នាំ ២០០៣ ។

[២៨] Lee Berthiaume និង ពិន សុវណ្ណ "មន្ត្រីគយរៀបចំរបាយការណ៍កាប់ឈើខុសច្បាប់" កាសែតខេមបូឌាដេលី ថ្ងៃទី ៣ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០០៥ ។

[២៩] លិខិតពីរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ ចាន់ សារុន ឱ្យប្រធានរដ្ឋបាលព្រៃឈើ ទី សុគន្ធ ថ្ងៃទី ៧ ខែ មិនា ឆ្នាំ ២០០៥ ។

[៣០] Global Witness បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅ ជៀម យាប ក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ដើម្បីស្នើសុំការអធិប្បាយរបស់គាត់ចំពោះបញ្ហាចម្បង១ ដែលបានលើកឡើងក្នុងរបាយការណ៍នេះ ដោយសារតែទាក់ទិន ឬពាក់ព័ន្ធជាមួយគាត់ ។ នៅពេលបោះពុម្ពផ្សាយរបាយការណ៍នេះ Global Witness មិនបានទទួលការឆ្លើយតបនោះទេ ។ សម្រាប់ព័ត៌មានស្តីពីអ្វី ដែលមានសរសេរនៅក្នុងលិខិតឱ្យ ជៀម យាប សូមទំនាក់ទំនង Global Witness តាមរយៈ mail@globalwitness.org ។

[៣១] លិខិតពីប្រធានគណៈកម្មការសភាស្តីពីការសាងសង់សភាជាតិ ជៀម យាប ឱ្យរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ ចាន់ សារុន ថ្ងៃទី ២៩ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០០៤ ។

[៣២] ការទំនាក់ទំនងផ្ទាល់ពីអ្នកស្រាវជ្រាវ ឆ្នាំ ២០០៧ ។

[៣៣] Global Witness បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅក្រុមហ៊ុន Heng Brothers ក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ដើម្បីស្នើសុំការអធិប្បាយរបស់ក្រុមហ៊ុនចំពោះបញ្ហាចម្បង១ ដែលបានលើកឡើងក្នុងរបាយការណ៍នេះ ដោយសារតែទាក់ទិន ឬពាក់ព័ន្ធជាមួយក្រុមហ៊ុន ។ នៅពេលបោះពុម្ពផ្សាយរបាយការណ៍នេះ Global Witness មិនបានទទួលការឆ្លើយតបនោះទេ ។ សម្រាប់ព័ត៌មានស្តីពីអ្វី ដែលមានសរសេរនៅក្នុងលិខិតឱ្យក្រុមហ៊ុន Heng Brothers សូមទំនាក់ទំនង Global Witness តាមរយៈ mail@globalwitness.org ។

[៣៤] លិខិតពីប្រធានរដ្ឋបាលព្រៃឈើ ទី សុគន្ធ ឱ្យប្រធានខណ្ឌរដ្ឋបាលព្រៃឈើក្នុងខេត្តរតនៈគីរី ថ្ងៃទី ៩ ខែ មិនា ឆ្នាំ ២០០៥ ។

[៣៥] ការទំនាក់ទំនងផ្ទាល់ពីអ្នកស្រាវជ្រាវ ឆ្នាំ ២០០៤ ។ កិច្ចសន្យាសាងសង់ផ្លូវរវាង ហួត រដ្ឋសាឌី និងក្រុមហ៊ុន Green Elite Group Co., Ltd. ដែលយោងទៅលើកិច្ចសន្យាពីមុនរវាងភាគីទាំងពីរ ដើម្បីអនុវត្តការកាប់ឈើខុសច្បាប់ ។ យុន សាមៀន "ប៉ូលីសសង្គ្រោះកម្មករពីក្រុមហ៊ុនឈើ" កាសែតខេមបូឌាដេលី ថ្ងៃទី ១២ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០០៤ ។

[៣៦] Global Witness បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅក្រុមហ៊ុន Ly Chhuong Construction Company ក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០៧ ដើម្បីស្នើសុំការអធិប្បាយរបស់ក្រុមហ៊ុនចំពោះបញ្ហាចម្បង១ ដែលបានលើកឡើងក្នុងរបាយការណ៍នេះ ដោយសារតែទាក់ទិន ឬពាក់ព័ន្ធជាមួយក្រុមហ៊ុន ។ នៅពេលបោះពុម្ពផ្សាយរបាយការណ៍នេះ Global Witness មិនបានទទួលការឆ្លើយតបនោះទេ ។ សម្រាប់ព័ត៌មានស្តីពីអ្វី ដែលមានសរសេរនៅក្នុងលិខិតឱ្យក្រុមហ៊ុន Ly Chhuong Construction Company សូមទំនាក់ទំនង Global Witness តាមរយៈ mail@globalwitnessorg ។

[៣៧] ការទំនាក់ទំនងផ្ទាល់ពីអ្នកកាសែត ឆ្នាំ ២០០៧ ។ យុន សាមៀន "បណ្តឹងត្រូវបានដាក់ជូនស្តីពីការលក់ទីស្នាក់ការគណបក្សហ៊្វុនស៊ិនប៉ិច" វិចារណកថាប្រចាំសប្តាហ៍របស់កាសែតខេមបូឌាដេលី ថ្ងៃទី ៦-១០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៦ ។ ឯកសាររបស់ក្រុមហ៊ុន Ly Chhuong Company ដែលត្រូវបានផ្តល់ឱ្យអ្នកកាសែតដោយអ្នកកាប់ឈើ ដែលធ្វើការឱ្យក្រុមហ៊ុន Heng Brothers ឆ្នាំ ២០០៥ ។

[៣៨] កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយប្រជាជនមូលដ្ឋាន ឆ្នាំ២០០៥ ។ការទំនាក់ទំនងផ្ទាល់ពីអ្នកស្រាវជ្រាវ ឆ្នាំ ២០០៧ ។

[៣៩] កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយប្រភពសម្ងាត់ ឆ្នាំ ២០០៦ ។

[៤០] ការទំនាក់ទំនងផ្ទាល់ពីមន្ត្រីម្នាក់ ឆ្នាំ ២០០៦ ។ លាង ដឺលុច 'Bois du nouveau palais de l'Assemblée: la polémique flambe' កាសែត កាំបូដស័រ ទំព័រ ២៥-២៧ ខែសីហា ឆ្នាំ២០០៦ ។

[៤១] រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ការអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ និងតម្រូវការជំនួយអភិវឌ្ឍន៍ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៤ ទំព័រ ៣៣ កថាខណ្ឌ ១២៦ ។

[៤២] ពិន សុវណ្ណ និង Lee Berthiaume "នាយករដ្ឋមន្ត្រីរិះគន់ Global Witness ដោយនិយាយថា " ត្រូវបានបញ្ចប់ហើយ" កាសែត ខាំបូឌាដេលី ថ្ងៃទី ២ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០០៥ ។

[៤៣] David A. Ashwell, Frank R. Miller និង Ignas Dummer "អេកូឡូស៊ី គម្របព្រៃឈើ និងគុណភាព" ការវាយតម្លៃមើលវិស័យព្រៃឈើដោយឯករាជ្យរបស់កម្ពុជា ជំពូក I ឆ្នាំ ២០០៤ http://www.cambodia-forest-sector.net/ ។
(ត្រូវបានយកចេញចុងក្រោយបំផុតនៅថ្ងៃទី ១៨ ខែ មិនា ឆ្នាំ ២០០៧) ។

[៤៤] កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយទីប្រឹក្សាបច្ចេកទេសគម្រោងសាកល្បងគ្រប់គ្រង និងត្រួតពិនិត្យសម្បទានព្រៃឈើរបស់ធនាគារពិភពលោក ឆ្នាំ ២០០៣ ។

[៤៥] នាយករដ្ឋមន្ត្រី ហ៊ុន សែន "សុន្ទរកថានៅរុក្ខទិវា នៅតំបន់ទឹកធ្លាក់ក្បាលឆាយ ក្រុងព្រះសីហនុ" ថ្ងៃទី ៩ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០០៣
http://www.cnv.org.kh/2003_releases/090703_arbor_day_sihanoukville.htm ។
(ត្រូវបានយកចេញចុងក្រោយបំផុត នៅថ្ងៃទី ២៤ ខែ មិនា ឆ្នាំ ២០០៧)

[៤៦] អង្គការស្បៀងអាហារ និងកសិកម្ម ការវាយតម្លៃធនធានព្រៃឈើជាសកលឆ្នាំ ២០០៥ ឧបសម្ព័ន្ធ ៣ តារាងសកល ទំព័រ ២៣៣ ftp://ftp.fao.org/docrep/fao/008/A0400E/A0400E14.pdf ។ (ត្រូវបានយកចេញចុងក្រោយបំផុត នៅថ្ងៃទី ១៨ ខែ មិនា ឆ្នាំ ២០០៧) ។

[៤៧] Guy De Launey " កម្ពុជា "ការទទួលរងគ្រោះពីវិបត្តិដីធ្លី" " BBC ថ្ងៃទី ២ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០០៥ http://news.bbc.co.uk/1/hi/world/asia-pacific/4207138.stm ។ (ត្រូវបានយកចេញចុងក្រោយបំផុត នៅថ្ងៃទី ១៩ ខែ មិនា ឆ្នាំ ២០០៧) ។

[៤៨] សេចក្តីអធិប្បាយដោយរដ្ឋមន្ត្រីរដ្ឋាភិបាល ត្រូវបានដកស្រង់ក្នុង Steve Heder "ល្ខោននយោបាយក្នុងប្រទេសកម្ពុជា : រដ្ឋប្រជាធិបតេយ្យ ការបង្រួបបង្រួម" ពង្រាងមិនទាន់បានបោះពុម្ព ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០០៤ ។

[៤៩] Charles McDermid nig Vong Sokheng "រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាពិចារណាលើការអនុម័តប្រាក់ $៦០១ លាន" កាសែតភ្នំពេញប៉ុស្តិ៍ ថ្ងៃទី ១០-២៣ ខែ មិនា ឆ្នាំ ២០០៦ ។

[៥០] Cat Barton, "ក្មេងវាយតប់រយៈពេលយូររបស់ ហ៊ុន សែន មនុស្សដ៏ត្រឹមត្រូវរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ" ('UN rights men Hun Sen's long-time whipping boys') កាសែតភ្នំពេញប៉ុស្តិ៍ ថ្ងៃទី ៧-២០ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០០៦ ។

[៥១] Global Witness បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅ ហ៊ុន តូ ក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ដើម្បីស្នើសុំការអធិប្បាយរបស់គាត់ចំពោះបញ្ហាចម្បង១ ដែលបានលើកឡើងក្នុងរបាយការណ៍នេះ ដោយសារតែទាក់ទិន ឬពាក់ព័ន្ធជាមួយគាត់ ។ នៅពេលបោះពុម្ពផ្សាយរបាយការណ៍នេះ Global Witness មិនបានទទួលការឆ្លើយតបនោះទេ ។ សម្រាប់ព័ត៌មានស្តីពីអ្វីដែលមានសរសេរនៅក្នុងលិខិតឱ្យ ហ៊ុន តូ សូមទំនាក់ទំនង Global Witness តាមរយៈ mail@globalwitness.org ។

[៥២] កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយប្រភពសម្ងាត់ឆ្នាំ២០០៦ ។ការទំនាក់ទំនងផ្ទាល់ពីបុគ្គលិកសិទ្ធិមនុស្ស ឆ្នាំ ២០០៦ ។

[៥៣] កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយប្រជាជនខេត្តកំពង់ចាម ឆ្នាំ ២០០៥ ។Global Witness បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅ សាត សឿន ក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ដើម្បីស្នើសុំការអធិប្បាយរបស់គាត់ចំពោះបញ្ហាចម្បង១ ដែលបានលើកឡើងក្នុងរបាយការណ៍នេះ ដោយសារតែទាក់ទិន ឬពាក់ព័ន្ធជាមួយគាត់ ។ នៅពេលបោះពុម្ពផ្សាយរបាយការណ៍នេះ Global Witness មិនបានទទួលការឆ្លើយតបនោះទេ ។ សម្រាប់ព័ត៌មានស្តីពីអ្វីដែលមានសរសេរនៅក្នុងលិខិតឱ្យ សាត សឿន សូមទំនាក់ទំនង Global Witness តាមរយៈ mail@globalwitness.org ។

[៥៤] ការទំនាក់ទំនងដោយផ្ទាល់ពីអតីតសមាជិកបុគ្គលិក UNOHCHR ឆ្នាំ ២០០៦ ។ ឡៅ ចាន់ដារ៉ា និង Porter Barron "ចៅក្រមរកឃើញថា ការគ្រប់គ្រងផែនដី មិនត្រូវភ្លេចទេ "កាសែត ខេមបូឌាដេលី ថ្ងៃទី ២០ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០០៤" ។

[៥៥] កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយប្រជាជនខេត្តកំពង់ចាម ឆ្នាំ២០០៥ ។Hurley Scroggins "ការគ្រប់-គ្រងទន្លេមេគង្គធ្លាក់ចុះ" កាសែត ភ្នំពេញប៉ុស្តិ៍ ថ្ងៃទី ៣០ ខែ តុលា - ១២ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ ១៩៩៨ ។

[៥៦] ឧទាហរណ៍ ចូរមើល Global Witness មិនអាចប៉ះពាល់បាន ឆ្នាំ ១៩៩៩ ។ ការបំផ្លិចបំផ្លាញព្រៃឈើដោយមិនកំណត់ ឆ្នាំ ២០០២ ។

[៥៧] កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយម្ចាស់រោងចក្រអារឈើ ឆ្នាំ ២០០៥ ។ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយប្រជាជនមូលដ្ឋាន ខេត្តព្រះវិហារ ឆ្នាំ ២០០៥ ។ ការទំនាក់ទំនងផ្ទាល់ពីប្រភពសម្ងាត់ ឆ្នាំ ២០០៣ ។

៥៨ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីរដ្ឋបាលព្រៃឈើ ឆ្នាំ ២០០៥ ។

៥៩ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយបុគ្គលិកសិទ្ធិមនុស្ស និងប្រភពសម្ងាត់ ឆ្នាំ ២០០៥ ។

៦០ រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា អនុក្រឹត្យស្តីពីការបង្កើតមេដាយស្ថាបនាជាតិ និងបណ្ណស្ថាបនាជាតិ ថ្ងៃទី ៣០ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ១៩៩៤ ។

៦១ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយប្រជាជនខេត្តកំពង់ចាម ឆ្នាំ ២០០៥ ។

៦២ ការទំនាក់ទំនងផ្ទាល់ពីអ្នកស្រាវជ្រាវ ឆ្នាំ ២០០៣ ។ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីរដ្ឋបាលព្រៃឈើ ឆ្នាំ ២០០៦ ។ កិច្ចព្រមព្រៀងផ្គត់ផ្គង់ឈើរវាង សេង គាង និង ឃុន ថុង និងក្រុមហ៊ុន Kingwood ចុះថ្ងៃទី ៣ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០០១ ។

៦៣ ការស៊ើបអង្កេតរបស់ Global Witness ឆ្នាំ ២០០០ ។

៦៤ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីរដ្ឋបាលព្រៃឈើ ឆ្នាំ ២០០៥ ។

៦៥ Global Witness បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅ ប៊ុន រ៉ានី ក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ដើម្បីស្នើសុំការអធិប្បាយរបស់គាត់ចំពោះបញ្ហាចម្បងៗ ដែលបានលើកឡើងក្នុងរបាយការណ៍នេះ ដោយសារតែទាក់ទិន ឬពាក់ព័ន្ធជាមួយគាត់ ។ នៅពេលបោះពុម្ពផ្សាយរបាយការណ៍នេះ Global Witness មិនបានទទួលការឆ្លើយតបនោះទេ ។ សម្រាប់ព័ត៌មានស្តីពីអ្វីដែលមានសរសេរនៅក្នុងលិខិតឱ្យ ប៊ុន រ៉ានី សូមទំនាក់ទំនង Global Witness តាមរយៈ mail@globalwitness.org ។

៦៦ Global Witness បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅ លាង វូចឆេង ក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ដើម្បីស្នើសុំការអធិប្បាយរបស់គាត់ចំពោះបញ្ហាចម្បងៗ ដែលបានលើកឡើងក្នុងរបាយការណ៍នេះ ដោយសារតែទាក់ទិន ឬពាក់ព័ន្ធជាមួយគាត់ ។ នៅពេលបោះពុម្ពផ្សាយរបាយការណ៍នេះ Global Witness មិនបានទទួលការឆ្លើយតបនោះទេ ។ សម្រាប់ព័ត៌មានស្តីពីអ្វីដែលមានសរសេរនៅក្នុងលិខិតឱ្យ លាង វូចឆេង សូមទំនាក់ទំនង Global Witness តាមរយៈ mail@globalwitness.org ។

៦៧ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយបុគ្គលិករបស់ ឌី ចូច ឆ្នាំ ២០០៥ ។ ការទំនាក់ទំនងផ្ទាល់ពីបុគ្គលិកសិទ្ធិមនុស្ស ឆ្នាំ ២០០៦ ។

៦៨ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយបុគ្គលិករបស់ ឌី ចូច ឆ្នាំ ២០០៥ ។

៦៩ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយបុគ្គលិកក្រុមហ៊ុនកាប់ឈើ និងបុគ្គលិករដ្ឋបាលព្រៃឈើ ឆ្នាំ ២០០១ ។

៧០ ការស៊ើបអង្កេតរបស់ Global Witness ឆ្នាំ ២០០១ ។

៧១ ការស៊ើបអង្កេតរបស់ Global Witness ឆ្នាំ ២០០០ ។ កិច្ចព្រមព្រៀងផ្គត់ផ្គង់ឈើរវាង សេង គាង និង ឃុន ថុង និងក្រុមហ៊ុន Kingwood ចុះថ្ងៃទី ៣ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០០១ ។

៧២ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយបុគ្គលពាក់ព័ន្ធក្នុងការប្រមូលបណ្តឹងប្រឆាំងក្រុមហ៊ុន Everbright CIG Wood ឆ្នាំ ២០០៣, ២០០៤, ២០០៥ ។

៧៣ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយប្រតិបត្តិការរោងចក្រអារឈើ ឆ្នាំ ២០០១ ។

៧៤ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយដៃគូរបស់ ឌី ចូច ឆ្នាំ ២០០៤ ។ ឯកសារកត់ត្រាពីកិច្ចព្រមព្រៀងរវាង ឃុន ថុង, សេង គាង និងក្រុមហ៊ុន Kingwood Company ។

៧៥ ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ។ របាយការណ៍ពិនិត្យសម្បទានព្រៃឈើប្រទេសកម្ពុជា ឆ្នាំ ២០០០ ទំព័រ ៣១ ។

៧៦ អនុស្សរណៈ និងលក្ខន្តិកៈក្រុមហ៊ុន Kingwood Industry Pte., Ltd. ឆ្នាំ ១៩៩៥ ។ Global Witness បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅ Lim Yok Fong ក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ដើម្បីស្នើសុំការអធិប្បាយរបស់គាត់ចំពោះបញ្ហាចម្បងៗ ដែលបានលើកឡើងក្នុងរបាយការណ៍នេះ ដោយសារតែទាក់ទិន ឬពាក់ព័ន្ធជាមួយគាត់ ។ នៅពេលបោះពុម្ពផ្សាយរបាយការណ៍នេះ Global Witness មិនបានទទួលការឆ្លើយតបនោះទេ ។ សម្រាប់ព័ត៌មានស្តីពីអ្វីដែលមានសរសេរនៅក្នុងលិខិតឱ្យ Lim Yok Fong សូមទំនាក់ទំនង Global Witness តាមរយៈ mail@globalwitness.org ។

៧៧ Global Witness បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅ សុខ កែវ ក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ដើម្បីស្នើសុំការអធិប្បាយរបស់គាត់ចំពោះបញ្ហាចម្បងៗ ដែលបានលើកឡើងក្នុងរបាយការណ៍នេះ ដោយសារតែទាក់ទិន ឬពាក់ព័ន្ធជាមួយគាត់ ។ នៅពេលបោះពុម្ពផ្សាយរបាយការណ៍នេះ Global Witness មិនបានទទួលការឆ្លើយតបនោះទេ ។ សម្រាប់ព័ត៌មានស្តីពីអ្វីដែលមានសរសេរនៅក្នុងលិខិតឱ្យ សុខ កែវ សូមទំនាក់ទំនង Global Witness តាមរយៈ mail@globalwitness.org ។

៧៨ កិច្ចព្រមព្រៀងជួលរវាង សុខ កែវ និងក្រុមហ៊ុន Kingwood ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ១៩៩៤ ។ Global Witness បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅ គី តិច ក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ដើម្បីស្នើសុំការអធិប្បាយរបស់គាត់ចំពោះបញ្ហាចម្បងៗដែលបានលើកឡើងក្នុងរបាយការណ៍នេះ ដោយសារតែទាក់ទិន ឬពាក់ព័ន្ធជាមួយគាត់ ។ នៅពេលបោះពុម្ពផ្សាយរបាយការណ៍នេះ Global Witness មិនបានទទួលការឆ្លើយតបនោះទេ ។សម្រាប់ព័ត៌មានស្តីពីអ្វីដែលមានសរសេរនៅក្នុងលិខិតឱ្យ គី តិច សូមទំនាក់ទំនង Global Witness តាមរយៈ mail@globalwitness.org ។

៧៩ កិច្ចព្រមព្រៀងបញ្ចាំរវាងធនាគារសាធារណៈកម្ពុជា និង សុខ កែវ ថ្ងៃទី ៨ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០០១ ។

៨០ របាយការណ៍ដោយអ្នកវិភាគឧស្សាហកម្ម ឆ្នាំ ២០០១ ។

៨១ ការស៊ើបអង្កេតរបស់ Global Witness ឆ្នាំ ១៩៩៧ ។ លិខិតពីសហរដ្ឋមន្ត្រីនៃទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី ទៅកាន់រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ ពាក់ព័ន្ធ "ករណីស្នើសុំការយល់ព្រមប្រមូលឈើលេខ ២ ចំនួន ៥០,០០០ម៣" ដែលបានកាប់ក្នុងក្រុមហ៊ុនសម្បទានិកព្រៃឈើ Kingwood Industry Pte Ltd. ក្នុងខេត្តក្រចេះ" ថ្ងៃទី ២៧ ខែ មិនា ឆ្នាំ ១៩៩៧ ។

៨២ ការស៊ើបអង្កេតរបស់ Global Witness ឆ្នាំ ១៩៩៨ ។

៨៣ គម្រោងគ្រប់គ្រងព្រៃឈើប្រកបដោយចីរភាពរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ។ របាយការណ៍ពិនិត្យសម្បទានព្រៃឈើប្រទេសកម្ពុជា ឧបសម្ព័ន្ធ ១ : ការវាយតម្លៃសម្បទានក្រុមហ៊ុន Kingwood ឆ្នាំ ២០០០ ទំព័រ ៧ ។

៨៤ កិច្ចសន្យាព្រមព្រៀងរវាង សេង គាង និងក្រុមហ៊ុន Kingwood ពាក់ព័ន្ធនឹងការផ្គត់ផ្គង់ឈើ ថ្ងៃទី ៣ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០០១ ។

៨៥ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយប្រភពសម្ងាត់ ឆ្នាំ ២០០៣, ២០០៤ ។

៨៦ Global Witness បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅធនាគារ MayBank ក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ដើម្បីស្នើសុំការអធិប្បាយរបស់ធនាគារចំពោះបញ្ហាចម្បងៗ ដែលបានលើកឡើងក្នុងរបាយការណ៍នេះ ដោយសារតែទាក់ទិន ឬពាក់ព័ន្ធជាមួយគាត់ ។ នៅពេលបោះពុម្ពផ្សាយរបាយការណ៍នេះ Global Witness មិនបានទទួលការឆ្លើយតបនោះទេ ។ សម្រាប់ព័ត៌មានស្តីពីអ្វីដែលមានសរសេរនៅក្នុងលិខិតឱ្យធនាគារ MayBank សូមទំនាក់ទំនង Global Witness តាមរយៈ mail@globalwitness.org ។

៨៧ សេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការកំពូល ថ្ងៃទី ១១ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០០៥ ។ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយប្រភពសម្ងាត់មួយ ឆ្នាំ ២០០៣, ២០០៤ ។

៨៨ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយប្រភពសម្ងាត់ពីរ ឆ្នាំ ២០០៤ ។

៨៩ កាសែត ខេមបូឌាដេលី "សមាគមមេធាវី ទាមទារការត្រួតពិនិត្យបន្ថែមទៀតលើការការពាររបស់ ECCC" វិចារណកថាប្រចាំសប្តាហ៍របស់ កាសែត ខេមបូឌាដេលី ថ្ងៃទី ១៣-១៧ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៦ ។

៩០ Erika Kinetz "សុខ អាន អំពាវនាវឱ្យមាន "ការពិភាក្សា" របស់អង្គការសហប្រជាជាតិស្តីពីការការពារខ្មែរក្រហម" កាសែត ខេមបូឌាដេលី ថ្ងៃទី ១៨ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០០៦ ។ សមាគមមេធាវីអន្តរជាតិ "ការគម្រាមកំហែងដោយការលុបចោលការបណ្តុះបណ្តាល IBA របស់មេធាវីខ្មែរ ក្នុងការជួយដល់តុលាការកាត់ទោសខ្មែរក្រហម" ថ្ងៃទី ២៤ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៦ http://www.ibanet.org/iba/article.cfm?article=100 ។

(ត្រូវបានយកចេញចុងក្រោយបំផុតនៅថ្ងៃទី ១៤ ខែ មិនា ឆ្នាំ ២០០៧) ។ របាយការណ៍របស់ IBA និយាយពីការគម្រាមកំហែង "ចាត់វិធានការណ៍" របស់ គី តិច ប្រឆាំងមេធាវីខ្មែរដែលចូលរួមក្នុងវគ្គបណ្តុះបណ្តាល IBA ។

៩១ ការឃ្លាំមើលរបស់សិទ្ធិមនុស្ស "រដ្ឋាភិបាលជ្រៀតជ្រែកក្នុងតុលាការកាត់ទោសខ្មែរក្រហម ។ ម្ចាស់ជំនួយគួរតែទទួលស្គាល់វិធី ដែលយុទ្ធសាស្ត្ររដ្ឋាភិបាលគម្រាមកំហែងដំណើរការទាំងមូល" ថ្ងៃទី ៥ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០០៦, http://hrw.org/english/docs/2006/12/05/cambod14752_txt.htm ។ ការទំនាក់ទំនងផ្ទាល់ពីបុគ្គលិកសិទ្ធិមនុស្សពីរនាក់ ឆ្នាំ ២០០៧ ។

៩២ ដោយបានលាតត្រដាងភស្តុតាងពីការកាប់ឈើខុសច្បាប់របស់ GAT, Global Witness បានរៀបចំដំណើរទៅកាន់សម្បទានរបស់ក្រុមហ៊ុន ដោយមន្ត្រីរដ្ឋាភិបាល ម្ចាស់ជំនួយអន្តរជាតិ និងអ្នកកាសែត ។

៩៣ កិច្ចព្រមព្រៀងជាលាយលក្ខណ៍អក្សររវាង សេង គាង, ឃុន ថុង និង Lia Chun Hua ថ្ងៃទី ១២ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០០២ ។

៩៤ កិច្ចព្រមព្រៀងជាលាយលក្ខណ៍អក្សររវាង សេង គាង, ឃុន ថុង និង Lia Chun Hua ថ្ងៃទី ១៩ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០០២ ។

៩៥ កិច្ចព្រមព្រៀងជាលាយលក្ខណ៍អក្សររវាង សេង គាង, ឃុន ថុង និង Lia Chun Hua ថ្ងៃទី ២០ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០០២ ។

៩៦ អនុក្រឹត្យលេខ ៨៨ អនក្រ.បក ចុះថ្ងៃទី ២៩ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៩៧ មាត្រា ៨.២ ស្តីពីការអនុវត្តច្បាប់វិនិយោគ ។

៩៧ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយបុគ្គលិករោងចក្រ Kingwood ឆ្នាំ ២០០២ និង ២០០៣ ។

៩៨ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយដៃគូជិតស្និទ្ធរបស់ សេង គាង ឆ្នាំ ២០០៤ ។

៩៩ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយបុគ្គលិកពាណិជ្ជកម្មឈើ ឆ្នាំ ២០០៤ ។

១០០ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយដៃគូអាជីវកម្មរបស់ សេង គាង ឆ្នាំ ២០០៤ ។

១០១ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយបុគ្គលិករបស់ ឌី ចូច ឆ្នាំ ២០០៥ ។

១០២ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីម្នាក់ ឆ្នាំ ២០០៤ ។

[១០៣] កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីកងយោធពលខេមរភូមិន្ទម្នាក់ ឆ្នាំ ២០០២ ។ Global Witness បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅ កែវ សារីម ក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ដើម្បីស្នើសុំការអធិប្បាយរបស់គាត់ចំពោះបញ្ហាចម្បង៧ ដែលបានលើកឡើងក្នុងរបាយការណ៍នេះ ដោយសារតែទាក់ទិន ឬពាក់ព័ន្ធជាមួយគាត់ ។ នៅពេលបោះពុម្ពផ្សាយរបាយការណ៍នេះ Global Witness មិនបានទទួលការឆ្លើយតបនោះទេ ។ សម្រាប់ព័ត៌មានស្តីពីអ្វីដែលមានសរសេរនៅក្នុងលិខិតឱ្យ កែវ សារីម សូមទំនាក់ទំនង Global Witness តាមរយៈ mail@globalwitness.org ។

[១០៤] កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយបុគ្គលិករោងចក្រ Kingwood ឆ្នាំ ២០០៥ ។

[១០៥] កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយបុគ្គលិករបស់ ឱ ចូច ឆ្នាំ ២០០២ ។ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយដៃគូជិតស្និទ្ធរបស់ សេង គាង ឆ្នាំ ២០០៤ ។

[១០៦] ការស៊ើបអង្កេតរបស់ Global Witness ឆ្នាំ ២០០២ ។

[១០៧] ការចុះអង្កេតដល់កន្លែងឆ្នាំ២០០៥ ។កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយបុគ្គលិករបស់ឱចូចឆ្នាំ២០០៥ ។

[១០៨] សេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការកំពូល ថ្ងៃទី ១១ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០០៥ ។

[១០៩] ការទំនាក់ទំនងផ្ទាល់ពីមន្ត្រីរាជការ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០០៦ ។

[១១០] កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយប្រភពសម្ងាត់ ឆ្នាំ ២០០៣ និង ២០០៤ ។

[១១១] Global Witness បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅ Lee Kwan Siang ក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ដើម្បីស្នើសុំការអធិប្បាយរបស់គាត់ចំពោះបញ្ហាចម្បង៧ ដែលបានលើកឡើងក្នុងរបាយការណ៍នេះ ដោយសារតែទាក់ទិន ឬពាក់ព័ន្ធជាមួយគាត់ ។ នៅពេលបោះពុម្ពផ្សាយរបាយការណ៍នេះ Global Witness មិនបានទទួលការឆ្លើយតបនោះទេ ។ សម្រាប់ព័ត៌មានស្តីពីអ្វីដែលមានសរសេរនៅក្នុងលិខិតឱ្យ Lee Kwan Siang សូមទំនាក់ទំនង Global Witness តាមរយៈ mail@globalwitness.org ។

[១១២] Global Witness បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅ ជេត បូរ៉ាវុធ ក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ដើម្បីស្នើសុំការអធិប្បាយរបស់គាត់ចំពោះបញ្ហាចម្បង៧ ដែលបានលើកឡើងក្នុងរបាយការណ៍នេះ ដោយសារតែទាក់ទិន ឬពាក់ព័ន្ធជាមួយគាត់ ។ នៅពេលបោះពុម្ពផ្សាយរបាយការណ៍នេះ Global Witness មិនបានទទួលការឆ្លើយតបនោះទេ ។ សម្រាប់ព័ត៌មានស្តីពីអ្វីដែលមានសរសេរនៅក្នុងលិខិតឱ្យ ជេត បូរ៉ាវុធ សូមទំនាក់ទំនង Global Witness តាមរយៈ mail@globalwitness.org ។

[១១៣] ឯកសាររបស់ទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី លុបចោលសម្បទានរបស់ក្រុមហ៊ុន Kingwood និងក្រុមហ៊ុន Mieng Ly Heng ថ្ងៃទី ១២ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០០៣ ។

[១១៤] ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី របាយការណ៍ពិនិត្យសម្បទានព្រៃឈើប្រទេសកម្ពុជា ឆ្នាំ ២០០០ ទំព័រ ២៥ ។

[១១៥] ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី របាយការណ៍ពិនិត្យសម្បទានព្រៃឈើប្រទេសកម្ពុជា ឧបសម្ព័ន្ធ ១ ឆ្នាំ ២០០០ ទំព័រ ២ ។

[១១៦] សេចក្តីប្រកាសផ្លូវការរបស់រដ្ឋាភិបាលស្តីពីការបង្កើតចំការកៅស៊ូលក្ខណៈគ្រួសារ ថ្ងៃទី ៨ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០០០ ។

[១១៧] Global Witness បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅក្រុមហ៊ុន Colexim Enterprise ក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ដើម្បីស្នើសុំការអធិប្បាយរបស់ក្រុមហ៊ុនចំពោះបញ្ហាចម្បង៧ ដែលបានលើកឡើងក្នុងរបាយការណ៍នេះ ដោយសារតែទាក់ទិន ឬពាក់ព័ន្ធជាមួយក្រុមហ៊ុន ។ នៅពេលបោះពុម្ពផ្សាយរបាយការណ៍នេះ Global Witness មិនបានទទួលការឆ្លើយតបនោះទេ ។ សម្រាប់ព័ត៌មានស្តីពីអ្វី ដែលមានសរសេរនៅក្នុងលិខិតឱ្យក្រុមហ៊ុន Colexim Enterprise សូមទំនាក់ទំនង Global Witness តាមរយៈ mail@globalwitness.org ។

[១១៨] អនុក្រឹត្យស្តីពីការដកដីក្រហមពីសម្បទានព្រៃឈើសម្រាប់ការដាំកៅស៊ូ ថ្ងៃទី ១៧ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០០១ ។

[១១៩] Andrew Macdonald, ការអង្កេតស្រាវជ្រាវបរិស្ថានព្រៃឡង់ ខេត្តកំពង់ធំ ឆ្នាំ ២០០៤ ទំព័រ ២៤ ។

[១២០] David A. Ashwell, Frank R. Miller និង Ignas Dummer, "បរិស្ថាន គម្របព្រៃឈើ និងគុណភាព" ការពិនិត្យវិស័យព្រៃឈើ ដោយឯករាជ្យរបស់ប្រទេសកម្ពុជា ផ្នែកទី II ជំពូក I ឆ្នាំ ២០០៤ ទំព័រ ៣៤ http://www.cambodia-forest-sector.net/docs/CIFSR%20Part%20II%20Chapt%2001%20Nature%20and%20status.pdf
(ត្រូវបានយកចេញចុងក្រោយបំផុតនៅថ្ងៃទី ១៨ ខែ មិនា ឆ្នាំ ២០០៧) ។

[១២១] David Ashwell ក្នុងការសហការជាមួយនាយកដ្ឋានអភិរក្ស និងការពារធម្មជាតិ ក្រសួងបរិស្ថាន ប្រទេសកម្ពុជា - ការប្រមើលមើលពីជីវចម្រុះធម្មជាតិ IUCN ឆ្នាំ ១៩៩៧ ទំព័រ ៥៦ ។

[១២២] Macdonald, ការអង្កេតស្រាវជ្រាវព្រៃឡង់ ឆ្នាំ ២០០៤ ទំព័រ ២៧ ។

[១២៣] David A. Ashwell, Frank R. Miller និង Ignas ឌុមមរ្សេ "បរិស្ថាន គម្របព្រៃឈើ និងគុណភាព" ការពិនិត្យវិស័យព្រៃឈើដោយឯករាជ្យរបស់ប្រទេសកម្ពុជា ផ្នែកទី II ជំពូក I ឆ្នាំ ២០០៤ ទំព័រ ៣៥ ។

[១២៤] របាយការណ៍ស៊ើបអង្កេតរបស់ក្រុមអធិការកិច្ចស្តីពីប្រទេសកម្ពុជា : គម្រោងសាកល្បងគ្រប់គ្រង និងត្រួតពិនិត្យសម្បទានព្រៃឈើ ថ្ងៃទី ១១ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០០៦ ទំព័រ xx ។

[១២៥] ការពិនិត្យវិស័យព្រៃឈើដោយឯករាជ្យរបស់ប្រទេសកម្ពុជា របាយការណ៍មេ ឆ្នាំ២០០៤ ទំព័រ ៣៩ ។ http://www.cambodia-forest-sector.net

[១២៦] ការចុះស្រាវជ្រាវដល់ទីកន្លែង ការសម្ភាសន៍ជាមួយតំណាងក្រុមហ៊ុន HBH ឆ្នាំ ២០០៦ ។ ការទំនាក់ទំនងផ្ទាល់ពីបុគ្គលិកអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល ឆ្នាំ ២០០៧ ។

[១២៧] ការពិនិត្យវិស័យព្រៃឈើដោយឯករាជ្យរបស់ប្រទេសកម្ពុជា ឆ្នាំ ២០០៤ ទំព័រ ៥០ ។ http://www.cambodia-forest-sector.net

[១២២៨] Nicholas Stern, របាយការណ៍ពិនិត្យជាក់លាក់ពីសេដ្ឋកិច្ច និងការផ្លាស់ប្តូរបរិយាកាស ឆ្នាំ ២០០៦ ជំពូក ២៥ ។

[១២៩] របាយការណ៍ពីប្រធានមន្ទីរកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ ខេត្តកំពង់ធំ អែម ភណ្ឌ ទៅឱ្យរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ ចាន់ សារុន ថ្ងៃទី ២៧ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០០ ។

[១៣០] ព្រំ តុលា និង Bruce McKenney ផលិតផលព្រៃឈើពាណិជ្ជកម្មក្នុងប្រទេសកម្ពុជា : ជម្លោះ ការគម្រាមកំហែង និងកាលានុវត្តភាព សម្រាប់ការយកជ័រ វិទ្យាស្ថានធនធានអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា ឆ្នាំ ២០០៣ ទំព័រ ii ។

[១៣១] Tom Evans, ហួត ពិសិដ្ឋ, ផិត ភក្ត្រា និង ហង្ស ម៉ារី, ការសិក្សាពីការយកជ័រ និងការចិញ្ចឹមជីវិតក្នុងភាគខាងត្បូងខេត្តមណ្ឌលគីរី ប្រទេសកម្ពុជា ពាក់ព័ន្ធនឹងការអភិរក្ស និងការគ្រប់គ្រងព្រៃឈើ អង្គការអភិរក្សសត្វព្រៃ ឆ្នាំ ២០០៣ ទំព័រ ៦ ។

[១៣២] Bruce McKenney, យឹម ជា, ព្រំ តុលា និង Tom Evans, ការផ្តោតទៅលើព្រៃឈើមានតម្លៃខ្ពស់របស់ប្រទេសកម្ពុជា : ការចិញ្ចឹមជីវិត និងការគ្រប់គ្រងវិទ្យាស្ថានធនធានអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា និងអង្គការអភិរក្សសត្វព្រៃ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៤ ទំព័រ ៥៥ ។

[១៣៣] តុលា និង McKenney ផលិតផលព្រៃឈើពាណិជ្ជកម្មក្នុងប្រទេសកម្ពុជា វិទ្យាស្ថានធនធានអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៣ ជំពូក ៣ ។

[១៣៤] កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយបុគ្គលិកក្រុមហ៊ុនសម្បទានឈើ ឆ្នាំ ២០០១ ។

[១៣៥] សៀវភៅប្រមូលផលឈើ ប្រមូលសម្រាប់សម្បទានស្ទឹងត្រែង/ថាឡាបរិវត្តរបស់ក្រុមហ៊ុន Pheapimex–Fuchan ឆ្នាំ ២០០១ ។

[១៣៦] Tom Evans, ហួត ពិសិដ្ឋ, ផិត ភក្ត្រា និង ហង្ស ម៉ារី, ការសិក្សាពីការយកជ័រ និងការចិញ្ចឹមជីវិតក្នុងភាគខាងត្បូងខេត្តមណ្ឌលគីរី ប្រទេសកម្ពុជា ពាក់ព័ន្ធនឹងការអភិរក្ស និងការគ្រប់គ្រងព្រៃឈើ អង្គការអភិរក្សសត្វព្រៃ ឆ្នាំ ២០០៣ ទំព័រ ៧ ។

[១៣៧] រដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា អនុក្រឹត្យស្តីពីការដកដីក្រហមពីសម្បទានព្រៃឈើសម្រាប់ការដាំកៅស៊ូ ថ្ងៃទី ១៧ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០០១ ។

[១៣៨] សុន្ទរកថាដោយនាយករដ្ឋមន្ត្រី ហ៊ុន សែន ថ្ងៃទី ២៩ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០០១ ។

[១៣៩] Global Witness បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅ ម៉ុក គឹមហុង ប្រធានក្រុមហ៊ុនចំការកៅស៊ូជប់ ក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ដើម្បីស្នើសុំការអធិប្បាយរបស់គាត់ចំពោះបញ្ហាចម្បង៧ ដែលបានលើកឡើងក្នុងរបាយការណ៍នេះ ដោយសារតែទាក់ទិន ឬពាក់ព័ន្ធជាមួយគាត់ ឬក្រុមហ៊ុនចំការកៅស៊ូជប់ ។ នៅពេលបោះពុម្ពផ្សាយរបាយការណ៍នេះ Global Witness មិនបានទទួលការឆ្លើយតបនោះទេ ។ សម្រាប់ព័ត៌មានស្តីពីអ្វីដែលមានសរសេរនៅក្នុងលិខិតឱ្យ ម៉ុក គឹមហុង សូមទំនាក់ទំនង Global Witness តាមរយៈ mail@globalwitness.org ។

[១៤០] ការិយាល័យស្នងការជាន់ខ្ពស់សិទ្ធិមនុស្សនៃអង្គការសហប្រជាជាតិ សម្បទានដីសម្រាប់គោលបំណងសេដ្ឋកិច្ចក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ទស្សនៈវិស័យ សិទ្ធិមនុស្ស ឧបសម្ព័ន្ធ ១ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៤ ។

[១៤១] ការស៊ើបអង្កេតរបស់ Global Witness ឆ្នាំ ២០០២ ។

[១៤២] ឯកសាររបស់ក្រសួងពាណិជ្ជកម្ម ដែលចុះបញ្ជីក្រុមហ៊ុន Seng Keang Import Export Company Limited ជាផ្លូវការ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០២ ។

[១៤៣] ការអនុញ្ញាតនេះសំដៅទៅក្នុង ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ "ការអនុញ្ញាតបង្កើតរោងចក្របន្ទះឈើ ដែលផ្តល់ឱ្យក្រុមហ៊ុន Seng Keang Import Export Co., Ltd." ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០០៤ ។

[១៤៤] មជ្ឈមណ្ឌលអភិវឌ្ឍន៍សង្គម អំពើពុករលួយ និងគ្រួសារប្រជាជនខ្មែរ - ការអង្កេតស្រាវជ្រាវក្នុងគ្រួសារស្តីពីទស្សនាទាន ឥរិយាបថ និងផលប៉ះពាល់ទម្រង់នៃការអនុវត្តអំពើពុករលួយជារៀងរាល់ថ្ងៃក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ក្រុងភ្នំពេញ ឆ្នាំ ២០០៥ ទំព័រ ៤៨ ។

[១៤៥] លិខិតពី ចាន់ សារុន រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ ជូនឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី សុខ អាន ថ្ងៃទី ១៤ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០០៦ ។

[១៤៦] ការទំនាក់ទំនងផ្ទាល់ពីបុគ្គលិកសិទ្ធិមនុស្ស ឆ្នាំ ២០០៥ ។

[១៤៧] កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយប្រជាជនមូលដ្ឋាន ឆ្នាំ ២០០៣ ។

[១៤៨] ការស្រាវជ្រាវដល់ទីកន្លែង ឆ្នាំ ២០០៣ ។

១៤៩ Porter Barron "ព្រំដែនមិនច្បាស់នៅចំការកៅស៊ូកំពង់ធំ" កាសែត ខេមបូឌាដេលី ថ្ងៃទី ២ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០០៣ ។ បុគ្គលិករបស់ Global Witness មានវត្តមាននៅក្នុងកិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រី ដែលសេចក្ដីអធិប្បាយរបស់គាត់ ត្រូវបានលើកឡើងនៅទីនេះ ។

១៥០ ការទំនាក់ទំនងផ្ទាល់ពីការិយាល័យស្នងការជាន់ខ្ពស់សិទ្ធិមនុស្សនៃអង្គការសហប្រជាជាតិក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ឆ្នាំ ២០០៣ ។ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយពាណិជ្ជករឈើ ឆ្នាំ ២០០៤ ។

១៥១ ការទំនាក់ទំនងផ្ទាល់ពីអ្នកស្រាវជ្រាវពាក់ព័ន្ធកិច្ចសម្ភាសន៍ ជាមួយមន្ត្រីរដ្ឋបាលព្រៃឈើ ឆ្នាំ ២០០៣ ។ ការអង្កេតស្រាវជ្រាវដល់កន្លែង ឆ្នាំ ២០០៣ ។

១៥២ Porter Barron "ព្រំដែនមិនច្បាស់នៅចំការកៅស៊ូកំពង់ធំ" កាសែត ខេមបូឌាដេលី ថ្ងៃទី ២ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០០៣ ។

១៥៣ លិខិតពី ចាន់ សារុន រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ ទៅកាន់ក្រុមការងារគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិរបស់ម្ចាស់ជំនួយអន្តជាតិ ថ្ងៃទី ២៣ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០០៣ ។

១៥៤ ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ "ការអនុញ្ញាតបង្កើតរោងចក្រក្តារបន្ទះដែលផ្ដល់ឱ្យក្រុមហ៊ុន Seng Keang Import Export Co., Ltd." ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០០៤ ។

១៥៥ រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាអនុក្រឹត្យស្ដីពីនីតិវិធានការលើកតម្លើងវិស័យការវិនិយោគឆ្នាំ១៩៩៩ ។

១៥៦ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីរដ្ឋបាលព្រៃឈើ ឆ្នាំ ២០០៥ ។

១៥៧ ឧទាហរណ៍ ចូរមើលរបាយការណ៍បទល្មើសរបស់ Global Witness ឆ្នាំ ២០០២ និង ឆ្នាំ ២០០៣ ។

១៥៨ ការអង្កេតស្រាវជ្រាវដល់ទីកន្លែង ឆ្នាំ ២០០៥ ។

១៥៩ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយភ្ញៀវនៅពេលសម្ពោធរោងចក្រក្រុមហ៊ុន Seng Keang Company ឆ្នាំ ២០០៥ ។

១៦០ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយប្រជាជនមូលដ្ឋាន ឆ្នាំ ២០០៤ និង ២០០៥ ។

១៦១ ក្រុមហ៊ុន Colexim Enterprise សំណើដឹកជញ្ជូនឈើ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០០៣ ។

១៦២ ការអង្កេតស្រាវជ្រាវដល់ទីកន្លែង ឆ្នាំ ២០០២ និងឆ្នាំ ២០០៣ ។

១៦៣ ក្រុមហ៊ុន Colexim "បណ្ដឹងសម្រាប់បន្តសកម្មភាព" ដែលផ្ញើជូន ចាន់ សារុន រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ ថ្ងៃទី ១២ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០០៣ ។

១៦៤ លិខិតពីក្រុមហ៊ុន Colexim ទៅឱ្យរដ្ឋបាលព្រៃឈើ ថ្ងៃទី ១៦ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០០៣ ។លិខិតពីធនាគារពិភពលោកទៅកាន់រដ្ឋបាលព្រៃឈើ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០០២ ។

១៦៥ លិខិតពីក្រុមការងារគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិរបស់ម្ចាស់ជំនួយអន្តជាតិទៅកាន់ ចាន់ - សារុន រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ ថ្ងៃទី ៣០ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០០៣ ។

១៦៦ លិខិតពីក្រុមការងារគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិរបស់ម្ចាស់ជំនួយអន្តជាតិទៅកាន់ ចាន់ - សារុន រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ ថ្ងៃទី ២៨ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០០៣ ។

១៦៧ ការទំនាក់ទំនងផ្ទាល់ពីអ្នកតំណាង SGS ឆ្នាំ ២០០៥ ។

១៦៨ ការស៊ើបអង្កេតរបស់ Global Witness ។ ការទំនាក់ទំនងផ្ទាល់ពីអ្នកតំណាង SGS ឆ្នាំ ២០០៥ ។

១៦៩ លិខិតពី SGS ទៅកាន់ Global Witness ថ្ងៃទី ១៥ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ។

១៧០ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយប្រជាជនមូលដ្ឋាន ឆ្នាំ ២០០៥ ។

១៧១ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយប្រជាជនមូលដ្ឋាន និងបុគ្គលិករោងចក្រ ឆ្នាំ ២០០៥ ។

១៧២ ការអង្កេតស្រាវជ្រាវដល់ទីកន្លែង និងកិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយប្រជាជនមូលដ្ឋាន ឆ្នាំ ២០០៥ និង ២០០៦ ។

១៧៣ ការអង្កេតស្រាវជ្រាវដល់ទីកន្លែង ឆ្នាំ ២០០៥ និង ២០០៦ ។ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយប្រជាជនមូលដ្ឋាន និងបុគ្គលិក ឆ្នាំ ២០០៥ ឆ្នាំ ២០០៦ ។ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយបុគ្គលិកអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល ឆ្នាំ ២០០៥ ។

១៧៤ ការអង្កេតស្រាវជ្រាវដល់ទីកន្លែង ។ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយប្រជាជនមូលដ្ឋាន និងមន្ត្រី ឆ្នាំ ២០០៥ ។

១៧៥ Global Witness បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅ សូ សុវណ្ណ ក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ដើម្បីស្នើសុំការអធិប្បាយរបស់គាត់ចំពោះបញ្ហាចម្បងៗ ដែលបានលើកឡើងក្នុងរបាយការណ៍នេះ ដោយសារតែទាក់ទិន ឬពាក់ព័ន្ធជាមួយគាត់ ។ នៅពេលបោះពុម្ពផ្សាយរបាយការណ៍នេះ Global Witness មិនបានទទួលការឆ្លើយតបនោះទេ ។ សម្រាប់ព័ត៌មានស្ដីពីអ្វីដែលមានសរសេរនៅក្នុងលិខិតឱ្យ សូ សុវណ្ណ សូមទំនាក់ទំនង Global Witness តាមរយៈ mail@globalwitness.org ។

១៧៦ ក្រុមហ៊ុន Colexim Enterprise ផែនការគ្រប់គ្រងព្រៃឈើប្រកបដោយចីរភាព ឆ្នាំ ២០០២ ។ ក្រុមពិគ្រោះយោបល់ GFA ប្រទេសកម្ពុជា - ការពិនិត្យផែនការគ្រប់គ្រងព្រៃឈើយុទ្ធសាស្ត្រ ដែលរៀបចំដោយក្រុមហ៊ុនសម្បទានដែលប្រតិបត្តិការក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ផ្នែកទី ll ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០០៥ ទំព័រ ៥៤-៥៥ ។ ការឆ្លើយតបតាមអ៊ីម៉ែលរវាង ហង់ ស៊ុនត្រា មន្ត្រីរដ្ឋបាលព្រៃឈើដែលរៀបរាប់ខ្លួនគាត់ថាជាជំនួយការ សូ សុវណ្ណ និងក្រុមហ៊ុនឈើ ថ្ងៃទី ១៤ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០០២ ។

១៧៧ ឧទាហរណ៍ ចូរមើល Global Witness មិនអាចប៉ះពាល់បាន (២០០០) និងការបំផ្លិចបំផ្លាញព្រៃឈើដោយគ្មានកំណត់ (២០០២) ។ របាយការណ៍ទាំងនេះ អាចយកចេញបានពី www.globalwitness.org ។

១៧៨ កិច្ចសម្ភាសន៍របស់ Global Witness ជាមួយប្រជាជនមូលដ្ឋាន ឆ្នាំ២០០០ ។ ការិយាល័យស្នងការជាន់ខ្ពស់សិទ្ធិមនុស្សនៃអង្គការសហប្រជាជាតិ សម្បទានដីសម្រាប់គោលបំណងសេដ្ឋកិច្ចក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៤ ។

១៧៩ Global Witness បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅ ចេង សាវ៉ាត់ ក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ដើម្បីស្នើសុំការអធិប្បាយរបស់គាត់ចំពោះបញ្ហាចម្បងៗ ដែលបានលើកឡើងក្នុងរបាយការណ៍នេះ ដោយសារតែទាក់ទិន ឬពាក់ព័ន្ធជាមួយគាត់ ។ នៅពេលបោះពុម្ពផ្សាយរបាយការណ៍នេះ Global Witness មិនបានទទួលការឆ្លើយតបនោះទេ ។ សម្រាប់ព័ត៌មានស្ដីពីអ្វីដែលមានសរសេរនៅក្នុងលិខិតឱ្យ ចេង សាវ៉ាត់ សូមទំនាក់ទំនង Global Witness តាមរយៈ mail@globalwitness.org ។

១៨០ Global Witness បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅ ស្វាយ សាវ៉ាត់ ក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ដើម្បីស្នើសុំការអធិប្បាយរបស់គាត់ចំពោះបញ្ហាចម្បងៗ ដែលបានលើកឡើងក្នុងរបាយការណ៍នេះ ដោយសារតែទាក់ទិន ឬពាក់ព័ន្ធជាមួយគាត់ ។ នៅពេលបោះពុម្ពផ្សាយរបាយការណ៍នេះ Global Witness មិនបានទទួលការឆ្លើយតបនោះទេ ។ សម្រាប់ព័ត៌មានស្ដីពីអ្វីដែលមានសរសេរនៅក្នុងលិខិតឱ្យ ស្វាយ សាវ៉ាត់ សូមទំនាក់ទំនង Global Witness តាមរយៈ mail@globalwitness.org ។

១៨១ ការទំនាក់ទំនងផ្ទាល់ពីអ្នកស្រាវជ្រាវ ឆ្នាំ ២០០៦ ។

១៨២ ក្រុមពិគ្រោះយោបល់ GFA ប្រទេសកម្ពុជា - ការពិនិត្យផែនការគ្រប់គ្រងព្រៃឈើយុទ្ធសាស្ត្រ ដែលរៀបចំដោយក្រុមហ៊ុនសម្បទាន ដែលប្រតិបត្តិការក្នុងប្រទេសកម្ពុជាផ្នែកទី ll ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០០៥ ទំព័រ ៦០ ។

១៨៣ Global Witness បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅ នាក់ សុខណៃ ក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ដើម្បីស្នើសុំការអធិប្បាយរបស់គាត់ចំពោះបញ្ហាចម្បងៗ ដែលបានលើកឡើងក្នុងរបាយការណ៍នេះ ដោយសារតែទាក់ទិន ឬពាក់ព័ន្ធជាមួយគាត់ ។ នៅពេលបោះពុម្ពផ្សាយរបាយការណ៍នេះ Global Witness មិនបានទទួលការឆ្លើយតបនោះទេ ។ សម្រាប់ព័ត៌មានស្ដីពីអ្វីដែលមានសរសេរនៅក្នុងលិខិតឱ្យ នាក់ សុខណៃ សូមទំនាក់ទំនង Global Witness តាមរយៈ mail@globalwitness.org ។

១៨៤ Global Witness បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅ ផិន វ៉ាន់ថៃ ក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ដើម្បីស្នើសុំការអធិប្បាយរបស់គាត់ចំពោះបញ្ហាចម្បងៗ ដែលបានលើកឡើងក្នុងរបាយការណ៍នេះ ដោយសារតែទាក់ទិន ឬពាក់ព័ន្ធជាមួយគាត់ ។ នៅពេលបោះពុម្ពផ្សាយរបាយការណ៍នេះ Global Witness មិនបានទទួលការឆ្លើយតបនោះទេ ។ សម្រាប់ព័ត៌មានស្ដីពីអ្វីដែលមានសរសេរនៅក្នុងលិខិតឱ្យ ផិន វ៉ាន់ថៃ សូមទំនាក់ទំនង Global Witness តាមរយៈ mail@globalwitness.org ។

១៨៥ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយប្រជាជនមូលដ្ឋាន ឆ្នាំ ២០០៥ និង ២០០៦ ។

១៨៦ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយបុគ្គលិករោងចក្រ ឆ្នាំ ២០០៥ ។

១៨៧ ការស៊ើបអង្កេតរបស់ Global Witness ឆ្នាំ ២០០៦ ។

១៨៨ ឌួង ប៊ុន្នី អនុស្សារណៈទៅកាន់ ចាន់ សារុន រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ ដែលបានសរសេរក្នុងខែ វិច្ឆិកា ឬ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០០៦ ។

១៨៩ Global Witness បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅ សាត់ ចាន់ថា ក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ដើម្បីស្នើសុំការអធិប្បាយរបស់គាត់ចំពោះបញ្ហាចម្បងៗ ដែលបានលើកឡើងក្នុងរបាយការណ៍នេះ ដោយសារតែទាក់ទិន ឬពាក់ព័ន្ធជាមួយគាត់ ។ នៅពេលបោះពុម្ពផ្សាយរបាយការណ៍នេះ Global Witness មិនបានទទួលការឆ្លើយតបនោះទេ ។ សម្រាប់ព័ត៌មានស្ដីពីអ្វីដែលមានសរសេរនៅក្នុងលិខិតឱ្យ សាត់ ចាន់ថា សូមទំនាក់ទំនង Global Witness តាមរយៈ mail@globalwitness.org ។

១៩០ Global Witness បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅ អ៊ុយ គៀ ក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ដើម្បីស្នើសុំការអធិប្បាយរបស់គាត់ចំពោះបញ្ហាចម្បងៗ ដែលបានលើកឡើងក្នុងរបាយការណ៍នេះ ដោយសារតែទាក់ទិន ឬពាក់ព័ន្ធជាមួយគាត់ ។ នៅពេលបោះពុម្ពផ្សាយរបាយការណ៍នេះ Global Witness មិនបានទទួលការឆ្លើយតបនោះទេ ។ សម្រាប់ព័ត៌មានស្ដីពីអ្វីដែលមានសរសេរនៅក្នុងលិខិតឱ្យ អ៊ុយ គៀ សូមទំនាក់ទំនង Global Witness តាមរយៈ mail@globalwitness.org ។

១៩១ ការអង្កេតស្រាវជ្រាវដល់ទីកន្លែង ការសម្ភាសន៍ជាមួយអ្នកកាប់ឈើ និងប្រជាជនមូលដ្ឋាន ឆ្នាំ ២០០៤ ។

១៩២ ការអង្កេតស្រាវជ្រាវដល់ទីកន្លែង ការសម្ភាសន៍ជាមួយអ្នកកាប់ឈើ ពាណិជ្ជករឈើ និងប្រជាជនមូលដ្ឋាន ឆ្នាំ ២០០៥ ។

១៩៣ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយអ្នកកាប់ឈើ ឆ្នាំ ២០០៥ ។

១៩៤ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយប្រជាជនមូលដ្ឋាន ឆ្នាំ ២០០៥ ។

១៩៥ ការទំនាក់ទំនងផ្ទាល់ពីបុគ្គលិកអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល ឆ្នាំ ២០០៥ ។

១៩៦ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយបុគ្គលិកក្រុមហ៊ុន Seng Keang Company ឆ្នាំ ២០០៥ ។

១៩៧ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយអតីតបុគ្គលិករបស់ ឌី ចូច ឆ្នាំ ២០០៥ ។ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយប្រជាជនមូលដ្ឋាន ឆ្នាំ ២០០៥ ការអង្កេតស្រាវជ្រាវដល់ទីកន្លែង ឆ្នាំ ២០០៥ ។

១៩៨ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយប្រជាជនមូលដ្ឋាន ពាណិជ្ជករឈើ និងមន្ត្រីកងពលតូចលេខ ៧០ ឆ្នាំ ២០០៥ ។

១៩៩ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីកងយោធពលខេមរភូមិន្ទ និងមន្ត្រីមូលដ្ឋាន ។ ការអង្កេតស្រាវជ្រាវដល់ទីកន្លែង ឆ្នាំ ២០០៥ ។

២០០ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយប្រភពសម្ងាត់ពីរ ឆ្នាំ ២០០៤ និង ២០០៥ ។

២០១ ការស៊ើបអង្កេតរបស់ Global Witness ឆ្នាំ ២០០១ ។

២០២ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយបុគ្គលិកនៅរោងចក្រ Kingwood ឆ្នាំ ២០០៤ និង ២០០៥ ។ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ ឆ្នាំ ២០០៤ ។ ការអង្កេតស្រាវជ្រាវដល់ទីកន្លែង ឆ្នាំ ២០០២, ២០០៣, ២០០៤, ២០០៥ ។

២០៣ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ ឆ្នាំ ២០០៤ ។

២០៤ រដ្ឋបាលព្រៃឈើ "ប្រទេសកម្ពុជា : ស្ថិតិព្រៃឈើឆ្នាំ ២០០៤" ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០០៥ ។

២០៥ http://comtrade.un.org/ ។ សៀវភៅពាណិជ្ជកម្មពិភពលោក (សម្រាប់ឆ្នាំ ២០០៣ និង ២០០៤) សៀវភៅកំណត់ហេតុប្រចាំឆ្នាំស្ថិតិគយរបស់ប្រទេសចិន (សម្រាប់ឆ្នាំ ២០០៥) និងគយប្រទេសចិន (សម្រាប់ខែ មករា ដល់ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៦)

២០៦ http://www.aseansec.org/carh/Capital%20Account%20regime%20files/Cambodia%20Capital%20Account%20Regime.pdf
http://www.unescap.org/tid/publication/t&ipub2320_part3.pdf

២០៧ ផ្អែកតាមរបាយការណ៍ប្រចាំឆ្នាំថ្មីបំផុតជាប់ៗគ្នា ពីអង្គការព្រៃឈើត្រូពិចអន្តរជាតិ ។

២០៨ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយពាណិជ្ជករឈើ ឆ្នាំ ២០០៦ ។

២០៩ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយប៉ូលីស និងកងរាជអាវុធហត្ថ ឆ្នាំ ២០០៥ ។

២១០ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីកងយោធពលខេមរភូមិន្ទ និងប្រជាជនមូលដ្ឋាន ឆ្នាំ ២០០៥ ។

២១១ ការអង្កេតស្រាវជ្រាវដល់ទីកន្លែង ឆ្នាំ ២០០៦ ។

២១២ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយអ្នកកាប់ឈើ ឆ្នាំ ២០០៥ ។ ការអង្កេតស្រាវជ្រាវដល់ទីកន្លែង ឆ្នាំ ២០០៥ និង ២០០៦ ។

២១៣ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយអ្នកយកជ័រក្នុងឃុំ សុខដេត ឆ្នាំ ២០០៥ និង ២០០៦ ។

២១៤ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយអ្នកយកជ័រ ឆ្នាំ ២០០៦ ។

២១៥ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយអ្នកភូមិ និងអ្នកកាប់ឈើ ឆ្នាំ ២០០៥ ។

២១៦ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយប្រជាជនមូលដ្ឋាន ឆ្នាំ ២០០៦ ។

២១៧ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយសមាជិកក្រុមសហគមន៍ព្រៃឈើ ឆ្នាំ ២០០៥ ។

២១៨ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយសាក្សីផ្ទាល់ភ្នែក ឆ្នាំ ២០០៥ ។

២១៩ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយសាក្សីផ្ទាល់ភ្នែក ។ ការទំនាក់ទំនងផ្ទាល់ពីសមាជិកបុគ្គលិករបស់ UNOHCHR ឆ្នាំ ២០០៥ ។

២២០ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយសាក្សីផ្ទាល់ភ្នែក ។ ការទំនាក់ទំនងផ្ទាល់ពីអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាលសិទ្ធិមនុស្ស ឆ្នាំ ២០០៧ ។

២២១ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយសាក្សីផ្ទាល់ភ្នែក ។ ការទំនាក់ទំនងផ្ទាល់ពីសមាជិកបុគ្គលិករបស់ UNOHCHR ឆ្នាំ ២០០៥ ។ ការអង្កេតស្រាវជ្រាវដល់ទីកន្លែង ឆ្នាំ ២០០៥ ។

២២២ Global Witness បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅជា កំពូល ក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ដើម្បីស្នើសុំការអធិប្បាយរបស់គាត់ចំពោះបញ្ហាចម្បងៗ ដែលបានលើកឡើងក្នុងរបាយការណ៍នេះ ដោយសារតែទាក់ទិន ឬពាក់ព័ន្ធជាមួយគាត់ ។ នៅពេលបោះពុម្ពផ្សាយរបាយការណ៍នេះ Global Witness មិនបានទទួលការឆ្លើយតបនោះទេ ។ សម្រាប់ព័ត៌មានស្តីពីអ្វីដែលមានសរសេរនៅក្នុងលិខិតឱ្យ ជា កំពូល សូមទំនាក់ទំនង Global Witness តាមរយៈ mail@globalwitness.org ។

២២៣ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយសាក្សីផ្ទាល់ភ្នែក ។ ការទំនាក់ទំនងផ្ទាល់ពីសមាជិកបុគ្គលិករបស់ UNOHCHR ឆ្នាំ ២០០៥ ។ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយប្រជាជនមូលដ្ឋាន ឆ្នាំ ២០០៥ ។

២២៤ ការទំនាក់ទំនងផ្ទាល់ពីអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាលសិទ្ធិមនុស្ស ឆ្នាំ ២០០៧ ។

២២៥ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយសាក្សីផ្ទាល់ភ្នែក ។ ការទំនាក់ទំនងផ្ទាល់ពីសមាជិកបុគ្គលិករបស់ UNOHCHR ឆ្នាំ២០០៥ ។ ការទំនាក់ទំនងផ្ទាល់ពីអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាលសិទ្ធិមនុស្ស ឆ្នាំ២០០៦ ។

២២៦ ការទំនាក់ទំនងផ្ទាល់ពីសមាជិកបុគ្គលិករបស់UNOHCHR ឆ្នាំ២០០៥ ។ ការទំនាក់ទំនងផ្ទាល់ពីអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាលសិទ្ធិមនុស្ស ឆ្នាំ ២០០៧ ។

២២៧ ការទំនាក់ទំនងផ្ទាល់ពីសមាជិកបុគ្គលិករបស់UNOHCHR ឆ្នាំ២០០៥ ។ ការទំនាក់ទំនងផ្ទាល់ពីអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាលសិទ្ធិមនុស្ស ឆ្នាំ ២០០៦ ។

២២៨ SGS របាយការណ៍ប្រចាំត្រីមាសទីបីឆ្នាំ២០០៤អ្នកត្រួតពិនិត្យឯករាជ្យ - ការត្រួតពិនិត្យ និងការរាយការណ៍បទល្មើសព្រៃឈើ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០០៤ ទំព័រ ១៩-២០ ។

២២៩ UNOHCHR របាយការណ៍របស់តំណាងពិសេសរបស់អគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិ សម្រាប់សិទ្ធិមនុស្សនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា Yash Ghai ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៦ ទំព័រ ១៨ ។

២៣០ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយប្រជាជនមូលដ្ឋាន ឆ្នាំ ២០០៦ ។

២៣១ Global Witness បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅ ហួរ គីមឆេង ក្នុងខែ មិនា ឆ្នាំ ២០០៧ ដើម្បីស្នើសុំការអធិប្បាយរបស់គាត់ចំពោះបញ្ហាចម្បងៗ ដែលបានលើកឡើងក្នុងរបាយការណ៍នេះ ដោយសារតែទាក់ទិន ឬពាក់ព័ន្ធជាមួយគាត់ ។ នៅពេលបោះពុម្ពផ្សាយរបាយការណ៍នេះ Global Witness មិនបានទទួលការឆ្លើយតបនោះទេ ។ សម្រាប់ព័ត៌មានស្តីពីអ្វីដែលមានសរសេរនៅក្នុងលិខិតឱ្យ ហួរ គីមឆេង សូមទំនាក់ទំនង Global Witness តាមរយៈ mail@globalwitness.org ។

២៣២ ការទំនាក់ទំនងផ្ទាល់ពីប្រភពសម្ងាត់ ឆ្នាំ ២០០៧ ។

២៣៣ លិខិតពី សេង គាង ជូនទៅអភិបាលខេត្តកំពង់ធំ ថ្ងៃទី ១៨ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០០៥ ។

២៣៤ របាយការណ៍ពីការអង្កេតស្រាវជ្រាវដល់កន្លែងស្តីពីស្ថានភាពព្រៃឈើសម្រាប់ក្រុមហ៊ុន Seng Keang Import Export Co., Ltd. ក្នុងស្រុកសណ្តាន់ ខេត្តកំពង់ធំ ។

២៣៥ ការទំនាក់ទំនងផ្ទាល់ពីប្រភពសម្ងាត់ ឆ្នាំ២០០៦ ។ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រី ឆ្នាំ២០០៦ ។

២៣៦ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រី ឆ្នាំ ២០០៧ ។

២៣៧ ការទំនាក់ទំនងផ្ទាល់ពីបុគ្គលិកអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល ឆ្នាំ ២០០៧ ។

២៣៨ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីកងយោធពលខេមរភូមិន្ទ ឆ្នាំ ២០០៥ ។

២៣៩ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយអ្នកកាប់ឈើ និងប្រជាជនមូលដ្ឋាន ឆ្នាំ ២០០៥ និង ២០០៦ ។

២៤០ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីរដ្ឋបាលព្រៃឈើ និងកងយោធពលខេមរភូមិន្ទ ឆ្នាំ ២០០៥ ។

២៤១ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីរដ្ឋបាលព្រៃឈើ ឆ្នាំ ២០០៥ ។ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រី ឆ្នាំ ២០០៥ ។ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយអតីតមន្ត្រី ឆ្នាំ ២០០៥ ។ កិច្ចសម្ភាសន៍ និងការទំនាក់ទំនងផ្ទាល់ពីអតីតមន្ត្រី ឆ្នាំ ២០០៥ ។ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយប្រភពសម្ងាត់ ឆ្នាំ ២០០៥ និង ២០០៦ ។ USAID *ការវាយតម្លៃអំពើពុករលួយក្នុងប្រទេសកម្ពុជា* ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០០៤ ទំព័រ ៤ ។

២៤២ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីរដ្ឋបាលព្រៃឈើ ឆ្នាំ ២០០៥ ។ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រី ឆ្នាំ ២០០៥ ។ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយអតីតមន្ត្រី ឆ្នាំ ២០០៥ ។ កិច្ចសម្ភាសន៍ និងការទំនាក់ទំនងផ្ទាល់ពីអតីតមន្ត្រី ឆ្នាំ ២០០៥ ។ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយប្រភពសម្ងាត់ ឆ្នាំ ២០០៥ និង ២០០៦ ។

២៤៣ ការទំនាក់ទំនងផ្ទាល់ពីអតីតមន្ត្រី ឆ្នាំ ២០០៥ ។

២៤៤ ធនាគារពិភពលោក "ការពិនិត្យវិស័យព្រៃឈើដោយឯករាជ្យ យោបល់ និងសំណើរបស់ធនាគារពិភពលោក កំពុងឆ្ពោះទៅមុខ" ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០០៤ ។

២៤៥ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រី ឆ្នាំ ២០០៥ ។ កិច្ចសម្ភាសន៍ និងការទំនាក់ទំនងផ្ទាល់ពីអតីតមន្ត្រី ឆ្នាំ ២០០៥ ។ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយប្រភពសម្ងាត់ ឆ្នាំ ២០០៥ និង ២០០៦ ។

២៤៦ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រី ឆ្នាំ ២០០៥ ។

២៤៧ កិច្ចសម្ភាសន៍ និងការទំនាក់ទំនងផ្ទាល់ពីអតីតមន្ត្រី ឆ្នាំ ២០០៥ ។

២៤៨ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយអ្នកកាប់ឈើ និងប្រជាជនមូលដ្ឋាន ឆ្នាំ ២០០៤ និង ២០០៥ ។

២៤៩ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីរដ្ឋបាលព្រៃឈើ ឆ្នាំ ២០០៥ ។

២៥០ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីរដ្ឋបាលព្រៃឈើ ឆ្នាំ ២០០៥ និង ២០០៦ ។

២៥១ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីមូលដ្ឋាន ។ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយប្រជាជនមូលដ្ឋាន ឆ្នាំ២០០៥ ។

២៥២ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីរដ្ឋបាលព្រៃឈើ ឆ្នាំ ២០០៥ ។

២៥៣ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីរដ្ឋបាលព្រៃឈើ និងកងយោធពលខេមរភូមិន្ទ ឆ្នាំ ២០០៥ ។

២៥៤ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីមូលដ្ឋាន ឆ្នាំ ២០០៥ ។

២៥៥ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយអ្នកកាប់ឈើ ឆ្នាំ ២០០៥ ។

២៥៦ ការអង្កេតស្រាវជ្រាវដល់ទីកន្លែង កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីមូលដ្ឋាន ប្រជាជនមូលដ្ឋាន អ្នកកាប់ឈើ មន្ត្រីកងយោធពលខេមរភូមិន្ទ ឆ្នាំ ២០០៥ និង ២០០៦ ។

២៥៧ ការទំនាក់ទំនងផ្ទាល់ពីអតីតសមាជិកបុគ្គលិក នៅ UNOHCHR ឆ្នាំ ២០០៦ ។

២៥៨ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីកងយោធពលខេមរភូមិន្ទ ឆ្នាំ ២០០៥ ។ ការទំនាក់ទំនងផ្ទាល់ពីប្រភពសម្ងាត់ ឆ្នាំ ២០០៥ ។ ការទំនាក់ទំនងផ្ទាល់ពីបុគ្គលិកសិទ្ធិមនុស្ស ឆ្នាំ ២០០៦ ។

២៥៩ ការទំនាក់ទំនងផ្ទាល់ពីអ្នកស្រាវជ្រាវ ឆ្នាំ ២០០៦ ។

២៦០ ការស៊ើបអង្កេត កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីកងរាជអាវុធហត្ថ ឆ្នាំ ២០០៤ ។ ពីមុន Global Witness ធ្លាប់បានសរសេរអំពីតួនាទីរបស់ សៅ សុខា ក្នុងការកាប់ឈើខុសច្បាប់ក្នុងសៀវភៅ Taking a Cut (២០០៤) ដែលអាចយកចេញពី www.globalwitness.org ។

២៦១ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយបុគ្គលិកសិទ្ធិមនុស្ស ឆ្នាំ ២០០៥ ។ ការទំនាក់ទំនងផ្ទាល់ពីអ្នកស្រាវជ្រាវ ឆ្នាំ ២០០៦ ។ Global Witness បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅ ឌី ផេន ក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ដើម្បីស្នើសុំការអធិប្បាយរបស់គាត់ចំពោះបញ្ហាចម្បងៗ ដែលបានលើកឡើងក្នុងរបាយការណ៍នេះ ដោយសារតែទាក់ទិន ឬពាក់ព័ន្ធជាមួយគាត់ ។ នៅពេលបោះពុម្ព

ផ្សាយរបាយការណ៍នេះGlobalWitness មិនបានទទួលការឆ្លើយតបនោះទេ ។សម្រាប់ព័ត៌មានស្តីពីអ្វីដែលមានសរសេរនៅក្នុងលិខិតឱ្យ ឌី ផេន សូមទំនាក់ទំនង Global Witness តាមរយៈ: mail@globalwitness.org ។

២៦២ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីកងរាជអាវុធហត្ថ ឆ្នាំ ២០០៥ ។

២៦៣ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីកងរាជអាវុធហត្ថ មន្ត្រីមូលដ្ឋាន ពាណិជ្ជករឈើ និងប្រជាជនមូលដ្ឋាន ឆ្នាំ ២០០៥ ។

២៦៤ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីមូលដ្ឋាន ឆ្នាំ ២០០៥ ។

២៦៥ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីមូលដ្ឋាន និងអាជីវករ ឆ្នាំ ២០០៥ ។

២៦៦ Global Witness បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅ សឹង គីម៉ន ក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ដើម្បីស្នើសុំការអធិប្បាយរបស់គាត់ចំពោះបញ្ហាចម្បងៗ ដែលបានលើកឡើងក្នុងរបាយការណ៍នេះ ដោយសារតែទាក់ទិន ឬពាក់ព័ន្ធជាមួយគាត់ ។ នៅពេលបោះពុម្ពផ្សាយរបាយការណ៍នេះ Global Witness មិនបានទទួលការឆ្លើយតបនោះទេ ។ សម្រាប់ព័ត៌មានស្តីពីអ្វីដែលមានសរសេរនៅក្នុងលិខិតឱ្យ សឹង គីម៉ន សូមទំនាក់ទំនង Global Witness តាមរយៈ: mail@globalwitness.org ។

២៦៧ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីកងយោធពលខេមរភូមិន្ទ ឆ្នាំ ២០០១ និងឆ្នាំ ២០០៥ ។

២៦៨ Global Witness បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅ សេង មាស ក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ដើម្បីស្នើសុំការអធិប្បាយរបស់គាត់ចំពោះបញ្ហាចម្បងៗ ដែលបានលើកឡើងក្នុងរបាយការណ៍នេះ ដោយសារតែទាក់ទិន ឬពាក់ព័ន្ធជាមួយគាត់ ។ នៅពេលបោះពុម្ពផ្សាយរបាយការណ៍នេះ Global Witness មិនបានទទួលការឆ្លើយតបនោះទេ ។ សម្រាប់ព័ត៌មានស្តីពីអ្វីដែលមានសរសេរនៅក្នុងលិខិតឱ្យ សេង មាស សូមទំនាក់ទំនង Global Witness តាមរយៈ: mail@globalwitness.org ។

២៦៩ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីមូលដ្ឋាន និងប្រជាជនមូលដ្ឋាន ឆ្នាំ ២០០៥ ។

២៧០ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយអ្នកកាប់ឈើ និងប្រជាជនមូលដ្ឋាន ឆ្នាំ ២០០៤ ។ ការអង្កេតស្រាវជ្រាវដល់ទីកន្លែង ឆ្នាំ ២០០៤ ។

២៧១ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីកងយោធពលខេមរភូមិន្ទ និងប្រជាជនមូលដ្ឋាន ឆ្នាំ ២០០៤ និងឆ្នាំ ២០០៥ ។

២៧២ Global Witness បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅ ម៉ុល រឿប ក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ដើម្បីស្នើសុំការអធិប្បាយរបស់គាត់ចំពោះបញ្ហាចម្បងៗ ដែលបានលើកឡើងក្នុងរបាយការណ៍នេះ ដោយសារតែទាក់ទិន ឬពាក់ព័ន្ធជាមួយគាត់ ។ នៅពេលបោះពុម្ពផ្សាយរបាយការណ៍នេះ Global Witness មិនបានទទួលការឆ្លើយតបនោះទេ ។ សម្រាប់ព័ត៌មានស្តីពីអ្វីដែលមានសរសេរនៅក្នុងលិខិតឱ្យ ម៉ុល រឿប សូមទំនាក់ទំនង Global Witness តាមរយៈ: mail@globalwitness.org ។

២៧៣ Heder, "ការបង្រួបបង្រួមរបស់ ហ៊ុន សែន" Southeast Asian Affairs ឆ្នាំ ២០០៥ ទំព័រ ១១៨ ។

២៧៤ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយប្រជាជនមូលដ្ឋាន និងពាណិជ្ជករឈើ ឆ្នាំ ២០០៥ និងឆ្នាំ ២០០៦ ។

២៧៥ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីកងយោធពលខេមរភូមិន្ទ និងរដ្ឋបាលព្រៃឈើ ឆ្នាំ ២០០៥ ។

២៧៦ មជ្ឈមណ្ឌលអភិវឌ្ឍន៍សង្គម អំពើពុករលួយ និងគ្រួសារប្រជាជនខ្មែរ ក្រុងភ្នំពេញ ឆ្នាំ ២០០៥ ទំព័រ ៤៥ ទំព័រ ៤៨ ។

២៧៧ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយប៉ូលីស ឆ្នាំ ២០០៤ ។

២៧៨ Global Witness បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅ ងួន ញ៉ិល ក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ដើម្បីស្នើសុំការអធិប្បាយរបស់គាត់ចំពោះបញ្ហាចម្បងៗ ដែលបានលើកឡើងក្នុងរបាយការណ៍នេះ ដោយសារតែទាក់ទិន ឬពាក់ព័ន្ធជាមួយគាត់ ។ នៅពេលបោះពុម្ពផ្សាយរបាយការណ៍នេះ GlobalWitness មិនបានទទួលការឆ្លើយតបនោះទេ ។សម្រាប់ព័ត៌មានស្តីពីអ្វីដែលមានសរសេរនៅក្នុងលិខិតឱ្យងួនញ៉ិលសូមទំនាក់ទំនងGlobalWitness តាមរយៈ:mail@globalwitness.org ។

២៧៩ Global Witness បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅ អំ ពីលី ក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ដើម្បីស្នើសុំការអធិប្បាយរបស់គាត់ចំពោះបញ្ហាចម្បងៗ ដែលបានលើកឡើងក្នុងរបាយការណ៍នេះ ដោយសារតែទាក់ទិន ឬពាក់ព័ន្ធជាមួយគាត់ ។ នៅពេលបោះពុម្ពផ្សាយរបាយការណ៍នេះ GlobalWitness មិនបានទទួលការឆ្លើយតបនោះទេ ។សម្រាប់ព័ត៌មានស្តីពីអ្វីដែលមានសរសេរនៅក្នុងលិខិតឱ្យអំពីលីសូមទំនាក់ទំនងGlobalWitness តាមរយៈ:mail@globalwitness.org ។

២៨០ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីមូលដ្ឋាន និងប្រជាជនមូលដ្ឋាន ឆ្នាំ ២០០៥ ។

២៨១ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីមូលដ្ឋាន និងអាជីវករឈើ ឆ្នាំ ២០០៥, ២០០៦ ។

២៨២ Global Witness បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅ ញ៉ែម សុផានី ក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ដើម្បីស្នើសុំការអធិប្បាយរបស់គាត់ចំពោះបញ្ហាចម្បងៗ ដែលបានលើកឡើងក្នុងរបាយការណ៍នេះ ដោយសារតែទាក់ទិន ឬពាក់ព័ន្ធជាមួយគាត់ ។ នៅពេលបោះពុម្ពផ្សាយរបាយការណ៍នេះ Global Witness មិនបានទទួលការឆ្លើយតបនោះទេ ។ សម្រាប់ព័ត៌មានស្តីពីអ្វីដែលមានសរសេរនៅក្នុងលិខិតឱ្យ ញ៉ែម សុផានី សូមទំនាក់ទំនង Global Witness តាមរយៈ: mail@globalwitness.org ។

២៨៣ Global Witness បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅ ញ៉ែម ប៊ុនថា ក្នុងខែ មេសា ឆ្នាំ ២០០៧ ដើម្បីស្នើសុំការអធិប្បាយរបស់គាត់ចំពោះបញ្ហាចម្បងៗ ដែលបានលើកឡើងក្នុងរបាយការណ៍នេះ ដោយសារតែទាក់ទិន ឬពាក់ព័ន្ធជាមួយគាត់ ។ នៅពេលបោះពុម្ពផ្សាយរបាយការណ៍នេះ Global Witness មិនបានទទួលការឆ្លើយតបនោះទេ ។ សម្រាប់ព័ត៌មានស្តីពីអ្វីដែលមានសរសេរនៅក្នុងលិខិតឱ្យ ញ៉ែម ប៊ុនថា សូមទំនាក់ទំនង Global Witness តាមរយៈ: mail@globalwitness.org ។

២៨៤ Global Witness បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅ អ៊ុន នឿន ក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ដើម្បីស្នើសុំការអធិប្បាយរបស់គាត់ចំពោះបញ្ហាចម្បងៗ ដែលបានលើកឡើងក្នុងរបាយការណ៍នេះ ដោយសារតែទាក់ទិន ឬពាក់ព័ន្ធជាមួយគាត់ ។ នៅពេលបោះពុម្ពផ្សាយរបាយការណ៍នេះ Global Witness មិនបានទទួលការឆ្លើយតបនោះទេ ។ សម្រាប់ព័ត៌មានស្តីពីអ្វីដែលមានសរសេរនៅក្នុងលិខិតឱ្យ អ៊ុន នឿន សូមទំនាក់ទំនង Global Witness តាមរយៈ: mail@globalwitness.org ។

២៨៥ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយប្រជាជនមូលដ្ឋាន ឆ្នាំ ២០០៣ និង ឆ្នាំ ២០០៥ ។

២៨៦ Global Witness បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅ ម៉ែន ផា ក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ដើម្បីស្នើសុំការអធិប្បាយរបស់គាត់ចំពោះបញ្ហាចម្បងៗ ដែលបានលើកឡើងក្នុងរបាយការណ៍នេះ ដោយសារតែទាក់ទិន ឬពាក់ព័ន្ធជាមួយគាត់ ។ នៅពេលបោះពុម្ពផ្សាយរបាយការណ៍នេះ Global Witness មិនបានទទួលការឆ្លើយតបនោះទេ ។ សម្រាប់ព័ត៌មានស្តីពីអ្វីដែលមានសរសេរនៅក្នុងលិខិតឱ្យ ម៉ែន ផា សូមទំនាក់ទំនង Global Witness តាមរយៈ: mail@globalwitness.org ។

២៨៧ Global Witness បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅ ជេត វ៉ា ក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ដើម្បីស្នើសុំការអធិប្បាយរបស់គាត់ចំពោះបញ្ហាចម្បងៗ ដែលបានលើកឡើងក្នុងរបាយការណ៍នេះ ដោយសារតែទាក់ទិន ឬពាក់ព័ន្ធជាមួយគាត់ ។ នៅពេលបោះពុម្ពផ្សាយរបាយការណ៍នេះ GlobalWitness មិនបានទទួលការឆ្លើយតបនោះទេ ។សម្រាប់ព័ត៌មានស្តីពីអ្វីដែលមានសរសេរនៅក្នុងលិខិតឱ្យ ជេត វ៉ា សូមទំនាក់ទំនង Global Witness តាមរយៈ: mail@globalwitness.org ។

២៨៨ ការស៊ើបអង្កេត ឆ្នាំ ២០០១-២០០៥ ។ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយពាណិជ្ជករឈើ ឆ្នាំ ២០០៥ ។

២៨៩ ការស៊ើបអង្កេត ឆ្នាំ ២០០១, ២០០៤, ២០០៥ ។ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយប្រជាជនមូលដ្ឋាន ឆ្នាំ ២០០៣ ។

២៩០ ហ៊ុន សែន សុន្ទរកថានៅខួបលើកទី ១០ នៃការបង្កើតកងពលតូចលេខ ៧០ នៅចោមចៅ ថ្ងៃទី ១៥ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០០៤ ទាញយកបានពី www.cnv.org.kh ។

២៩១ ការទំនាក់ទំនងផ្ទាល់ពីអតីតមន្ត្រីកងពលតូចលេខ ៧០ ។

២៩២ សំ រិទ្ធិ និង Liam Cochrane "មិត្តដ៏ល្អផ្អែកម៉ែពជាមួយប្រទេសចិន និងប្រទេសវៀតណាម" កាសែតភ្នំពេញប៉ុស្តិ៍ ថ្ងៃទី ២១ ខែ តុលា ដល់ថ្ងៃទី ៣ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៥ ។ អ៊ីម៉ែលពីអ្នកនាំពាក្យស្ថានទូតអាមេរិក ក្រុងភ្នំពេញ ឆ្នាំ ២០០៧ ។ ក្រសួងការបរទេស និងពាណិជ្ជកម្មរដ្ឋាភិបាលអូស្ត្រាលី "សេចក្តីសង្ខេបពីប្រទេសកម្ពុជា - ខែ មិនា ឆ្នាំ ២០០៧" ។ http://www.dfat.gov.au/geo/cambodia/cambodia_brief.html (ត្រូវបានយកចេញចុងក្រោយបំផុតនៅថ្ងៃទី៣០ ខែ មិនា) ។ Global Witness បានសរសេរទៅកាន់ក្រសួងការបរទេសដើម្បីស្នើសុំព័ត៌មានពីកិច្ចព្រមព្រៀងសហការការពាររបស់ពួកគេ ជាមួយប្រទេសកម្ពុជាក្នុងខែ មិនា ឆ្នាំ ២០០៧ តែមិនបានទទួលការឆ្លើយតបចំពោះលិខិតទាំងនេះទេ ។

២៩៣ Global Witness បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅ ម៉ៅ សុផាន ក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ដើម្បីស្នើសុំការអធិប្បាយរបស់គាត់ចំពោះបញ្ហាចម្បងៗ ដែលបានលើកឡើងក្នុងរបាយការណ៍នេះ ដោយសារតែទាក់ទិន ឬពាក់ព័ន្ធជាមួយគាត់ ។ នៅពេលបោះពុម្ពផ្សាយរបាយការណ៍នេះ Global Witness មិនបានទទួលការឆ្លើយតបនោះទេ ។ សម្រាប់ព័ត៌មានស្តីពីអ្វីដែលមានសរសេរនៅក្នុងលិខិតឱ្យ ម៉ៅ សុផាន សូមទំនាក់ទំនង Global Witness តាមរយៈ: mail@globalwitness.org ។

២៩៤ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីកងយោធពលខេមរភូមិន្ទ ឆ្នាំ ២០០៦ ។

២៩៥ Global Witness បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅ គន់ គីម ក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ដើម្បីស្នើសុំការអធិប្បាយរបស់គាត់ចំពោះបញ្ហាចម្បងៗ ដែលបានលើកឡើងក្នុងរបាយការណ៍នេះ ដោយសារតែទាក់ទិន ឬពាក់ព័ន្ធជាមួយគាត់ ។ នៅពេលបោះពុម្ពផ្សាយរបាយការណ៍នេះ GlobalWitness មិនបានទទួលការឆ្លើយតបនោះទេ ។សម្រាប់ព័ត៌មានស្តីពីអ្វីដែលមានសរសេរនៅក្នុងលិខិតឱ្យគន់គីមសូមទំនាក់ទំនងGlobalWitness តាមរយៈ:mail@globalwitness.org ។

២៩៦ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយប៉ូលីស និងមន្ត្រីព្រៃឈើ ឆ្នាំ ២០០១ ។ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយប្រភពសម្ងាត់ ឆ្នាំ ២០០២ ។

២៩៧ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយប្រជាជនមូលដ្ឋាន ឆ្នាំ ២០០១ និង ឆ្នាំ ២០០២ ។ ឯកសាររបស់ទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី ដែលបង្កើតទំនួលខុសត្រូវរបស់គណៈកម្មការនេះ ដែលចុះហត្ថលេខាដោយ ប្រាក់ សាខុន ថ្ងៃទី ៦ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០០៥ ។

២៩៨ គុជ ណារ៉ែន និង John Maloy "ហ៊ីង ប៊ុនហៀង ត្រូវបានតែងតាំងទៅកាន់សភាសង្ឃ" កាសែត ខេមបូឌាដេលី ថ្ងៃទី ២៦ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០០៦ ។

២៩៩ ការអង្កេតស្រាវជ្រាវនេះ ផ្អែកទៅលើបទពិសោធន៍របស់ Global Witness ចំពោះការត្រួតពិនិត្យការអភិវឌ្ឍន៍នយោបាយក្នុងប្រទេសកម្ពុជា អស់រយៈពេល ១២ ឆ្នាំមកនេះ ។ ចំពោះការសំអាងជាក់លាក់ទៅកាន់នាយករដ្ឋមន្ត្រីដែលអះអាងថា ការដកចេញគាត់នឹងបណ្តាលឱ្យមានអស្ថេរភាព ចូរមើលឯកសារខាងក្រោម : រស្មី ហេង "ហ៊ុន សែន ព្រមានថាការចាញ់ឆ្នោតរបស់គណបក្សប្រជាជននឹងមានន័យថាអស្ថេរភាព" សម្លេងអាមេរិក ថ្ងៃទី ១៥ ខែ មិនា ឆ្នាំ ២០០៧ ។ យុន សាមៀន "ហ៊ុន សែន បោះបង់ចោលសុបិន្តតែងកំណាព្យស្ថិតនៅក្នុងនយោបាយ"វិចារណកថាប្រចាំសប្តាហ៏របស់កាសែត ខេមបូឌាដេលី ថ្ងៃទី ៨-១២ ខែ មករា ឆ្នាំ២០០៧ ។កាសែតខេមបូឌាដេលី "នាយករដ្ឋមន្ត្រីនិយាយថាការស្លាប់របស់គាត់នឹងបណ្តាលឱ្យមានភាពវឹកវរ" ដោយ ពិន ស៊ីសុវណ្ណ និង ឡោ ចាន់ដារ៉ា ។ ថ្ងៃទី ២៦ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០០៥ ពិន ស៊ីសុវណ្ណ "នាយករដ្ឋមន្ត្រី : ពួកបះបោរដែលមាន គួរតែរៀបចំមឈូសឱ្យហើយទៅ" កាសែតខេមបូឌាដេលី ថ្ងៃទី ២០ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០០៥ ។

៣០០ ការទំនាក់ទំនងផ្ទាល់ពីអតីតសមាជិកបុគ្គលិកនៅ UNOHCHR ឆ្នាំ ២០០៦ ។ ឃ្លាំមើលសិទ្ធិមនុស្ស ប្រទេសកម្ពុជា – លទ្ធផលនៃរដ្ឋប្រហារ ឆ្នាំ ១៩៩៧, http://www.hrw.org/reports/1997/cambodia (ត្រូវបានយកចេញចុងក្រោយបំផុតនៅថ្ងៃទី ២៨ ខែ មិនា ឆ្នាំ ២០០៧) ។

៣០១ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយអ្នកម៉ៅការកាប់ឈើ ឆ្នាំ ២០០០ ។ ការស៊ើបអង្កេត ឆ្នាំ ២០០១-២០០៣ ។

៣០២ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីកងពលតូចលេខ ៧០ ការអង្កេតស្រាវជ្រាវដល់ទីកន្លែង ឆ្នាំ ២០០៤ និង ២០០៦ ។

៣០៣ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីកងរាជអាវុធហត្ថ ការអង្កេតស្រាវជ្រាវដល់ទីកន្លែង ឆ្នាំ ២០០៤ និង ២០០៥ ។

៣០៤ Global Witness បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅ ជឿន សុវណ្ណថា ក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ដើម្បីស្នើសុំការអធិប្បាយរបស់គាត់ចំពោះបញ្ហាចម្បង៧ ដែលបានលើកឡើងក្នុងរបាយការណ៏នេះ ដោយសារតែទាក់ទិន ឬពាក់ព័ន្ធជាមួយគាត់ ។ នៅពេលបោះពុម្ពផ្សាយរបាយការណ៏នេះ Global Witness មិនបានទទួលការឆ្លើយតបនោះទេ ។ សម្រាប់ព័តិមានស្តីពីអ្វីដែលមានសរសេរនៅក្នុងលិខិតឱ្យ ជឿន សុវណ្ណថា សូមទំនាក់ទំនង Global Witness តាមរយៈ mail@globalwitness.org ។

៣០៥ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រី ប្រជាជនមូលដ្ឋាន និងមន្ត្រីកងយោធពលខេមរភូមិន្ទ ។ ការអង្កេតស្រាវជ្រាវដល់ទីកន្លែង ឆ្នាំ ២០០៣, ២០០៤, ២០០៥ ។ ពិន សុវណ្ណ "ទាហានវាយអ្នកភូមិពីរនាក់" កាសែត ខេមបូឌាដេលី ថ្ងៃទី ៧ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០០៤ ។ ពិន សុវណ្ណ "មេបញ្ជាការកងយោធពលខេមរភូមិន្ទ បដិសេធសកម្មជនវាយប្រហារ" កាសែត ខេមបូឌាដេលី ថ្ងៃទី ៩ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០០៤ ។

៣០៦ Global Witness បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅ កែវ សាមួន ក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ដើម្បីស្នើសុំការអធិប្បាយរបស់គាត់ចំពោះបញ្ហាចម្បង៧ ដែលបានលើកឡើងក្នុងរបាយការណ៏នេះ ដោយសារតែទាក់ទិន ឬពាក់ព័ន្ធជាមួយគាត់ ។ នៅពេលបោះពុម្ពផ្សាយរបាយការណ៏នេះ Global Witness មិនបានទទួលការឆ្លើយតបនោះទេ ។ សម្រាប់ព័តិមានស្តីពីអ្វីដែលមានសរសេរនៅក្នុងលិខិតឱ្យ កែវ សាមួន សូមទំនាក់ទំនង Global Witness តាមរយៈ mail@globalwitness.org ។

៣០៧ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីកងយោធពលខេមរភូមិន្ទ អាជីវករឈើ ប្រជាជនមូលដ្ឋាន និងមន្ត្រី ។ ការអង្កេតស្រាវជ្រាវដល់ទីកន្លែង ឆ្នាំ ២០០៤ ។

៣០៨ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីកងយោធពលខេមរភូមិន្ទ ឆ្នាំ ២០០៤ ។

៣០៩ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីកងពលតូចលេខ ៧០ ឆ្នាំ ២០០៤ និង ២០០៦ ។ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីប៉ូលីស អាជីវករ ប្រជាជនមូលដ្ឋាន ឆ្នាំ ២០០៥

៣១០ ការអង្កេតស្រាវជ្រាវដល់ទីកន្លែង កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីកងយោធពលខេមរភូមិន្ទ ឆ្នាំ ២០០៤ ។

៣១១ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីកងពលតូចលេខ ៧០ និង អាជីវករ ឆ្នាំ ២០០៥ ។

៣១២ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីកងពលតូចលេខ ៧០ ឆ្នាំ ២០០៥ ។

៣១៣ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីកងពលតូចលេខ ៧០ ឆ្នាំ ២០០៤, ២០០៥, ២០០៦ ។ ការអង្កេតស្រាវជ្រាវដល់ទីកន្លែង ឆ្នាំ ២០០៥ ។

៣១៤ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីកងពលតូចលេខ ៧០ ឆ្នាំ ២០០៦ ។

៣១៥ ការអង្កេតស្រាវជ្រាវដល់ទីកន្លែង ឆ្នាំ ២០០៥, ២០០៦ ។

៣១៦ ការអង្កេតស្រាវជ្រាវដល់ទីកន្លែង ឆ្នាំ ២០០៤, ២០០៥, ២០០៦ ។

៣១៧ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីកងពលតូចលេខ ៧០ ឆ្នាំ ២០០៤, ២០០៦ ។

៣១៨ Global Witness បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅ មាស សុភា ក្នុងខែ មេសា ឆ្នាំ ២០០៧ ដើម្បីស្នើសុំការអធិប្បាយរបស់គាត់ចំពោះបញ្ហាចម្បង៧ ដែលបានលើកឡើងក្នុងរបាយការណ៏នេះ ដោយសារតែទាក់ទិន ឬពាក់ព័ន្ធជាមួយគាត់ ។ នៅពេលបោះពុម្ពផ្សាយរបាយការណ៏នេះ Global Witness មិនបានទទួលការឆ្លើយតបនោះទេ ។ សម្រាប់ព័តិមានស្តីពីអ្វីដែលមានសរសេរនៅក្នុងលិខិតឱ្យ មាស សុភា សូមទំនាក់ទំនង Global Witness តាមរយៈ mail@globalwitness.org ។

៣១៩ Global Witness បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅអ្នកស្រី មាស សុភា ក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ដើម្បីស្នើសុំការអធិប្បាយរបស់គាត់ចំពោះបញ្ហាចម្បង៧ ដែលបានលើកឡើងក្នុងរបាយការណ៏នេះ ដោយសារតែទាក់ទិន ឬពាក់ព័ន្ធជាមួយគាត់ ។ នៅពេលបោះពុម្ពផ្សាយរបាយការណ៏នេះ Global Witness មិនបានទទួលការឆ្លើយតបនោះទេ ។ សម្រាប់ព័តិមានស្តីពីអ្វីដែលមានសរសេរនៅក្នុងលិខិតឱ្យអ្នកស្រី មាស សុភា សូម ទំនាក់ទំនង Global - Witness តាមរយៈ mail@globalwitness.org ។

៣២០ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីកងយោធពលខេមរភូមិន្ទ ឆ្នាំ ២០០៤ ។

៣២១ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយឈ្មួញឈើ ឆ្នាំ ២០០៥ ។

៣២២ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីកងពលតូចលេខ ៧០ ឆ្នាំ ២០០៤, ២០០៥, ២០០៦ ។ ការអង្កេតស្រាវជ្រាវដល់ទីកន្លែង ឆ្នាំ ២០០៤ និង ២០០៥ ។

៣២៣ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីកងពលតូចលេខ ៧០ ឆ្នាំ ២០០៥ ។ Global Witness បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅ គង់ ហម ក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ដើម្បីស្នើសុំការអធិប្បាយរបស់គាត់ចំពោះបញ្ហាចម្បង៧ដែលបានលើកឡើងក្នុងរបាយការណ៏នេះ ដោយសារតែទាក់ទិន ឬពាក់ព័ន្ធជាមួយគាត់ ។ នៅពេលបោះពុម្ពផ្សាយរបាយការណ៏នេះ Global Witness មិនបានទទួលការឆ្លើយតបនោះទេ ។ សម្រាប់ព័តិមានស្តីពីអ្វី ដែលមានសរសេរនៅក្នុងលិខិតឱ្យ គង់ ហម សូមទំនាក់ទំនង Global Witness តាមរយៈ mail@globalwitness.org ។

៣២៤ ការអង្កេតស្រាវជ្រាវដល់ទីកន្លែង កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីកងពលតូចលេខ ៧០ និងប្រជាជនមូលដ្ឋាន ឆ្នាំ ២០០៥ ។

៣២៥ អ៊ីម៉េលពីអ្នកនាំពាក្យស្ថានទូតអាមេរិក ក្រុងភ្នំពេញ ឆ្នាំ ២០០៧ ។

៣២៦ ការអង្កេតស្រាវជ្រាវដល់ទីកន្លែង កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីកងពលតូចលេខ ៧០ ឆ្នាំ ២០០៥ និង ២០០៦ ។

៣២៧ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីកងពលតូចលេខ ៧០ ឆ្នាំ ២០០៥ និង ២០០៦ ។

៣២៨ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីកងពលតូចលេខ ៧០ និងមន្ត្រីប៉ូលីស ឆ្នាំ ២០០៥ ។

៣២៩ Global Witness បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅ ប៉ុល សារឿន ក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ដើម្បីស្នើសុំការអធិប្បាយរបស់គាត់ចំពោះបញ្ហាចម្បង៧ ដែលបានលើកឡើងក្នុងរបាយការណ៏នេះ ដោយសារតែទាក់ទិន ឬពាក់ព័ន្ធជាមួយគាត់ ។ នៅពេលបោះពុម្ពផ្សាយរបាយការណ៏នេះ Global Witness មិនបានទទួលការឆ្លើយតបនោះទេ ។ សម្រាប់ព័តិមានស្តីពីអ្វីដែលមានសរសេរនៅក្នុងលិខិតឱ្យ ប៉ុល សារឿន សូមទំនាក់ទំនង Global Witness តាមរយៈ mail@globalwitness.org ។

៣៣០ Global Witness បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅ ម៉ឹង សំផន ក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ដើម្បីស្នើសុំការអធិប្បាយរបស់គាត់ចំពោះបញ្ហាចម្បង៧ ដែលបានលើកឡើងក្នុងរបាយការណ៏នេះ ដោយសារតែទាក់ទិន ឬពាក់ព័ន្ធជាមួយគាត់ ។ នៅពេលបោះពុម្ពផ្សាយរបាយការណ៏នេះ Global Witness មិនបានទទួលការឆ្លើយតបនោះទេ ។ សម្រាប់ព័តិមានស្តីពីអ្វីដែលមានសរសេរនៅក្នុងលិខិតឱ្យ ម៉ឹង សំផន សូមទំនាក់ទំនង Global Witness តាមរយៈ mail@globalwitness.org ។

៣៣១ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីកងពលតូចលេខ ៧០ ឆ្នាំ ២០០៤ និង ២០០៥ ។

៣៣២ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីប៉ូលីស ឆ្នាំ និង ២០០៥ ។ សាំង សីន្ធរិទ្ធី "អ្នកបើកបរម្នាក់ត្រូវបានបុកដោយឡានធំ" កាសែត ខេមបូឌាដេលី ថ្ងៃទី ១១ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០០៥ ។

៣៣៣ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីកងយោធពលខេមរភូមិន្ទ ឆ្នាំ និង ២០០៦ ។

៣៣៤ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីកងយោធពលខេមរភូមិន្ទ ឆ្នាំ និង ២០០៥ ។

៣៣៥ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីម្នាក់ ឆ្នាំ និង ២០០៥ ។

៣៣៦ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីកងពលតូចលេខ ៧០ ឆ្នាំ ២០០៤ ។

៣៣៧ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយអាជីវករពីរនាក់ ឆ្នាំ ២០០៤ ។

៣៣៨ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីកំពង់ផែ ឆ្នាំ ២០០៥ ។

៣៣៩ បណ្តឹងលាយលក្ខណ៏អក្សរដាក់ដោយប្រជាជនភូមិត្រពាំងស្វាយ ឆ្នាំ ២០០៦ ។

៣៤០ Global Witness បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅ ខៃ ណារិន ក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ដើម្បីស្នើសុំការអធិប្បាយរបស់គាត់ចំពោះបញ្ហាចម្បង៧ ដែលបានលើកឡើងក្នុងរបាយការណ៏នេះ ដោយសារតែទាក់ទិន ឬពាក់ព័ន្ធជាមួយគាត់ ។ នៅពេលបោះពុម្ពផ្សាយរបាយការណ៏នេះ Global Witness មិនបានទទួលការឆ្លើយតបនោះទេ ។ សម្រាប់ព័តិមានស្តីពីអ្វីដែលមានសរសេរនៅក្នុងលិខិតឱ្យ ខៃ ណារិន សូមទំនាក់ទំនង Global Witness តាមរយៈ mail@globalwitness.org ។

៣៤១ ទំនាក់ទំនងផ្ទាល់ជាមួយអ្នកស្រាវជ្រាវ ឆ្នាំ ២០០៣ ។

[៣៤២] កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយអ្នកតំណាង SGS ឆ្នាំ ២០០៤ ។

[៣៤៣] កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយប្រជាជនមូលដ្ឋាន ឆ្នាំ ២០០៥ ។

[៣៤៤] Global Witness បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅ ជឹង សុភាព ក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ដើម្បីស្នើសុំការអធិប្បាយរបស់គាត់ចំពោះបញ្ហាចម្បងៗ ដែលបានលើកឡើងក្នុងរបាយការណ៍នេះ ដោយសារតែទាក់ទិន ឬពាក់ព័ន្ធជាមួយគាត់ ។ នៅពេលបោះពុម្ពផ្សាយរបាយការណ៍នេះ Global Witness មិនបានទទួលការឆ្លើយតបនោះទេ ។ សម្រាប់ព័ត៌មានស្តីពីអ្វីដែលមានសរសេរនៅក្នុងលិខិតឱ្យ ជឹង សុភាព សូមទំនាក់ទំនង Global Witness តាមរយៈ mail@globalwitness.org ។

[៣៤៥] ចលនាព្រៃត្រូពិកពិភពលោក មរណភាពព្រៃឈើ – របាយការណ៍ពីសកម្មភាពដាំដើមឈើរបស់ក្រុមហ៊ុន Wuzhishan និងក្រុមហ៊ុន Green Rich ក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ស៊េរី WRM ពីការដាំដើមឈើលេខ ៤ ឆ្នាំ ២០០៦ ទំព័រ ២១ ។

[៣៤៦] ការអង្កេតស្រាវជ្រាវដល់ទីកន្លែង កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយអ្នកកាប់ឈើ ប្រជាជនមូលដ្ឋាន ឆ្នាំ ២០០៣, ២០០៤, ២០០៥ ។

[៣៤៧] Solana Pyne និង យុន សាមៀន "ហ៊ុន សែន និយាយថា Global Witness បានកុហកនៅក្នុងរបាយការណ៍" កាសែត ខេមបូឌាដេលី ថ្ងៃទី ៧ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០០៤ ។ ហ៊ុន សែន និងមន្ត្រីជាន់ខ្ពស់ផ្សេងទៀត បានរាយការណ៍យ៉ាងទូលំទូលាយមួយចំនួនវាយប្រហារដោយផ្ទាល់មាត់ទៅលើ Global Witness អស់រយៈពេលជាច្រើនឆ្នាំ ។

[៣៤៨] ការទំនាក់ទំនងផ្ទាល់ពីសមាជិកបុគ្គលិក UNICEF ឆ្នាំ ២០០៥ ។ គុជ ណារ៉ែន "ក្រុមហ៊ុនកម្ពុជា ចិន នឹងវិនិយោគលើរ៉ែ" កាសែត ខេមបូឌាដេលី ថ្ងៃទី ២២ ខែ មិនា ឆ្នាំ ២០០៥ ។ ចលនាព្រៃត្រូពិកពិភពលោក មរណភាពព្រៃឈើ – របាយការណ៍ពីសកម្មភាពដាំដើមឈើរបស់ក្រុមហ៊ុន Wuzhishan និងក្រុមហ៊ុន Green Rich ក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ស៊េរី WRM ពីការដាំដើមឈើលេខ ៤ ឆ្នាំ ២០០៦ ទំព័រ ២១ ។ Global Witness បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅក្រុមហ៊ុន Pheapimex ក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ដើម្បីស្នើសុំការអធិប្បាយលើព័ត៌មាននេះ តែមិនទាន់ទទួលបានការឆ្លើយតបនៅឡើយ ។

[៣៤៩] កិច្ចសន្យាផ្តល់សម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ចចំនួន ១៧៦,០៦៥ ហិកតា ក្នុងខេត្តកំពង់ឆ្នាំង ចុះហត្ថលេខាដោយ ឈា សុង រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ ថ្ងៃទី ៨ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០០០ ។ កិច្ចសន្យាផ្តល់សម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ចចំនួន ១៣៨,៩៦៣ហិកតា ក្នុងខេត្តពោធិសាត់ ចុះហត្ថលេខាដោយ ឈា សុង រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ ថ្ងៃទី ៨ ខែមករាឆ្នាំ២០០០ ។ កិច្ចសន្យាសម្រាប់សម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ចចំនួនពីរ មានទំហំ៧០,០០០ហិកតា (បន្ទាយមានជ័យ) និង ២៣០,០០០ហិកតា (បាត់ដំបង) ចុះហត្ថលេខាដោយ ស៊ុម ម៉ានិត រដ្ឋមន្ត្រីទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី និង នូវ កាណុន ក្រុងភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ៨ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ១៩៩៨ ។ ទិន្នន័យ GIS របស់ក្រសួងគ្រប់គ្រងដែនដីនគរូបនីយកម្ម និងសំណង់ ដែលបង្ហាញពីសម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ចពីរក្នុងខេត្តបន្ទាយមានជ័យ និងខេត្តបាត់ដំបង ឆ្នាំ ២០០៤ ។ ការចុះបញ្ជីក្រុមហ៊ុន Wuzhishan LS Group Ltd. របស់ក្រសួងពាណិជ្ជកម្ម ថ្ងៃទី ២៤ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០០៤ (ឯកសារនេះរាយបង្ហាញពីម្ចាស់ហ៊ុនបីនាក់របស់ក្រុមហ៊ុន Wuzhishan ដូចជា Liu Wei, ឡៅ ម៉េងឃិន និង ស៊ី គង់ទ្រីវ) ។ ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ បង្ហាញពីសម្បទានដីនៅមណ្ឌលគីរីទំហំ ១០,០០០ហិកតា របស់ក្រុមហ៊ុន Wuzhishan នៅលើគេហទំព័រ http://www.maff.gov.kh/elc/comprofiles/mdwuzhis.html (ត្រូវបានយកចេញចុងក្រោយបំផុតនៅថ្ងៃទី ៣ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០០៧) ។

[៣៥០] Global Witness បានគណនាថា ក្រុមហ៊ុន Pheapimex មានសម្បទានឈើ និងសម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ចចំនួន ១,៣៣៣,៩៣១ ហិកតា ។ ផ្ទៃដីសរុបរបស់ប្រទេសកម្ពុជាគឺ ១៨,១០៤,០០០ ហិកតា ។

[៣៥១] ការចុះបញ្ជីក្រុមហ៊ុន Wuzhishan LS Group Ltd. របស់ក្រសួងពាណិជ្ជកម្ម ថ្ងៃទី ២៤ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០០៤ ។ ឯកសារនេះរាយបង្ហាញ ពីម្ចាស់ហ៊ុនបីនាក់របស់ក្រុមហ៊ុនWuzhishan ដូចជា Liu Wei, ឡៅ ម៉េងឃិន និង ស៊ី គង់ទ្រីវ ។

[៣៥២] ការិយាល័យស្នងការជាន់ខ្ពស់សិទ្ធិមនុស្សនៃអង្គការសហប្រជាជាតិ សម្បទានដីសម្រាប់គោលបំណងសេដ្ឋកិច្ចក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ទស្សនៈវិស័យ សិទ្ធិមនុស្ស ឧបសម្ព័ន្ធ ៤ និង ឧបសម្ព័ន្ធ ៥ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៤ ។ ការទំនាក់ទំនងផ្ទាល់ពីសមាជិកបុគ្គលិក UNOHCHR ឆ្នាំ ២០០៥ ។ UNOHCHR តួនាទី និងសមិទ្ធិផលរបស់ការិយាល័យស្នងការជាន់ខ្ពស់សិទ្ធិមនុស្សនៃអង្គការសហប្រជាជាតិ ក្នុងការជួយរដ្ឋាភិបាល និងប្រជាជនកម្ពុជា ក្នុងការជម្រុញ និងការពារសិទ្ធិមនុស្ស – របាយការណ៍របស់អគ្គលេខាធិការ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០០៦ ទំព័រ ៦ ។

[៣៥៣] លិខិតពីនាយករដ្ឋមន្ត្រី ហ៊ុន សែន ថ្វាយព្រះមហាក្សត្រ នរោត្តម សីហមុនី ថ្ងៃទី ២៤ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៥ ។

[៣៥៤] ការអង្កេតស្រាវជ្រាវដល់ទីកន្លែង ឆ្នាំ ២០០៤ ។

[៣៥៥] កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីកងពលតូចលេខ ៧០ ឆ្នាំ ២០០៤ និង ២០០៥ ។

[៣៥៦] DFDL "តាមដានច្បាប់ប្រចាំសប្តាហ៍" ថ្ងៃទី ១ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៦ ។ កែ គឹមសុង "សង្ឃឹមខ្ពស់សម្រាប់តំបន់សេដ្ឋកិច្ចថ្មីមួយក្នុងក្រុងព្រះសីហនុ" កាសែត ខេមបូឌាដេលី ថ្ងៃទី ៣០ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៦ ។ ការទំនាក់ទំនងផ្ទាល់ពីសមាជិកបុគ្គលិករបស់UNOHCHR ឆ្នាំ២០០៧ ។

[៣៥៧] កែ គឹមសុង "សង្ឃឹមខ្ពស់សម្រាប់តំបន់សេដ្ឋកិច្ចថ្មីមួយក្នុងក្រុងព្រះសីហនុ" កាសែត ខេមបូឌាដេលី ថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៦ ។

[៣៥៨] ក្រុមហ៊ុន Price Waterhouse Coopers "ធនប័ត្រពន្ធរបស់អាស៊ីបាស៊ីហ្វិក – ការគ្រប់គ្រង និងការធ្វើផែនការពន្ធក្នុងអាស៊ីប៉ាស៊ីហ្វិក" ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០០៦, http://www.pwchk.com/webmedia/doc/632840612600873952_aptn19_may2006.pdf (ត្រូវបានយកចេញចុងក្រោយបំផុតនៅថ្ងៃទី ១៧ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០០៧) ។ កែ គឹមសុង "សង្ឃឹមខ្ពស់សម្រាប់តំបន់សេដ្ឋកិច្ចថ្មីមួយក្នុងក្រុងព្រះសីហនុ" កាសែត ខេមបូឌាដេលី ថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៦ ។

[៣៥៩] កែ គឹមសុង "សង្ឃឹមខ្ពស់សម្រាប់តំបន់សេដ្ឋកិច្ចថ្មីមួយក្នុងក្រុងព្រះសីហនុ" កាសែត ខេមបូឌាដេលី ថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៦ ។

[៣៦០] សេចក្តីជូនដំណឹងក្នុងកាសែតដោយធិនយនទីប្រឹក្សាហ៊ុនសែនពាក់ព័ន្ធការអបអរសាទរយាយភូ ទទួលបានមេដាយរបស់គាត់ ខែមករា ឆ្នាំ ២០០៧ ។

[៣៦១] កងកម្លាំងការងារសិទ្ធិកន្លែងស្នាក់នៅ និងមជ្ឈមណ្ឌលសិទ្ធិមនុស្សកម្ពុជា "កិច្ចសន្យាបឹងកក់ បំពានច្បាប់ប្រទេសកម្ពុជា" ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ។ ប្រាក់ ចាន់ធុល និង James Welsh "ការជួលដីរយៈពេល ៩៩ ឆ្នាំ លើបឹងកក់" កាសែតខេមបូឌាដេលី ថ្ងៃទី ៨ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ។ Allister Hayman និង សំ រិទ្ធី "ការលក់ទីក្រុងចុងក្រោយបំផុតបឹងកក់" កាសែតភ្នំពេញប៉ុស្តិ៍ ថ្ងៃទី ៩-២៣ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ។ ការទំនាក់ទំនងផ្ទាល់ពី UNOHCHR ខែ មិនា ឆ្នាំ ២០០៧ ។

[៣៦២] កងកម្លាំងការងារសិទ្ធិកន្លែងស្នាក់នៅ និងមជ្ឈមណ្ឌលសិទ្ធិមនុស្សកម្ពុជា "កិច្ចសន្យាបឹងកក់ បំពានច្បាប់ប្រទេសកម្ពុជា" ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ។ មជ្ឈមណ្ឌលសិទ្ធិមនុស្សកម្ពុជា "ប្រជាជនបឹងកក់ភ័យខ្លាចការបណ្តេញចេញ ដោយសារសាលាក្រុងភ្នំពេញបានចុះហត្ថលេខាលើកិច្ចសន្យារយៈពេល ៩៩ ឆ្នាំ ជាមួយក្រុមហ៊ុន Sokako Inc Company " ថ្ងៃទី ២០ ខែ មិនា ឆ្នាំ ២០០៧ ។

[៣៦៣] Global Witness បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅ ចែឡែន ក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ដើម្បីស្នើសុំការអធិប្បាយរបស់គាត់ចំពោះបញ្ហាចម្បងៗ ដែលបានលើកឡើងក្នុងរបាយការណ៍នេះ ដោយសារតែទាក់ទិន ឬពាក់ព័ន្ធជាមួយគាត់ ។ នៅពេលបោះពុម្ពផ្សាយរបាយការណ៍នេះ GlobalWitness មិនបានទទួលការឆ្លើយតបនោះទេ ។ សម្រាប់ព័ត៌មានស្តីពីអ្វីដែលមានសរសេរនៅក្នុងលិខិតឱ្យ ចែឡែន សូមទំនាក់ទំនង Global Witness តាមរយៈ mail@globalwitness.org ។

[៣៦៤] កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីឆ្នាំ២០០៤ ។ ការទំនាក់ទំនងផ្ទាល់ពីអ្នកស្រាវជ្រាវ ឆ្នាំ២០០៤ ។

[៣៦៥] ការអង្កេតស្រាវជ្រាវដល់ទីកន្លែង ។ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយព្រះសង្ឃ ឆ្នាំ ២០០៣ និង ២០០៤ ។

[៣៦៦] ការអង្កេតស្រាវជ្រាវដល់ទីកន្លែង ។ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រី និងប្រជាជនមូលដ្ឋាន ឆ្នាំ ២០០៣ និង ២០០៤ ។

[៣៦៧] កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយពាណិជ្ជករឈើ ឆ្នាំ ២០០៤ ។

[៣៦៨] កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីកងយោធពលខេមរភូមិន្ទ ឆ្នាំ ២០០៥ ។

[៣៦៩] Global Witness បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅ ហាក់ ឡេង ក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ដើម្បីស្នើសុំការអធិប្បាយរបស់គាត់ចំពោះបញ្ហាចម្បងៗ ដែលបានលើកឡើងក្នុងរបាយការណ៍នេះ ដោយសារតែទាក់ទិន ឬពាក់ព័ន្ធជាមួយគាត់ ។ នៅពេលបោះពុម្ពផ្សាយរបាយការណ៍នេះ Global Witness មិនបានទទួលការឆ្លើយតបនោះទេ ។ សម្រាប់ព័ត៌មានស្តីពីអ្វីដែលមានសរសេរនៅក្នុងលិខិតឱ្យ ហាក់ ឡេង សូមទំនាក់ទំនង Global Witness តាមរយៈ mail@globalwitness.org ។

[៣៧០] Global Witness បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅ សៀម ទូច ក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ដើម្បីស្នើសុំការអធិប្បាយរបស់គាត់ចំពោះបញ្ហាចម្បងៗ ដែលបានលើកឡើងក្នុងរបាយការណ៍នេះ ដោយសារតែទាក់ទិន ឬពាក់ព័ន្ធជាមួយគាត់ ។ នៅពេលបោះពុម្ពផ្សាយរបាយការណ៍នេះ Global Witness មិនបានទទួលការឆ្លើយតបនោះទេ ។ សម្រាប់ព័ត៌មានស្តីពីអ្វីដែលមានសរសេរនៅក្នុងលិខិតឱ្យ សៀម ទូច សូមទំនាក់ទំនង Global Witness តាមរយៈ mail@globalwitness.org ។

[៣៧១] ការអង្កេតស្រាវជ្រាវដល់ទីកន្លែង ។ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយប្រជាជនមូលដ្ឋាន ឆ្នាំ ២០០៣, ២០០៤ និង ២០០៦ ។ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយកម្មកររោងចក្រអារឈើ ឆ្នាំ ២០០៦ ។

[៣៧២] កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយ ហាក់ ឡេង និង សៀម ទូច ឆ្នាំ ២០០៤ ។ ការទំនាក់ទំនងផ្ទាល់ពីអ្នកស្រាវជ្រាវ ឆ្នាំ ២០០៤ ។

[៣៧៣] Global Witness បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅ គឿង វណ្ណៈ ក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ដើម្បីស្នើសុំការអធិប្បាយរបស់គាត់ចំពោះបញ្ហាចម្បងៗ ដែលបានលើកឡើងក្នុងរបាយការណ៍នេះ ដោយសារតែទាក់ទិន ឬពាក់ព័ន្ធជាមួយគាត់ ។ នៅពេលបោះពុម្ពផ្សាយរបាយការណ៍នេះ Global Witness មិនបានទទួលការឆ្លើយតបនោះទេ ។ សម្រាប់ព័ត៌មានស្តីពីអ្វីដែលមាន

សរសេរនៅក្នុងលិខិតឱ្យ គឿង វណ្ណៈ សូមទំនាក់ទំនង Global Witness តាមរយៈ mail@globalwitness.org ។

៣៧៤ ការទំនាក់ទំនងផ្ទាល់ពីអ្នកស្រាវជ្រាវ ឆ្នាំ ២០០៤ ។

៣៧៥ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយប្រជាជនមូលដ្ឋាន ឆ្នាំ ២០០៦ ។

៣៧៦ Global Witness បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅ ស៊ាន លាងឈុន ក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ដើម្បីស្នើសុំការអធិប្បាយរបស់គាត់ចំពោះបញ្ហាចម្បង១ ដែលបានលើកឡើងក្នុងរបាយការណ៍នេះ ដោយសារតែទាក់ទិន ឬពាក់ព័ន្ធជាមួយគាត់ ។ នៅពេលបោះពុម្ពផ្សាយរបាយការណ៍នេះ Global Witness មិនបានទទួលការឆ្លើយតបនោះទេ ។ សម្រាប់ព័ត៌មានស្តីពីអ្វីដែលមានសរសេរនៅក្នុងលិខិតឱ្យ ស៊ាន លាងឈុន សូមទំនាក់ទំនង Global Witness តាមរយៈ mail@globalwitness.org ។

៣៧៧ ការអង្កេតស្រាវជ្រាវដល់ទីកន្លែង កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រី និងប្រជាជនមូលដ្ឋាន ឆ្នាំ ២០០៣ - ២០០៥ ។

៣៧៨ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រី និងប្រជាជនមូលដ្ឋាន ឆ្នាំ ២០០២ ។ លិខិតពី ចាន់ តុងអ៊ីវ អនុរដ្ឋលេខាធិការ ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ ជូន ទី សុគន្ធ ពាក់ព័ន្ធការលក់ឈើដែលបានរឹបអូសចំនួន ៥៩៣ម^{៣} ឱ្យ ស៊ាន លាងឈុន ថ្ងៃទី ៨ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០០១ ។ អនុស្សារណៈផ្ទៃក្នុងរបស់នាយកដ្ឋានរុក្ខាប្រមាញ់និងសត្វព្រៃ ពាក់ព័ន្ធប្រាក់ចំនួន US$៣០,១៥០ ដែលជំពាក់ដោយ ស៊ាន លាងឈុន សម្រាប់សិទ្ធិទៅលើឈើដែលបានរឹបអូសចំនួន ៥៩៣ម^{៣} ថ្ងៃទី ៦ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០០២ ។ វិក្កយប័ត្រផ្ញើដោយនាយកដ្ឋានរុក្ខាប្រមាញ់ និងសត្វព្រៃ ស៊ាន លាងឈុន ពាក់ព័ន្ធនឹងបង់ប្រាក់ចំនួន US$៣០,១៥០ ថ្ងៃទី ១៩ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០០២ ។

៣៧៩ លិខិតពី ចាន់ សារុន ទៅ ទី សុគន្ធ អនុម័តសំណើរបស់ ស៊ាន លាងឈុន ដើម្បីបង្កើតរោងចក្រអារឈើថ្មីមួយរយៈពេលប្រាំមួយខែនៅស្រុក អូររាំង ខេត្តមណ្ឌលគិរី ថ្ងៃទី ២១ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០០៣ ។ លិខិតពី គុយ គន្ធហួរ អភិបាលរងខេត្តមណ្ឌលគិរីឱ្យមន្ត្រីមូលដ្ឋាន ពាក់ព័ន្ធការពន្យារលិខិតអនុញ្ញាតរោងចក្រអារឈើរបស់ ស៊ាន លាងឈុន ថ្ងៃទី ១០ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៤ ។

៣៨០ ការអង្កេតស្រាវជ្រាវដល់ទីកន្លែង កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយប្រជាជនមូលដ្ឋាន ឆ្នាំ២០០៤ ។

៣៨១ ការអង្កេតស្រាវជ្រាវដល់ទីកន្លែង ឆ្នាំ ២០០៤ . Solana Pyne និង វណ្ណ រឿន "ចម្ងល់បន្តមានចំពោះស្ពានបាក់ចំនួនពីរ" កាសែត ខេមបូឌាដេលី ថ្ងៃទី ៤ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០០៤ ។

៣៨២ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីកងពលតូចលេខ ៧០ ឆ្នាំ ២០០៥ ។

៣៨៣ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយអតីតបុគ្គលិកសម្បទានិកកាប់ឈើ ឆ្នាំ ២០០៥ ។

៣៨៤ Global Witness បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅ ជា សំអាង ក្នុងខែ មិនា ឆ្នាំ ២០០៧ ដើម្បីស្នើសុំការអធិប្បាយរបស់គាត់ចំពោះបញ្ហាចម្បង១ ដែលបានលើកឡើងក្នុងរបាយការណ៍នេះ ដោយសារតែទាក់ទិន ឬពាក់ព័ន្ធជាមួយគាត់ ។ នៅពេលបោះពុម្ពផ្សាយរបាយការណ៍នេះ Global Witness មិនបានទទួលការឆ្លើយតបនោះទេ ។ សម្រាប់ព័ត៌មានស្តីពីអ្វីដែលមានសរសេរនៅក្នុងលិខិតឱ្យ ជា សំអាង សូមទំនាក់ទំនង Global Witness តាមរយៈ mail@globalwitness.org ។

៣៨៥ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយប្រភពសម្ងាត់ ឆ្នាំ ២០០៤ ។ Solana Pyne "លិខិតអនុញ្ញាតនៅតែបន្តឱ្យស្ត្រី ដែលមានទំនាក់ទំនងជាមួយការកាប់ឈើ" កាសែត ខេមបូឌាដេលី ថ្ងៃទី ១៥ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០០៤ ។

៣៨៦ Solana Pyne "លិខិតអនុញ្ញាតនៅតែបន្តឱ្យស្ត្រីដែលមានទំនាក់ទំនងជាមួយការកាប់ឈើ" កាសែត ខេមបូឌាដេលី ថ្ងៃទី ១៥ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០០៤ ។ Global Witness បានសហការយ៉ាងជិតស្និទ្ធជាមួយកាសែត ខេមបូឌាដេលី ក្នុងការស្រាវជ្រាវករណីនេះ ។

៣៨៧ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយប្រជាជនមូលដ្ឋាន ឆ្នាំ ២០០៦ ។

៣៨៨ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីកងពលតូចលេខ៧០ ។ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីកងយោធពលខេមរភូមិន្ទ ឆ្នាំ ២០០៥ ។

៣៨៩ Global Witness បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅ ព្រាប តាន់ ក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ដើម្បីស្នើសុំការអធិប្បាយរបស់គាត់ចំពោះបញ្ហាចម្បង១ ដែលបានលើកឡើងក្នុងរបាយការណ៍នេះ ដោយសារតែទាក់ទិន ឬពាក់ព័ន្ធជាមួយគាត់ ។ នៅពេលបោះពុម្ពផ្សាយរបាយការណ៍នេះ Global Witness មិនបានទទួលការឆ្លើយតបនោះទេ ។ សម្រាប់ព័ត៌មានស្តីពីអ្វីដែលមានសរសេរនៅក្នុងលិខិតឱ្យ ព្រាប តាន់ សូមទំនាក់ទំនង Global Witness តាមរយៈ mail@globalwitness.org ។

៣៩០ លិខិតចំនួនប្រាំ ចុះហត្ថលេខាដោយ ព្រាប តាន់, ហ៊ីង ប៊ុនហៀង, ទី សុគន្ធ និងអ្នកផ្សេងទៀត ខែ មករា និង ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៤ ។

៣៩១ វណ្ណ រឿន "ការិយាល័យរុក្ខាប្រមាញ់នៅដាច់ស្រយាលបានបិទបន្ទាប់ពីការបាញ់ប្រហារ" កាសែត ខេមបូឌាដេលី ថ្ងៃទី ៣ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០០៤ ។ វណ្ណ រឿន និង Solana Pyne "មន្ត្រីជួបប្រជុំ ដើម្បីដោះស្រាយការប៉ះទង្គិចនៅខេត្តព្រះវិហារ" កាសែត ខេមបូឌាដេលី ថ្ងៃទី ៨ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០០៤ ។ SGS របាយការណ៍ប្រចាំត្រីមាសទីបី ឆ្នាំ ២០០៤ អ្នកត្រួតពិនិត្យឯករាជ្យ - ការត្រួតពិនិត្យ និងការរាយការណ៍បទល្មើសព្រៃឈើ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០០៤ ទំព័រ ១៩-២០ ។

៣៩២ មូលនិធិរូបិយវត្ថុអន្តរជាតិ មាត្រា IV ការប្រឹក្សា - របាយការណ៍បុគ្គលិក ។ សេចក្តីជូនដំណឹងព័ត៌មានជាសាធារណៈពីការពិភាក្សារបស់ក្រុមប្រឹក្សាប្រតិបត្តិ និងរបាយការណ៍ដោយនាយកប្រតិបត្តិសម្រាប់ប្រទេសកម្ពុជា ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០០៦ ។

៣៩៣ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីកងពលតូចលេខ ៧០ អាជីវករ ឆ្នាំ ២០០៤ និង ២០០៥ ។

៣៩៤ ការអង្កេតស្រាវជ្រាវដល់ទីកន្លែង ឆ្នាំ ២០០៤ និង ២០០៤ ។ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីកងពលតូចលេខ ៧០ ឆ្នាំ ២០០៤, ២០០៥ និង ២០០៦ ។

៣៩៥ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីកងពលតូចលេខ ៧០ និងប្រជាជនមូលដ្ឋាន ឆ្នាំ ២០០៤ និង ២០០៥ ។

៣៩៦ Global Witness បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅ ទៀ បាញ់ ក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ដើម្បីស្នើសុំការអធិប្បាយរបស់គាត់ចំពោះបញ្ហាចម្បង១ ដែលបានលើកឡើងក្នុងរបាយការណ៍នេះ ដោយសារតែទាក់ទិន ឬពាក់ព័ន្ធជាមួយគាត់ ។ នៅពេលបោះពុម្ពផ្សាយរបាយការណ៍នេះ Global Witness មិនបានទទួលការឆ្លើយតបនោះទេ ។ សម្រាប់ព័ត៌មានស្តីពីអ្វីដែលមានសរសេរនៅក្នុងលិខិតឱ្យ ទៀ បាញ់ សូមទំនាក់ទំនង Global Witness តាមរយៈ mail@globalwitness.org ។

៣៩៧ Global Witness បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅ ទៀ វិញ ក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ដើម្បីស្នើសុំការអធិប្បាយរបស់គាត់ចំពោះបញ្ហាចម្បង១ ដែលបានលើកឡើងក្នុងរបាយការណ៍នេះ ដោយសារតែទាក់ទិន ឬពាក់ព័ន្ធជាមួយគាត់ ។ នៅពេលបោះពុម្ពផ្សាយរបាយការណ៍នេះ Global Witness មិនបានទទួលការឆ្លើយតបនោះទេ ។ សម្រាប់ព័ត៌មានស្តីពីអ្វីដែលមានសរសេរនៅក្នុងលិខិតឱ្យ ទៀ វិញ សូមទំនាក់ទំនង Global Witness តាមរយៈ mail@globalwitness.org ។

៣៩៨ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីគយ ឆ្នាំ ២០០៤ និង ២០០៥ ។

៣៩៩ ការស៊ើបអង្កេតរបស់ Global Witness ឆ្នាំ ១៩៩៧ និង ១៩៩៨ ។

៤០០ Global Witness បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅអ្នកស្រី លឹម ឈីវហូ នាយកគ្រប់គ្រងក្រុមហ៊ុន Attwood ក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ដើម្បីស្នើសុំការអធិប្បាយរបស់គាត់ចំពោះបញ្ហាចម្បង១ដែលបានលើកឡើងក្នុងរបាយការណ៍នេះ ដោយសារតែទាក់ទិនឬពាក់ព័ន្ធជាមួយគាត់ ។ នៅពេលបោះពុម្ពផ្សាយរបាយការណ៍នេះ Global Witness មិនបានទទួលការឆ្លើយតបនោះទេ ។ សម្រាប់ព័ត៌មានស្តីពីអ្វីដែលមានសរសេរនៅក្នុងលិខិតឱ្យ លឹម ឈីវហូ សូមទំនាក់ទំនង Global Witness តាមរយៈ mail@globalwitness.org ។

៤០១ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយប្រភពមួយក្នុងសហគមន៍អាជីវកម្មរបស់ប្រទេសកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៥ ។

៤០២ Global Witness បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅ ប៉ែន ស៊ីម៉ន ក្នុងខែ មេសា ឆ្នាំ ២០០៧ ដើម្បីស្នើសុំការអធិប្បាយរបស់គាត់ចំពោះបញ្ហាចម្បង១ ដែលបានលើកឡើងក្នុងរបាយការណ៍នេះ ដោយសារតែទាក់ទិន ឬពាក់ព័ន្ធជាមួយគាត់ ។ នៅពេលបោះពុម្ពផ្សាយរបាយការណ៍នេះ Global Witness មិនបានទទួលការឆ្លើយតបនោះទេ ។ សម្រាប់ព័ត៌មានស្តីពីអ្វីដែលមានសរសេរនៅក្នុងលិខិតឱ្យ ប៉ែន ស៊ីម៉ន សូមទំនាក់ទំនង Global Witness តាមរយៈ mail@globalwitness.org ។

៤០៣ Global Witness បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅ ទេព បុប្ផាប្រសិទ្ធិ ក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ដើម្បីស្នើសុំការអធិប្បាយរបស់គាត់ចំពោះបញ្ហាចម្បង១ ដែលបានលើកឡើងក្នុងរបាយការណ៍នេះ ដោយសារតែទាក់ទិន ឬពាក់ព័ន្ធជាមួយគាត់ ។ នៅពេលបោះពុម្ពផ្សាយរបាយការណ៍នេះ Global Witness មិនបានទទួលការឆ្លើយតបនោះទេ ។ សម្រាប់ព័ត៌មានស្តីពីអ្វីដែលមានសរសេរនៅក្នុងលិខិតឱ្យ ទេព បុប្ផាប្រសិទ្ធិ សូមទំនាក់ទំនង Global Witness តាមរយៈ mail@globalwitness.org ។

៤០៤ Global Witness បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅ ចម ប្រសិទ្ធិ រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងពាណិជ្ជកម្ម ក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ដើម្បីស្នើសុំការអធិប្បាយរបស់គាត់ចំពោះបញ្ហាចម្បង១ ដែលបានលើកឡើងក្នុងរបាយការណ៍នេះ ដោយសារតែទាក់ទិន ឬពាក់ព័ន្ធជាមួយគាត់ ។ នៅពេលបោះពុម្ពផ្សាយរបាយការណ៍នេះ Global Witness មិនបានទទួលការឆ្លើយតបនោះទេ ។ សម្រាប់ព័ត៌មានស្តីពីអ្វី ដែលមានសរសេរនៅក្នុងលិខិតឱ្យ ចម ប្រសិទ្ធិ សូមទំនាក់ទំនង Global Witness តាមរយៈ mail@globalwitness.org ។

៤០៥ Erik Wasson និង កៃ គីមសុង "តំបន់មិនយកពន្ធក្រុងព្រះសីហនុ ត្រូវបានផ្តល់ឱ្យក្រុមហ៊ុនឯកជន" កាសែត ខេមបូឌាដេលី ថ្ងៃទី ២៨ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០០៥ ។ កៃ គីមសុង "រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងពាណិជ្ជកម្ម ត្រូវបានចោទប្រកាន់ពីបទបក្សពួកនិយម" កាសែត ខេមបូឌាដេលី ថ្ងៃទី ១៣ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០០៤ ។ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយប្រភពមួយក្នុងសហគមន៍អាជីវកម្មរបស់ប្រទេសកម្ពុជា ឆ្នាំ ២០០៥ ។

៤០៦ ចម ប្រសិទ្ធិ រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងពាណិជ្ជកម្ម "វិនិយោគក្នុងប្រទេសកម្ពុជា : ប្រទេសដ៏មានស្នេហ៍ក្នុងការធ្វើវិនិយោគ" ការរៀបរាប់បង្ហាញនៅមជ្ឈមណ្ឌលអាស៊ាន-ជប៉ុន ថ្ងៃទី ១៧

ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៦ ក្រុងតូក្យូ ប្រទេសជប៉ុន ។ គេហទំព័ររបស់ក្រុមហ៊ុន Attwood Import Export Co., Ltd. http://www.attwoodgroup.com/ (ត្រូវបានយកចេញចុងក្រោយបំផុតនៅថ្ងៃទី ២៩ ខែ មិនា ឆ្នាំ ២០០៧) ។

[៤០៧] កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីកងពលតូចលេខ ៧០ ឆ្នាំ ២០០៤, ២០០៥ និង ២០០៦ ។

[៤០៨] កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីកងពលតូចលេខ ៧០ ឆ្នាំ ២០០៤ ។

[៤០៩] កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីកងពលតូចលេខ ៧០ មន្ត្រី និងអាជីវករ ឆ្នាំ ២០០៤, ២០០៥ និង ២០០៦ ។ ការអង្កេតស្រាវជ្រាវដល់ទីកន្លែង ឆ្នាំ ២០០៤, ២០០៥ និង ២០០៦ ។

[៤១០] កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីកងពលតូចលេខ ៧០ មន្ត្រី និងអាជីវករ ឆ្នាំ ២០០៤, ២០០៥ និង ២០០៦ ។

[៤១១] កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រី ឆ្នាំ ២០០៤ និង ២០០៥ ។

[៤១២] កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រី ឆ្នាំ ២០០៤ និង ២០០៥ ។

[៤១៣] កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីគយ និងកម្មករកំពង់ផែ ឆ្នាំ ២០០៥ ។

[៤១៤] កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីក្នុងស្រែអំបិល ឆ្នាំ ២០០៥ ។

[៤១៥] Global Witness បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅក្រុមហ៊ុន ហិនណេស៊ី ក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ដើម្បីស្នើសុំការអធិប្បាយរបស់ក្រុមហ៊ុន ចំពោះបញ្ហាចម្បងៗ ដែលបានលើកឡើងក្នុងរបាយការណ៍នេះ ដោយសារតែទាក់ទិន ឬពាក់ព័ន្ធជាមួយក្រុមហ៊ុន ។ នៅពេលបោះពុម្ពផ្សាយរបាយការណ៍នេះ Global Witness មិនបានទទួលការឆ្លើយតបនោះទេ ។ សម្រាប់ព័ត៌មានស្ដីពីអ្វីដែលមានសរសេរនៅក្នុងលិខិតឱ្យក្រុមហ៊ុន ហិនណេស៊ី សូមទំនាក់ទំនង Global Witness តាមរយៈ mail@globalwitness.org ។

[៤១៦] Global Witness បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅ ថេង ប៊ុនម៉ា ក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ដើម្បីស្នើសុំការអធិប្បាយរបស់គាត់ចំពោះបញ្ហាចម្បងៗ ដែលបានលើកឡើងក្នុងរបាយការណ៍នេះ ដោយសារតែទាក់ទិន ឬពាក់ព័ន្ធជាមួយគាត់ ។ នៅពេលបោះពុម្ពផ្សាយរបាយការណ៍នេះ Global Witness មិនបានទទួលការឆ្លើយតបនោះទេ ។ សម្រាប់ព័ត៌មានស្ដីពីអ្វីដែលមានសរសេរនៅក្នុងលិខិតឱ្យ ថេង ប៊ុនម៉ា សូមទំនាក់ទំនង Global Witness តាមរយៈ mail@globalwitness.org ។

[៤១៧] កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយប្រជាជនមូលដ្ឋាន ឆ្នាំ ២០០៤ ។

[៤១៨] សុន្ទរកថារបស់ ហ៊ុន សែន នៅពិធីសម្ពោធកំពង់ផែឧកញ៉ាម៉ុង ថ្ងៃទី ២ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០០៤, http://www.cnv.org.kh (ត្រូវបានយកចេញចុងក្រោយបំផុតនៅថ្ងៃទី២៤ខែ មិនាឆ្នាំ២០០៧) ។

[៤១៩] ប្រាក់ ចាន់ធុល និង Lee Berthiaume "ការប្រកាន់ខ្ជាប់មួយចំនួននៅ RUFA ខណៈពេលដែលកាលផុតកំណត់បញ្ចប់" កាសែត ខេមបូឌាដេលី ថ្ងៃទី ៣០ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០០៥ ។

[៤២០] ការអង្កេតស្រាវជ្រាវដល់ទីកន្លែង ឆ្នាំ ២០០៦ ។ ការស៊ើបអង្កេតរបស់ Global Witness ឆ្នាំ ១៩៩៧ និង ១៩៩៨ ។ កិច្ចសន្យាសម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ចរបស់ក្រុមហ៊ុន Green Sea Company ថ្ងៃទី ២៣ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០១ ។ កៃ គឹមសុង "សេដ្ឋី មហាសេដ្ឋី មានគម្រោងវិនិយោគ $៥០ លាន លើរោងចក្រស្ករស "កាសែត ខេមបូឌាដេលី ថ្ងៃទី ១៨ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០០៦ ។

[៤២១] កិច្ចសន្យាសម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ចរបស់ក្រុមហ៊ុន Green Sea Company ថ្ងៃទី ២៣ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០១ ។

[៤២២] លិខិតពី ចាន់ សារុន រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ ទៅកាន់ Global Witness ថ្ងៃទី ១២ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០០២ ។

[៤២៣] កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយបុគ្គលិកសិទ្ធិមនុស្ស ឆ្នាំ ២០០៦ ។

[៤២៤] Miloon Kothari របាយការណ៍ពីអ្នករាយការណ៍ពិសេស ស្ដីពីកន្លែងស្នាក់នៅគ្រប់គ្រាន់ជាសិទ្ធិមួយចំពោះការមានកម្រិតជីវភាពគ្រប់គ្រាន់ ស្នងការជាន់ខ្ពស់សិទ្ធិមនុស្សនៃអង្គការសហប្រជាជាតិ ក្រុមប្រឹក្សាសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គម ថ្ងៃទី ២១ ខែ មិនា ឆ្នាំ ២០០៦ http://cambodia.ohchr.org/report_subject.aspx (ត្រូវបានយកចេញចុងក្រោយបំផុតនៅថ្ងៃទី ២៤ ខែ មិនា ឆ្នាំ ២០០៧) ។

[៤២៥] ការអង្កេតស្រាវជ្រាវដល់ទីកន្លែង ឆ្នាំ ២០០៦ ។Kothari របាយការណ៍ពីអ្នករាយការណ៍ពិសេស ស្នងការជាន់ខ្ពស់នៃអង្គការសហប្រជាជាតិ ថ្ងៃទី ២១ ខែ មិនា ឆ្នាំ ២០០៦ http://cambodia.ohchr.org/report_subject.aspx (ត្រូវបានយកចេញចុងក្រោយបំផុតនៅថ្ងៃទី ២៤ ខែ មិនា ឆ្នាំ ២០០៧) ។

[៤២៦] កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយប្រភពសម្ងាត់មួយ ឆ្នាំ ២០០៦ ។ សោម សាតានា "ការចាប់ខ្លួនត្រូវបានធ្វើឡើងក្នុងករណីកញ្ឆា បន្ទាប់ពីការបង្ក្រាបជាទូទៅ" Associated Press Worldstream ថ្ងៃទី ២២ ខែ មេសា ឆ្នាំ ១៩៩៧ ។

[៤២៧] កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយប្រភពសម្ងាត់មួយ ឆ្នាំ ២០០៦ ។ សោម សាតានា "ការរីបអូសថ្នាំញៀន ចូលយ៉ាងរហ័សក្នុងជម្លោះនយោបាយរបស់ប្រទេសកម្ពុជា" Associated Press Worldstream ថ្ងៃទី ៦ ខែ មេសា ឆ្នាំ ១៩៩៧ ។ សាតានា "ការចាប់ខ្លួនត្រូវបានធ្វើឡើងក្នុងករណីកញ្ឆា បន្ទាប់ពីការបង្ក្រាបជាទូទៅ" Associated Press Worldstream ថ្ងៃទី ២២ ខែ មេសា ឆ្នាំ ១៩៩៧ ។ សំ រិទ្ធិ និង Richard Woodd "សេដ្ឋីអាជីវកម្មបានចាប់ផ្ដើមធ្លាក់ចុះ" កាសែតភ្នំពេញប៉ុស្ដិ៍ ថ្ងៃទី ១៩ ខែ វិច្ឆិកា ដល់ ថ្ងៃទី ២ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០០៤ ។

[៤២៨] សោម សាតានា "ការចាប់ខ្លួនត្រូវបានធ្វើឡើងក្នុងករណីកញ្ឆា បន្ទាប់ពីការបង្ក្រាបជាទូទៅ" Associated Press Worldstream ថ្ងៃទី ២២ ខែ មេសា ឆ្នាំ ១៩៩៧ ។ Nate Thayer "ជនសង្ស័យថ្នាំញៀនបង់ប្រាក់ឱ្យមេដឹកនាំរដ្ឋប្រហារខ្មែរ ចរាចរណ៍ថ្នាំញៀនកើនឡើង ខណៈដែលកម្ពី និងទាយជូទានរិលវល់ " កាសែត វ៉ាស៊ីនតោនប៉ុស្ដិ៍ ថ្ងៃទី ២២ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៩៧ ។

[៤២៩] ឃ្លាំមើលសិទ្ធិមនុស្សប្រទេសកម្ពុជា - លទ្ធផលនៃរដ្ឋប្រហារ ឆ្នាំ ១៩៩៧ http://www.hrw.org/reports/1997/cambodia (ត្រូវបានយកចេញចុងក្រោយបំផុតនៅថ្ងៃទី ២៨ ខែ មិនា ឆ្នាំ ២០០៧) ។ Nate Thayer "ជនសង្ស័យថ្នាំញៀនបង់ប្រាក់ឱ្យមេដឹកនាំរដ្ឋប្រហារខ្មែរ ចរាចរណ៍ថ្នាំញៀនកើនឡើង ខណៈដែលកម្ពី និងទាយជូទានរិលវល់ " កាសែត វ៉ាស៊ីនតោន-ប៉ុស្ដិ៍ ថ្ងៃទី ២២ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៩៧ ។

[៤៣០] កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយប្រភពសម្ងាត់មួយ ឆ្នាំ ២០០៦ ។ Nate Thayer "ជនសង្ស័យថ្នាំញៀនបង់ប្រាក់ឱ្យមេដឹកនាំរដ្ឋប្រហារខ្មែរ" កាសែត វ៉ាស៊ីនតោនប៉ុស្ដិ៍ ថ្ងៃទី ២២ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៩៧ ។ "មន្ត្រីពាក់ព័ន្ធនឹងការជួញដូរថ្នាំញៀន ត្រូវបានចាប់ខ្លួនជាថ្មី" Associated Press Worldstream ថ្ងៃទី ៤ ខែ មករា ឆ្នាំ ១៩៩៨ ។ ឃ្លាំមើលសិទ្ធិមនុស្សប្រទេសកម្ពុជា - លទ្ធផលនៃរដ្ឋប្រហារ ឆ្នាំ ១៩៩៧ http://www.hrw.org/reports/1997/cambodia (ត្រូវបានយកចេញចុងក្រោយបំផុតនៅថ្ងៃទី ២៨ ខែ មិនា ឆ្នាំ ២០០៧) ។

[៤៣១] រិទ្ធិ និង Woodd "សេដ្ឋីអាជីវកម្ម បានចាប់ផ្ដើមធ្លាក់ចុះ" កាសែតភ្នំពេញប៉ុស្ដិ៍ ថ្ងៃទី ១៩ ខែ វិច្ឆិកា ដល់ ថ្ងៃទី ២ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០០៤ ។

[៤៣២] អ៊ីម៉េលពី សារិន និងសហការី ថ្ងៃទី ២២ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ។

[៤៣៣] http://www.mongreththy.com/mongreththygroup.htm (ត្រូវបានយកចេញចុងក្រោយបំផុតនៅថ្ងៃទី ១៣ ខែ មិនា ឆ្នាំ ២០០៧) ។

[៤៣៤] Staffan Lindberg "សេដ្ឋី ម៉ុង ឫទ្ធី សាងសង់កំពង់ផែផ្ទាល់ខ្លួនគាត់" កាសែត ភ្នំពេញប៉ុស្ដិ៍ ថ្ងៃទី ២-១៥ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០០៤ ។

[៤៣៥] កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយកម្មករកំពង់ផែ និងប្រជាជនមូលដ្ឋាន ឆ្នាំ ២០០៥ ។

[៤៣៦] កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយកម្មករកំពង់ផែ ឆ្នាំ ២០០៤ និង ២០០៥ ។

[៤៣៧] ការទំនាក់ទំនងផ្ទាល់ពីអ្នកការទូត ឆ្នាំ ២០០៥ ។

[៤៣៨] កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយប្រជាជនមូលដ្ឋាន ។

[៤៣៩] Global Witness បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ទៅសណ្ឋាគារអាំងទែកុងទីណង់តាល់ ក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៧ ដើម្បីស្នើសុំការអធិប្បាយរបស់ក្រុមហ៊ុនចំពោះបញ្ហាចម្បងៗ ដែលបានលើកឡើងក្នុងរបាយការណ៍នេះ ដោយសារតែទាក់ទិន ឬពាក់ព័ន្ធជាមួយក្រុមហ៊ុន ។ នៅពេលបោះពុម្ពផ្សាយរបាយការណ៍នេះ Global Witness មិនបានទទួលការឆ្លើយតបនោះទេ ។ សម្រាប់ព័ត៌មានស្ដីពីអ្វី ដែលមានសរសេរនៅក្នុងលិខិតឱ្យសណ្ឋាគារអាំងទែកុងទីណង់តាល់ សូមទំនាក់ទំនង Global Witness តាមរយៈ mail@globalwitness.org ។

[៤៤០] កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីកងពលតូចលេខ ៧០ ឆ្នាំ ២០០៥ ។

[៤៤១] ការទំនាក់ទំនងផ្ទាល់ពីអ្នកកាសែត ឆ្នាំ ១៩៩៨ ។

[៤៤២] កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយសមាជិកសបុគ្គលិកសណ្ឋាគារអាំងទែកុងទីណង់តាល់ ឆ្នាំ ២០០៥ ។

[៤៤៣] កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីកងពលតូចលេខ ៧០ ឆ្នាំ ២០០៥ ។

[៤៤៤] កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីកងពលតូចលេខ ៧០ ឆ្នាំ ២០០៤ និង ២០០៥ ។

[៤៤៥] កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយដៃគូរបស់ ហាក់ ម៉ៅ ឆ្នាំ ២០០៥ និង ២០០៦ ។

[៤៤៦] កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រី និងអាជីវករ ឆ្នាំ ២០០៤ និង ២០០៥ ។

[៤៤៧] ការអង្កេតស្រាវជ្រាវដល់ទីកន្លែង ឆ្នាំ ២០០៦ ។

[៤៤៨] សម្រាប់ព័ត៌មានបន្ថែមពីប្រទេស អង់ហ្គោឡា ឧទាហរណ៍ សូមមើល Global Witness ការដាស់ឱ្យភ្ញាក់ដ៏គ្រោតគ្រាត ឆ្នាំ ១៩៩៩, មនុស្សរបស់ប្រធានាធិបតីទាំងអស់ ឆ្នាំ ២០០២ ពេលវេលាសម្រាប់តម្លាភាព ឆ្នាំ ២០០៤ www.globalwitness.org ។

global witness

Global Witness គឺជាអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល មានមូលដ្ឋាននៅប្រទេសអង់គ្លេស ដែលស៊ើបអង្កេត តួនាទីធនធានធម្មជាតិក្នុងជម្លោះ និងអំពើពុករលួយ ផ្តល់មូលនិធិជុំវិញពិភពលោក ។

យោងចំពោះ ‘Global Witness’ ខាងលើ និងផ្នែកខាងក្នុងរបស់របាយការណ៍នេះ គឺក្រុមហ៊ុន Global Witness Limited ដែលជាក្រុមហ៊ុនមួយមានកំណត់ ដោយការធានា និងត្រូវបានចុះបញ្ជីក្នុងប្រទេសអង់គ្លេស និងប្រទេសវ៉េល ។

របាយការណ៍នេះ ត្រូវបានបកស្រាយ បោះពុម្ព និងចែកចាយដោយក្រុមហ៊ុន Global Witness Publishing Inc. ពីលទ្ធផលនៃការស៊ើបអង្កេត ដែលធ្វើដោយក្រុមហ៊ុន Global Witness Limited និងត្រូវបានប្រើប្រាស់ ដើម្បីរៀបរាប់សង្ខេបពីរដ្ឋាភិបាល អង្គការ ទំនាក់ទំនងរដ្ឋាភិបាល សង្គមស៊ីវិល និងបណ្តាញផ្សព្វផ្សាយ ។

សេចក្តីសន្និដ្ឋានក្នុងរបាយការណ៍នេះ ផ្អែកលើលទ្ធផលពីការប្រើប្រាស់កម្មវិធីផ្តល់រង្វាន់របស់ក្រុមហ៊ុន i2 Limited របស់ Global Witness ដែលត្រូវបានប្រើប្រាស់ជាបទដ្ឋានដោយការអនុវត្ត និងភ្នាក់ងារស៊ើបអង្កេតជុំវិញពិភពលោក ។ កម្មវិធីនេះ អាចឱ្យអង្គការធ្វើការស៊ើបអង្កេតសាំញ៉ាំពាក់ព័ន្ធទិន្នន័យច្រើន និងផ្សេងៗ ដោយផ្តល់នូវគំនិត និងឧបករណ៍វិភាគ ដែលត្រូវបានប្រើប្រាស់ដោយអង្គការចំនួន ១៥00 និង ៩0 ប្រទេស ។ ក្រុមហ៊ុន i2 Limited បានផ្តល់កម្មវិធីនេះ ដោយសប្បុរសបំផុតដល់ Global Witness ស្របជាមួយនឹងការគាំទ្រ និងប្រឹក្សាជាច្រើន ។

យើងបានភ្ជាប់មកជាមួយនូវសំណៅបកប្រែឯកសារនេះជាភាសាខ្មែរ ។ ដើម្បីជៀសវៀងនូវមន្ទិល ក្នុងករណីដែលមានភាពផ្ទុយគ្នាបណ្តាលមកពីអត្ថន័យមិនច្បាស់លាស់ ឬអ្វីផ្សេងពីនេះ អត្ថបទជាភាសាអង់គ្លេសនៃរបាយការណ៍នេះ ត្រូវចាត់ទុកជាច្បាប់ដើម ហើយរាល់សំណួរណាមួយ ដែលតម្រូវអោយមានការបកស្រាយ ត្រូវធ្វើឡើងដោយយោងទៅលើអត្ថបទជាភាសាអង់គ្លេសតែប៉ុណ្ណោះ ។

global witness

ក្រុមហ៊ុន Global Witness Publishing Inc.
8th floor, 1120 19th Street NW
Washington DC 20036
អ៊ីមែល mail@globalwitness.org

ISBN 0-9772364-7-1
រក្សាសិទ្ធិ Global Witness Publishing Inc. 2007